

Curs 1999-2000

Trieu una de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i contesteu les preguntes que el segueixen.

Aquell hivern, la neu arribà d'hora a Leningrad. Els primers borrallons van caure el 14 d'octubre de 1941 i el 31 ja hi havia un gruix de deu centímetres. Els ciutadans per primera vegada no s'alegraven en veure el gebre a la matinada. A finals de setembre s'havien exhaurit el carbó i el petroli dels magatzems. En algunes zones, la temperatura arribà a quaranta graus sota zero. Grups de nois i noies van marxar als boscos del voltant per tallar la llenya dels arbres. Amb les mans enterques i els rostres congelats, s'enfrontaven al nevàs, al fred urent i a les bombes dels alemanys. Encara avui els cossos de molts d'ells jeuen enterrats en aquells boscos. Però no talaren ni un sol arbre dels parcs i jardins que creixen des que es fundà Leningrad. I començà un fet dolorós: la crema de llibres.

—La biblioteca —a casa hi havia molts llibres— serví per a escalfar-nos. La selecció va ser molt dura. Triàvem i tornàvem a triar. Primer vam llençar les revistes alemanyes a l'estufa. Després, velles revistes franceses de la *Illustration*, i, en acabat, les enciclopèdies. Més tard, els mobles. Però no ens atrevíem a llençar els llibres de literatura i, encara menys, els clàssics. La mare, per guarir-me de la tristesa, m'ensenyà francès. Les lectures em van salvar. Tot el dia m'estava sola amb els llibres i ara sé que la tradició culta és resistir. Jo tenia por de baixar al soterrani quan bombardejaven i m'arrapava a un llibre mentre sentia els espetecs i xiulets damunt meu.

L'Alexandra Koss tenia vuit anys quan, un dia, la mare li va fer un regal. Entre la paperassa que havien salvat del foc hi havia un vell llibre, relligat de pell i amb il·lustracions al carbó. Era un *Quixot* en francès, una versió íntegra que havien llegit els avis i els besavis. El va llegir i va començar a entendre les darreres raons de la resistència al bloqueig. Les aventures del cavaller de la Manxa es convertiren en la seva mitologia infantil. Tots els soldats que anaven i venien del front eren esprimatxats i valents, austers i estirats, d'una moralitat absoluta, despullada de tota convenció. Com Puixkin, com Malaiovski, com Dostoievski, l'Alexandra trobava en el *Quixot* les raons d'un món irracional i absurd, les claus per a entendre què significa un setge en una ciutat moderna. Tots els soldats eren el Quixot. No hi podia haver cap altre model literari que es vinculés tan estretament amb la realitat russa. Puixkin havia dit que Brutus o Pèricles, transportats a Rússia, es convertirien en simples fatxendes. Però el Quixot, no. Al *Quixot* s'encaraven el món ideal i el món real, de la mateixa manera que dins la nena Alexandra convivien el món de les bombes que mataven i el món de l'hipopòtam [imaginari] que regalava pomes. Don Quixot era, segons la famosa frase de Coleridge, «la personificació de la raó i del sentit moral despullats de tot judici i comprensió». I és així com la seva mare salvà l'Alexandra de morir de tristesa.

Montserrat ROIG, *L'agulla daurada*, 1985

1. COMPRENSIÓ

1.1. Feu un resum del text en un màxim de cinc línies. [1 punt]

1.2. Per a cadascun dels mots seleccionats de la columna de l'esquerra, trieu un mot de la columna de la dreta que sigui el sinònim més adient en el text. [1 punt]

a) enterques	gelades, encarcarades, ossudes, obstinades
b) m'arrapava	m'aferrava, m'avesava, m'alegrava, m'encantava
c) fatxendes	pocavergonyes, antigalles, feixistes, presumptuosos
d) s'encaraven	s'enfrontaven, s'unien, lluitaven, s'encarien

1.3. Cadascuna de les frases següents extretes del text descriu un fet que es relaciona directament amb un altre. Extraieu el fragment del text amb el qual considereu que es produeix aquesta relació. [1 punt]

- a) «Encara avui els cossos de molts d'ells jeuen enterrats en aquells boscos.»
- b) «Era un *Quixot* en francès, una versió íntegra que havien llegit els avis i els besavis.»
- c) «No hi podia haver cap altre model literari que es vinculés tan estretament amb la realitat russa.»

1.4. Només una de les frases següents descriu el contingut central del text. Assenyalau quina és i justifiqueu la vostra resposta en un màxim de dues ratlles. [1 punt]

- a) El text planteja el problema moral de la crema de llibres en una situació bèl·lica.
- b) El text defensa els avantatges de llegir els clàssics en la seva llengua original.
- c) El text ens diu que la resistència a l'adversitat es pot fer més fàcil i menys dolorosa mitjançant la identificació amb els mites literaris clàssics.

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes 150 paraules un dels temes següents: [2 punts]

- a) Comenteu la següent frase del text:
«L'Alexandra trobava en el *Quixot* les raons d'un món irracional i absurd, les claus per a entendre què significa un setge en una ciutat moderna.»
- b) Expliqueu quines són les característiques i funcions de la comparació i de la metàfora en el registre literari i comenteu-ne alguns exemples que trobeu al text.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Definiu el so que correspon a les grafies subratllades. [1 punt]

- a) gruix b) gebre c) zones d) fatxendes

3.2. A l'oració:

«No hi podia haver cap altre model literari que es vinculés tan estretament amb la realitat russa.»

- a) Quin és el verb principal de l'oració?
b) Quina és la funció sintàctica de que?

[1 punt]

3.3. Al fragment del segon paràgraf comprès entre «La biblioteca ... em van salvar», aïlleu aquells mecanismes que contribueixen a donar cohesió al text. Torneu-los a escriure i especifiqueu el tipus de coherència que proporcionen, segons que es tracti de relacions lèxiques, anafòriques, temporals, etc. [1 punt]

3.4. Al text, l'autora usa diversos tipus d'estructures sintàctiques i alguns recursos gramaticals que incideixen en la naturalesa literària del text. Indiqueu dos d'aquests recursos i, per a cadascun d'ells, doneu-ne dos exemples. [1 punt]

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i contesteu les preguntes que el segueixen.

Si des de fa molts anys, d'una manera més o menys científica, l'home ha estat cercant parents salvatges (no cultivats) de les plantes que li interessaven, fent encreuaments i seleccionant noves varietats (millora genètica clàssica) que s'adaptaven millor al sòl i clima o que donaven un producte millor, què és el que té de nou aquesta nova manera de millora genètica? Què és el que pretén l'enginyeria genètica de plantes? Quins són els seus objectius i mètodes? Quins són els seus assoliments? Quins problemes ètics i socials planteja? (...)

De manera global podríem dir que, mentre que a la millora genètica clàssica se li pot atribuir ser la responsable de la meitat dels rendiments de producció de l'agricultura actual, la mecanització, la fertilització i els pesticides —les inversions més importants en agricultura— donarien compte de l'altra meitat. D'alguna manera vol dir que el medi on creixen les plantes ha estat canviant tant com les plantes mateixes (encara que les plantes també han estat seleccionades per respondre bé a aquestes pràctiques). Per diferents raons —econòmiques i mediambientals— resulta molt més interessant poder modificar més dirigidament les plantes que introduir més canvis al medi ambient. Això ara és possible mitjançant les tècniques d'enginyeria genètica.

Quan es tracta d'obtenir espècies cultivades, les tècniques de millora vegetal clàssica han estat tot un èxit, ja que s'ha aconseguit un 1% anual d'increment en la producció (d'algunes espècies) durant els darrers cinquanta anys. Si hom haguera de dir quins són els dos èxits més importants de la millora genètica clàssica, tot el món estaria d'acord a dir que fou la producció de dacs¹ híbrida l'any 1930, que quasi va doblar la producció de dacs, i el desenvolupament de les línies de dacs, arròs i blat, que ocasionaren el que es va anomenar «la revolució verda». No obstant això, actualment, la confluència dels mètodes de millora tradicional i de l'enginyeria genètica de plantes està començant a produir plantes amb millors característiques, que permetran unes pràctiques agrícoles menys agressives amb el medi ambient. Tot això està propiciant el que s'ha anomenat «la segona revolució verda». (...)

L'objectiu del biòleg molecular de plantes és trobar i inserir gens beneficiosos —obtinguts de qualsevol organisme— dintre del patrimoni genètic de les plantes cultivades per tal de millorar-les. Açò implica tres etapes crítiques:

1. Obtenir el gen aliè i integrar-lo establement en el cromosoma d'una cèl·lula de la planta cultivada que hom vol millorar.
2. Fer que aquesta cèl·lula transformada regenere, en un sistema de cultiu de teixits, una planta sana i fèrtil, que tinga el gen de totes les seues cèl·lules.
3. Fer que s'expressi el gen aliè en el moment i lloc que interessen i que l'expressió del gen tinga el caràcter desitjat —per exemple, la resistència a una malaltia. (...)

Tanmateix, com que no hi ha restriccions quant a l'origen dels gens que es poden introduir en plantes, es plantegen importants qüestions de natura ètica i social.

dacs¹ - blat de moro

1. COMPRENSIÓ

1.1. Feu un resum del text en un màxim de cinc línies. [1 punt]

1.2. Entre aquestes afirmacions, n'hi ha que es troben en el text. Indiqueu quines són.

- a) L'enginyeria genètica és l'art de modificar el patrimoni genètic de les plantes.
- b) La biologia molecular permet la modificació de l'herència biològica de plantes per la manipulació del seu material genètic de base.
- c) L'enginyeria genètica de plantes, juntament amb els mètodes de millora genètica clàssica, permet la producció de noves plantes i la introducció de mètodes de conreu que perjudiquin menys l'entorn.

[1 punt]

1.3. Al primer paràgraf del text apareix l'expressió «fent encreuaments i seleccionant», la qual expressa una relació determinada entre els dos elements que la componen.

De les seqüències que teniu a continuació trieu aquella que expressi una relació similar. Justifiqueu la vostra resposta en un màxim de dues línies.

- a) fent dissabte i netejant
- b) fent justícia i assassinant
- c) fent mans i mànigues i esforçant-se
- d) fent propostes i decidint
- e) fent catúfols i repapiejant

[1 punt]

1.4. A l'oració complexa que es dona a continuació s'han seleccionat dos mots.

«(...) mentre que a la millora genètica clàssica se li pot atribuir ser la responsable de la meitat dels rendiments de producció de l'agricultura actual, la mecanització, la fertilització i els pesticides (...) donarien compte de l'altra meitat.»

Aparelleu-los amb un dels mots o seqüències següents, fent que s'adaptin al contingut del text i al significat de l'oració.

a) rendes	1) efecte de fertilitzar
b) beneficis	2) tècnica de fertilitzar
c) rendicions	3) qualitat de fèrtil
d) gaudiments	4) acció de fertilitzar
e) negocis	5) producte de fertilitzar

[1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes 150 paraules un dels temes següents: [2 punts]

- a) A quina mena de qüestions de natura ètica i social es refereix l'autor en les darreres línies del text?
- b) Argumenteu si es tracta d'un text expositiu o argumentatiu i indiqueu els trets que emmarquen el text en un registre científic o literari.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. a) Digueu quins trets morfològics i quins elements lèxics del text donen informació suficient per a situar-lo en una variant del català. Indiqueu el paràgraf on els heu trobat.

b) Sabríeu dir de quina variant dialectal es tracta?

[1 punt]

3.2. A l'oració complexa:

«Si de fa molts anys (...) l'home ha estat cercant parents salvatges (no cultivats) de les plantes que₁ li interessaven, fent encreuaments i seleccionant noves varietats (millora genètica clàssica) que₂ s'adaptaven millor al sòl i clima o que₃ donaven un producte millor, què₄ és el que₅ té de nou aquesta nova manera de millora genètica?»

- a) Indiqueu quina és l'oració principal i si es tracta d'una oració declarativa, interrogativa o imperativa.
- b) Especifiqueu quines altres oracions componen aquest fragment i escriviu-les al quadern de respostes tot especificant-ne els diferents tipus o classes (per exemple: oracions subordinades condicionals, oracions subordinades de relatiu especificatives, etc.).
- c) Indiqueu la categoria sintàctica dels cinc elements subratllats i numerats.

[1 punt]

3.3. A l'oració:

«Per diferents raons —econòmiques i mediambientals— resulta molt més interessant poder modificar més dirigidament les plantes que introduir més canvis al medi ambient.»

- a) Quin és el verb principal?
- b) Quin és el seu subjecte?

[1 punt]

3.4. Al tercer paràgraf del text s'usa *no obstant això*.

- a) Indiqueu quin tipus de funció introdueix aquesta locució en la construcció del discurs.
- b) Substituïu-la per altres elements lèxics que puguin aparèixer en el mateix context, amb la mateixa funció i que siguin adequats al registre.

[1 punt]

Curs 1999-2000

Trieu una de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i contesteu les preguntes que el segueixen.

Després dels boscos espessos de faigs i avets —clavats com llances en un paisatge arrodonit—, després del tou de falgueres i l'olor d'humitat d'un sotabosc tenebrós, la capella de Ronchamp sorprèn per la claredat i la força de la seva implantació sobre l'esplanada calba del cim del pujol. Un edifici ben posat sobre la terra, ben assentat, al seu lloc precís, produeix, d'entrada, una meravellosa sensació de placidesa. Si, a més, les seves dimensions són grans, la poètica del seu disseny és poderosa, si tot hi és pensat per atreure i per acollir —a dins, com diu l'arquitecte, un *tête à tête* amb un mateix, a fora, deu mil pelegrins sobre l'esplanada— i el seu estat de conservació és impecable, la sorpresa que t'endús és majúscula. Descobreixes que tens al davant una de les obres mestres d'aquest segle XX que s'acaba, la capella Pazzi¹ dels nostres temps. Però no pas solament això. Hi ha una cosa molt més important i és l'adequació perfecta al seu ús. Le Corbusier va saber crear un lloc sagrat, un espai, com diu ell mateix, «de silenci, de pregària, de pau, de joia interior». De quina manera unes formes inusuals, fins i tot extravagants, poden aconseguir tot això és un misteri. Penso que, d'aquest misteri, no n'és pas un factor explicatiu absent la il·lusió. És un edifici bastit amb una enorme il·lusió. I això es manifesta en l'ingent treball del projecte, en la generositat dels detalls, en la tria dels materials, en la significació simbòlica de formes i acabats. El mateix arquitecte diu que es tracta d'una capella de ciment lleial, bastida potser amb temeritat, segur que amb coratge. Quan arribes dalt del turó de Ronchamp, d'això no en tens cap dubte.

En un poema que tradueixo maldestrament en prosa, titulat «La clau», Le Corbusier intenta acostar-se al misteri de la creació de Ronchamp: «La clau és la llum i la llum il·lumina les formes. I aquestes formes tenen una potència emotiva pel joc de les relacions inesperades, corprendedores, que hi ha entre elles, però també pel joc intel·lectual de la seva raó de ser: el seu autèntic naixement, la seva capacitat de durada, la seva estructura, l'astúcia, el coratge, és a dir, la temeritat. Pel joc de tots aquests éssers que són els éssers essencials, els constitutius, de l'arquitectura.»

Narcís COMADIRA, «Ronchamp», *El País*, 30.9.99

Capella Pazzi¹ o capella dels Pazzi, construïda per Brunelleschi al claustre del convent de Santa Croce de Florència.

1. COMPRENSIÓ

1.1. Feu un resum del text en un màxim de quatre línies. [1 punt]

1.2. Aparelleu cadascuna de les expressions de la columna de l'esquerra amb aquella expressió de la columna de la dreta que constitueixi l'equivalent més adient en el text. [1 punt]

a) la força de la seva implantació	1) de formes agosarades
b) la generositat dels detalls	2) la rotunditat de la seva presència
c) bastida amb temeritat	3) la magnificència dels elements constructius
d) la seva capacitat de durada	4) la pervivència de la seva estètica

1.3. Per a cadascun dels mots següents escriviu un terme que pugui funcionar com un antònim en el text. [1 punt]

- a) espessos
- b) placidesa
- c) inusuals
- d) maldestrament

1.4. En relació amb el text, només una de les tres afirmacions següents és correcta. Indiqueu quina és i justifiqueu la vostra resposta en un màxim de dues ratlles. [1 punt]

- a) La capella de Ronchamp és una reconstrucció actual de la capella Pazzi.
- b) L'autor diu que Le Corbusier construï Ronchamp imitant la capella Pazzi.
- c) Narcís Comadira interpreta la capella de Ronchamp com la capella Pazzi dels nostres temps.

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes 150 paraules un dels temes següents: [2 punts]

- a) Expliqueu, tot construint un text argumentatiu, a quin tipus de gènere cal associar el text de Narcís Comadira.
- b) Elaboreu un text expositiu en què es comenti la importància de la il·lusió en la construcció d'una obra d'art perdurable.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Al text apareixen les oracions següents:

- a) «La sorpresa que t'endús és majúscula.»
- b) «Descobreixes que tens al davant una de les obres mestres d'aquest segle XX que s'acaba.»
- c) «Quan arribes dalt del turó de Ronchamp, d'això no en tens cap dubte.»

Reescriu aquestes tres oracions utilitzant construccions impersonals que mantinguin una coherència formal amb la resta del text. Doneu diverses formes en el cas que considereu que la resposta no sigui única. [1 punt]

3.2. A l'oració complexa:

«Si, a més, les seves dimensions són grans, la poètica del seu disseny és poderosa, si tot hi és pensat per atreure i per acollir (...) i el seu estat de conservació és impecable, la sorpresa que t'endús és majúscula.»

- a) Destrieu les oracions principals de les oracions subordinades i escriviu-les en el full de respostes sota els epígrafs «oracions principals» i «oracions subordinades».
- b) Indiqueu els tipus d'oracions subordinades.

[1 punt]

3.3. Al segon paràgraf hi ha l'oració següent:

«que hi ha entre elles.»

- a) Quina funció sintàctica té que?
- b) Quina categoria gramatical correspon a que?
- c) Construïu l'oració substituint que i elles pels seus antecedents i digueu explícitament quins són aquests antecedents en el text.

[1 punt]

3.4. Descriviu els sons que corresponen a les grafies subratllades:

- a) faig
- b) paisatge
- c) mateix

[1 punt]

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i contesteu les preguntes que el segueixen:

Cada vegada s'estén més la moda de parlar de la banca ètica, de fons d'inversió ètics, com es parla de comerç just, de l'etiquetatge ecològic i de coses semblants. I no solament se'n parla, sinó que també es van posant en marxa iniciatives bancàries per fer realitat els ideals d'aquest moviment alternatiu. La denominació de banca «ètica», que reben aquelles iniciatives en particular que reuneixen una sèrie de condicions específiques, sembla implicar lògicament que l'altra banca, la que no té les característiques esmentades, no és ètica. Però no crec que es pretengui seriosament dir això, quan es parla de la banca ètica, ni penso que es vulguin denunciar algunes pràctiques no ètiques dels bancs i dels fons d'inversió corrents, encara que en alguns casos pugui ser així. Més aviat trobo que el concepte de banca ètica es contraposa al d'una banca èticament neutral, o èticament asèptica, com ara la majoria de bancs o institucions financeres, en el sentit que quan operen no es defineixen explícitament en qüestions de valors socials concrets. En algun sentit tots els bancs i institucions financeres han de ser ètics. Altrament, la societat no els toleraria, com no tolera els usurers i estafadors. Els bancs tenen una funció social molt determinada, que és, en general, la intermediació financera, per mitjà de la qual recullen i administren els estalvis dels ciutadans (en canvi d'una certa compensació a aquests) per canalitzar-los cap a usos productius per als mateixos bancs i per a la societat. Si els bancs es fessin antisocials, és a dir, deixessin de produir beneficis a la societat, deixarien de ser ètics en un sentit molt vertader. Per això suposem que, en aquest sentit fonamental, tots els bancs que operen en un estat de dret amb economia de mercat són ètics (encara que no ho sigui cadascuna de les seves pràctiques), perquè altrament la societat els rebutjaria. (...)

La banca ètica o solidària és una banca que en la seva actuació específica com a intermediari financer té en compte els valors ètics de la societat i dissenya la seva manera d'actuar per fomentar en la societat aquests valors. Un exemple és el Grameen Bank de Bangla Desh, que dedica tota la seva activitat al finançament de famílies de baixos ingressos per ajudar-los a sortir del subdesenvolupament. Aquest banc també té beneficis que li permeten continuar i ampliar la seva tasca. (...) La banca, amb els estalvis i fons d'inversió que maneja, té poder per decidir a quines empreses ajuda, i aquesta selecció es pot fer no amb criteris de guany (quina empresa dóna rendiments més elevats), sinó amb criteris ètics. Aquests criteris es poden basar tant en allò que produeix l'empresa, si els béns que produeix són socialment beneficiosos o perjudicials (armes, drogues, tabac, pol·lució, etc.), com en la manera de produir, si les seves relacions laborals i humanes, la seva relació amb el medi ambient i amb l'entorn social són positives i constructives, o més aviat destructives i negatives. Quan inverteixen els fons, la major part dels bancs no es preocupen d'aquestes coses, no miren més que els rendiments monetaris de les inversions. D'aquesta manera pot succeir que una persona de bona voluntat, solidària i ètica, hagi invertit els seus estalvis —sense saber-ho— en fàbriques d'armes o de tabac, o en empreses que practiquen l'explotació infantil, que no toleren els sindicats, que discriminen la dona o que destrossen el medi. Per evitar aquestes situacions, i a petició d'inversors ètics, que volen impedir que el seu diner s'apliqui a activitats que ells consideren no ètiques o francament immorals, han sorgit les inversions ètiques, els fons ètics i en general la banca ètica.

Luis DE SEBASTIÁN, «La banca ètica», *El Temps Ambiental*, maig de 1999

1. COMPRENSIÓ

1.1. Feu un resum del text en un màxim de quatre línies. [1 punt]

1.2. Només una de les afirmacions següents es troba en el text. Indiqueu quina és i especifiqueu el fragment (o fragments) del text on es fa aquesta afirmació.

- a) Només la banca que hom considera èticament neutral decideix les seves inversions per criteris de guany.
- b) La banca només es pot considerar ètica en un sentit molt ampli perquè, si bé produeix beneficis a la societat, sovint no es preocupa de la naturalesa ètica de les seves inversions.
- c) La banca ètica és aquella que decideix en quines empreses inverteix els seus fons un cop consultats els seus inversors ètics.

[1 punt]

1.3. Escriviu el concepte o fragment del text a què fan referència els termes anafòrics subratllats en el text i que es repeteixen a continuació:

això
així
aquests criteris
aquestes situacions

[1 punt]

1.4. Considereu la relació de significat que hi ha entre els dos constituents del sintagma *iniciatives bancàries* i seleccioneu, entre les següents, aquelles seqüències que expressin una relació similar. Justifiqueu la vostra resposta en un màxim de tres línies.

banca ètica o solidària
relacions laborals i humanes
explotació infantil
inversors ètics

[1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolueu en unes 150 paraules un dels temes següents: [2 punts]

- a) L'autor d'aquest article defensa el concepte de *banca ètica*. Construïu un text argumentatiu en què, per contraposició, es defensi el concepte de banca èticament neutral.
- b) Analitzeu l'estructura del text, feu-ne un esquema i a continuació argumenteu si es tracta d'un text expositiu o argumentatiu, i indiqueu els trets que emmarquen aquest text en un determinat registre.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. A l'oració següent del primer paràgraf:

«ni penso que es vulguin denunciar algunes pràctiques no ètiques dels bancs i dels fons d'inversió corrents, encara que en alguns casos pugui ser així.»

- a) Quin és el verb principal?
- b) A la seqüència «que es vulguin denunciar pràctiques no ètiques dels bancs i dels fons d'inversió corrents», correspon alguna funció sintàctica? Quina?
- c) Quin tipus d'oració és l'encapçalada per *encara que*?
- d) Quina categoria gramatical correspon als elements subratllats?

[1 punt]

3.2. Al text s'usen els segments següents:

«pràctiques no ètiques»
«banca ... èticament asèptica»
«bancs ... antisocials»
«activitats ... francament immorals»

- a) Indiqueu la categoria gramatical i l'estructura morfològica a partir de la qual estan formats els elements subratllats.
- b) Indiqueu si existeix alguna similitud de significat entre els morfemes que apareixen a l'inici de cadascuna de les seqüències subratllades. Si la resposta és positiva, expliqueu sintèticament quina és aquesta similitud.
- c) Per a cadascun dels primers morfemes doneu dos mots més de la llengua que puguin formar-se pel mateix procediment morfològic.

[1 punt]

3.3. Substituiu les seqüències subratllades que es donen a continuació per altres expressions que es puguin usar amb el mateix sentit en el mateix context i en estil formal.

«Però no crec que es pretengui seriosament dir això.»

«Més aviat trobo que el concepte de banca ètica es contraposa...»

«Altrament la societat no els toleraria.»

«Per això suposem que (...) tots els bancs que operen...»

[1 punt]

3.4. A l'últim punt s'usa l'oració següent:

«volen impedir que el seu diner s'apliqui a activitats que ells consideren no ètiques o francament immorals.»

- a) Indiqueu la categoria gramatical de cadascun dels elements subratllats.
- b) Indiqueu l'antecedent de cadascuna d'aquestes expressions en el context discursiu en què apareix l'oració.
- c) Reformuleu l'oració subratllada sense que s'alteri en absolut el seu significat (fent-hi els canvis de concordança, elisions, etc., que siguin necessaris).

[1 punt]

Curs 1999-2000

Trieu una de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i contesteu les preguntes que el segueixen.

Vàrem dinar els tres junts. Però Meyer no es trobava molt bé de salut, i després del dinar es va acomiadar. Goethe em va proposar fer un passeig pel parc i vaig acceptar de seguida. La veritat és que la casa de Goethe, tot i el seu jardí, no era alegre: la llum hi entrava, potser per la seua situació, amb un punt indestriable de morbidesa, de macilència. Per això vaig respirar profundament en aquell parc. El rierol de l'Ilm corria en suaus meandres, amb tonalitats daurades i tolls d'aigua molsosa, perfectament incorporats a la pau de l'indret, a la pregona harmonia d'aquells prats recollits, protegits dels vents del nord pels suaus turons de Rosenberg. La ciutat, tot i estar ben a prop, no es descobria, sinó més aviat al contrari, els grans arbres del parc deturaven qualsevol perspectiva i de seguida crèiem estar en un bosc autèntic. [...]

—La primera vegada que vaig veure aquest bosc em va semblar salvatge i impenetrable. Tanmateix, durant el passeig hi vaig descobrir un gran xiprer, musculós i retort com els de Villa d'Este, absolutament infreqüent per aquestes terres... I el que són les coses: aquell arbre em va fer pensar en la possibilitat de fer-hi un gran jardí a l'anglesa. Sense aquell xiprer, potser mai no m'haguera il·lusionat. En qualsevol cas, molts d'aquests roures, til·lers, avets, faigs i bedolls els he plantat amb les meues mans, els he vist créixer durant cinquanta anys...

En aquell moment va abaixar la vista, com si el record dels temps passats li fóra dolorós, però com si la meua presència no poguera deixar d'obligar-lo a explicar-se.

—En aquests boscos de Rosenberg, estimat Tischbein, em vaig iniciar en el gran llibre de la natura. Quantes hores he passat amb la *Philosophia botanica* de Linné! Durant els passejos i les excursions duia sempre amb mi, condensats en un petit quadern, els *Fundamenta* de Linné junt amb les *Dissertationes* de Gessner, per tal de reconèixer i aprendre de memòria els noms de les plantes. Amb l'ajuda dels guardes forestals he recorregut els boscos de Turíngia, he après a identificar els ocells, les petjades dels animals salvatges... Dec a Weimar l'haver-me descobert la natura...

El vaig interrompre i vaig recitar aquells versos de *Faust*:

Com agafar i estrènyer la infinita

Natura, i espremer els seus pits!

—Sí, sí! —va assentir Goethe molt complagut—. Com agafar i estrènyer la infinita Natura! Les paraules del *Faust* són perfectes i parlen de mi. Com s'esdevé amb les obres de Rousseau, les meues no són més que fragments d'una gran confessió... I us assegure que sense la meua afició a les ciències naturals mai no hauria arribat a conèixer tan bé el cor dels homes.

—Vaig llegir amb molt de gust la publicació sobre la *Metamorfosi de les plantes*...

—¿Us va agradar? És una de les obres de què més satisfet estic. I, tanmateix, fou molt mal acollida pels científics, pels savis, fins i tot pels meus amics, que no volien creure que des de la poesia es poguera arribar a fer ciència. S'oblidaven que la poesia és per força la mare de la ciència, i que amb el temps totes dues poden originar una aliança estreta i fecunda en les regions més altes de l'esperit humà...

Martí DOMÍNGUEZ, *El secret de Goethe*, 1999

[Text escrit segons les normes habituals en el dialecte de l'autor]

1. COMPRENSIÓ

1.1. En un màxim de cinc línies feu un resum del text, i indiqueu-hi clarament les parts en què s'estructura. [1 punt]

1.2. Per a cadascuna de les seqüències d'adjectius que es donen a continuació, trieu un mot de la corresponent seqüència A i un mot de la corresponent seqüència B que siguin els sinònims més adients al text i que compleixin el requisit de la coherència textual. [1 punt]

salvatge i impenetrable A) indomesticat, brau, esquerp, feréstec, bestial
B) incompreensible, inexplicable, indesxifrable, clos, inaccessible

musculós i retort A) fort, atlètic, potent, ésser un roure, ferreny
B) oblic, guerxo, murri, maquiavèl·lic, tortuós

estreta i fecunda A) angosta, íntima, cega, escanyada, atapeïda
B) fèrtil, prolífera, fructífera, inesgotable, inestroncable

1.3. Al primer paràgraf del text apareix la següent oració:

«La llum hi entrava, potser per la seua situació, amb un punt indestriable de morbidesa, de macilència.»

Identifiqueu el significat dels mots subratllats d'acord amb el text i aparelleu-los amb la definició correcta.

- a) Qualitat de amoral.
- b) Qualitat de moribund.
- c) Qualitat de malaltís.
- d) Qualitat de trist.
- e) Qualitat de mortífer.

[1 punt]

1.4. Indiqueu, entre les afirmacions següents, les que són certes referides al text (pot ser una o més d'una). [1 punt]

- a) El text conté un diàleg entre Tischbein i Linné.
- b) Goethe exposa el seu interès per les ciències naturals.
- c) Goethe interpreta els versos de *Faust* en el sentit que el coneixement de la Natura ajuda a conèixer els homes.
- d) Tischbein defensa que des del coneixement emotiu de la natura es pot construir una teoria científica.

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes 150 paraules un dels temes següents: [2 punts]

- a) Comenteu la possible relació entre poesia i ciència a partir del darrer paràgraf del text.
- b) Construïu un text expositiu en què es comentin els trets més característics del llenguatge literari presents al text de Martí Domínguez.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Heus ací un fragment extret del primer paràgraf del text:

«La ciutat, tot i estar ben a prop, no es descobria, sinó més aviat al contrari, els grans arbres del parc deturaven qualsevol perspectiva i de seguida crèiem estar en un bosc autèntic.»

- a) Aïlleu les diferents oracions principals que componen aquest fragment.
- b) Substituïu les paraules subratllades per altres mots alternatius que tinguin un significat equivalent i que siguin adequats al context.

[1 punt]

3.2. a) Digueu quins mots i quins trets morfològics del text donen informació suficient per a situar-lo en una variant del català. Indiqueu el paràgraf on els heu trobat.

b) Sabríeu dir de quina variant dialectal es tracta?

[1 punt]

3.3. Considereu la següent oració:

«En aquell moment va abaixar la vista, com si el record dels temps passats li fóra dolorós, però com si la meua presència no poguera deixar d'obligar-lo a explicar-se.»

- a) Identifiqueu el verb principal de l'oració.
- b) Tenint en compte el context, especifiqueu a qui fan referència les formes pronominals subratllades.
- c) Destrieu els verbs d'aquest fragment que tenen un valor atributiu, transitiu, intransitiu, pronominal i els nuclis de perífrasis verbals. Escriviu-los al quadern de respostes, i indiqueu-hi clarament a quin tipus pertany cadascun.

[1 punt]

3.4. Al darrer paràgraf apareixen les següents oracions:

«És una de les obres de què més satisfet estic. I, tanmateix, fou molt mal acollida pels científics, pels savis, fins i tot pels meus amics, que no volien creure que des de la poesia es poguera arribar a fer ciència.»

Reformuleu aquest fragment sense que se n'alteri en absolut el significat i introduint-hi canvis lèxics o sintàctics per a les expressions subratllades.

[1 punt]

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i contesteu les preguntes que el segueixen.

És obvi que les adquisicions biològiques i culturals han anat emergint al llarg del temps. D'aquesta manera, primer van ser els canvis ecològics els que van facilitar les modificacions biològiques ara fa uns tres milions d'anys. Després, les modificacions biològiques es van transformar en canvis fisiològics importants. Per tant, ecologia i biologia són [elements] bàsics per entendre el procés d'hominització. La producció d'eines comença a canviar el panorama de l'evolució dels homínids i, a partir d'aquesta adquisició, s'inicia la humanització. La construcció de cabanes, el transport i la cacera faciliten la fugida d'Àfrica dels menys afavorits per la selecció natural i tècnica. Es desenvolupen les eines complexes, com bifaços, fenedors i pics; el llenguatge, que permet una millor comunicació entre els grups; la domesticació del foc, que va facilitar l'ocupació de zones fredes, la lluita contra els depredadors i l'èxit en la nostra distribució en el planeta. Més tard, el simbolisme, el culte a la mort i la descoberta de l'art. D'aquesta manera acaba el període pliocènic dels homínids humans.

Una humanitat que no hagués passat per totes aquestes adquisicions no tindria consciència d'ella mateixa ni de les seves capacitats, no s'hauria humanitzat. Som homínids però humans gràcies a la perseverança biològica i cultural de totes les espècies que ens han precedit i que, mitjançant la dinàmica assaig-fracàs, ens han transmès de forma biològica i cultural l'esperança de sobreviure en un món complex i difícil.

En aquest llarg camí cap a la intel·ligència, l'atzar ens va fer homínids i el pensament lògic ens ha convertit en humans conscients. Homínids humanitzats després d'un procés carregat de múltiples contingències que van propiciar una sèrie d'adquisicions que s'han anat complementant de forma al·lucinant fins a fer-nos conscients i amos del nostre propi destí.

Eudald CARBONELL I Robert SALA, *Planeta humà*, 2000

1. COMPREENSIÓ

1.1. Feu un resum del text en un màxim de cinc línies. [1 punt]

1.2. Expliqueu el significat de les paraules *hominització* i *humanització* en un màxim de dues ratlles per a cadascuna. [1 punt]

1.3. Només una de les afirmacions següents apareix en el text de forma explícita. Indiqueu quina és i especifiqueu el fragment (o fragments) del text on es fa aquesta afirmació. [1 punt]

- a) La humanització és el resultat directe dels canvis ecològics, biològics i fisiològics que es van produir durant el pliocè, ara fa uns tres milions d'anys.
- b) La producció d'utensilis i el coneixement del foc van facilitar l'extensió territorial dels homínids i el començament de la humanització.
- c) La diferenciació entre homínids i humans és un procés d'assaig-fracàs en què s'han complementat l'atzar i la consciència del propi destí.

1.4. Expliqueu si és possible, sense introduir cap altre canvi, ordenar els paràgrafs del text de la manera següent: tercer - segon - primer. Exposeu de forma clara i concisa les raons que justifiquen la vostra resposta.

[1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes 150 paraules un dels temes següents: [2 punts]

a) Comenteu la següent frase del text:

«l'atzar ens va fer homínids i el pensament lògic ens ha convertit en humans conscients.»

b) Construïu un text argumentatiu en què es defensi la relació entre canvis climàtics, canvis biològics i evolució.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Descriu quina és l'estructura sintàctica de la següent oració, i indiqueu-hi clarament la relació sintàctica entre les diverses categories gramaticals.

«És obvi que les adquisicions biològiques i culturals han anat emergint al llarg del temps.»

[1 punt]

3.2. Considereu el mot següent:

domesticació

a) Indiqueu-ne l'estructura morfològica i segmenteu-ne els constituents.

b) Doneu tres mots derivats més formats a partir de la mateixa arrel lèxica.

c) Per a cadascun dels sufixos que hàgiu aïllat doneu dos mots més formats per mitjà d'aquest sufix.

[1 punt]

3.3. Considereu l'oració següent:

«Una humanitat que no hagués passat per totes aquestes adquisicions no tindria consciència d'ella mateixa ni de les seves capacitats, no s'hauria humanitzat.»

a) Indiqueu la categoria gramatical de cadascun dels elements subratllats.

b) Indiqueu l'antecedent de cadascuna d'aquestes expressions.

c) Reformuleu l'oració sense que se n'alteri el significat (fent-hi els canvis formals d'estructura sintàctica, d'introducció de connectors, de substitució d'expressions anafòriques, etc. que siguin necessaris).

[1 punt]

3.4. Al llarg del primer paràgraf, i de forma específica en el fragment següent, alternen fonamentalment dos temps verbals.

«Per tant, ecologia i biologia són [elements] bàsics per entendre el procés d'hominització. La producció d'eines comença a canviar el panorama de l'evolució dels homínids i, a partir d'aquesta adquisició, s'inicia la humanització. La construcció de cabanes, el transport i la cacera faciliten la fugida d'Àfrica dels menys afavorits per la selecció natural i tècnica. Es desenvolupen les eines complexes, com bifaços, fenedors i pics; el llenguatge, que permet una millor comunicació entre els grups; la domesticació del foc, que va facilitar l'ocupació de zones fredes, la lluita contra els depredadors i l'èxit en la nostra distribució en el planeta.»

- a) Indiqueu les oracions d'aquest fragment el nucli verbal de les quals no pot ésser construït en pretèrit perfet sense afectar la coherència del discurs o text.
- b) Destrieu els verbs d'aquest fragment que tenen un valor atributiu, transitiu, intransitiu, pronominal i els nuclis de perífrasis verbals. Escriviu-los en forma infinitiva al quadern de respostes i indiqueu-hi clarament a quin tipus pertany cadascun.

[1 punt]

Curs 1999-2000

Trieu una de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i contesteu les preguntes que el segueixen.

Sempre feia el mateix: abans d'asseure's davant del canterano escriptori comprovava que havia amuntegat suficient paper i que la ploma lliscava fina. Després voltava clau a un calaix, treia un retrat i un camafeu i els deixava vora els estris d'escriure. Tot seguit disminuïa la flama del quinqué i sense fer soroll sortia de la cambra per anar a comprovar si havia encertat en el punt de claror. No volia que la llum, escolant-se per davall de la porta, pogués delatar la seva vetlla. Intentava d'evitar que la cambrera, tot sospitant que la calor li impedia dormir, entrés amb el ventall i un refresc. Malgrat la pesantor xafogosa, no desitjava que l'interrompés ni mostrar-se al seu davant en disposició d'escriure; per això, quan hagué constatat que la flama era tan minsa que es podia confondre amb la de l'ànima que cremava nit i dia sota la fornícula de la Verge, tornà a entrar, tancà la porta i s'assegué. Amb molt d'esment obrí el camafeu, amb els dits de la mà dreta agafà un ble de cabells color caoba i els olorà. El perfum havia anat esvaint-se, per la qual cosa endevinà més que no ensumà una llunyana essència de gessamins. Posà el ble sobre la taula i agafà el retrat. Enretirà el paper finíssim que el cobria i l'acostà a la flama del quinqué per poder contemplar-lo millor. En fitar-lo de tan a prop paresqué que l'emprava com a mirall per buscar-hi la pròpia imatge; després començà a escriure febrosament:

Quan vinguis, quan arribis a aquesta casa que tota ja t'espera, faré multiplicar els miralls perquè la teva imatge ho envaeixi tot. Em venjaré, així, d'aquests mesos d'allunyament, de la pena que em causa no tenir de tu més que un petit retrat que, com sempre quan t'escric, presideix les meves cartes i que no es separa de mi ni un sol instant, fins i tot quan dormo el tinc davall del coixí.

El darrer correu que salpà cap a Cadis, fa just una setmana, s'emportà un munt de cartes per a tu; en una et demanava una altra fotografia i una altra més, si fos possible. Les necessito per poder-les penjar arreu, a la meva cambra, al meu gabinet, a la sala d'estar, perquè tothom, la meva família i els meus amics, puguin contemplar-te. Voldria a més poder-ne enviar una al meu germà Gabriel, que des de fa uns mesos és a París, on aprèn a pintar. Algun dia, quan sigui un pintor famós, li demanaré que et retrati o, més ben dit, que ens retrati plegats. Ara com ara, però, mentre fa provatures, m'agradaria que almenys pogués veure com ets i anar-se fent a la idea que ben aviat tindrà una germana nova. Estic segur que ell hauria coincidit també en l'elecció i, com jo mateix, que no vaig tenir cap dubte a escollir-te la primera, rebutjant de seguida totes les altres possibilitats que m'oferia el meu pare, t'hauria assenyalat com la candidata ideal, tot i que en Gabriel diu que no serveix per a home casat, però això també ho pensava jo de mi mateix abans de veure la teva fotografia. (...).

La gent, aquí, ja t'ho he dit moltes vegades, té un tarannà agradós i és de tracte suau. La meva germana ha ensinistrat per a tu, durant aquests mesos, una cambrera, escollida entre les esclaves més disposades i volenteroses de ca nostra, i espera només el teu vistiplau, com ho esperen les obres de l'ala nord de can Fortalesa, que tu i jo ocuparem, i els mobles que són a punt d'arribar. Seràs rebuda com una princesa i tractada com una reina i estic segur que ben aviat no sols t'acostumaràs a la nova situació, sinó que et semblarà que, des de sempre, has viscut entre nosaltres. El fet del nostre parentiu t'ajudarà, ja ho veuràs. Procedim d'una mateixa família i d'unes mateixes arrels i això ens facilitarà a tots plegats la convivència. A més, aquesta és una terra acollidora. Una natura esplèndida ofereix flors de tot tipus i colors que són delícia pura a la vista i a l'olfacte. Faré encatifar de flors el trespol de la teva cambra perquè quan arribis trepitgis només flonja suavitat de pètals i el perfum de la seva dolçor t'ajudi a oblidar la pesantor del viatge.

Parà d'escriure quan s'adonà que acabava de fer una altra promesa i que des de feia dies intentava no caure en la temptació d'oferir coses pel gust de sentir-se generosa, oblidant que tanmateix no podia prometre en el seu propi nom, però que, en canvi, tot el que prometés hauria d'encarregar-se de fer-ho complir.

Carme RIERA, *Cap al cel obert*, 2000

1. COMPRENSIÓ

1.1. Indiqueu l'estructura del text en un màxim de quatre línies. En un punt a part doneu una explicació a l'ús del gènere femení en l'adjectiu *generosa*. [1 punt]

1.2. Doneu la forma per mitjà de la qual podeu trobar els mots següents en un diccionari de la llengua i definiu-los d'acord amb el significat que tenen en el text. [1 punt]

- a) escolant-se
- b) esvaint-se
- c) envaeixi

1.3. Per a cadascun dels mots subratllats de les seqüències següents escolliu el sinònim més apropiat al text. [1 punt]

a) pesantor <u>xafogosa</u>	sufocant, enganyosa, lliscosa
b) escriure <u>febrosament</u>	febrilment, feblement, fecundament
c) tarannà <u>agradós</u>	joliu, afable, agraït
d) tracte <u>suau</u>	dolç, vellutat, suós
e) flonja <u>suavitat</u>	mòrbida, fofa, blana

1.4. Indiqueu, entre les afirmacions següents, les que són certes referides al text (pot ser una o més d'una). Especifiqueu el paràgraf (o paràgrafs) on es fa cada afirmació. [1 punt]

- a) Del text hom dedueix la trobada imminent entre dos futurs esposos.
- b) Del text hom infereix l'existència de tres germans.
- c) Del text hom indueix la fertilitat de la terra acollidora.

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolueu en unes 150 paraules un dels temes següents: [2 punts]

- a) Quins aspectes d'un discurs literari podeu identificar en aquest text. Justifiqueu la vostra resposta amb exemples del text.
- b) Què és la prosa literària i quines són les característiques del gènere novel·lístic?

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. a) Digueu quins trets lèxics o morfològics del text donen informació per a situar-lo en una variant del català. Indiqueu el paràgraf on els heu trobat.

b) Sabríeu dir de quina variant dialectal es tracta?

[1 punt]

3.2. Considereu la següent oració:

«Tot seguit disminuïa la flama del quinqué i sense fer soroll sortia de la cambra per anar a comprovar si havia encertat en el punt de claror».

- a) Digueu quin tipus d'oració és.
- b) Identifiqueu-ne el verb principal.
- c) Especifiqueu la categoria gramatical del mot subratllat.
- d) Digueu la funció sintàctica de «si havia encertat en el punt de claror».

[1 punt]

3.3. Al primer paràgraf hi ha la següent oració:

«El perfum havia anat esvaint-se, per la qual cosa endevinà més que no ensumà una llunyana essència de gessamins.»

Reformuleu l'oració sense que se n'alteri en absolut el significat i introduint-hi canvis lèxics o sintàctics per a les expressions subratllades.

[1 punt]

3.4. Contesteu les dues qüestions següents:

a) El verb *fitar* és un derivat verbal que significa «mirar de fit a fit». Per a cadascun dels mots següents doneu un derivat verbal.

- 1) flama
- 2) mirall
- 3) davall

b) Indiqueu l'arrel lèxica dels mots següents i especifiqueu la categoria gramatical d'aquesta arrel.

- 4) pesantor
- 5) provatures
- 6) encatifar

[1 punt]

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i contesteu les preguntes que el segueixen.

El tema que he escollit per a la meva dissertació és la poesia i m'ha semblat avinent de posar-li un títol, *La poesia, encara*, que per a mi té una doble significació: un cop més, la poesia; i la poesia avui, és a dir, pel setembre de 1998. Que jo parli de poesia no deurà sorprendre gens els qui em coneixen. De totes maneres, no em sé ni em vull estar de fer unes consideracions sobre el fet. Parlo de poesia perquè és una de les poques coses de les quals puc parlar amb un cert coneixement de causa, si més no perquè ja fa més de cinquanta anys que n'escric i en llegeixo; i parlo de poesia perquè trobo que val la pena que se'n parli ara i aquí i que se'n pregoni la utilitat en aquest tombant de segle tan propens a d'altres manifestacions artístiques més espectaculars i sobretot més rendibles. [...]

Per no entropessar amb el tema que jo mateix he escollit, trobo que val la pena d'assajar de definir la poesia, de preguntar-se: fet i fet, què és la poesia? De respostes a aquesta pregunta n'he sentit i sobretot llegit una pila [...]. Encara no he sabut trobar, però, la definició de les definicions, la que permeti d'abolir totes les altres per innecessàries i estableixi un principi de comprensió definitiu. Aquesta mancança, tanmateix, no m'ha inquietat mai, perquè sempre he considerat la poesia com un cos viu en continu desenvolupament que és impossible de constrènyer dins els termes d'una definició. De totes maneres, per tenir uns referents comprensibles i, sobretot, d'una solvència contrastada, he anotat dues definicions, la primera de Joan Brossa i la segona de Percy B. Shelley. La de Joan Brossa diu: «La poesia és el reflex emocional del pensament» i la de Percy B. Shelley fa: «La poesia, en sentit general, pot definir-se com “l'expressió de la imaginació” i és congènita a l'esperit de l'home.» Totes dues se situen en uns nivells molt semblants d'abstracció i de possibilisme i són, almenys en aquest sentit, cosines germanes. Partint de l'una i de l'altra, queda ben clar que la pràctica de la poesia exigeix un grau considerable de reflexió, de concentració i, per què no?, d'aïllament i de silenci. Ara bé, això no vol pas dir que aquesta pràctica comporti renúncies i sacrificis; al contrari, tant l'una definició com l'altra contemplan una acceptació plena de la vida, però van més enllà en el sentit de sotmetre allò que s'ha viscut a l'expressió poètica, l'una i, fent un pas més, practicar el mateix procés amb allò que només s'ha imaginat, l'altra. En tots dos casos, però, el component essencial és la vida viscuda. La pràctica de la poesia, fins i tot en els casos de més abstracció o de més aparent futilitat, sempre va lligada a l'experiència personal, íntima, de l'autor. El poeta espanyol José Hierro deia que «el poeta no és algú amb més sensibilitat que els altres, sinó algú que, amb la mateixa sensibilitat, prova de fixar l'instant que està vivint». Aquesta contingència, més ben dit, aquesta condició d'home entre els homes, no lleva ni dignitat ni autoritat al poeta, sinó que li atorga responsabilitat i confiança, de manera que la seva activitat es converteix en un bé comú que s'ha de compartir i ha d'incitar a compartir.

Miquel MARTÍ I POL, «La poesia, encara», *¿Què és poesia?*, 2000

1. COMPRENSIÓ

1.1. Justifiqueu el títol del text en un màxim de cinc línies. [1 punt]

1.2. Per a cadascuna de les expressions seleccionades de la columna de l'esquerra, trieu un mot de la columna de la dreta que sigui el sinònim més adient en el text. [1 punt]

a) estar-se de	abstenir-se, ésser, aturar, passar
b) una pila	una barbaritat, un femer, un bon coixí, un munt
c) congènita	congestiva, innata, congruent, conjunta
d) contingència	continència, eventualitat, continuació, contesta
e) incitar	excitar, inclinar, esperonar, irradiar

1.3. Considereu l'últim punt del text i escolliu les afirmacions que siguin certes (pot ser una o més d'una). [1 punt]

«Aquesta contingència, més ben dit, aquesta condició d'home entre els homes, no lleva ni dignitat ni autoritat al poeta, sinó que li atorga responsabilitat i confiança, de manera que la seva activitat es converteix en un bé comú que s'ha de compartir i ha d'incitar a compartir.»

- a) L'autor exposa que la responsabilitat del poeta deriva de la seva contingència.
- b) L'autor fa referència al compromís del poeta exercit per mitjà de la seva obra.
- c) L'autor fa referència a la dificultat d'exercir la poesia amb dignitat i autoritat.

1.4. Només una de les frases següents descriu el contingut central del text. Assenyaleu quina és i justifiqueu la vostra resposta en un màxim de dues ratlles. [1 punt]

- a) El text posa de manifest les contradiccions entre diferents definicions del terme poesia.
- b) El text és una reflexió sobre el sentit i la pervivència de la poesia.
- c) La poesia, segons Shelley, és una activitat congènita que només es manifesta en l'aïllament i el silenci.

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolueu en unes 150 paraules un dels temes següents: [2 punts]

a) Comenteu la següent frase del text:

«La poesia, en sentit general, pot definir-se com “l’expressió de la imaginació” i és congènita a l’esperit de l’home.»

b) Té sentit parlar de crisi de la poesia avui?

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. L'autor atribueix un doble significat a l'expressió *La poesia, encara*. De les seqüències següents, trieu aquelles que tenen el significat temporal, equivalent a «la poesia avui», i aquelles que tenen el significat additiu, equivalent a «un cop més, la poesia». Copieu-les al quadern de respostes, marcant T(emporal) o A(dditiu) a la dreta de cada seqüència, segons convingui. [1 punt]

a) Amb el premi s'ha comprat casa nova i encara un cotxe

b) En tot l'hivern encara no ha plogut

c) En Joan encara és a la trentena

d) Van venir dos homes més, encara

e) «Encara no he sabut trobar la definició de les definicions»

3.2. Al text s'usen les expressions *de totes maneres* i *si més no*.

a) Indiqueu quin tipus de funció discursiva introdueixen aquestes locucions en la construcció del text.

b) Substituïu-les per altres expressions que puguin aparèixer en el mateix context, amb la mateixa funció i que siguin adequades al registre.

[1 punt]

3.3. Al segon paràgraf hi ha l'oració:

«Per no entropessar amb el tema que jo mateix he escollit, trobo que val la pena d'assajar de definir la poesia, de preguntar-se: fet i fet, què és la poesia?»

Reformuleu l'oració sense que se n'alteri en absolut el significat, substituint-hi les seqüències subratllades per altres expressions que es puguin usar amb el mateix sentit en el mateix context.

[1 punt]

3.4. Al segon paràgraf del text hi ha els següents noms:

solvència, abstracció, possibilisme, concentració, aïllament, futilitat, contingència

- a) Indiqueu si són mots derivats o compostos. Justifiqueu la vostra resposta en un màxim de dues línies.
- b) Per a cadascun d'aquests mots doneu la seva arrel o lexema, i indiqueu la categoria gramatical de la rel.

[1 punt]

SÈRIE 2**OPCIÓ A**

Vegeu el document "Estructura dels exercicis de llengua catalana i de llengua castellana. Criteris generals d'avaluació", especialment l'apartat "Descompte per faltes [Comprensió i reflexió lingüística]".

1.1.

A) <i>bon natural</i>	<i>tarannà bondadós</i>
B) <i>astorat</i>	<i>espantat</i>
C) <i>a batzegades</i>	<i>sobrades</i>
D) <i>xarones</i>	<i>de mal gust</i>
E) <i>ingrats</i>	<i>desagraïts</i>
F) <i>tostemps</i>	<i>sempre</i>

- 6 respostes correctes - 1 punt
- 5 respostes correctes - 0.75 punts
- 4 respostes correctes - 0.5 punts
- 3 respostes correctes - 0.25 punts
- menys de 3 respostes correctes - 0 punts

1.2.

a) La resposta pot ser simplement: "brogit va de paraules",
o bé: "xerrades difuses, produïdes a batzegades, i tumultuoses, enraonies temeràries, decisions ignorants, bromes xarones i grolleres, brogit va de paraules".

b) Acció de conversar, d'entretenir-se enraonant.

- 2 respostes correctes - 1 punt
- 1 resposta correcta - 0.5 punts
- Si les respostes no són completament correctes, però mostren la capacitat expressiva de l'alumne - 0.25 punts
- Altrament - 0 punts

1.3.

C) *xerrada : conversa*

- Si la resposta és correcta - 1 punt
- Altrament - 0 punts

1.4. Una manera possible d'explicar el significat de la frase és la següent:

Zadig havia après que és millor ser humil, discret i moderat, perquè l'estima d'un mateix, quan és provocada pels altres, pot ser el desencadenant d'un gran trasbals.

- Si la resposta és correcta - 1 punt
- Si el contingut de la resposta només és parcialment acceptable, però reflecteix capacitat expressiva - 0.25 punts
- Altrament - 0 punts

2. La redacció s'ha de valorar d'acord amb el document "Estructura dels exercicis de llengua catalana i de llengua castellana. Criteris generals d'avaluació", vegeu l'apartat "Criteris de valoració de la redacció [Expressió escrita i Comentari crític]".

3.1. (a) L'oració principal té explícitament només un SV "dóna menjar als gossos"; el SN subjecte és omès, tot i que per la morfologia verbal sabem que és la segona persona. (b) El complement directe del nucli verbal "dóna" és un verb nominalitzat "menjar", al qual segueix el complement indirecte "als gossos". (c) Aquesta oració principal és modificada alhora per una oració subordinada temporal, el nucli verbal de la qual és "mengis" (el subjecte només es fa explícit per mitjà de la morfologia verbal) i (d) per una oració subordinada concessiva "mal hagin de mossegar-te" que conté una perífrasi d'obligació. (També es pot admetre si s'afirma que aquesta última oració és coordinada concessiva).

4 afirmacions correctes - 0.75 punts

3 afirmacions correctes - 0.5 punts

2 afirmacions correctes - 0.25 punts

Altrament - 0 punts

b) *mal* és un adverbi; tot i que en el context de la frase també es pot acceptar: conjunció (de la locució conjuntiva *mal que*).

0.25 punts

3.2. Respostes possibles:

A) *amb molt d'enteniment* *entenimentat com era, força assenyat*

B) *amb escarnis* *escarnint, fent burla*

C) *en punxar-la* *quan algú la punxa, si hom la punxa*

D) *sense ira i sense desdeny* *plàcidament i afectuosament, ni irat ni desdenyós*

4 respostes correctes - 1 punt

3 respostes correctes - 0.75 punts

2 respostes correctes - 0.5 punts

1 resposta correcta - 0.25 punts

3.3.

a) "que era un home de mala mena i que creure que el sol voltava a l'entorn de si mateix i que l'any tenia dotze mesos era ser enemic de l'Estat"

b) "creure que el sol voltava a l'entorn de si mateix i que l'any tenia dotze mesos"

2 respostes correctes - 1 punt

1 resposta correcta - 0.5 punts

Altrament - 0 punts

3.4. *Saber* és un verb transitiu. Segons el text admet un complement directe que pot ser una oració subordinada substantiva ("moderar-se les passions", "respectar la feblesa humana"), però també admet un complement preposicional: saber sobre un tema o d'algun tema ("sabia sobre la metafísica el que n'ha estat sabut tostemps").

Si la resposta és completament correcta - 1 punt

Si només s'identifica correctament la classe de verb - 0.25 punts

Si només es descriu parcialment el tipus de contextos sintàctics - 0.25 punts

Curs 2000-2001

Trieu una de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i contesteu les preguntes que el segueixen.

En el temps del rei Moabdar hi havia a Babilònia un jove que es deia Zadig, nascut amb un bon natural enfortit per l'educació. Tot i que era ric i jove, sabia moderar-se les passions; no tenia cap afectació, no volia pas tenir sempre raó, i sabia respectar la feblesa humana. Tothom estava astorat de veure que, amb molt d'enteniment, no insultava mai amb escarnis en aquelles xerrades tan difuses, tan a batzegades, tan tumultuoses, en aquelles enraonies temeràries, en aquelles decisions ignorants, en aquelles bromes xarones i grolleres, en aquell brogit va de paraules que a Babilònia rebia el nom de *conversa*. Zadig havia après, en el primer llibre de Zoroastre, que l'amor propi és una bomba inflada de vent, de la qual, en punxar-la, surten tempestats. Per damunt de tot, Zadig no es gloriava pas de menysprear les dones i de dominar-les. Era generós; no l'espantava portar-se bé amb els ingrats, segons aquell gran precepte de Zoroastre: *Quan mengis, dóna menjar als gossos, mal hagin de mossegar-te*. Era tan assenyat com es pot demanar, perquè mirava de viure amb homes assenyats. Havia estat educat en la ciència dels antics caldeus, i no ignorava pas els principis físics de la natura tal com llavors eren coneguts, i sabia sobre la metafísica el que n'ha estat sabut tostemps, és a dir, ben poca cosa. Estava fermament convençut que l'any tenia tres-cents seixanta-cinc dies i quart, tot i la nova filosofia de la seva època, i que el sol era en el centre del món i, quan els mags principals li deien, amb una altivesa insultant, que era un home de mala mena i que creure que el sol voltava a l'entorn de si mateix i que l'any tenia dotze mesos era ser enemic de l'Estat, Zadig callava sense ira i sense desdeny.

VOLTAIRE, «Zadig o el destí», *Contes filosòfics* (traducció de Pere Gimferrer),
Barcelona, 1982

1. COMPRENSIÓ

1.1. Per a cadascuna de les expressions seleccionades de la columna de l'esquerra, trieu una expressió de les que hi ha a la dreta que sigui el sinònim més adient en el text. [1 punt]

a) bon natural	tarannà bondadós, bon aspecte, cos agradable
b) astorat	astut, esgavellat, espantat
c) a batzegades	sobrades, a batecs, sorpreses
d) xarones	xalades, xamoses, de mal gust
e) ingrats	desagraïts, desconeguts, desaprensius
f) tostemps	sovint, sempre, de tant en tant

1.2. a) Extraieu del text les propietats amb què l'autor caracteritza el nom *conversa*.

b) Doneu una definició d'aquest nom segons l'ús actual d'aquest mot a la llengua catalana. [1 punt]

1.3. A continuació hi ha una parella de mots relacionats semànticament, seguida de cinc parelles de mots enumerades de la A a la E. Seleccioneu la parella de mots que millor expressi una relació semàntica similar a l'expressada per la parella original. [1 punt]

brogit : soroll

- a) enraonia : enraonadissa
- b) escarni : escarment
- c) xerrada : conversa
- d) broma : faceciós
- e) decisió: decisorí

1.4. Expliqueu concisament el significat de l'oració:

«Zadig havia après, (...), que l'amor propi és una bomba inflada de vent, de la qual, en punxar-la, surten tempestats.» [1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes cent cinquanta paraules un dels temes següents: [2 punts]

- a) Exposeu els trets més característics de la descripció en la prosa literària.
- b) Feu una descripció d'un personatge real o fictici.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Considereu l'oració:

«Quan mengis, dóna menjar als gossos, mal hagin de mossegar-te.»

- a) Feu-ne l'anàlisi sintàctica, descrivint la funció sintàctica dels diversos constituents.
- b) Indiqueu la categoria gramatical del mot *mal*.

[1 punt]

3.2. A continuació s'enumeren diversos sintagmes preposicionals que hi ha en el text. Expresses el mateix significat per mitjà d'estructures sintàctiques diferents (és a dir, d'altres categories gramaticals, no encapçalades per preposicions), però que es puguin usar en el mateix context. [1 punt]

- a) amb molt d'enteniment
- b) amb escarnis
- c) en punxar-la
- d) sense ira i sense desdeny

3.3. Considereu l'oració:

«quan els mags principals li deien, amb una altivesa insultant, que era un home de mala mena i que creure que el sol voltava a l'entorn de si mateix i que l'any tenia dotze mesos era ser enemic de l'Estat, Zadig callava sense ira i sense desdeny.»

- a) Identifiqueu l'objecte directe del verb *deien*.
- b) Identifiqueu el subjecte del verb *era*.

[1 punt]

3.4. En el text hi ha quatre formes del verb *saber*. Indiqueu el tipus de verb (impersonal, atributiu, etc.) que és i enumereu els tipus de complements que aquest verb admet en català. Il·lustreu el vostre comentari amb exemples del text. [1 punt]

OPCIÓ B

Vegeu el document “Estructura dels exercicis de llengua catalana i de llengua castellana. Criteris generals d’avaluació”, especialment l’apartat “Descompte per faltes [Comprensió i reflexió lingüística]”.

1.1. (a) El tema del text és l'enaltiment de la paraula, com a font d'inspiració de la creació poètica. (b) Al primer paràgraf l'autor afirma que el poema no neix de cap factor extern. (c) La idea del segon paràgraf és que el mot, qualsevol mot, actua com a força interna causant de la inspiració. (d) Al tercer i al quart, hom afirma que el mot és la força dinamitzadora en la formació del vers, expressió de l'emoció pel ritme. (e) Finalment, quan el poema es compon, la fase d'inspiració decreix.

5 idees ben expressades - 1 punt
4 idees ben expressades - 0.75 punts
3 idees ben expressades - 0.5 punts
2 idees ben expressades - 0.25 punts
Altrament - 0 punts

1.2. Respostes possibles:

A) <i>el comú dels lectors</i>	<i>la gran majoria dels lectors</i>
B) <i>única màgia no deceptiva</i>	<i>únic màgia que no enganya</i>
C) <i>deu ensems de la poesia, de la dansa i de la música - font alhora de ...</i>	
D) <i>és ja en minva</i>	<i>ja disminueix</i>

4 respostes correctes - 1 punt
3 respostes correctes - 0.75 punts
2 respostes correctes - 0.5 punts
1 resposta correcta - 0.25 punts

1.3. Les afirmacions que són certes, referides al text, són la b) i la c).

Si la resposta és completament correcta - 1 punt
Si la resposta només és parcialment correcta - 0.5 punts
Altrament - 0 punts

1.4.

a) *en realitat* introdueix un aclariment del que s'ha dit anteriorment
car introdueix la raó o causa d'allò que s'ha dit anteriorment

b) *en realitat - de fet, efectivament*
car - ja que, perquè

4 respostes correctes - 1 punt
3 respostes correctes - 0.75 punts
2 respostes correctes - 0.5 punts
1 resposta correcta - 0.25 punts

2. La redacció s’ha de valorar d’acord amb el document “Estructura dels exercicis de llengua catalana i de llengua castellana. Criteris generals d’avaluació”, vegeu l’apartat “Criteris de valoració de la redacció [Expressió escrita i Comentari crític]”.

3.1.

- a) "El que neix -el poema- no neix pas del que existeix, del real o del passional"
b) subjecte

c) "neix". Al text aquest verb s'usa amb un complement de règim preposicional: *néixer d'alguna cosa*; per tant, és un verb de règim.

Si la resposta és completament correcta - 1 punt

Tanmateix, si la resposta és parcial, serà avaluada de la següent manera:

- a) 0.25 punts
b) 0.25 punts
c) 0.5 punts

3.2.

a) incisos: "el poema", "doncs", "bellesa del crepuscle, nit estelada, glòria o malastre de l'amor, afany d'un ideal de justícia o de la mort", "tots ells sentiments i espectacles dels quals es podrà guarnir", "primer relleu *del que vol ésser*"

b) guionets, dos punts, comes

c) *sinó* es correlaciona amb l'adverbi negatiu *no*

Si la resposta és completament correcta - 1 punt

Tanmateix, si la resposta és parcial, serà avaluada de la següent manera:

- a) 0.5 punts
b) 0.25 punts
c) 0.25 punts

3.3.

a) *la intrusa* - la paraula que fonamenta la nostra inspiració

b) *aquesta primera fase de la creació* - la fase d'inspiració d'un vers a partir d'un mot

c) SV; pronom de tercera persona femení singular de complement directe + verb

Si la resposta és completament correcta - 1 punt

Tanmateix, si la resposta és parcial, serà avaluada de la manera següent:

- a) 0.25 punts
b) 0.5 punts
c) 0.25 punts

3.4. Una reformulació possible és:

La font de creació no és, així doncs, altra cosa que el poema que un mot formà com per art de màgia.

Qualsevol variant semblant, fins i tot amb algun canvi acceptable en la puntuació, constitueix una resposta correcta.

Si la reformulació és completa - 1 punt

Si la resposta conté 4 substitucions apropiades - 0.5 punts

Altrament - 0 punts

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i contesteu les preguntes que el segueixen.

El que neix —el poema— no neix, doncs, pas *del que existeix*, del real o del passional: bellesa del crepuscle, nit estelada, glòria o malastre de l'amor, afany d'un ideal de justícia o de la mort, tots ells sentiments i espectacles dels quals es podrà guarnir, sinó de l'empenta primera d'una expressió elemental, d'un mot privilegiat, primer relleu *del que vol ésser*.

Una paraula, dues, tant se val, ressona o ressonen en el nostre esperit, de dia o de nit, caminant o en repòs, en la calma o en la febre; reconeixem la intrusa així que ens xiuxiueja a l'orella o a la nostra ment solitària; la saludem vagament; no ens en podem separar, ni seguir o emprendre qualsevol tasca com si no ens hagués enartat¹. I haurem rebut aquesta visita per atzar, o per atzar l'haurem trobada. Potser no serà pas del tot una d'aquelles paraules que el comú dels lectors anomena *poètiques*; jo crec que qualsevol paraula pot esdevenir màgica, és a dir, capaç de reparèixer a la nostra consciència, incorporada a un vers, tot fent-nos la impressió que hem recollit aquest ritme, dotat d'un sentit, d'una mena de no-res, d'un lloc inconegut, però exterior.

En realitat, aquesta primera fase de la creació s'ha produït en nosaltres mateixos. Car, sense que ens n'hàgim adonat, la paraula oportuna ha tocat dins de nosaltres el caire d'una emoció oblidada (rics que som, sense saber-ho), que la carrega de l'energia suficient per dictar-nos un bell vers i imposar-nos-el: és el vers donat que emana, per natura, d'una crida *espontània* al fons de la nostra substància.

Única màgia no deceptiva, la inspiració poètica tal com he intentat de rastrejar-la, seria més vella que les més antigues literatures escrites, grau suprem de la tendència humana a expressar l'emoció pel ritme, deu ensems de la poesia, de la dansa i de la música.

Com el mateix Shelley, l'embriac, l'inspirat per excel·lència, ho ha fet entendre: «Quan la composició [del poema] comença, la inspiració és ja en minva.»

La inspiració no és, doncs, sinó el vers que una paraula compongué com per art d'encantament.

¹ enartat - encisat, encantat

Josep CARNER, «Virtut d'una paraula», *Teoria de l'ham poètic*
(a cura d'Albert Manent), Barcelona, 1970

1. COMPRENSIÓ

1.1. Digueu quin és el tema del text i exposeu les idees bàsiques de l'autor en un màxim de cinc línies. [1 punt]

1.2. Per a cadascuna de les expressions subratllades a les seqüències següents escriviu una altra expressió que pugui funcionar com un sinònim en el text. [1 punt]

- a) el comú dels lectors
- b) única màgia no deceptiva
- c) deu ensems de la poesia, de la dansa i de la música
- d) és ja en minva

1.3. Indiqueu, entre les afirmacions següents, aquella o aquelles que es fan en el text. [1 punt]

- a) El poema neix d'una paraula màgica que només el comú dels lectors considera poètica.
- b) El poema neix de la necessitat que té l'home de parlar de la seva veu emotiva.
- c) El poema neix de la inspiració sorgida d'un mot.

1.4. Al tercer paràgraf l'autor recorre a les expressions *en realitat* i *car*.

- a) Digueu el valor semàntic que introdueixen.
- b) Per a cadascuna doneu dues expressions més que siguin sinònimes i adequades en el context en què apareixen.

[1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes 150 paraules un dels temes següents: [2 punts]

- a) Al darrer punt Carner expressa la idea que la inspiració es dona per mitjà d'una paraula casual i causal. Exposeu quins altres aspectes pot tenir en compte el poeta en un acte de creació poètica.
- b) Elaboreu un text expositiu sobre altres virtuts, capacitats i habilitats que tinguin les paraules.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Torneu a llegir el primer paràgraf.

- a) Aïlleu l'oració principal.
- b) Quina és la funció sintàctica de la seqüència: «El que neix —el poema—»?
- c) Identifiqueu el nucli verbal de l'oració principal i indiqueu si, en l'ús que es fa d'aquest verb en el text, és un verb transitiu, un verb atributiu o un verb de règim preposicional. Justifiqueu la vostra resposta.

[1 punt]

3.2. Respecte al mateix fragment:

- a) Aïlleu els incisos (grups de paraules que s'interposen en un text i que expressen informació addicional, aclariments i aposicions).
- b) Identifiqueu els diversos signes gràfics que usa l'autor per a introduir-los.
- c) Expliqueu amb quin element es correlaciona el mot *sinó*.

[1 punt]

3.3. Torneu a considerar el segon i el tercer paràgrafs.

- a) Indiqueu a què es refereix *la intrusa*.
- b) Indiqueu a què es refereix *aquesta primera fase de la creació*.
- c) Indiqueu si *la carrega* és un sintagma nominal o un sintagma verbal i la categoria gramatical de cada mot.

[1 punt]

3.4. Considereu de nou la darrera frase del text:

«La inspiració no és, doncs, sinó el vers que una paraula compongué com per art d'encantament.»

Reformuleu aquest fragment sense que s'alteri substancialment el seu significat i introduint canvis lèxics o sintàctics per a les expressions subratllades.

[1 punt]

SÈRIE 5**OPCIÓ A**

Vegeu el document “Estructura dels exercicis de llengua catalana i de llengua castellana. Criteris generals d’avaluació”, especialment l’apartat “Descompte per faltes [Comprensió i reflexió lingüística]”.

1.1. Els conceptes que millor representen les idees bàsiques del text són:

- canvi: els equilibris socials evolucionen i es produeixen canvis en l’estructura familiar
- falta d’estructures col·lectives, de memòria comuna, de tradició, de cohesió social
- facilitat de penetració de mecanismes de comunicació
- revisió de referents

Si s’expressen correctament les 4 idees principals - 1 punt

Si s’expressen correctament 3 idees - 0.75 punts

Si s’expressen correctament 2 idees - 0.5 punts

Si s’expressa correctament 1 idea - 0.25 punts

Altrament - 0 punts

- 1.2.
a) <i>memòria comuna</i>	- 4) <i>referents col·lectius</i>
b) <i>cohesió social</i>	- 3) <i>unió entre els individus</i>
c) <i>nous mecanismes de comunicació</i>	- 1) <i>possibilitats tecnològiques innovadores</i>
d) <i>mitologia</i>	- 2) <i>conjunt de faules</i>

4 parelles correctes - 1 punt

3 parelles correctes - 0.75 punts

2 parelles correctes - 0.5 punts

1 parella correcta - 0.25 punts

1.3.

primer buit: *substitució* - 0.5 punts

segon buit: *arrelada* - 0.5 punts

1.4. L’afirmació correcta és a). Justificació: Lídia en la seva intervenció comenta que la tecnologia moderna, la fotografia i el cinema, propicien la mitologia particular.

Si la resposta i la justificació són correctes - 1 punt

Si només es dóna la resposta a), sense justificació - 0.25 punts

Si es dóna una resposta inadequada, però la justificació és explicada d’una manera coherent - 0.25 punts

Altrament - 0 punts

2. La redacció s’ha de valorar d’acord amb el document “Estructura dels exercicis de llengua catalana i de llengua castellana. Criteris generals d’avaluació”, vegeu l’apartat “Criteris de valoració de la redacció [Expressió escrita i Comentari crític]”.

3.1.

- a) pronoms personals: “els pren”
“els en proporciona”
“els resulta”

Si la resposta és correcta - 0.25 punts

- b) els - en els tres exemples el seu antecedent és *ad sensum*: “els membres / els components / els integrants / les persones de la societat postprogressista” - 0.5 punts
en - el seu antecedent és “temps” - 0.25 punts

3.2.

- a) En les dues oracions la funció sintàctica del constituent subratllat és la de subjecte.

Si la resposta és correcta - 0.25 punts

b)

En català el subjecte sol precedir el verb, tanmateix en oracions passives reflexives, com és el cas de la segona oració, el sintagma nominal també pot aparèixer en posició postverbal, atès que es pot interpretar que algú ha desplaçat les activitats.

També s'ha de considerar correcta una resposta fonamentada en l'estructura informativa de l'oració. A la primera oració el tema de què parlem és: "els equilibris socials", respecte al qual es dóna una informació suposadament nova: "evolucionen". A la segona oració hom interpreta que allò de què parlem és de canvis i allò nou que s'enuncia és: "s'han desplaçat les activitats".

Si la resposta i la justificació són correctes - 0.75 punts

Si només es dóna l'ordre alternatiu, sense cap explicació - 0.25 punts

Si l'explicació és inadequada, però la formulació és coherent - 0.25 punts

Altrament - 0 punts

3.3.

- a) pronoms relatius. També s'ha de considerar correcta la resposta que digui que en la segona i en la tercera expressions hi ha: article + pronom relatiu

Si la resposta és correcta - 0.25 punts

- b) Una possible resposta és:

“en què / en la qual tot allò que feia qui / el qui / aquell qui no treballava a fora”

Una alternativa:

"en la qual les activitats que feien les persones que no treballaven fora"

3 respostes correctes - 0.75 punts

2 respostes correctes - 0.5 punts

1 resposta correcta - 0.25 punts

3.4.

- a) registre col·loquial

- b) “Tot això de què es parla tant”;

- c) canvis necessaris: el pronom relatiu ha de ser un pronom fort, perquè és complement del verb *parlar de*; el pronom feble s'ha d'eliminar, atès que el verb té un sol complement

Si la resposta a la pregunta a) és correcta - 0.25 punts

Si la resposta a la pregunta b) és correcta - 0.25 punts

Si la resposta a la pregunta c) és correcta - 0.5 punts

Trieu una de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i contesteu les preguntes que el segueixen.

KIRSTEN: Els equilibris socials evolucionen. No tan sols pel que fa a contactes humans, disponibilitat física i manera d'acostar-nos els uns als altres. Heu imaginat què serà d'aquí a vint anys una societat majoritàriament formada per fills únics de pares divorciats, educats en guarderies, sense avis, sense memòria col·lectiva, sense gust pel menjar ni per la identitat tribal, tots parlant amb el mateix accent, tots contant els mateixos acudits apresos als videojocs o als invents equivalents, sense necessitat d'unes arrels que no han conegut? La família era un desastre, però hem canviat pets per merda. La societat postprogressista ha substituït una hipotètica dependència per una llibertat en qualsevol cas relativa, i que de ben segur els pren més temps que no pas els en proporciona, i els resulta molt més incòmoda, més inestable i més cara. Com que tothom treballa, a casa no hi ha ningú; no hi ha temps d'anar a comprar, ningú no rep els paquets a casa. Ens inventem una nova societat, on tot el que feia el que no treballava a fora, ara s'ha de contractar algú perquè ho faci, perquè l'únic moment lliure, el dissabte al matí, és temps d'oci o de botigues. S'han desplaçat les activitats: la gent treballa per pagar a un altre perquè li faci les feines obscures, a canvi de realitzar-se ell mateix en públic. Hem posat el cangur en el lloc de la sogra.

STEPHEN: Reconixeràs que alguns hi han guanyat. (*Riem.*) De totes maneres, els nord-americans alerten d'una falta d'estructures col·lectives de conservació de la memòria comuna, de la història, la tribal, la familiar, etcètera, que ells pateixen per falta de tradició i per falta de cohesió social, i nosaltres, els europeus, la podem perdre per la facilitat de penetració de mecanismes de comunicació i de formació aparentment fàcils, d'aplicació llaminera. Televisió i videojocs en lloc d'amics i mestres, tot això que se'n parla tant i potser no hi acabem de donar la importància que té.

JO: Parlem de la falta d'imatges o del desgast dels mecanismes?

CLARA: Dels altars i les esglésies d'ara. De Superman i la Marilyn Monroe.

(*Kirsten reorganitza la taula de servei i posa una altra ronda de vi.*)

LÍDIA: De les dues coses. És un moment de revisió profunda de referents. La tecnologia propicia la mitologia particular, la més efímera i fràgil per descomptat, però sobretot concretada en els trets particulars gràcies a la fotografia i el cinema. Una dona al damunt d'un respirador soterrani amb les faldilles blanques voleiant recordarà la Marilyn, però l'observador integrat en el sistema sap quina és la Marilyn de debò, i no n'acceptarà una altra que no tingui les seves faccions.

Miquel DE PALOL, *El Quincorn*, Barcelona, 1998

1. COMPRENSIÓ

1.1. Feu un resum del text en un màxim de quatre línies, en el qual s'utilitzin els quatre conceptes que penseu que representen millor les quatre idees bàsiques del text. [1 punt]

1.2. Aparelleu cadascun dels mots o expressions de la columna de l'esquerra amb els mots o expressions de la columna de la dreta que siguin l'equivalent més adient en el text. [1 punt]

a) memòria comuna	1) possibilitats tecnològiques innovadores
b) cohesió social	2) conjunt de faules
c) nous mecanismes de comunicació	3) unió entre els individus
d) mitologia	4) referents col·lectius

1.3. Rellegiu el primer paràgraf del text. La frase que es dona a continuació s'hi relaciona pel sentit. Ompliu cadascun dels espais en blanc amb el mot que millor s'adigui al contingut del text. [1 punt]

Els canvis socials que s'han produït han suposat la (A) de la companyia familiar, profundament (B) en la tradició, tribal i propera, per noves formes de companyia estranyes, alienes al nucli familiar, superficials i mercenàries.

- A) pèrdua, modificació, substitució, adscripció, incidència
B) disposada, incòmoda, realitzada, sotmesa, arrelada

1.4. Només una de les tres afirmacions següents s'adiu al contingut del text. Indiqueu quina és i justifiqueu-ho en un màxim de dues línies. [1 punt]

- a) La memòria comuna falla perquè la tecnologia afavoreix la mitologia particular per sobre dels mites universals eterns.
- b) Els procediments culturals són la conseqüència de la manca de mites.
- c) Els únics mites de l'actualitat per als qui van a l'església són Superman i la Marilyn Monroe.

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes cent cinquanta paraules un dels temes següents: [2 punts]

- a) Indiqueu en quin gènere literari s'ha construït el text i comenteu-ne alguns dels trets més característics.
- b) A partir del text comenteu alguns aspectes de la relació entre els canvis socials en la societat actual i els canvis en la construcció de mites.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. A l'oració que segueix hi ha diversos pronoms personals:

«La societat postprogressista ha substituït una hipotètica dependència per una llibertat en qualsevol cas relativa, i que de ben segur els pren més temps que no pas els en proporciona, i els resulta molt més incòmoda, més inestable i més cara.»

- Al quadern de respostes escriviu els pronoms personals que hàgiu trobat amb el verb que acompanyen.
- Per a cadascun d'aquests pronoms indiqueu quin és el seu antecedent.

[1 punt]

3.2. Considereu les oracions següents:

«Els equilibris socials evolucionen.»
«S'han desplaçat les activitats»

- Especifiqueu la funció sintàctica dels constituents subratllats.
- Expliqueu a què es deu la diferència d'ordre sintàctic entre el sintagma nominal i el sintagma verbal.

[1 punt]

3.3. Considereu l'oració següent:

«Ens inventem una nova societat, on tot el que feia el que no treballava a fora, ara s'ha de contractar algú perquè ho faci.»

- Indiqueu la categoria gramatical de cadascun dels elements subratllats.
- Substituiu els elements subratllats per uns altres que tinguin la mateixa funció.

[1 punt]

3.4. Considereu ara l'oració següent:

«Tot això que se'n parla tant»

- Indiqueu a quin tipus de registre pertany.
- Reescriu-la d'una manera adequada a un nivell formal de llenguatge.
- Expliqueu breument les raons que justifiquen els canvis sintàctics que cal introduir.

[1 punt]

OPCIÓ B

Vegeu el document “Estructura dels exercicis de llengua catalana i de llengua castellana. Criteris generals d’avaluació”, especialment l’apartat “Descompte per faltes [Comprensió i reflexió lingüística]”.

1.1. Les idees que han de quedar reflectides en el resum són:

(a) Existeixen una sèrie de paral·lelismes entre el llenguatge i la biologia. (b) Primer, la qüestió de la gènesi és oberta en ambdós casos. (c) Segon, llenguatge i espècies biològiques canvien. (d) Tercer, en ambdós àmbits l’existència de variació és la motivació per al canvi.

4 idees ben expressades - 1 punt
3 idees ben expressades - 0.75 punts
2 idees ben expressades - 0.5 punts
1 idea ben expressada - 0.25 punts

1.2.

A) *inviabile* - *impossible*
B) *gratuït* - *injustificat*
C) *incògnita* - *desconeguda*
D) *propagant-se* - *estenenent-se*
E) *monolítiques* - *uniformes*
F) *paràmetres* - *factors*

6 parelles correctes - 1 punt
5 parelles correctes - 0.75 punts
4 parelles correctes - 0.5 punts
3 parelles correctes - 0.25 punts
menys de 3 parelles - 0 punts

1.3. L’única afirmació que es fa al text és la b); al final del segon paràgraf - 1 punt

Si només s’identifica l’afirmació, sense la localització - 0.5 punts

Altrament - 0 punts

1.4.

a) Perquè les dades de què hom disposa no permeten inferir cap conclusió a favor de la monogènesi o la multigènesi lingüística.

b) Quan les diferències entre una llengua i una altra són prou importants.

2 respostes correctes - 1 punt
1 resposta correcta - 0.5 punts
Altrament - 0 punts

2. La redacció s’ha de valorar d’acord amb el document “Estructura dels exercicis de llengua catalana i de llengua castellana. Criteris generals d’avaluació”, vegeu l’apartat “Criteris de valoració de la redacció [Expressió escrita i Comentari crític]”.

3.1.

- oració subordinada temporal: “fins a arribar a poder demostrar la monogènesi”
- oració subordinada substantiva: “que hom pot reconstruir el mot primigeni per a *dit, tik*”
- oració subordinada de relatiu: “del qual tots els mots que volen dir *dit* han evolucionat”
- oració coordinada adversativa: “però sí que cal recomanar una dosi generosa de precaució”

4 respostes correctes - 1 punt

3 respostes correctes - 0.75 punts

2 respostes correctes - 0.5 punts

1 resposta correcta - 0.25 punts

3.2.

a) Oració principal: “dir que hom pot reconstruir el mot primigeni per a *dit, tik*, és increïblement arriscat i gratuït”

Verb: “és”

Subjecte: “dir que hom pot reconstruir el mot primigeni per a *dit, tik*”

0.5 punts

b) Possibilitat 1: “Clarament, com alguns lingüistes han fet, dir que ...”

Possibilitat 2: “Clarament, dir que, com alguns lingüistes han fet, hom pot ...”

Possibilitat 3: “ Clarament, dir que hom pot reconstruir el mot primigeni per a *dit, tik*, del qual tots els mots que volen dir *dit* han evolucionat, com alguns lingüistes han fet, és increïblement ...”

Qualsevol d'aquestes possibilitats és una resposta correcta - 0.5 punts

3.3.

a) re+constru(c)+ció també és una resposta correcta: re+construc+ció

però s'ha de considerar incorrecta: re+constru+c+ció

paral·lel+isme

multi+gènesi

3 respostes correctes - 0.5 punts

2 respostes correctes - 0.25 punts

Altrament - 0 punts

b) derivació per prefixació i per sufixació; en cap cas no hi ha la unió de dos lexemes- 0.5 punts

3.4.

a) L'oració complexa es compon d'una oració principal impersonal: "encara falta un bon tros", modificada per una oració subordinada condicional: "si hom acaba acceptant aquesta dotzena de superfamílies" (introduïda per un connector discursiu) i per una oració subordinada temporal: "fins a arribar a poder demostrar la monogènesi".

3 respostes correctes - 0.5 punts

2 respostes correctes - 0.25 punts

Altrament - 0 punts

b) Registre col·loquial.

Respostes admissibles: "falta força temps", "som lluny de".

2 respostes correctes - 0.5 punts

1 resposta correcta - 0.25 punts

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i contesteu les preguntes que el segueixen.

La qüestió de la gènesi del llenguatge en un o múltiples focus ha de romandre oberta. La reconstrucció d'una dotzena o vintena de superfamílies lingüístiques no ha de descartar-se com a inviabile, però sí que cal recomanar una dosi generosa de precaució. Fins i tot si hom acaba acceptant aquesta dotzena de superfamílies, encara falta un bon tros fins a arribar a poder demostrar la monogènesi. Clarament, dir, com alguns lingüistes han fet, que hom pot reconstruir el mot primigeni per a *dit*, *tik*, del qual tots els mots que volen dir *dit* han evolucionat, és increïblement arriscat i gratuït. La impossibilitat d'arribar a cap conclusió a favor de la monogènesi o la multigènesi lingüística és paral·lela a la manca de conclusions pel que fa a la multigènesi o monogènesi biològica de l'espècie humana. El llenguatge humà pogué sorgir en un únic focus o en diversos focus diferenciats. De moment, la resposta ha de mantenir-se incògnita.

Els paral·lelismes entre la biologia i el llenguatge no acaben aquí. Cal destacar-ne, d'una banda, les semblances entre l'evolució biològica i el canvi lingüístic. El mecanisme que dóna peu al canvi biològic és prou conegut. Els individus que formen una espècie no són genèticament idèntics, sinó que hi ha una gran variació d'un individu a l'altre. Aquesta variació permet que hi hagi evolució, ja que la configuració genètica d'un individu concret pot presentar avantatges selectius en certs contextos, i això fa que els seus trets, a la llarga, acabin propagant-se. En un altre context, altres individus de la mateixa espècie poden evolucionar per camins diferents i, així, la divergència entre grups d'individus de l'espècie es va fent més i més gran, fins que la distància genètica entre l'un i l'altre és d'una magnitud tal que obliga ja a parlar d'espècies diferents.

De manera anàloga a una espècie, una llengua també presenta variació interna. Les comunitats de parla no són monolítiques, sinó que hi ha variació de la parla d'un individu a la parla d'un altre. Variació que es dóna no només en la dimensió geogràfica, potser més coneguda, sinó també basant-se en altres paràmetres, com la classe social, el sexe, l'edat, el grau d'escolarització i d'altres. (...) Aquesta variació permet que hi hagi canvi lingüístic, ja que una variant lingüística concreta pot presentar avantatges en certs contextos socials i de prestigi, i això fa que les seves característiques acabin generalitzant-se. En un altre context, altres variants de la mateixa llengua poden presentar avantatges socials i de prestigi i, així, la divergència entre variants es va fent més i més gran, fins que les diferències entre una i altra són tan importants que ens obliguen a parlar de llengües diferents. (...)

Enric VALLDUVÍ, «Origen i evolució del llenguatge», *Els orígens*, Barcelona, 1994

1. COMPRENSIÓ

1.1. Feu un resum del text en un màxim de quatre línies. [1 punt]

1.2. Per a cadascun dels mots seleccionats de la columna de l'esquerra, trieu un mot de la columna de la dreta que serveixi de sinònim en el text. [1 punt]

a) inviable	invariable, indesitjable, impossible
b) gratuït	fàcil, injustificat, malintencionat
c) incògnita	secret, inacceptable, desconeguda
d) propagant-se	propiciant-se, estenent-se, aproximant-se
e) monolítiques	uniformes, estàtiques, monògames
f) paràmetres	variacions, paral·lelismes, factors

1.3. Indiqueu, entre les afirmacions següents, aquella o aquelles que es fan en el text. Indiqueu també el paràgraf o paràgrafs on són.

- a) En biologia i en llenguatge, les variants que resulten més simples acaben imposant-se sobre les que ho són menys, les quals desapareixen.
- b) En biologia i en llenguatge, les diferències entre uns individus i uns altres poden arribar a ser tan grans que pot resultar convenient parlar d'espècies diferents o de llengües diferents.
- c) Les llengües amb pocs parlants desapareixen perquè als seus usuaris els resulta més còmode d'adoptar-ne una altra que sigui majoritària.

[1 punt]

1.4. Contesteu les preguntes següents en un màxim de dues línies amb respostes que es puguin deduir del text.

- a) Per què no és possible ara com ara arribar a cap conclusió sobre l'origen del llenguatge?
- b) En quin moment de l'evolució d'una llengua podem dir que dues variants són llengües diferents?

[1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolueu en unes 150 paraules un dels temes següents: [2 punts]

- a) Expliqueu què és un assaig i quins són alguns dels seus trets més característics.
- b) Elaboreu un text argumentatiu a favor de la singularitat del llenguatge humà i en contra del suposat paral·lelisme entre la biologia i el llenguatge.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Cerqueu al primer paràgraf del text:

- una oració subordinada temporal
- una oració subordinada substantiva
- una oració subordinada de relatiu
- una oració coordinada adversativa

Copieu-les al full de respostes. [1 punt]

3.2. A l'oració:

«Clarament, dir, com alguns lingüistes han fet, que hom pot reconstruir el mot primigeni per a *dit*, *tik*, del qual tots els mots que volen dir *dit* han evolucionat, és increïblement arriscat i gratuït.»

- a) Aïlleu l'oració principal i escriviu-la al quadern de respostes. Indiqueu quin és el nucli verbal i el subjecte d'aquest verb.
- b) Indiqueu si la seqüència «com alguns lingüistes han fet» es pot col·locar en alguna altra posició dins l'oració complexa. Si obteniu una seqüència ben formada, escriviu-la al full de respostes.

[1 punt]

3.3. Considereu els mots següents:

reconstrucció, multigènesi, paral·lelisme

- a) Indiqueu-ne l'estructura morfològica tot segmentant-ne els constituents.
- b) Digueu si es tracta de mots que mostren processos de derivació o de composició. Justifiqueu breument la vostra resposta.

[1 punt]

3.4. Considereu l'oració següent:

«Fins i tot si hom acaba acceptant aquesta dotzena de superfamílies, encara falta un bon tros fins a arribar a poder demostrar la monogènesi.»

- a) Destrieu les tres oracions que componen aquesta oració complexa, tot indicant quina és l'oració principal i quines són les oracions subordinades.
- b) Indiqueu a quin tipus de registre pertany l'expressió subratllada i proposeu una altra expressió més adequada a un nivell formal de llenguatge.

[1 punt]

Curs 2000-2001

Trieu una de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i contesteu les preguntes que el segueixen.

MICHELE ANGELO: (...) Precisament abans que arribéssis parlàvem de com el públic percep els èxits de l'Albert, en particular la Teoria de la Relativitat. (A partir d'aquest moment Einstein es va menjant tot sol, abstret per la conversa, tot el caviar.)

ALBERT: En realitat, no hi ha gaire diferència entre el gran públic i molts científics. D'aquests, n'hi ha una bona colla que no han entès mai res i s'armen els grans embolics. Tot el que és una novetat els planteja sempre gran dificultat de comprensió i d'assimilació. És molt difícil d'imaginar un concepte del qual no tenim cap referència. Per aquesta raó el paper de la filosofia és fonamental. Sense ella no crec que sigui possible imaginar cap concepte fecund. Els principis generals de la ciència han d'estar en harmonia amb el discurs filosòfic. Cal posseir bons criteris per tal de poder jutjar una ciència des del seu interior.

MICHELE ANGELO: Efectivament, aquesta és la idea d'Ernst Mach que ens precisa que les lleis generals de la ciència són resums d'observacions experimentals ordenades en formes simples.

ALBERT: Sí, només que aquesta afirmació la trobo exagerada. He pensat sovint en aquest problema i m'inclino més aviat cap a un empirisme que no solament contingui les proposicions de Mach, sinó també les de Poincaré.

MICHELE ANGELO: Com pot ser això?

ALBERT: Ho comprendreu fàcilment. Una ciència només pot ser jutjada mitjançant o un criteri empíric o un criteri lògic. Segons el criteri empíric els fets observables que preveuen els principis generals han de rebre una confirmació experimental. Segons el criteri lògic, els principis han de ser coherents en el marc d'un sistema aplicable a la descripció dels fenòmens. Per Poincaré les lleis generals de la física són lliures creacions de l'esperit humà. Amb aquesta afirmació Poincaré dóna, en realitat, una excessiva importància al criteri lògic, mentre que Mach se situa a l'altre extrem, exagerant l'aspecte empíric.

SOLO: És a dir, que no hi pot haver conflicte entre els dos pensaments?

ALBERT: Efectivament. En realitat, es tracta d'una qüestió d'accent respecte de dos aspectes diferents d'una mateixa concepció filosòfica.

Antoni LLORET, *El cafè metropol*, Barcelona, 1999

1. COMPRENSIÓ

1.1. Identifiqueu el tema del text i destrieu-ne les idees principals. Feu-ne un resum en un màxim de cinc línies. [1 punt]

1.2. Indiqueu entre les afirmacions següents les que són certes referides al text (pot ser una o més d'una).

a) Hom suggereix que la idea d'Ernst Mach fou defensar un enfocament empirista i experimental de la ciència.

b) Hom suggereix que la idea d'Albert Einstein fou conciliar el pensament científic fonamentat en principis generals coherents amb la idea de la necessària predicció de fets observables experimentalment.

c) Hom suggereix que la idea de Poincaré fou negar un enfocament creatiu de la ciència.

[1 punt]

1.3. Tenint en compte tot el text, expliqueu breument què vol dir l'autor quan per boca d'Albert diu:

«Cal posseir bons criteris per tal de poder jutjar una ciència des del seu interior.»

[1 punt]

1.4. Per a cadascun dels adjectius següents escriviu un mot que pugui funcionar com un antònim en el text.

a) (concepte) fecund

b) (criteri) empíric

c) (lleis) generals

d) lliures (creacions)

[1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes cent cinquanta paraules un dels temes següents: [2 punts]

a) Comenteu els trets més característics del tipus de novel·la a què correspon el text.

b) Construïu un text argumentatiu que corrobore o esmeni l'afirmació següent:

«Els principis generals de la ciència han d'estar en harmonia amb el discurs filosòfic.»

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Considereu l'oració següent:

«Precisament abans que arribéssis parlàvem de com el públic percep els èxits de l'Albert, en particular la Teoria de la Relativitat.»

Reformuleu aquest fragment sense que se n'alteri en absolut el significat i introduint-hi canvis lèxics o sintàctics per a les expressions subratllades.

[1 punt]

3.2. Al text hi ha un ús figurat del verb *armar-se*.

- Construïu dues frases noves en què es faci explícit que aquest verb també pot tenir, en un ús figuratiu, altres complements.
- Digueu per què en el context en què apareix aquest verb s'usa en tercera persona del plural.

[1 punt]

3.3. A l'oració següent:

«És molt difícil d'imaginar un concepte del qual no tenim cap referència.»

- Identifiqueu el subjecte de l'oració principal.
- Feu l'anàlisi sintàctica del subjecte, indicant les relacions sintàctiques entre els constituents que el formen.
- Digueu si la preposició *de* que precedeix el ver *imaginar* és una preposició regida o té una funció estilística. Justifiqueu la vostra resposta.

[1,5 punts]

3.4. Identifiqueu els verbs que hi ha en la segona intervenció d'Albert. Doneu-los en forma infinitiva i assigneu-los a alguna o a algunes de les categories següents:

- verbs transitius
- verbs intransitius
- verbs de règim preposicional
- verbs pronominals

[0,5 punts]

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i contesteu les preguntes que el segueixen:

Interpel·lo Chillida sobre les connexions que es poden establir entre la literatura i el seu treball artístic; i si no hi és advertible, en la configuració mateixa, una pervivència visible del substrat literari. (...)

Un present que apropar-se al cosmos de Chillida des de referents exclusivament plàstics és un camí possible però insuficient: en quedaria una exegesi en algun punt interrompuda o mancada, perduda. Cal indagar, a més, i molt, en altres direccions. Perquè ferro, terra, granit o alabastre, a les seves mans, no són únicament masses: s'encarnen en discurs i pensament. L'espai, diu, és la veritable matèria del seu treball. És imprescindible, doncs, situar Chillida en una certa tradició literària, poètica o filosòfica. L'interrogo en aquest sentit.

«Jo sempre he llegit força, però va haver-hi un moment, entre el 1950 i el 1958, que anava a llegir a la Biblioteca Nacional de París; jo era a París. I vaig començar a llegir força seriosament coses que m'interessaven. Vaig començar a llegir coses de les quals m'havien arribat rumors o n'havia llegit algun detall en algun llibre. Força de les quals de la literatura alemanya; del romanticisme alemany, per exemple, el primer que em va sorprendre enormement va ser Novalis. Vaig llegir Els deixebles a Saïs de Novalis i em va impressionar moltíssim, i fou potser el que va posar-me a la recerca del que hi havia al darrere, als orígens. Una relació força curiosa es va produir entre la situació en què em trobava jo en aquell moment i el que m'aportava tota aquella cultura aparentment allunyada de la meua manera de ser. Aleshores, per mitjà de Novalis, vaig descobrir Hölderlin, i Hölderlin fou definitiu per a mi. I després Goethe, que fou l'últim que vaig agafar seriosament i que m'ha estat molt important. Al principi no me'l podia empassar. Havia intentat llegir Goethe de més jove i m'havia semblat un personatge que a mi no em servia... I és que el que no estava preparat per a llegir Goethe era jo.»

Goethe quedarà com una permanència en el seu esperit inquiet, com un so anacàmpic¹ que anirà desvetllant-se en diversos moments de la seva recerca. Un record al qual donà corporeïtat en una obra de trenta-cinc tones de formigó que va instal·lar l'any 1986 a Frankfurt, intitolada *La casa de Goethe* («Allò que va moure'm —em comenta— a fer aquest projecte eren, més aviat, les seves reflexions científiques, allò que diu de l'espiral, la seva teoria dels colors...»). Chillida sosté que Goethe és un científic, i no dubta que encara ens hem de trobar que hi ha molts tresors en aquesta direcció. La passió pel Romanticisme alemany toca l'extrem de colorar les paraules i els conceptes fins a un punt del qual potser no n'és conscient, de tan assimilat (escolteu-lo parlar de l'acte creatiu, de la mar, de les aromes que el guien...). Mostra un entusiasme idèntic al que pogueren despertar en un romàntic del XIX les tesis que el de Weimar² elaborà en la seva *Teoria del color*, tractat culminant, articulat en part contra les teories cromàtiques que descriví Newton a l'*Òptica*.

Abraham MOHINO I BALET, «Poètica d'Eduardo Chillida», *Serra d'Or*, 475 i 476, 1999

¹ so anacàmpic - eco

² el de Weimar - es refereix a Goethe

1. COMPRENSIÓ

1.1. En un màxim de cinc línies justifiqueu el títol del text: «Poètica d'Eduardo Chillida» a partir de les idees principals que s'hi exposen. [1 punt]

1.2. Trieu el sinònim més exacte de les expressions següents, d'acord amb l'ús que se'n fa en el text.

a) pervivència visible	afluència, durabilitat, manifestació
b) substrat	pòsit, coneixements, subsòl
c) exegesi	exempció, explicació, execució
d) corporeïtat	corpulència, forma, corporació

[1 punt]

1.3. Expliqueu breument què vol dir l'autor quan afirma:

«La passió pel Romanticisme alemany toca l'extrem de colorar les paraules i els conceptes.»

[1 punt]

1.4. Trieu, entre les afirmacions següents, aquella o aquelles que es fan al text i indiqueu els paràgrafs on es fan. [1 punt]

- a) L'autor defensa que en l'obra de Chillida hi ha una interacció entre materials, discurs literari i pensament filosòfic.
- b) Chillida afirma que la seva obra s'ha inspirat en la literatura romàntica alemanya.
- c) L'autor sosté que l'interès de Chillida pels colors és paral·lel al que descriu Newton a l'*Òptica*.

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes cent cinquanta paraules un dels temes següents: [2 punts]

- a) Exposeu l'ús de la primera persona en els diversos gèneres literaris i en aquesta entrevista en particular.
- b) Construïu un text argumentatiu en què s'exposin les raons d'establir connexions entre creació poètica i treball artístic.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Reescriuiu el fragment següent en estil indirecte (com si fos continuació del paràgraf anterior).

«Jo sempre he llegit força, però va haver-hi un moment, entre el 1950 i el 1958, que anava a llegir a la Biblioteca Nacional de París; jo era a París.»

[0,5 punts]

3.2. Considereu el fragment següent de text:

«I vaig començar a llegir força seriosament coses que m'interessaven. Vaig començar a llegir coses de les quals m'havien arribat rumors o n'havia llegit algun detall en algun llibre.»

- Indiqueu en cada cas a què pot fer referència el mot *coses*. Doneu dues possibles respostes per a cada un dels usos d'aquest mot.
- Torneu a escriure la segona oració de manera que sigui totalment adequada en un registre formal.

[1 punt]

3.3. Considereu ara el fragment de text següent:

«Perquè ferro, terra, granit o alabastre, a les seves mans, no són únicament masses: s'encarnen en discurs i pensament.»

- Ignorant el mot *perquè*, identifiqueu i analitzeu l'oració principal, tot indicant les funcions sintàctiques dels seus constituents.
- Indiqueu la categoria gramatical i la funció discursiva de *perquè* en el context concret en què apareix (és a dir, què aporta al sentit del text).
- Indiqueu la funció discursiva de l'ordre escollit i de la puntuació utilitzada (és a dir, què aporta a la informació transmesa).

[1,5 punts]

3.4. Al segon paràgraf del text hi ha la frase següent:

«Un present que apropar-se al cosmos de Chillida des de referents exclusivament plàstics és un camí possible però insuficient.»

Reformuleu-la sense que se n'alteri en absolut el significat i introduint-hi canvis lèxics o sintàctics per a les expressions subratllades.

[1 punt]

Curs 2001-2002

Trieu una de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i contesteu les preguntes que el segueixen:

Estimat lector, potser pensaràs que exagere, i que un sol home té poca «història» a contar, per molt «natural» que s'adjective. Mai no he estat una persona de temperament fort, no m'han agradat la polèmica ni les intrigues de l'intel·lecte, i això ho podeu apreciar tot al llarg dels volums de la *Història natural*, on he expressat el que creia més adient per a la societat, sense el desig d'escandalitzar-la, tan sols amb l'esperança d'instruir-la. Sempre he trobat en la meua persona l'ambició de contribuir a la instrucció del gènere humà i d'adquirir renom pels meus invents i descobriments.

La vida és curta i el saber llarg, i les picabaralles resten un temps preciós a la reflexió, que s'atorga al sarcasme, la forma més infèrtil de la intel·ligència; allò que un savi guanya amb intrigues, ho perd en saviesa, a l'igual que en la mecànica el que es guanya en temps es perd en força. Tanmateix, espere que quan aquestes confidències troben la llum, podré ser llegit amb la tranquil·litat que sempre proporciona el temps. Ah!, sabeu, el període que he viscut ha estat tan obert a la desacreditació grotesca, al blasme frenètic i fàcil! Reconec la meua covardia per a desvelar el meu pensament, per a donar a conèixer en vida la meua autèntica visió del meu segle, la meua concepció de la naturalesa i de l'home. Des de ben jove he tingut molta por de la Bastilla i de Vincennes,¹ i no ha estat necessari passar-hi alguns mesos (com Voltaire o Diderot) per a saber que els epítets enèrgics et condueixen quasi sempre envers la reclusió i l'immobilisme.

No he estat un polemista arrauxat, com Voltaire, ni he tingut aspiracions redemptòries, com Jean-Jacques Rousseau, tan sols he buscat l'equilibri, el coneixement, i si accepteu la formulació, la felicitat. Aquesta última és l'única idea convenient, l'única justificació de l'existència humana. «Per a ser feliç —escrivia Madame du Châtelet— cal haver-se desfet dels prejudicis, ser virtuós, comportar-se, tenir gustos i passions, ser susceptible d'il·lusions», i sempre he intentat seguir les premisses d'aquesta distingida amiga i cèlebre científica, i fins ara crec no haver perdut mai ni el gust, ni la passió, ni molt menys la il·lusió.

I, tanmateix, he estat molt criticat. Tot i que Déu (i quan dic Déu, benvolgut lector, entén la força creadora que més et reconforte), tot i que Déu i la naturalesa han fet tots els homes iguals, formant-los de la mateixa matèria, la vanitat humana no pot sofrir aquesta igualtat, ni acceptar la llei de la moral que ens ha estat imposada de mirar-nos tots com a iguals. I d'ací naixen els grans esforços que fem per separar-nos dels restants, i d'ací naix també la crítica àcida que afecta tot aquell que vol destacar... És clar, és clar que sóc un vanitós! És l'única recompensa de l'intel·lecte; és aquest dolç el que mou l'esforç humà, el que justifica tants penediments, tantes intrigues, tantes desconsideracions. Potser la glòria no fa l'home més gran; però almenys el trau de la misèria, el reconforta anímicament, i finalment el fa feliç.

Martí DOMÍNGUEZ, «I. Història natural d'un home», *Les confidències del comte de Buffon*. València, 1997

¹ L'autor utilitza els noms propis de la Bastilla i de Vincennes per referir-se a les presons que hi havia en aquests llocs.

1. COMPRENSIÓ

1.1. Exposeu el tema del text i resumiu la idea bàsica de cada paràgraf en un màxim de cinc línies. [1 punt]

1.2. Expliqueu breument el significat del fragment següent en el context del segon paràgraf:

no ha estat necessari passar-hi alguns mesos (com Voltaire o Diderot) per a saber que els epítets enèrgics et condueixen quasi sempre envers la reclusió i l'immobilisme.

[1 punt]

1.3. Definiu breument el significat del mot i de l'expressió que es donen a continuació, segons el context en què s'utilitzen:

picabaralles
troben la llum

[0,5 punts]

1.4. Per a cadascun dels adjectius subratllats escriviu un mot, o expressió, que sigui sinònim (S) i un que sigui antònim (A) en el text.

- A) *temps preciós*
- B) *desacreditació grotesca*
- C) *blasme frenètic*
- D) *polemista arrauxat*
- E) *aspiracions redemptòries*

[1,5 punts]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes cent cinquanta paraules un dels temes següents:

- a) Justifiqueu el tipus de gènere escollit i els seus trets més destacats.
- b) Elaboreu un text argumentatiu en què es justifiqui la relació entre el tema que es planteja en el darrer paràgraf i el drama que s'exposa a *Aigües encantades* de Joan Puig i Ferrater.

[2 punts]

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. a) Doneu deu exemples lèxics o morfològics que permetin identificar la variant dialectal pròpia del text.

b) Digueu de quina variant dialectal es tracta.

[1 punt]

3.2. Busqueu en el text dues oracions que tenen l'aparença de dites populars i dues oracions que són més pròpies de la llengua oral que no pas de la llengua escrita.

[1 punt]

3.3. Indiqueu la persona, el nombre, el temps i el mode verbals de la paraula *entén* al quart paràgraf i conjugueu sencer el temps al qual pertany aquesta forma.

[0,5 punts]

3.4. Refeu el fragment que teniu a continuació fent que totes les oracions siguin afirmatives i eliminant qualsevol mot amb significat negatiu. (Noteu que la vostra resposta canviarà el significat del text.)

Mai no he estat una persona de temperament fort, no m'han agradat la polèmica ni les intrigues de l'intel·lecte, i això ho podeu apreciar tot al llarg dels volums de la *Història natural*, on he expressat el que creia més adient per a la societat, sense el desig d'escandalitzar-la, tan sols amb l'esperança d'instruir-la.

[1,5 punts]

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i contesteu les preguntes que el segueixen:

El paper que els científics tenen, poden tenir, o han de tenir a la societat, en funció del cabal de coneixements que posseeixen i de la capacitat presumible de llur raonament, és un tema que ha estat objecte de consideració des de temps molt allunyats, des d'aquells temps en què la ciència s'anomenava filosofia i els científics, filòsofs. En efecte, ja Plató, a *República*, constata la diferent condició que el filòsof assoleix en relació amb l'home comú pel fet d'haver arribat a la contemplació de les idees i al coneixement de la realitat, i és per aquesta condició exclusiva que només el filòsof pot ésser un bon polític, el dirigent adequat de la societat. L'home comú es troba empresonat, lligat d'esquena a la llum, veient de la realitat només les ombres, allunyat, doncs, del veritable coneixement i privat, per tant, d'un comportament recte, que només és assolible mitjançant una educació filosòfica acurada, exigent, obedient als dictats de l'aristocràcia espiritual que ha de governar l'estat. Hem de considerar fora de dubte que al llarg de la història totes les justificacions que alguns dictadors han volgut elaborar per a les seves dictadures han derivat d'aquests plantejaments platònics, encara que molts d'altres no han cregut necessari justificar res. També han fet ús d'aquests plantejaments alguns dels inventors d'utopies: tant *La ciutat del sol* de Tommaso Campanella (1568-1639), com la *Nova Atlantis* de Francis Bacon, baró de Verulam (1561-1626), com la mateixa *Utopia* de Thomas More (1477-1535), presenten societats governades per consells de savis, els de recte cervell mai desequilibrat per avatars ni contingències de cap mena; (...).

A les portes del segle XX, tant l'opinió pública general com la de molts dels que contribueixen a formar-la han considerat bàsicament només l'aspecte beneficiós i benèfic de l'activitat científica. L'aprofundiment en els coneixements científics havia de permetre el domini més complet del món material, i això seria lògicament en benefici de l'estadant principal d'aquest món, l'ésser humà. Si algú havia observat efectes secundaris nocius, aparentava ignorar-los o bé els considerava mals menors que caldria aguantar a fi d'assolir els avantatges majors tan visibles.

Potser ho eren, mals menors, abans que el desenvolupament de noves fonts d'energia generés perills que podrien afectar la humanitat sencera i abans que la industrialització creixent i els altres tipus d'activitat productiva d'una societat humana cada vegada més difícilment acomodada en el globus arribessin a constituir una amenaça indiscutible per al medi en què vivim. (...)

Molts científics hi han cregut, en l'activitat científica com una activitat neutra, com una cerca simple del coneixement sense implicacions ètiques; molts encara hi creuen o fan com si hi creguessin. Tots aquests solen dir que el bé o el mal no el fan els científics, sinó aquells que apliquen les conquestes de la ciència en un sentit o un altre. No cal dir que, malgrat que la dita popular afirmi que l'infern és ple de benintencionats, es pot creure que encara és més ple d'hipòcrites. En efecte, es constata que la majoria dels que es consideren eximits de responsabilitats s'atribueixen de manera col·lectiva el mèrit d'aquelles aplicacions que han resultat positives i han contribuït d'una manera o altra al millorament de les condicions de vida; és a dir, de fet, s'eximeixen només de la responsabilitat de les de signe negatiu.

Enric CASASSAS, «Els científics enfront dels perills nuclears», *Txernòbil. 10 anys després*, 1998

1. COMPRENSIÓ

1.1. Exposeu el tema del text i resumiu en unes cinc línies el seu contingut. [1 punt]

1.2. Expliqueu breument el significat del fragment subratllat:

(...) presenten societats governades per consells de savis, els de recte cervell mai desequilibrat per avatars ni contingències de cap mena

[1 punt]

1.3. Doneu una expressió sinònima o antònima adequada al context per als mots subratllats, segons les indicacions següents:

• Expressió sinònima

A) cabal de coneixements

B) capacitat presumible

C) estadant principal

• Expressió antònima

D) home comú

E) activitat neutra

F) implicacions ètiques

[1,5 punts]

1.4. Completeu l'oració següent d'acord amb el sentit del text:

El filòsof pot esdevenir un bon polític per tal com...

...és un individu que sol assolir un grau pregon de comprensió del món que l'envolta.

...el seu ofici és inventar utopies.

...és la mena de dirigent que la societat necessita.

...és una persona que raona filosòficament sobre les coses del món.

[0,5 punts]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes cent cinquanta paraules un dels temes següents:

a) Justifiqueu el tipus de gènere en què és escrit el text i les característiques principals que mostra.

b) Elaboreu un text argumentatiu sobre la responsabilitat social dels científics.

[2 punts]

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Considereu l'oració següent:

En efecte, es constata que la majoria dels que es consideren eximits de responsabilitats s'atribueixen de manera col·lectiva el mèrit d'aquelles aplicacions que han resultat positives.

Reformuleu aquest fragment sense que se n'alteri el significat i introduint-hi canvis lèxics o sintàctics per a les expressions subratllades.

[1 punt]

3.2. Considereu l'oració següent:

L'home comú es troba empresonat, (...), veient de la realitat només les ombres.

- En aquesta oració el complement del verb de l'oració principal és un participi passat. Quines altres categories gramaticals pot admetre com a complement el verb trobar-se en aquesta oració? Exemplifiqueu la vostra resposta.
- Reescriuiu l'oració de gerundi, de manera que es mantingui el significat però el verb sigui conjugat en forma personal.

[1 punt]

3.3. Considereu el fragment següent:

Si algú havia observat efectes secundaris nocius, aparentava ignorar-los o bé els considerava mals menors que caldria aguantar a fi d'assolir els avantatges majors tan visibles.

Descriviu les funcions sintàctiques de les oracions que componen aquest fragment.

[1,5 punts]

3.4. Indiqueu la sèrie de fenòmens d'assimilació del punt d'articulació del fonema /n/ que correspon a l'articulació de la sèrie de mots que teniu a continuació:

científics, inventors, contingències, conquestes

- palatalització, velarització, labialització i dentalització
- dentalització, labialització, palatalització i velarització
- palatalització, dentalització, velarització i labialització
- labialització, velarització, dentalització i palatalització

[0,5 punts]

Curs 2001-2002

Trieu una de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i contesteu les preguntes que el segueixen:

«... *Car tot assaig se causa d'esperar*», diu un vers d'Ausiàs Marc. I en efecte: tot assaig humà, qualsevol *intent* que l'home pugui emprendre —«assaig», ací, equival a *temptativa*—, s'origina o «es causa», sempre, en una forma concreta d'*esperar*. Sota els mòbils clars de cada acció, de la més insignificant i de la més sublim de les accions, s'amaga un gra d'*esperança*, que les permet i les anima. Obrem perquè «esperem»: perquè esperem aconseguir tal o tal altra cosa amb el nostre gest, amb el moviment que iniciem. Potser la paraula «esperança», tan macerada, resulta una mica fora de lloc en aquest punt: no ho sé. Sembla suggerir perspectives patètiques, majestuoses, importants. «Esperança» és un terme que els escriptors romàntics han depravat definitivament, i ja no gosiem emprar-lo sinó amb molt de compte. De fet, amb el verb «esperar», el poeta de Gandia *només* es refereix a una predisposició psicològica normal i corrent: a la confiança —repeteix una definició del Fabra— «que allò que desitgem ha de realitzar-se». Confiam que «allò que desitgem» es realitzarà, i per això provem de realitzar-ho. «Allò que desitgem» serà gros o petit, decisiu o mediocre, brillant o apagat: tant se val. Ara: sense la confiança de poder-ho realitzar, no ho *intentariem*, no ho *assajariem*. Si no hi ha *esperança* —esperança de reixir-hi—, ¿quin sentit tindria començar i insistir? El desistiment, la paràlisi, les conviccions passives ens impedien de fer res... L'observació del vell Ausiàs, com podem veure, tradueix una obvietat aclaparadora. És una evidència trivial. Ho és tant, que fins i tot peço d'ingenu en exhumar-la. (...)

El fet de *causar-se d'esperar* salta a la vista, i d'una manera singular. Podria dir-se que un poema, una novel·la, un tractat de metafísica, un drama, no tenen tampoc una altra *causa*: *esperar*. No hi ha dubte. Amb l'assaig és diferent: l'assaig no solament «es causa d'esperar», sinó que no passa d'aquí. L'essència de l'assaig és l'«assaig»: ser temptativa, intent, provatura. El poema i la novel·la, el tractat de metafísica i el drama, naixen d'una *esperança* —s'hi causen—: en tant que *obres* acabades, però, ja són alguna cosa més, una *realització*. L'assaig, en canvi, no *acaba* mai: en si, es redueix al pur procés de buscar, d'esbrinar, de fer hipòtesis o de desfer-ne. (...). ¿I l'*esperança*, doncs? Em sembla que és més *esperança* que cap altra: una *esperança* que se sap útil en la mesura que no s'esgota. L'assaig *es causa d'esperar*, i és *esperar*. Allò que «esperem» en escriure un assaig —quatre línies o cent pàgines, l'extensió no hi té res a veure— és obtenir de nosaltres mateixos un esforç de comprensió envers els homes, envers les coses, envers els fets, envers el temps. I aquesta ha de ser, necessàriament, una operació perpètua, reiterativa, insaciable. Cal començar de nou, a cada instant, amb una excusa o amb una altra. I això que «esperem» obtenir de nosaltres mateixos, «esperem» obtenir-ho també del lector. *Car tot assaig...*

Joan FUSTER, «Pròleg», *Causar-se d'esperar*, 1984

1. COMPRENSIÓ

1.1. Expliqueu en un màxim de cinc línies el tema del text i les idees bàsiques de l'autor. [1 punt]

1.2. Doneu un sinònim, o expressió equivalent, adequat al context per a cadascuna de les expressions que teniu a continuació:

- A) *macerada*
- B) *gosaíem*
- C) *reeixir-hi*
- D) *desistiment*

[1 punt]

1.3. Expliqueu el significat del fragment següent en un màxim de quatre línies:

El poema i la novel·la, el tractat de metafísica i el drama, naixen d'una *esperança* —s'hi *causen*—: en tant que *obres* acabades, però, ja són alguna cosa més, una *realització*. L'assaig, en canvi, no *acaba* mai: en si, es redueix al pur procés de buscar, d'esbrinar, de fer hipòtesis o de desfer-ne.

[1 punt]

1.4. Responen cada pregunta en un màxim de cinc línies:

- a) Per què J. Fuster associa l'elaboració d'un assaig amb la paraula *confiança*, més que no pas amb la paraula *esperança*?
- b) Per què J. Fuster diu que l'assaig no és una realització, una obra acabada?

[1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolueu en unes cent cinquanta paraules un dels temes següents:

- a) Descriviu els trets principals de l'assaig, entès com a gènere literari.
- b) Recolliu el repte que us posa l'autor en les últimes línies del text i elaboreu un assaig sobre les virtuts de la carrera universitària que us agradaria fer.

[2 punts]

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. J. Fuster aprofita un vers d'Ausiàs Marc per posar títol a un llibre seu. Expliqueu en un màxim de dues línies el joc verbal subjacent al títol *Causar-se d'esperar*.
[1 punt]

3.2. Considereu l'oració següent:

L'observació del vell Ausiàs (...) tradueix una obvietat aclaparadora. És una evidència trivial. Ho és tant, que fins i tot peco d'ingenu en exhumar-la.

Reformuleu aquest fragment sense que se n'alteri el significat i introduint-hi canvis lèxics o sintàctics per a les expressions subratllades.
[1 punt]

3.3. Descriviu o transcriviu els sons corresponents a les grafies subratllades dels mots que teniu a continuació:

repetexo, desitgem, realitzar-se, decisiu
[1 punt]

3.4. Observeu l'ús que fa J. Fuster de l'adjectivació:

[La paraula «esperança»] Sembla suggerir perspectives patètiques, majestuoses, importants.
«Allò que desitgem» serà gros o petit, decisiu o mediocre, brillant o apagat: tant se val. I aquesta ha de ser, necessàriament, una operació perpètua, reiterativa, insaciable.

Utilitzant aquest mateix recurs sintàctic (és a dir, seqüències de tres adjectius), però recorrent a adjectius distints, feu dues oracions noves, una que descrigui l'esforç en la realització d'una tasca difícil i una altra que descrigui la cerca d'una paraula adequada a un text.
[1 punt]

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i contesteu les preguntes que el segueixen:

Les persones solem ser molt sensibles als canvis d'estació. Allò de «la primavera, la sang altera» no es diu perquè sí. A més de reconèixer les estacions pels canvis físics o d'ànim que ens provoquen, cada període estacional té característiques clares per a nosaltres: el fred, la calor, la pluja, la sequera, la floració, la migració dels ocells.

Tant és així, que a cada regió disposem d'un bon grapat de litúrgies culturals lligades al calendari natural que ens serveixen per avisar-nos de l'arribada d'una estació o per ubicar-nos còmodament en un cicle. Les calçotades, les fires de la verema, les excursions boletaires, les castanyades, les garoinades de la costa, totes aquestes festes ens indiquen que ja és temps de gaudir o recollir allò que ens arriba de la natura. Però què passa quan no trobem rovellons a l'octubre? O quan les mosques arriben massa d'hora? O quan hem deixat de sentir rossinyols molt abans que arribi Sant Joan? Com podem interpretar aquests missatges? L'arribada, la marxa o, senzillament, la desaparició de determinades espècies són senyals de la natura que poden contenir molta informació sobre l'estat dels ecosistemes i la seva evolució. Aquests senyals tenen un valor doble: d'una banda, com que normalment són molt visibles, socialment són molt útils per a oferir una idea ràpida i bastant fiable sobre la salut de la natura; de l'altra, són de gran importància des d'un punt de vista científic perquè a través del seu estudi es poden arribar a conèixer amb més detall les causes i possibles conseqüències i evolució de l'estat dels ecosistemes. Aquests senyals o bioindicadors són, en definitiva, la prova més evident dels efectes de l'activitat humana sobre el medi.

La saviesa de la gent gran ha utilitzat aquests bioindicadors des de temps enrere, sobretot en l'entorn rural però també a ciutat. Els bioindicadors els han permès de fer previsions i interpretar canvis en el clima i en l'entorn. Així, el corc del rovelló dona idea de l'estat del bosc; una collita dolenta de l'oliva indica un any de poques glaçades i moltes plagues; una bassa sense granotes és un dels senyals més temuts per al pagès perquè li diu que l'aigua no està bé i massa coloms a la plaça no són precisament un indicador de neteja urbana.

La investigació científica actual utilitza l'estudi d'aquestes i d'altres espècies, i converteix en objecte d'anàlisi les granotes, les papallones, els bolets, els ocells migratoris o els líquens. Que algunes d'aquestes espècies tan quotidianes siguin actualment monitoritzades i estudiades pels científics com a bioindicadors no deixa de tenir certa gràcia (o desgràcia).

D'entrada, i com en moltes coses més, això referma la saviesa popular en la seva capacitat d'entendre i interpretar correctament molts dels fenòmens que ens envolten. Però, a més de donar la raó als nostres avis, l'ús dels bioindicadors en l'àmbit científic posa en evidència un fet més greu: la desaparició d'espècies com a resultat directe de la humanització de la natura.

Joana DíAZ, «Els senyals de la natura», *El Temps Ambiental*, novembre del 2000

1. COMPRENSIÓ

1.1. Exposeu en un màxim de cinc línies les idees principals del text. [1 punt]

1.2. Expliqueu en un màxim de dues línies el significat de l'expressió *litúrgies culturals*. [1 punt]

1.3. Exposeu breument què és, d'acord amb el text, un bioindicador i enumereu quatre bioindicadors esmentats al text que permetin fer previsions i interpretar canvis en el clima i en l'entorn. [1 punt]

1.4. Justifiqueu en un màxim de dues línies el significat del fragment següent:

Que algunes d'aquestes espècies tan quotidianes siguin actualment monitoritzades i estudiades pels científics com a bioindicadors no deixa de tenir certa gràcia (o desgràcia).

[1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes cent cinquanta paraules un dels temes següents:

- a) Expliqueu l'estructura i les característiques d'un text argumentatiu i justifiqueu si aquest text és de naturalesa argumentativa.
- b) Elaboreu un article d'opinió que desenvolupi la idea que «la desaparició de les espècies és resultat directe de la humanització de la natura».

[2 punts]

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. a) Identifiqueu en el text l'antecedent del mot subratllat a l'oració següent:

Això referma la saviesa popular

b) Indiqueu-ne la categoria gramatical.

[1 punt]

3.2. Descriviu l'anàlisi sintàctica de l'oració que es dona a continuació, indicant clarament els constituents sintàctics que la componen i les seves funcions sintàctiques.

Totes aquestes festes ens indiquen que ja és temps de gaudir o recollir allò que ens arriba de la natura.

[1,5 punts]

3.3. Al text apareix una dita popular relacionada amb un canvi d'estació. Doneu tres dites o refranys del català que es relacionin amb cicles de la natura, o que simplement en siguin senyals. [0,5 punts]

3.4. Conjugueu el present d'indicatiu, el present de subjuntiu i l'imperatiu del verb *conèixer*. [1 punt]

Curs 2001-2002

Trieu una de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i contesteu les preguntes que el segueixen.

Senyor metge: no s'estranyi que li expliqui per escrit el que em passa. No s'estranyi que firmi amb un nom que no és el meu. Encara que faig mal fet de dir-li que no se n'estranyi, perquè si no li digués que el nom amb què firmo no és el meu, vostè no s'ho pensaria: però he de dir-li, i no sé ben bé per què, que no és el meu. Sóc vergonyosa de mena i la gent em fa por. D'un parell d'anys ençà visc esverada com una gallina. Potser si rumia amb calma endevinarà qui sóc, però jo, si és que el meu mal no té cura, més m'estimaria que no rumiés, que no ho endevinés. Ara, que, si ho endevina, jo, sempre, davant de la gent —perquè si vostè ho endevina aviat ho sabrà tothom—, sempre negaré. I vés, busca.

Em costa d'escriure perquè la feina del camp no lliga amb el paper i la ploma, però el que em passa ho porto tan a dins i em fa tornar tan boja que per força podré explicar-me amb lletres. Si el meu mal no té remei, contesti'm també per escrit. Farà el favor de deixar la carta en un forat que hi ha a la soca de l'olivera de la dreta del camí que va a la masia de la seva filla gran. Si li sembla que em pot curar, vindré a veure'l. No he parlat del meu mal a ningú: vostè serà la primera persona que en tindrà coneixement.

No em recordo d'haver tingut mai cap malaltia: he estat i sóc forta com un cavall. Em puc llevar a trenc de dia i treballar fins a caiguda de nit. No, ara no: abans. Fa dos anys. De dos anys ençà tot ha canviat. La cosa va començar quan va morir el meu marit. Però aleshores no vaig adonar-me'n. (...).

Me n'han passades de tots colors; només n'hi explico unes quantes. Si les hi hagués d'explicar totes no acabaria mai. El meu gran martiri és que no goso pensar, que visc sempre amb l'ai al cor. Em voldria lligar el pensament amb un cordill i estrènyer fort i escanyar-lo, o trobar algú, com és ara vostè, que em cregués i volgués o pogués curar-me. He barrinat molt, de dia i de nit, i això fa moltes hores, sense parar. Iestic esparverada perquè després de tant rumiar he arribat, em sembla, a conèixer el meu mal. Em penso que sóc bruixa.

Mercè RODOREDA, «Una carta», *La meva Cristina i altres contes*, 1967

1. COMPRENSIÓ

1.1. Feu un resum del conte en unes cinc línies. [1 punt]

1.2. Al text l'autora recorre a tres expressions distintes: *d'un parell d'anys ençà*, *fa dos anys* i *de dos anys ençà* per a transmetre un mateix significat. Doneu dues expressions sinònimes per a cadascuna de les seqüències que teniu a continuació:

- A) *a trenc de dia*
- B) *a caiguda de nit*
- C) *me n'han passades de tots colors*
- D) *visc sempre amb l'ai al cor*

[1 punt]

1.3. Al darrer paràgraf apareixen els mots *goso*, *barrinat* i *esparverada*. Indiqueu la forma amb què cal cercar aquests mots en un diccionari de la llengua i doneu una definició breu del seu significat d'acord amb el text. [1 punt]

1.4. Al text l'autora introdueix algunes hipèrboles o exageracions:

- A) *vergonyosa de mena*
- B) *esverada com una gallina*
- C) *forta com un cavall*

Per a cada expressió subratllada doneu dos adjectius més amb els quals es pugui combinar.

[1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes cent cinquanta paraules un dels temes següents: [2 punts]

- a) Exposeu els usos principals del gènere literari escollit per l'autora.
- b) Feu un assaig sobre la valoració que en general mereix la professió de metge en la societat actual.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Reescribiu el primer paràgraf fent que el vostre escrit reuneixi els requisits següents: carta en registre formal, tractament de vós, text sintètic (en què s'elimini informació repetida). [1 punt]

3.2. Considereu l'oració següent:

Encara que faig mal fet de dir-li que no se n'estranyi, perquè si no li digués que el nom amb què firmo no és el meu, vostè no s'ho pensaria: però he de dir-li, i no sé ben bé per què, que no és el meu.

- a) Indiqueu l'oració principal.
- b) Indiqueu una oració subordinada concessiva.
- c) Indiqueu l'antecedent del pronom *ho*.

[1 punt]

3.3. Considereu l'oració següent:

Em costa d'escriure perquè la feina del camp no lliga amb el paper i la ploma, però el que em passa ho porto tan a dins i em fa tornar tan boja que per força podré explicar-me amb lletres.

Reformuleu aquest fragment sense que se n'alteri en absolut el significat ni el registre i introduint-hi canvis lèxics o sintàctics per a les expressions subratllades.

[1,5 punts]

3.4. Al tercer paràgraf hi ha l'oració:

No em recordo d'haver tingut mai cap malaltia

Refeu l'oració amb el verb en forma no pronominal.

[0,5 punts]

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i contesteu les preguntes que el segueixen:

El gran flagell de la humanitat han estat les guerres, la fam i les epidèmies, grans mals avui dia encara sense solució, ja que apareixen noves malalties que es propaguen de forma virulenta i que produeixen un contagi massiu a la població susceptible i exposada. Hi ha moltes malalties que poden donar lloc a una epidèmia, considerada com a tal quan el nombre de persones afectes al mateix temps és molt superior del normal. La principal causa que en provoca l'extensió és la facilitat de contagi i és la via aèria la de transmissió més fàcil. Per tant, les malalties que s'hi transmeten poden donar lloc fàcilment a una epidèmia.

Des de la conquesta catalana hi ha hagut nombroses èpoques de malaltia, però n'ignoram el mètode de transmissió i, per tant, la forma d'abordar-la. El coneixement, al segle XIX, de les pràctiques higièniques adequades, els mètodes de contagi, la importància de l'aïllament, els símptomes de les malalties, les seves característiques, etc., fan possible que en gran mesura disminueixi la mortalitat i la morbidity.

Durant el segle XIX es publiquen bans donant a conèixer a la població les mesures que cal seguir en cas de veure-se'n afectat un dels habitants de la casa, s'avisa de les malalties en altres comunitats, es fa saber la pena a la qual seran sotmesos els que no compleixin la normativa —penes molt dures, que arriben fins a la mort— i les mesures preventives, que han de seguir el màxim rigor.

La Junta Superior de Sanitat i la Junta Municipal de Sanitat eren les entitats responsables del control. Disposaren, en primer lloc, la fèrria normativa del control dels ports; cap passatger no podia arribar a l'illa sense els papers corresponents de sanitat signats per l'inspector de la ciutat de sortida. També havien d'estar en quarantena els sospitosos, encara que no presentassin símptoma de malaltia, i per això s'establiren els llatzerets d'observació. La mesura següent va ser acordonar les zones on existís malaltia: es tancaven els carrers i els pobles quedaven incomunicats amb l'exterior. Per atendre els malalts hi havia metges assistents, que de forma generosa oferien els seus serveis. Els inspectors del cordó eren els responsables de la seguretat i de disposar dels homes necessaris per a aquest fi. Amb tot això s'intentava mantenir allunyat el bubó que transmetia la pesta. Com que diverses malalties presentaven els mateixos símptomes, els metges tenien la responsabilitat de fer-ne el diagnòstic i d'enviar ràpidament els informes a les Juntes de Sanitat perquè aquestes, alhora, fessin públic el contagi i facilitassin als metges d'altres zones el quadre de símptomes característics i inequívocs del mal. (...)

Mesures sanitàries de caràcter general, com cremar roba, usar vinagre, controlar els animals, els cementiris, els enterraments, les fumigacions, els tractaments, feien possible que es controlàs més el brot, encara que majoritàriament de forma empírica.

Aneke RIERA, «Mesures higienicosanitàries durant l'epidèmia de pesta de 1820», *Lluc*, 2001

1. COMPRENSIÓ

1.1. Digueu quin és el tema del text i exposeu la idea bàsica de cada paràgraf en un màxim de cinc línies. [1 punt]

1.2. Doneu una definició breu del significat dels mots següents, segons es desprèn del context:

- A) *flagell*
- B) *afectes*
- C) *bans*
- D) *llatzerets*

[1 punt]

1.3. Numereu els paràgrafs i justifiqueu si els tres primers es poden reordenar de manera que el tercer esdevingui el primer i el primer esdevingui el tercer. [1 punt]

1.4. Aquest text no conté connectors discursius a l'inici de cap paràgraf. Proposeu tres connectors que puguin introduir-se just a l'inici del segon, tercer i quart paràgrafs per facilitar la comprensió del text. [1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes cent cinquanta paraules un dels temes següents: [2 punts]

- a) Justifiqueu que el text és de gènere narratiu, tot definint-ne algunes de les característiques que presenta.
- b) Elaboreu un text narratiu sobre les epidèmies al segle XXI.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. a) Identifiqueu tots els trets morfològics del text que permetin situar-lo en una variant dialectal determinada.

b) De quina varietat dialectal es tracta?

[1 punt]

3.2. a) Separeu en els següents mots els lexemes i morfemes de què consten:

A) *humanitat*

B) *mortalitat*

C) *morbiditat*

b) Expliqueu per quin procés morfològic s'han format aquests mots.

c) Doneu quatre mots més de la llengua que s'hagin format exactament per mitjà del mateix afix.

[1 punt]

3.3. Considereu el tercer paràgraf:

Durant el segle XIX es publiquen bans donant a conèixer a la població les mesures que cal seguir en cas de veure-se'n afectat un dels habitants de la casa, s'avisava de les malalties en altres comunitats, es fa saber la pena a la qual seran sotmesos els que no compleixin la normativa —penes molt dures, que arriben fins a la mort— i les mesures preventives, que han de seguir el màxim rigor.

a) Indiqueu el tipus d'oracions principals de què està constituït aquest fragment (atributives, predicatives, impersonals, passives, passives reflexives, etc.). Justifiqueu la vostra resposta.

b) Substituiu les formes pronominals de l'oració subratllada per altres que siguin equivalents al context.

c) Indiqueu la funció sintàctica de l'oració *els que no compleixin la normativa*.

[1,5 punts]

3.4. Considereu l'oració següent:

La principal causa que en provoca l'extensió és la facilitat de contagi i és la via aèria la de transmissió més fàcil.

a) Indiqueu la categoria gramatical dels mots subratllats.

b) Reescriuiu l'oració substituint aquests mots per aquells constituents que són els seus antecedents.

[0,5 punts]

Curs 2002-2003

Escolliu una de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu les qüestions següents.

–No és prou desgràcia aquesta –digué la princesa– que jo estigui subjugada al pare i a la mare i encara, sense cap motiu, sigui represa per la dida que m’ha alletat? Què faria ella, si m’hagués vist fer alguna cosa deshonest? Jo crec que ho hauria fet pregonar, per una crida, per tota la cort i encara per tota la ciutat. Tinc esperança en Déu que, per la seva malvada llengua deshonest i maldient, acompanyada d’injurioses blasfèmies, sofrirà, per mi, el càstig que es mereix.

–Qui em faria estar a mi –digué Estefania–, per temor de pare, de no dansar o festejar segons correspon a nosaltres, donzelles cortesanes? Que és costum, i es té a glòria, que les donzelles de la cort siguin estimades i festejades, i que tinguin tres menes d’amor, això és virtuosa, profitosa i viciosa. La primera, que és virtuosa i honrada, es dóna quan algun gran senyor, infant, duc, comte o marquès, que serà molt afavorit i cavaller molt virtuós, estima una donzella. Si aquest l’estima, a ella li fa molta honor que totes les altres sàpiguen que aquest dansa o juny o entra en batalla per amor d’ella, i fa empreses d’honor, de renom i fama; ella el deu estimar, perquè ell és virtuós i l’amor és virtuosa. La segona és profitosa, i aquesta es dóna quan algun gentilhome o cavaller d’antic llinatge, i molt virtuós, estima una donzella i amb donatius la induirà a la seva voluntat, i no l’estimarà sinó pel seu profit; aquesta amor a mi no em plau, perquè tan aviat com el profit cessa, l’amor decau. La tercera és viciosa, quan la donzella estima el gentilhome o el cavaller pel seu plaer, la qual amor és abundosa de raons i de paraules molt afables que us donen vida per un any, però, si de l’any passen, ells poden acabar en un llit ben encortinat i amb els llençols ben perfumats, i així poden estar durant tota una nit d’hivern: aquesta amor em sembla molt millor que cap de les altres.

Quan la princesa sentí així parlar Estefania, amb tanta gràcia, començà a riure i li passà bona part de la malenconia que tenia.

Joanot MARTORELL, *Tirant lo Blanc*, capítol 127 [Versió moderna d’Isabel Grifoll]

1. COMPRENSIÓ

1.1. Definiu o caracteritzeu breument les tres menes d'amor de què parla Estefania. No hi dediqueu, en total, més de cinc línies. [1 punt]

1.2. Expliqueu com és que la princesa reacciona de la manera que ho fa a les paraules d'Estefania. [1 punt]

1.3. Per a cadascuna de les formes següents, que en el text estan subratllades:

es mereix *es dóna* *juny* *em plau* *cessa* *decau*

proposeu un sinònim o una locució sinonímica coherent amb el seu ús en el text.
[1 punt]

1.4. En el text hi ha algunes formes verbals de perfet d'indicatiu.

- Anoteu-les totes en el quadern.
- Expliqueu què tenen en comú, pel que fa a l'organització discursiva del text, els fragments en què les dites formes apareixen.
- Expliqueu en què difereixen discursivament, aquests fragments, de la resta del text.

[1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes 150 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

- Pervivència en la societat actual dels tres tipus d'amor de què parla Estefania. (Redacteu un text argumentatiu sobre aquesta qüestió.)
- El gènere literari del *Tirant lo Blanc*: principals característiques.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Analitzeu sintàcticament l'oració següent, indicant clarament quina funció sintàctica tenen tots els constituents: [1 punt]

Què faria ella, si m'hagués vist fer alguna cosa deshonest?

3.2. En el segon paràgraf del text hi ha subratllats quatre mots *que* (aquí es reproduïxen només parcialment els contextos en què apareixen):

Que és costum

La primera, que és virtuosa

li fa molta honor que totes les altres sàpiguen

molt millor que cap de les altres

Per a cadascun d'aquests mots, indiqueu

- de quina categoria gramatical és;
- quin tipus d'unitat sintàctica introdueix;
- quina funció sintàctica és exercida per la unitat introduïda.

[1 punt]

3.3. En el text hi ha subratllats els mots següents:

és Déu té dóna gràcia

Expliqueu les raons per les quals cadascun d'aquests mots porta accent gràfic.

[1 punt]

3.4. Descriviu o transcriviu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres subratllades: [1 punt]

el càstig que es mereix virtuós i l'amor d'antiç llinatge

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu les qüestions següents.

«¿I com vol que jo em faci Adventista? ¿No veu que no crec ni en la religió catòlica, i això que és la vertadera?»

Tots sabem que aquest acudit –com tants d’altres– no diu cap bestiesa. Les coses entre les quals hem nascut i crescut, no podem deixar de sentir-les per molt que les rebutgem o hi deixem de creure: no és només de Galícia ni de les *meigas* allò de *pero haberlas, haylas*.

Com la llengua o com la religió, l’estat és un dels «sistemes simbòlics» dins els quals hem nascut i que vam experimentar d’antuvi com un medi o paisatge natural. Aquest «parc estatal» d’objectes i institucions és certament producte de l’activitat dels nostres avantpassats, però actualment constitueix l’horitzó de la nostra experiència. Un parc que mai no arriba a ser pur objecte d’observació perquè constitueix l’horitzó de la nostra consciència possible, l’esquema o marc mateix des del qual mirem i judiquem. Cert que la nostra llibertat, limitada però no menys certa, rau precisament en «allò que som capaços de fer amb allò que ens fa». Però a diferència d’altres caràcters professionals, ideològics, etc., l’empremta d’aquests «sistemes simbòlics» primerencs segueix viva i operant fins i tot quan volem distanciar-nos-en per considerar-los críticament. L’Estat forma part d’aquest horitzó o estat de coses en què vivim. Constitueix el nostre paisatge institucional d’igual manera que els rius i les muntanyes componen el natural, o els blocs de cases l’urbà. Com natural és avui anar amb cotxe, parlar per telèfon o viure en un 3r 1a, és natural viure avui en (un) estat –just com en altres llocs o altres temps ho fou viure en un clan, una tribu, un comtat, una ciutat o un feu.

Aquest aiguabarreig de banderes i oficines, d’edificis neoclàssics i de partits, d’eleccions i corrupcions, de pòlisses i de paper timbrat, tot això forma el món en el qual físicament i mentalment hem nascut i viscut... fins ara. Però heus ací que és ara, ara justament que l’Estat-Nació havia arribat ja a fer-se la forma de poder normal i convencional, quan a les forces dominants els agafa la dèria de *globalitzar-se* o *localitzar-se* tot dispersant el contingut tant de la sobirania estatal com de la identitat ciutadana. I l’Estat, com el rei del conte, comencem a veure’l nu.

Xavier RUBERT DE VENTÓS, «Néixer en estat: arqueologia i psicoanàlisi de l’estat inconscient», *Catalunya: de la identitat a la independència*, 1999 (text adaptat)

1. COMPRENSIÓ

- 1.1. Formuleu clarament, en no més de cinc línies, les tesis o idees principals que es defensen en el text. [1 punt]
- 1.2. Expliqueu què tenen en comú l'acudit inicial i la dita gallega a què al·ludeix l'autor, i raoneu per què aquest en fa ús en el text. [1 punt]
- 1.3. D'acord amb el significat que tenen en el text, trobeu un sinònim o expressió sinonímica per a cadascun dels mots següents, que en el text estan subratllats: [1 punt]

bestiesa empremta feu dèria

- 1.4. ¿Per què en el text l'autor fa servir la primera persona del plural (*sabem, hem nascut, etc.*, i també *nostres, nostra, etc.*)? ¿Quins efectes retòrics provoca la presència d'aquestes formes? [1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolueu en unes 150 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

- a) L'autor sosté que la llibertat resideix en «allò que som capaços de fer amb allò que ens fa». Feu una redacció sobre aquesta idea tot referint-la, per exemple, a la vostra condició de fills, d'estudiants, de ciutadans, etc.
- b) Característiques principals dels textos argumentatius.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Analitzeu sintàcticament l'oració següent, indicant clarament quina funció sintàctica tenen tots els constituents: [1,5 punts]

Com natural és avui anar amb cotxe, parlar per telèfon o viure en un 3r 1a, és natural viure avui en un estat.

3.2. En el text hi trobareu subratllades les locucions conjuntives següents:

i això que per molt que d'igual manera que

- Indiqueu quin tipus d'oració subordinada introdueix cadascuna.
- Proposeu, per a cadascuna d'aquestes locucions, una conjunció o locució conjuntiva que pugui substituir-la en el text.

[1 punt]

3.3. En el text hi figuren dos mots compostos. Indiqueu quins són. [0,5 punts]

3.4. Descriviu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres subratllades: [1 punt]

dexar rebutgem praxi horitzó cotxe

Curs 2002-2003

Escolliu una de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu les qüestions següents.

LA MEVA CRISTINA

Tot el mar un gemec i un bufarut i farbalans d'onada i jo agafat i llençat, llençat i agafat, escopit i engolit i abraçat al meu tauló. Tot era negre, el mar i la nit, i el *Cristina* enfonsat, i els crits dels qui es morien per l'aigua ja no se sentien, i vaig tenir esma de pensar que només quedava una persona viva i que era jo, per la gran sort de només ser mariner i estar a coberta quan tot va començar a anar malament. Vaig veure núvols espessos sense voler-los veure, tot jo estirat dalt d'una onada rabiosa, i aleshores, amb tots aquells núvols damunt, em vaig sentir xuclat molt endins, més endins que les altres vegades. Anava avall, entre remolins i peixos esparverats que em fregaven la galta, avall s'ha dit, endut per una gran rierada d'aigua dintre l'aigua, avall d'un pendís, i quan l'aigua es va calmar i va anar baixant de mica en mica, una cua de peix més gros que els altres em va petar la cama, i ja no veia els núvols sinó la fosca més fosca que fill d'entranya hagi vist, i el tauló em va salvar perquè sense el tauló potser hauria anat a parar on havia anat a parar l'aigua engolida. Quan vaig provar d'alçar-me per caminar el terra relliscava, i tot i que ja em pensava on era vaig estimar-me més no pensar, perquè em vaig recordar del que m'havia dit la mare en el seu llit de mort. Jo estava a tocar del llit, molt trist, i la meva mare, que s'ofegava, va tenir la força d'aixecar-se mig cos en amunt, i amb el braç llarg i sec com un mànec d'escombra em va ventar una plantofada i va cridar, que amb prou feines se l'entenia: no pensis! I va quedar morta.

Em vaig ajupir per tocar el terra amb la mà. Era llefiscós i mentre el tocava vaig sentir molt a la vora com un gemec de trompa que de mica en mica es va anar tornant un bramul. I entre bramuls i gemecs, com una ronquera de pulmons vells i cansats, el terra es va moure enlaire i jo vaig caure assegut abraçat al meu tauló. Mig estabornit, no sabia ben bé què passava, només sabia que no havia de deixar el meu tauló fins a la mort, perquè la fusta és més forta que l'aigua. Damunt d'aigua revolta una fusta plana és més forta que tot.

Mercè RODOREDA, «La meva Cristina», *La meva Cristina i altres contes*, 1967

1. COMPRENSIÓ

1.1. Feu un resum del text de no més de cinc línies. [1 punt]

1.2. De cadascun dels mots següents doneu-ne, d'acord amb com són usats en el text, un sinònim o expressió sinonímica: [1 punt]

bufarut *esma* *pendís* *plantofada*

1.3. En el text hi ha força noms i expressions nominals que designen sons.

- a) Anoteu-ne quatre en el quadern.
- b) Escriviu un comentari sobre l'efecte que l'autora volia que aquests mots produïssin en el lector.

[1 punt]

- 1.4. a) Cerqueu quines són les formes verbals personals de temps present que hi ha en el text i indiqueu-ne, de cadascuna, el mode, la persona i el nombre.
- b) Expliqueu per quin motiu s'usa el present en cadascun dels casos que hàgiu trobat.

[1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes 150 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

- a) Narració d'una aventura perillosa. (Podeu inspirar-vos en un fet real, del qual hagi estat protagonista algú que conegueu.)
- b) Elements descriptius i narratius del text de Mercè Rodoreda proposat.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

- 3.1. Analitzeu sintàcticament l'oració següent (indiqueu clarament les funcions sintàctiques de tots els constituents): [1 punt]

i ja no veia els núvols sinó la fosca més fosca que fill d'entranya hagi vist

- 3.2. En el primer paràgraf del text es poden trobar algunes oracions subordinades adverbials, amb el verb en forma personal, de tipus temporal, causal i concessiu. Reproduïu-les en el quadern i indiqueu, per a cadascuna, a quin tipus pertany. [1 punt]

- 3.3. En el següent fragment del text hi ha alguns verbs que són usats com a verbs pronominals. Un cop identificats, anoteu-los en el quadern. [1 punt]

Quan vaig provar d'alçar-me per caminar el terra relliscava, i tot i que ja em pensava on era vaig estimar-me més no pensar, perquè em vaig recordar del que m'havia dit la mare en el seu llit de mort.

- 3.4. Descriviu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres subratllades: [1 punt]

gemec llençat enfonsat xuclat vegades

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu les qüestions següents.

De tots els defectes de l'ensenyament gramatical, no tinc gaire dubte que el pitjor és la seva manca d'uniformitat: no s'ensenyen de la mateixa manera les llengües clàssiques que les llengües modernes, ni les llengües estrangeres que la llengua materna. En un cert nivell, és clar, això té una justificació: els punts de partida són distints. Però el mal és que ordinàriament es fan distints també els punts d'arribada, o sigui que la descripció de les llengües s'orienta segons principis heterogenis i irreductibles els uns als altres, i que en definitiva l'estudiant no pot sinó adquirir la idea que les llengües són, en elles mateixes, sistemes de comunicació de menes essencialment distintes. Com que això és possiblement fals en general, i en tot cas ho és segurament quan es tracta del petit nombre de llengües, molt parentes totes, que s'ensenyen a les escoles, i com que no sembla pas demanar massa si diem que l'ensenyament gramatical, més enllà de les mires immediates i casuístiques, ha de donar una intuïció general sobre el fet que és el llenguatge, o almenys no ha de bloquejar l'accés a aquesta intuïció, cal concloure que el sistema actual és nefast.

El més curiós del sistema, però, és que la llengua que en surt més malparada és sempre la llengua materna. Com que se suposa que els estudiants ja en saben les relacions fonamentals, d'aquestes relacions no se'n diu res, i l'ensenyament es limita a enumeracions d'irregularitats i de formes aberrants, tan ben travades com un munt de perdigons, i sobretot a una cosa molt pitjor: als edictes prescriptius, l'únic tret unificador dels quals és generalment el sadisme. No vull però ara discutir la qüestió en bloc, sinó fixar-me en un punt molt concret: l'omissió, en l'ensenyament de la morfologia, de les regularitats que presenten precisament les formes regulars. És en aquest punt que es fa més notable el contrast entre el tractament d'unes llengües i el de les altres. A les gramàtiques llatines més elementals, l'exposició de la morfologia del verb és «generativa», en el sentit que a l'estudiant se li ensenya, en principi, a obtenir totes les formes d'un paradigma verbal a partir de cinc formes, que li dona el diccionari. Es pot dir que a cap gramàtica d'una llengua moderna, destinada als parlants naturals de la llengua, no es troba res de semblant. És que els parlants ja ho saben –certament, però dir això és jugar sobre les ambigüitats del mot *saber*: d'un saber informulable a un saber formulat, el pas no és petit. Jo diria que precisament allò que els parlants saben és allò que la gramàtica els ha d'ensenyar, i no vull fer paradoxes: l'ensenyament gramatical ha d'ésser l'ensinistrament a observar els fets d'un cert ordre, i òbviament ha de començar pels fets que no cal anar a cercar gaire lluny.

Gabriel FERRATER, «Les formes del verb», *Sobre el llenguatge*, 1981

1. COMPRENSIÓ

1.1. Feu un resum del primer paràgraf del text en no més de cinc línies. [1 punt]

1.2. Expliqueu i comenteu, tenint en compte l'argumentació desenvolupada en el text, què vol dir l'autor quan afirma: *Jo diria que precisament allò que els parlants saben és allò que la gramàtica els ha d'ensenyar.* [1 punt]

1.3. Per a cadascun dels mots següents, que apareixen subratllats en el text:

manca menes mires

proposeu dos sinònims que puguin substituir-los en el text. [1 punt]

1.4. En el segon paràgraf del text hi ha una comparació. Reproduïu-la en el quadern i feu un comentari sobre el recurs literari que hi està associat. [1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes 150 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

- a) L'ensenyament de les llengües en el batxillerat: la meua experiència personal.
- b) Gènere discursiu del text proposat: per quins elements podem identificar-lo.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Anoteu quina funció gramatical exerceixen, dins les respectives oracions, i quin antecedent tenen, en el text, els pronoms febles que figuren en les seqüències següents: [1 punt]

*i en tot cas ho és segurament quan es tracta del petit nombre de llengües
els estudiants ja en saben les relacions fonamentals
d'aquestes relacions no se'n diu res
que li dóna el diccionari*

3.2. a) Identifiqueu el verb principal i la seqüència que fa de complement o objecte directe del verb principal de l'oració següent:

No vull però ara discutir la qüestió en bloc, sinó fixar-me en un punt molt concret

b) Analitzeu sintàcticament la dita seqüència, indicant clarament les funcions sintàctiques dels seus constituents.

[1 punt]

3.3. Segmenteu en morfemes els mots següents, i indiqueu de quina categoria gramatical són els primitius: [1 punt]

justificació bloquejar irregularitats

3.4. Descriviu o transcriviu fonèticament els sons que corresponen a les lletres subratllades: [1 punt]

defectes ensennyen llenguatge mateixes perdigons

Curs 2002-2003

Escolliu una de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu les qüestions següents.

No va necessitar cap més aclariment. Tampoc no existien paraules de consol per al seu amic, per tant tots dos van callar. Era veritat, doncs, la brama que havia corregut pel camp sobre els camions de la mort, el rumor que ningú no sabia d'on havia sortit i s'havia escampat, igual que les epidèmies, entre els presos. Per això s'espatllaven tan sovint, aquells vehicles, perquè sortien de la carretera general i anaven per camins dolents i fangosos, sense descarregar, per tal d'evitar avalots i intents de fuga. Entaforats a dintre, com dins una ratera mortal, els malalts es curaven ràpidament, aspirant el gas del motor Diesel quan el conductor, després pagat amb doble dosi d'alcohol, premia la palanca; també els nens eren així deslliurats d'un cop del parany insidiós de la seva infantesa. Pensant en tot això, en Daniel s'hauria mossegat els punys de ràbia, però ni aquest gest inútil es podia permetre, si és que volia sobreviure.

Li feia l'efecte que tot just havia trencat el son quan la sirena anuncià que, malgrat tot, començava un altre dia. El recompte va ser més curt, aquell matí, i n'hi havia uns quants que comptaven els seus morts. Amb les filagarses de la boira que el sol, desvergonyit, esvaïa, va semblar que el vent s'emportava cap al no-res els noms dels assassinats.

No tothom els havia oblidat, però; la implacable organització, encara no rovellada, que els empresonava i els delmava, ja els havia comptabilitzat i les ordres oportunes van arribar a la intendència del camp. No hi va haver, doncs, constataren, cap llesca de pa suplementària, ni l'anomenat cafè va ser més espès d'un pensament. Les llistes eren refetes de pressa, tot esperant que nous dissortats vinguessin a omplir els clots a les lliteres, als tallers i al recompte. No hi vindrien, però, tots els esperats: ja se sabia, al *lager*, que molts havien triat el camí de la rebel·lió i la mort, resistint al ghetto de Varsòvia.

Maria Àngels ANGLADA, *El violí d'Auschwitz*, 1994

1. COMPRENSIÓ

- 1.1. a) Indiqueu, en no més d'una línia, quin és el tema del text.
 b) Feu un resum del text, de no més de cinc línies, que inclogui cinc idees importants.

[1 punt]

- 1.2. Aclariu quin significat té, en el text, l'oració *els malalts es curaven ràpidament*, i expliqueu per què l'autora fa ús del recurs literari que aquesta oració suposa.

[1 punt]

- 1.3. De cadascun dels mots següents, que apareixen subratllats en el text:

avalots ratera premia delmava dissortats

doneu-ne un sinònim o expressió sinonímica que pugui substituir-lo en el text.

[1 punt]

1.4. Expliqueu quina funció discursiva té, en general, l'expressió *malgrat tot*, i raoneu per què és coherent, en el text, dins l'oració *quan la sirena anuncià que, malgrat tot, començava un altre dia*. [1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes 150 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

a) Els camps d'extermini del segle xx. (Podeu referir-vos a alguna novel·la o llibre d'història que hàgiu llegit, o a algun film que hàgiu vist.)

b) Característiques principals dels textos narratius.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. En el segon paràgraf del text hi ha oracions subordinades introduïdes per *que*. Identifiqueu-les, reescrivint-les completes en el quadern, i indiqueu de quin tipus gramatical és cadascuna. [1 punt]

3.2. Analitzeu sintàcticament l'oració següent, indicant clarament la funció sintàctica de tots els constituents: [1 punt]

també els nens eren així deslliurats d'un cop del parany insidiós de la seva infantesa

3.3. Fragmenteu morfològicament els mots següents i indiqueu la categoria gramatical corresponent del primitiu: [1 punt]

deslliurats empresonava comptabilitzat

3.4. Descriviu o transcriviu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres subratllades: [1 punt]

necessitar més aclariment existien paraules de consol

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu les qüestions següents.

ESTÀNDARD₁ I ESTÀNDARD₂

Al costat de la llengua històrica, o formant-ne part, es troba una altra modalitat de llengua, la *llengua literària* o *comuna*, com solia dir-se, i alguns diuen encara, o la *llengua estàndard*, com sol dir-se avui. Aquesta és de caràcter supradialectal i és pròpia d'una comunitat lingüística moderna que fa possible la comunicació especialment pel que fa a necessitats culturals i intel·lectuals.

En realitat cal distingir dos tipus d'estàndard: l'*estàndard*₁ i l'*estàndard*₂. L'*estàndard*₁ correspondria a l'anomenada *llengua literària*, dotada de gran varietat estilística, que pot estendre's per amunt cap a l'arcaisme, el cultisme, el tecnicisme, etc., i per avall cap al vulgarisme, el dialectalisme, l'argotisme, etc. Un tipus de llengua que fa còmoda la comunicació entre els membres de tota la comunitat, amb un grau variable de convencionalisme (que afecta neologismes i arcaïsmes), que s'atenua o desapareix amb l'escolarització en la llengua pròpia, l'oficialitat d'aquesta, etc. (així *bústia* o *segell*, que fa vint anys se sentien com a pedants, «*de la ceba*», etc., estan en vies d'obtenir segell de normalitat enfront dels intrusos **busson* i **sello*). La creativitat literària presenta un ventall ampli de possibilitats que permet variar registres segons l'àmbit d'ús i els destinataris. No coneix, per tant, les fronteres de l'*estàndard*₂, que correspon a la llengua dels mitjans de comunicació de massa orals i escrits. Es tracta de la modalitat més neutra, de tots i de ningú, no marcada temporalment (no es nota si correspon a un tipus de llengua d'una o altra generació), ni socialment (el qui parla no s'adscriu a un nivell social determinat), ni geogràficament (el locutor no resta associat a un dialecte concret); quant a aquest darrer aspecte, en el cas del català cal dir que el caràcter marcat és evident, almanco pel que respecta la fonètica. Es tracta d'un model de llengua sense divorci del codi parlat (i aquest objectiu planteja problemes a llengües minoritzades com el català), entenedor per a tots, simplificat, sense profusió de variants.

El desenvolupament d'aquest *estàndard*₂ a casa nostra no va gaires anys enrere a causa del fre de les circumstàncies polítiques. Amb el col·lapse del 39 i la subsegüent opressió de la llengua catalana, aquesta, com la gallega i la basca, a l'Estat espanyol, va restar foragitada de l'esfera de l'administració, l'ensenyament, la justícia, de l'ús públic en general. És cap als anys 80 que aquests mitjans de comunicació de massa comencen a deixar-se sentir: diaris, emissores de ràdio, televisió. I és quan es planteja la necessitat d'un model estàndard de mitjans de comunicació de massa (*estàndard*₂). La codificació fabriana i la tradició literària en forniran les sòlides bases.

Joan VENY, *Llengua històrica i llengua estàndard*, 2001

1. COMPRENSIÓ

1.1. Resumiu, en no més de cinc línies en total, el contingut de les nocions d'*estàndard*₁ i d'*estàndard*₂ d'acord amb la caracterització que en dona l'autor.
[1 punt]

1.2. Definiu, com ho faria una entrada de diccionari, els termes següents, que trobareu subratllats en el text: a) *arcaisme*; b) *neologisme*; c) *cultisme*; d) *vulgarisme*. [1 punt]

1.3. Per a cadascuna de les paraules següents, que estan subratllades en el text:

pròpia *dotada* *còmoda* *foragitada*

proposeu un sinònim o expressió sinonímica que pugui substituir-la en el text.

[1 punt]

1.4. a) L'autor del text és mallorquí. Hi ha, en el text, un mot que us ho podria fer sospitar. Digueu quin és, aquest mot, i doneu-ne un sinònim. [0,5 punts]

b) En el text es poden trobar dos usos diferents del mot *segell*. Expliqueu en què consisteix la diferència i quina devia ser la intenció de l'autor en introduir-lo la segona vegada. [0,5 punts]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes 150 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

a) ¿A quin gènere discursiu pertany el text proposat? (Raoneu la resposta, a partir dels indicis que us ofereix el text.)

b) La varietat estàndard i les altres varietats d'una llengua: caracterització general.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Analitzeu sintàcticament l'oració següent, indicant clarament la funció sintàctica de tots els constituents: [1 punt]

La creativitat literària presenta un ventall ampli de possibilitats que permet variar registres segons l'àmbit d'ús i els destinataris.

3.2. En el text hi ha subratllats (atenció: si són llargs, només se'n subratllen els primers mots) els següents sintagmes preposicionals:

a) de llengua; b) de caràcter supradialectal; c) d'una comunitat lingüística moderna; d) «de la ceba»; e) de la modalitat més neutra.

Indiqueu quina funció sintàctica té, dins l'oració de què forma part, cadascun d'aquests sintagmes preposicionals. [1 punt]

3.3. Fragmenteu en morfemes els mots següents i indiqueu, per a cadascun, la categoria gramatical del mot primitiu: [1 punt]

convencionalisme *desenvolupament* *codificació*

3.4. Descriviu o transcriviu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres subratllades: [1 punt]

desapareix amb l'escolarització mitjans de comunicació

Escolliu una de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu les qüestions següents.

Cervera és un teló de teatre. I no ho dic pas per la presència de l'estació, de la duana i de la policia. Aquestes venerables institucions projecten sobre el poble una reserva, una fredor, una circumspecció visibles. Com en totes les poblacions de frontera, sembla flotar-hi un misteri. Sota de la cortesia, la gent dissimula la seva indiferència. Tothom va amb peus de plom, però tothom va a la seva. Tothom calla, tothom furga, tothom fa un paper diferent del que representa. Si hom no hi és a dins, no hi comprèn res. Totes les ciutats de frontera són iguals: una caixa tancada. Però a Portbou sembla haver-hi més inconsciència.

No. Cervera és un teló de teatre perquè hom ha tractat de demostrar-hi que la frontera que hi passa és realment separativa, àdhuc per a la gent del país. Entre Catalunya i el Rosselló no hi ha cap frontera real, en vista de la qual cosa hom ha creat una frontera d'escenografia: l'urbanisme ha tractat de crear una població destinada a assenyalar acusadament una diferència. Com que no hi havia res que separés, hom ha hagut de fer cases i teulats diferents. Els teulats, sobretot, són francesos, vull dir de França endins. Una mica més amunt tornen a ésser catalans, les teules tornen a ésser com les nostres teules. Però a Cervera havien d'ésser diferents.

El que ha passat amb els teulats i amb l'urbanisme de Cervera ha passat a tot el Rosselló amb la llengua. L'Estat unitari, d'una manera deliberada, hi ha accentuat la porqueria dialectal amb la intenció de crear un *patois* deslligat de la llengua del país, destinat a demostrar la corrupció de la llengua. La finalitat ha estat buidar els rossellonesos de la seva llengua materna. Si això els hagués donat més disposició per a parlar millor el francès, l'acció, fins a cert punt, es comprendria. Però a París els coneixen d'una hora lluny quan parlen francès. El seu accent produeix una hilaritat inconcebible. Així, s'ha creat una gent a la qual s'ha llevat el mitjà d'expressió real i autèntic. Ha estat una trista, antiquada, antinatural política lingüística, apta només per a fomentar la mediocritat i la despersonalització de la gent. Però les llengües, fins i tot quan arriben a determinats extrems de corrupció, són dures de morir.

Josep PLA, *Contraban*, 1954

1. COMPRENSIÓ

1.1. Si llegiu bé els dos primers paràgrafs del text proposat, us adonareu que responen a l'esquema argumentatiu «Cervera és un teló de teatre no (sols) perquè X, sinó (sobretot) perquè Y». Resumiu les tesis o idees principals que corresponen a X i a Y, dedicant no més de tres línies a cadascun dels resums. [1 punt]

1.2. Expliqueu concisament, tenint en compte el que diu el text però amb paraules vostres, per què Josep Pla se sent autoritzat a afirmar que «Ha estat una trista, antiquada, antinatural política lingüística, apta només per a fomentar la mediocritat i la despersonalització de la gent». [1 punt]

1.3. Els tres paràgrafs del text finalitzen amb oracions encapçalades per la conjunció *però*, la qual actua en tots tres casos com un connector discursiu. [1 punt]

a) Expliqueu quina mena de connexió o relació designa cadascun d'aquests *però*.

b) Reescriuiu en el quadernet de respostes totes tres oracions, però substituint-hi el *però* per un altre connector que conservi el sentit original.

1.4. Per a cadascuna de les paraules següents, que en el text estan subratllades:

venerables

visibles

separativa

deliberada

inconcebible

proposeu un sinònim o una locució sinonímica que s'adigui amb el seu ús en el text. [1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolueu en unes 150 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

a) El català, una llengua que es parla en diversos Estats.

b) *Contraban*, de Josep Pla. (Redacteu-ne un comentari personal.)

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Pareu atenció al text següent: [1 punt]

Si això els hagués donat més disposició per a parlar millor el francès, l'acció, fins a cert punt, es comprendria.

Reescriuiu íntegrament, en el quadernet de respostes, cadascun dels fragments o constituents sintàctics d'aquest text que tenen funció a) de subjecte; b) de complement o objecte directe; c) de complement o objecte indirecte; d) de complement circumstancial o adjunt (del tipus que sigui).

3.2. Un tret estilístic propi de Josep Pla és el de fer ús d'estructures sintàctiques consistents en la coordinació o la juxtaposició de tres membres homogenis. [1 punt]

- Reescriuiu clarament, en el quadernet de respostes, totes les estructures del text proposat que responen a aquest tret d'estil.
- Indiqueu, per a cadascuna d'aquestes estructures, quina és la seva categoria sintàctica.

3.3. En el text hi trobareu subratllats els pronoms febles que tot seguit es reprenen:

no ho dic pas sembla flotar-hi no hi és a dins sembla haver-hi hi passa

Si el pronom feble es refereix a un antecedent que es pot reconèixer gràcies al text, indiqueu aquest antecedent per a cada pronom. Però si la presència del pronom feble no està determinada per la presència d'un antecedent, indiqueu que aquest és el cas. [1 punt]

3.4. Descriviu o transcriviu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres subratllades: [1 punt]

projecten inconsciència coneixen determinats extrems

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu les qüestions següents.

Hem de convenir que *Romeu i Julieta* és la tragèdia més popular de Shakespeare i, potser, una de les més populars de la història de la literatura. És clar que el fet de ser «popular» en els temps que corren, quan aquesta parauleta està tan desprestigiada, desperta certes suspicàcies o, si més no, incita sovint a una mirada condescendent.

Però, compte!, estem tan acostumats a sentir parlar d'amor d'una manera banal, que podria ser que la intensitat i l'idealisme de *Romeu i Julieta* ens moguessin a construir un escut, una protecció cínica o púdica contra l'emotivitat que pot desvetllar-nos la història dels amants desventurats.

Romeu i Julieta parla d'amor, però també parla d'odi i de mort i, encara que aquestes paraules no les usem tant, malauradament ens sonen molt i en coneixem molt bé el significat. Els dos amants ho tenen tot en contra: les famílies, l'Estat, els astres, el temps, la sort. En quatre dies recorreran tota una vida d'amor entre odi, rancor i venjança i, a la fi, s'oferiran en una immolació sublim per purificar i desterrar l'odi del cor dels Capulet i els Montagut. Una pau irònica, absurda, buida i trista. Com totes les que vénen després d'una guerra que no s'hauria d'haver començat mai. N'hi ha cap de justificable?

Romeu i Julieta són dos adolescents. Una altra oportunitat per menysprear el seu amor. Però qui s'atreveix a dir que els sentiments adolescents no tenen tanta o més intensitat i grandesa que els dels adults? Ens queda la incògnita de si aquest amor hauria resistit els embats del temps. Shakespeare prefereix descriure la mort dels amants que la mort de l'amor.

No hi ha tragèdia sense comèdia. Sovint els contraris no són més que les cares d'una mateixa moneda. Això Shakespeare ho sap molt bé; de fet, sembla que ens ho ha ensenyat ell. És per això que a *Romeu i Julieta* també hi ha rialles, hi ha sensualitat, hi ha erotisme, hi ha una alegre celebració de la vida.

Josep Maria MESTRES, programa de *Romeu i Julieta*, Companyia Teatre Lliure,
temporada 2002-2003
[presentació del director de la peça; text modificat]

1. COMPRENSIÓ

1.1. Feu un resum dels tres primers paràgrafs del text que no ocupi, en total, més de sis línies. [1 punt]

1.2. Expliqueu, tenint present el text proposat però també traient partit, si es dóna el cas, d'altres coneixements que pugueu tenir de *Romeu i Julieta*, en quin sentit aquesta peça teatral il·lustra la màxima «no hi ha tragèdia sense comèdia». [1 punt]

1.3. En el text hi podreu trobar dues oracions interrogatives. Un cop identificades, [1 punt]

- a) digueu quina resposta donaríeu a cadascuna, seguint la intenció de l'autor;
- b) justifiqueu per què l'autor les deixa sense resposta.

1.4. Per a cadascuna de les paraules següents, que trobareu subratllades en els dos primers paràgrafs del text:

popular *desprestigiada* *condescendent* *banal* *púdica*

proposeu un sinònim o una expressió sinonímica que s'adigui amb el seu ús en el text. [1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolueu en unes 150 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

- a) L'amor adolescent i l'amor adult: en què s'assemblen i en què difereixen.
- b) Característiques generals dels textos de crítica teatral, cinematogràfica, literària, etc.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Llegiu amb atenció, sisplau, el primer paràgraf del text proposat. Identifiqueu i reescriuiu íntegrament, en el quadernet de respostes, cadascun dels fragments o constituents sintàctics d'aquest primer paràgraf a) que tenen funció de subjecte; b) que tenen funció d'atribut o predicatiu. [1 punt]

3.2. En el text hi trobareu subratllats els pronoms febles que aquí es reprenen:

ens moguessin

ens sonen molt

en coneixem

ho sap molt bé

Indiqueu, per a cadascun d'aquests pronoms, a) a quin mot o sintagma equival, tant si aquest figura en el text com si no; b) quina funció sintàctica exerceix. [1 punt]

3.3. En el text hi ha uns quants mots que porten accent diacrític. a) Indiqueu quins són (si algun es repeteix, no cal que ho feu constar); b) expliqueu per quin motiu específic porta accent cada un. [1 punt]

3.4. Descriviu o transcriviu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres subratllades: [1 punt]

és la tragèdia

Shakespeare

condescendent

absurda

s'atreveix a

Escolliu una de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu les qüestions següents.

De seguida que l'examinador obre la porta, l'examinand de pell especialment pàl·lida entra a l'aula esquitllant-se entre el núvol d'examinands que s'embussen a la porta. Camina amb agilitat; s'asseu al primer pupitre buit que troba. Els pupitres són de fòrmica verda clara, amb les vores de fusta. A la superfície hi ha guixots fets amb bolígraf i incisions amb navalla, dues de les quals són obscenes. La fressa (que formen els grinyols de pupitres i cadires, i els comentaris) augmenta a mesura que entren més examinands; l'examinador els demana que sisplau (és un «sí us plau» lent i imperatiu) s'asseguin sense fer soroll. Els examinands en fan cas fugaçment: el soroll minva durant uns segons però aviat torna a la intensitat anterior. L'examinador els dóna ara l'esquena: esborra de la pissarra algunes frases de la classe anterior, es gira (la fressa minva novament) i, quan tots són a lloc, baixa de la tarima, va cap a la porta de l'aula, la tanca, s'espolsa el guix que l'esborrador li ha deixat a les mans (gest que apaga els últims murmurs), i pronuncia dos cognoms. Dos dels examinands s'aixequen dels pupitres i hi van. A cada un li dóna un munt de plec de fulls grapats; comencen a repartir-los. A mesura que avancen deixant un plec a cada pupitre, els alumnes forcen la vista per intentar llegir les preguntes, escrites amb lletra molt menuda, però cap no fa ni l'intent d'acostar-se al plec o aixecar discretament el primer full. No els toquen fins que, un cop repartits tots, l'examinador anuncia que poden començar. A l'uníson, gairebé cinquanta fulls ressonen a la sala. L'examinand de pell especialment pàl·lida inspira profundament, pren el seu plec, se l'acosta fins a tenir-lo just davant i, amb calma, comença a llegir. S'ha passat el cap de setmana amb els colzes a la taula, i ara que finalment l'examen ha començat se sent entre el defalliment i el desinterès. S'ha passat setmanes preparant aquest examen del qual, un cop més, depèn la continuïtat. Anys enrere hauria dit que era un examen crucial, però amb el temps ha après que tots els exàmens són crucials, fins al punt que un examen que no fos crucial no li semblaria, no seria, un autèntic examen. Acaba de llegir les cinc preguntes i respira tranquil. De les cinc, en sap quatre a la perfecció. Per tant, ja pot considerar-se aprovat, com a mínim.

Quim MONZÓ, «Estratègies, 1», *Guadalajara*, 1996

1. COMPRENSIÓ

- 1.1. El text proposat es troba a l'inici d'un relat breu. Expliqueu, en no més de quatre línies, de quins recursos es val l'autor per introduir el protagonista del relat. [1 punt]
- 1.2. En el text hi trobareu quatre fragments entre parèntesis. Expliqueu quina funció discursiva tenen, aquests parèntesis, i indiqueu si fóra possible substituir-los, en el text, per algun altre signe de puntuació. [1 punt]
- 1.3. Cap de les oracions següents no té subjecte explícit, però és possible assignar-ne un a cadascuna, d'acord amb els antecedents que proporciona el text. Feu-ho: [1 punt]

Camina amb agilitat
A cada un li dóna un munt de plec de fulls grapats
A mesura que avancen
No els toquen fins que
Per tant, ja pot considerar-se aprovat

- 1.4. Per a cadascuna de les formes verbals següents, que trobareu subratllades en el text, proposeu un sinònim que pugui substituir-la-hi: [1 punt]

augmenta *demana* *minva* *apaga* *anuncia* *acosta*

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolueu en unes 150 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

- a) La meua experiència com a examinand: aspectes positius i negatius.
b) Característiques generals dels textos descriptius.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Pareu atenció al text següent:

A l'uníson, gairebé cinquanta fulls ressonen a la sala. L'examinand de pell especialment pàl·lida inspira profundament, pren el seu plec, se l'acosta fins a tenir-lo just davant i, amb calma, comença a llegir. S'ha passat el cap de setmana amb els colzes a la taula.

Identifiqueu i reescriuiu íntegrament, en el quadernet de respostes, cadascun dels fragments o constituents sintàctics d'aquest text a) que tenen funció de subjecte; b) que tenen funció de complement o objecte directe. [1 punt]

3.2. Els fragments següents contenen un *que* subratllat que introdueix una oració subordinada:

*De seguida que l'examinador obre la porta
entre el núvol d'examinands que s'embussen a la porta
s'espolsa el guix que l'esborrador li ha deixat a les mans
amb el temps ha après que tots els exàmens són crucials*

- Indiqueu, per a cada cas, de quin tipus d'oració subordinada es tracta i quina categoria gramatical té el *que* corresponent.
- Indiqueu, quan sigui el cas, quina altra funció sintàctica exerceix el *que* dins l'oració que introdueix.

[1 punt]

3.3. Tenint present quins són, en el text proposat, els contextos en què apareixen els pronoms febles que tot seguit es reprenen subratllats:

en fan cas els dóna ara l'esquena hi van repartir-los no li semblaria

indiqueu, per a cada pronom, a) a quin antecedent es refereix; b) quina funció sintàctica exerceix.

[1 punt]

3.4. Descriviu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres subratllades: [1 punt]

examinand guixots incisions fugaçment toquen

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu les qüestions següents.

NEOLIBERALISME D'ALT RISC

El desastre, de magnituds encara incalculables, que ha significat el naufragi del *Prestige* ha posat en evidència que la major part dels riscos sota els quals vivim són conseqüència directa de la mateixa activitat de la nostra societat. L'ús compulsiu dels recursos naturals, el consum sense límit d'energia, la percepció del medi natural com un element més dels sistemes productius, són algunes de les causes principals que han provocat la catàstrofe que avui ha afectat de ple les costes atlàntiques gallegues i el mar Cantàbric. Cada cop és més evident que darrere de les grans catàstrofes hi ha vinculada de manera més o menys directa l'acció humana. Un altre exemple —al qual estem habituats al nostre litoral— és el de les inundacions periòdiques de zones urbanes. Gairebé sempre n'és la causa principal una mala gestió del sòl, que no té en compte els espais naturals reservats a les avingudes estacionals de l'aigua.

La societat occidental ha optat per un sistema basat en el «progrés» permanent. Aquest creixement constant i sense límits comporta, si no s'estructura i es planifica racionalment, un increment del perill. Tal com han descrit alguns teòrics, aquesta és l'anomenada «societat del risc». Precisament, l'Institut d'Estudis de la Seguretat (IDES) ha presentat recentment l'*Informe 2002 del risc*, que recull i analitza, a través del treball de diversos experts, els riscos sobre alguns aspectes econòmics i socials actuals. Alhora, el document també proposa mesures per a evitar-los. L'objectiu d'un estudi com aquest no és crear alarmes socials, sinó esdevenir una eina que racionalitzi un model de creixement que sovint deixa el mercat lliure com a únic element regulador dels sistemes productius.

Cada dia més, aquests riscos posaran en evidència un sistema socioeconòmic en què el creixement per si mateix s'ha convertit en objectiu únic. Un model, com destaca l'estudi de l'IDES, que només analitza els factors productius com a elements creadors de riquesa, sense tenir en compte que «tan important pot ser la producció i distribució de béns com la producció i distribució de mals». A Galícia en tenim un exemple no gens llunyà. Però aquesta «distribució de mals» de vegades no és tan evident ni mediàtica com el naufragi d'un petrolier o qualsevol altre desastre ambiental. Així, per exemple, l'increment de la precarització en el treball, la desocupació o la desorientació davant dels canvis tecnològics, configuren una societat amb un seguit de problemes que tendeixen a carregar sobre el treballador la major part d'elements de risc. [...]

La societat en què vivim planteja nous riscos i hem de disposar de les eines necessàries per a afrontar-los i evitar-los. Aquesta exigència contrasta amb les polítiques habituals del neoliberalisme, que, en els últims anys, des de la caiguda del bloc soviètic, s'han erigit com a línia única de gestió política. [...] Així, els estats europeus han anat buidant de contingut el paper de les administracions públiques amb processos de liberalitzacions massives, que han afavorit el distanciament entre els ciutadans i els centres de gestió. Una distància que ha afeblit el control democràtic propi de les societats del benestar. Continuar amb un model socioeconòmic desbocat no fa sinó convertir el que avui són riscos en veritables problemes insalvables. L'única recepta possible és una anàlisi acurada de la realitat i una política de previsió que case el progrés i la racionalitat: la sostenibilitat.

El Temps, 24-30 de desembre de 2002, editorial (adaptat)

1. COMPRENSIÓ

- 1.1. Feu un resum del text que consisteixi a exposar les idees bàsiques dels seus quatre paràgrafs en no més de dues línies per a cadascun. [1,5 punts]
- 1.2. En el primer paràgraf hi ha subratllades les locucions *ha posat en evidència* i *té en compte*. Proposeu, per a cadascuna, una forma verbal sinònima. [0,5 punts]
- 1.3. En el text hi ha subratllats els noms següents: *naufregi, consum, element, increment, eina, exemple, distància*. Per a cadascun d'aquests noms, trobeu-ne un altre que pugui substituir-lo en el text, d'entre els següents: *instrument, exponent, enfonsament, emprament, component, augment, allunyament*. [1 punt]
- 1.4. Les expressions següents figuren entre cometes en el text: a) «progrés»; b) «societat del risc»; c) «tan important pot ser la producció i distribució de béns com la producció i distribució de mals»; d) «distribució de mals». Tenint en compte el context en què apareixen, expliqueu, per a cadascuna de les expressions considerades, quina funció hi exerceixen les cometes. [1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes 150 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

- a) Els perills de la societat del risc. (Elaboreu un text informatiu que prengui en consideració, a manera d'exemple, alguns esdeveniments recents que coneguem bé i que s'adiguin amb el títol proposat.)
- b) Característiques principals dels editorials i articles d'opinió.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Pareu atenció al text següent:

Alhora, el document també proposa mesures per a evitar-los. L'objectiu d'un estudi com aquest no és crear alarmes socials, sinó esdevenir una eina que racionalitzi un model de creixement que sovint deixa el mercat lliure com a únic regulador dels sistemes productius.

Identifiqueu i reescriuiu íntegrament, en el quadernet de respostes, cadascun dels fragments o constituents sintàctics d'aquest text que tenen funció a) de complement o objecte directe; b) de complement circumstancial (del tipus que sigui). [1 punt]

3.2. En els següents fragments hi ha subratllades seqüències iniciades amb *com*:

*sovint deixa el mercat lliure com a únic regulador dels sistemes productius
Un model, com destaca l'estudi de l'IDES, que només analitza
tan important pot ser la producció i distribució de béns com la producció i distribució de mals*

Digueu quina funció sintàctica té cadascuna de les seqüències subratllades.

[1 punt]

3.3. En el primer paràgraf del text proposat hi trobareu cinc oracions subordinades encapçalades pel mot *que*. a) Reescriuiu senceres, en el quadernet de respostes, cadascuna d'aquestes oracions; b) Indiqueu, per a cadascuna, de quin tipus d'oració subordinada es tracta. [1 punt]

3.4. Descriviu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres subratllades: [1 punt]

exemple

tendeixen

experts

zones

analitza

Escolliu una de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu les qüestions següents.

Tremolant de por, em va venir al pensament, des d'un racó polsós de la memòria, una de les velles pregàries que la mare m'ensenyava de petit, i la vaig dir en veu baixa, a penes movent els llavis, amb una patètica, sobtada, covarda devoció.

Llavors vaig sentir el «clic». I res més.

Vaig obrir els ulls, sorprès de trobar-me viu.

Un gest d'irritada perplexitat distorsionava el rostre del farmacèutic. La pistola no s'havia disparat! Hi va tornar tres vegades, amb crispació creixent, sempre apuntant al meu cap. Clic, clic, clic. Després va abaixar el braç, incrèdul.

—Oh, vaja, quina contrarietat!

Llavors jo, de cop i volta, em vaig posar a riure com un boig, no sé per què, potser com un sistema instintiu per descarregar la tensió. O potser, en el fons, es tractava d'un atac d'histèria. Vaig sentir que tot el meu cos, sacsejat per les rialles, s'omplia d'onades de greix que pujaven i baixaven.

El farmacèutic em va clavar una mirada furibunda que em va ajudar a contenir-me una mica. Però el riure se m'escapava entre els llavis i pels forats del nas. Fins que vaig començar a sentir-me fatal. A causa d'aquell sacseig, em començava a pujar salivera a la boca. Vaig comprendre que vomitaria. Com més saliva m'empassava, més me'n tornava a pujar.

Si almenys em pogués aixecar!

Mentrestant, ignorant dels meus problemes, el meu assassí frustrat inspeccionava la pistola. Després d'haver tornat a treure i posar el carregador, va mirar pel canó.

—Aquests estris, de vegades...

I, sense més ni més, la pistola es va disparar. Just en aquell moment. Em vaig estremir amb el tro de l'arma, alhora que sentia a la cara una escalfor llefiscosa d'esquitxos calents.

Els subjectes més intel·ligents són, ja se sap, propensos a badades d'aquesta mena, impensables en persones normals. O potser va ser una disposició providencial? El Déu de la meva infantesa, el senyor dels fils, l'aranya còsmica, ¿m'havia doncs escoltat? La gent que invoca Déu sol alçar els ulls al cel, perquè se l'imagina en algun racó de l'univers. Jo, amb la meva experiència, podria dir-los això. Déu no és tan lluny: també es pot amagar dins el canó d'una pistola.

Josep N. SANTAUEULÀLIA, *L'absent*, 2000

1. COMPRENSIÓ

- 1.1. Feu un resum del text que no ocupi més de sis línies. [1 punt]
- 1.2. Expliqueu i comenteu, a partir dels elements que ofereix el text, quina mena de religiositat sembla caracteritzar el personatge del narrador. [1 punt]
- 1.3. El narrador s'expressa, en general, amb un llenguatge clarament denotatiu. De vegades, però, recorre a expressions figurades que no sobten gens, perquè són de les que la llengua corrent acostuma a tenir incorporades. Indiqueu-ne quatre, d'aquestes expressions, i comenteu a quin tipus de figura de discurs o trop correspon cadascuna. [1 punt]
- 1.4. Per a cadascuna de les paraules següents, que trobareu subratllades en el text:

patètica *sobtada* *irritada* *furibunda* *llefiscosa*

proposeu un sinònim o una locució sinonímica que s'adigui amb el seu ús en el text. [1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes 150 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

- Escriviu una narració en primera persona sobre una situació de perill —real o imaginària— en què us hàgiu vist embolicats.
- La novel·la policíaca o el gènere negre: característiques principals. (Us podeu inspirar, per exemple, en el text proposat, però també en les vostres lectures anteriors de novel·les d'aquest gènere.)

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Pareu atenció al text següent:

Els subjectes més intel·ligents són propensos a badades d'aquesta mena, impensables en persones normals. O potser va ser una disposició providencial?

Identifiqueu i reescriu íntegrament, en el quadernet de respostes, cadascun dels fragments o constituents sintàctics d'aquest text que tenen funció a) de subjecte; b) d'atribut o predicatiu (de subjecte); c) de complement de nom; d) de complement d'adjectiu. [1 punt]

3.2. Cerqueu, en tot el text proposat, les oracions subordinades adjectives o de relatiu que hi hagi. Un cop identificades totes, a) reescriu-les en el quadernet de respostes; b) indiqueu, per a cadascuna, quin antecedent té el seu pronom relatiu, i c) indiqueu quina funció sintàctica interna exerceix aquest pronom dins la subordinada que encapçala. [1 punt]

3.3. Considereu els següents fragments del text proposat, en què hi figura una forma de pronom feble reflexiu de tercera persona:

*La pistola no s'havia disparat
es tractava d'un atac d'histèria
ja se sap
se l'imagina en algun racó de l'univers
també es pot amagar dins el canó d'una pistola*

- Indiqueu quins d'aquests fragments corresponen a construccions impersonals i quins no hi corresponen.
- En els casos de construccions no impersonals, indiqueu, fixant-vos en el text, quin subjecte tenen (o quin subjecte se'ls pot assignar, encara que en el text figuri com a antecedent).
[1 punt]

3.4. Descriviu o transcriviu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres subratllades: [1 punt]

perplexitat em vaig posar pujaven i baixaven inspeccionava

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu les qüestions següents.

En *La fam*, de Joan Oliver, hi ha un personatge central que absorbeix tots els altres. L'acció gira al seu entorn. Els personatges que l'envolten són *teatralment* els seus subordinats; no sabrem de llur vida més enllà del que transitòriament els lliga a les incidències d'aquesta figura abassegadora. Cap anècdota al marge de les que viu Samsó no ens alliberarà ni per un moment de la tirania que exerceix en escena aquest singular personatge d'una originalitat tan marcada i d'un realisme tan desconcertant.

Samsó és un personatge sense precedents en la nostra escena. Subratllem-ne l'aparició.

Samsó no té res del transhumant ascètic que suporta la misèria per vocació. No. Samsó és incapaç de convertir dos garbons en un violí, i encara que la seva afecció als pardals el porti al declivi de la seva aventura a reservar-los les molles de pa del seu esmorzar estem convençuts que no arribarà mai a sostenir-hi una conversa. Samsó no extreu cap idea filosòfica de la seva resignada indigència; ignora que existeixi l'esforç humà de convertir l'horitzontal en perpendicular, la peresa en esforç d'ascensió. Per pur atzar s'escau (i en trobar-s'hi el commouen vagues intencions subconscients de redempció) al centre d'una revolució pensada, organitzada, sentida profundament per homes honestos i espiritualment apassionats (Nel n'és un exemple incontrovertible) que poden fallar per pusil·lanimitat a l'hora de realitzar una acció mecànica, però no per infidelitat a la causa que defensen ni per covardia sentimental. Samsó és, simplement, un abúlic. No el mou cap ambició, cap passió, ni tampoc cap egoisme. Més que saber que ell existeix, sent o present que existeix quan «algú» en ell mateix transforma el seu braç en el pirata que arriscarà una aventura per apagar el rosec de la fam. No està tarat de misanthropia; és, repetim-ho, un abúlic perfecte. Misanthrop pur, no tan sols no aixecaria un bri d'herba en esclatar la revolució, sinó que troba en la lluita dels altres una satisfacció morbosa; en canvi, ell —i potser hauria calgut que l'autor ens expliqués aquesta reacció (no diem justificués) per tal de lliurar-nos alguna cosa més d'aquesta interessantíssima psicologia del revolucionari pervingut— assimila la inquietud tràgica de la gent que el volta i la passivitat expectant dels qui, a la barricada, esperen la veu de comandament que els impel·leixi a la lluita. A l'hora que Samsó es converteix en el líder d'aquell Centre revolucionari, no tenim cap mena de dubte, però, que es tracta d'una venturosa anestèsia de la seva apatia.

Xavier BENGUEREL, «Notes sobre *La fam* de Joan Oliver»,
Revista de Catalunya, núm. 89 (15-VIII-1938)

1. COMPRENSIÓ

- 1.1. Tenint present el que diu Xavier Benguerel del personatge de Samsó, feu un breu retrat d'aquest que no ocupi més de sis línies. [1 punt]
- 1.2. Per caracteritzar Samsó, l'autor del text sovint utilitza el procediment que consisteix a dir-nos que Samsó no és tal cosa o tal altra. Ens diu, per exemple, que Samsó no és un «transhumant ascètic». Un cop tingueu ben identificats dos exemples més d'aquest procediment, a) transcriviu-los en el quadernet de respostes; b) feu-ne, de cadascun, una glossa o un comentari. [1 punt]
- 1.3. En el text hi trobareu tres fragments entre parèntesis i un fragment entre guionets. Expliqueu amb claredat, per a dos d'aquests quatre fragments, que escollireu lliurement, quin tipus d'informació aporten o —cosa que és si fa o no fa el mateix— quin paper discursiu tenen (feu-ho, és clar, tenint en compte en quins contextos apareixen). [1 punt]
- 1.4. Per a cadascuna de les paraules següents, que trobareu subratllades en el text:

indigència peresa pusil·lanimitat misantropia passivitat

proposeu un sinònim o una locució sinonímica que s'adigui (més o menys) amb el seu ús en el text. [1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes 150 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

- a) Redacteu una crítica personal de *La fam*, de Joan Oliver.
b) El teatre, el cinema i la televisió en la societat actual.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Pareu atenció al text següent:

Cap anècdota al marge de les que viu Samsó no ens alliberarà ni per un moment de la tirania que exerceix en escena aquest singular personatge.

Reescriuiu íntegrament, en el quadernet de respostes, cadascun dels fragments o constituents sintàctics d'aquest text que tenen funció a) de subjecte; b) de complement o objecte directe; c) de complement de règim (CR o CRV); d) de complement circumstancial o adjunt. [1 punt]

3.2. A continuació es transcriuen parcialment, indicant-ne tan sols l'inici, unes quantes oracions encapçalades per *que*:

*encara que la seva afecció
que no arribarà mai
sinó que troba en la lluita
que es tracta d'una venturosa*

Fixant-vos bé en quins contextos apareixen aquestes oracions en el text, a) transcriviu-les senceres en el quadernet de respostes; b) indiqueu de quin tipus és cadascuna, i c) indiqueu quina funció sintàctica exerceix cadascuna. [1 punt]

3.3. Tenint present quins són, en el text proposat, els contextos en què apareixen els pronoms febles que tot seguit es reprenen subratllats:

els lliga subratllem-ne sostenir-hi en trobar-s'hi repetim-ho

indiqueu, per a cada pronom, a) a quin antecedent es refereix; b) quina funció sintàctica exerceix. [1 punt]

3.4. Descriviu o transcriviu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres subratllades: [1 punt]

personatge absorbeix tots acció transitòriament

Escolliu una de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu les qüestions següents.

EL PREU

Havent dinat, el meu pare acostuma a pronunciar alguna sentència. Solen ser frases lapidàries, llocs comuns que traspuen un gran respecte per valors com la feina ben feta, la paraula donada o la puntualitat, i una tendència a lamentar-se d'un món que, segons ell, ja no rutlla com abans. Fa anys, m'agradava discutir-hi amb arguments que el treien de polleguera. Ara que només el veig de tant en tant, en canvi, m'estimo més no atabalar-lo. Prou pena té, pobre. A l'hora del descafeïnat amb sacarina, quan comença a moure la cullereta en el sentit de les busques del rellotge, sé que està a punt de regalar-me un dels seus judicis. Avui, però, s'ha fet pregar una mica, fins que, com a coronament d'una explosió d'estossecs rogallosos, ha dit: «Tots tenim un preu», en el mateix to en què sol sentenciar: «El peix gros es menja el peix petit» o «Qui té el cul llogat no sempre seu on vol». Per variar, jo tenia pressa, i ens hem acomiadat a corre-cuita. Mentre el taxi em duia des de la residència a l'estació, la frase em ballava pel cap i m'impedia pensar en cap altra cosa. ¿Què havia volgut dir amb allò de «tots tenim un preu»? Un cop dins del tren que m'ha de dur a València, m'he preguntat quin deu ser, si és que en tinc, el meu preu. La possibilitat d'haver-me venut alguna vegada ha fet posposar la resposta. M'he regirat la biografia. No hi he trobat res sospitosos. Vaig pagar-me els estudis treballant de nit. Un cop aconseguida la llicenciatura, vaig obrir consulta pròpia. M'he guanyat a pols la confiança d'una clientela que em permet mantenir un fill, una hipoteca, un cotxe i pagar la residència del pare. D'independència, doncs, me'n sobra, i he procurat conservar-la, fins i tot quan m'han proposat d'unir-me a projectes que potser m'haurien fet més ric però que m'haurien tret capacitat de decisió, llibertat i —encara que em sàpiga greu admetre-ho— protagonisme. Per la finestra del vagó, la ciutat desapareix, engolida per un mar d'onades esbravades. Si tots tenim un preu, ¿quin deu ser el meu?, torno a preguntar-me.

Sergi PÀMIES, «El preu», *L'últim llibre de Sergi Pàmies*, 2000

1. COMPRENSIÓ

1.1. Feu un resum del text que no ocupi més de sis línies. [1 punt]

1.2. Comenteu el significat de les màximes següents: [1 punt]

a) El peix gros es menja el peix petit.

b) Qui té el cul llogat no sempre seu on vol.

1.3. Escriviu un sinònim o una expressió sinonímica per a cadascun dels mots o expressions següents, d'acord amb el que signifiquen en el text: [1 punt]

traspuen

rutlla

em ballava pel cap

em sàpiga greu

1.4. En el text hi apareixen subratllats els connectors discursius *en canvi* i *doncs*. Per a cadascun dels dos connectors, a) expliqueu-ne el significat; b) proposeu un mot o una expressió equivalent. [1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes 200 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

a) És veritat que tots tenim un preu? (Redacteu un text argumentatiu com a resposta a aquesta qüestió.)

b) El conte com a gènere literari. Característiques principals.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: [1,5 punts]

Fa anys, m'agradava discutir-hi amb arguments que el treien de polleguera.

Doneu resposta a les qüestions següents:

- Quantes oracions hi ha? Escriviu-les íntegres en el quadern i digueu de quin tipus són.
- Identifiqueu els constituents (mots o seqüències) que fan de subjecte de cadascuna de les oracions. Quan es tracti de subjectes implícits, expliqueu com els heu identificats.
- Indiqueu quins verbs del fragment són intransitius, i raoneu la resposta.
- En el fragment hi ha tres pronoms personals febles. Identifiqueu-los i indiqueu quina funció sintàctica exerceix cadascun.

3.2. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: [0,5 punts]

Un cop dins del tren que m'ha de dur a València, m'he preguntat quin deu ser, si és que en tinc, el meu preu.

De les opcions següents, escolliu-ne la correcta:

- dins és una preposició, i un cop fa de subjecte
- quin és un pronom relatiu, i deu ser fa de còpula
- si és una conjunció subordinant, i el meu preu fa de subjecte
- en és una preposició, i a València fa de complement circumstancial de lloc

3.3. Identifiqueu, en el text, quatre perífrasis verbals i anoteu-les íntegres en el quadern. (Atenció: no inclogueu en la vostra llista ni les formes de temps compostos del tipus *haver* + participi ni les de perfet perifràstic.) [1 punt]

3.4. Descriviu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negretes. [1 punt]

rellot**g**e

mate**ix** to

pe**ix** gros

co**tx**e

va**ig** obrir

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu les qüestions següents.

QUÈ HI HAVIA ABANS DEL *BIG BANG*?

Quan proposem respostes a alguns interrogants científics necessitem fer proves per veure si la hipòtesi és certa o, si més no, podria ser-ho. Si no podem fer proves per comprovar la hipòtesi, no té sentit plantejar la pregunta ni elaborar respostes. Intentar esbrinar què hi havia abans del *big bang* té aquesta característica. Amb els nostres mitjans actuals se'ns escapa completament intentar saber què hi havia abans del *big bang*, si és que aquest *big bang* es va produir.

Tot i així, podem fer alguns raonaments. Quan parlem del *big bang* diem que va donar origen a l'univers actual. Amb això subratllem un detall important: univers actual. Això significa que abans l'univers pot haver tingut altres estructures. Fins i tot, tenint en compte que l'univers s'expandeix, però que segons la quantitat de matèria que tingui pot arribar a contraure's, podria ser que l'univers estigués dilatant-se i contraient-se contínuament.

També pot ser que el *big bang* fos, realment, l'inici de l'univers. Tampoc en aquest cas ens seria possible esbrinar què hi havia abans. Hi ha qui diu que l'univers podia haver sorgit d'una fluctuació de la matèria. Imaginem una petita i densa esfera, estable. En cert moment, algun esdeveniment l'alteraria i s'expandiria per donar lloc a l'univers.

Hi ha qui parla també d'origen a partir del buit. Però el buit inicial no seria com el solem imaginar, sinó que contindria energia. Com que l'energia i la matèria són formes interconvertibles —recordem que la famosa equació d'Einstein, $E = mc^2$, relaciona energia i matèria— a partir d'aquí podien haver sorgit els cossos que conformen l'univers.

Però també podem pensar que el *big bang* no és un moment inicial, sinó simplement un punt peculiar. Imaginem que donem la volta a la Terra seguint un meridià qualsevol. Passarem pel pol Nord sense adonar-nos-en. Caminarem cap al nord fins que, sense que notem res especial, començarem a caminar cap al sud. I el mateix, a l'inrevés, ens passarà quan travessem el pol Sud. De la mateixa manera, potser el *big bang* és un simple pas, però no significa ni origen ni final en la història de l'univers.

En tot cas, com dèiem, la pregunta no té sentit si busquem una resposta concreta. Seria com descobrir amb la brúixola que, efectivament, el pol Nord és un punt singular, perquè allà l'agulla sembla haver-se tornat boja. Algú podria preguntar-se què hi ha més enllà del pol Nord. I la resposta, tot caminant, seria que una situació semblant a la que observàvem abans d'arribar-hi. Nosaltres, però, de moment, no podem caminar fins més enllà del *big bang* per veure-ho.

Xavier DURAN, *100 noves preguntes sobre la ciència*, 1995

1. COMPRENSIÓ

- 1.1. Tot indica que no es pot donar cap resposta científica a la pregunta que dóna títol al text. Però això no treu que es puguin fer alguns raonaments sobre la qüestió. Resumiu, en no més de sis línies, aquests raonaments. [1 punt]
- 1.2. Els raonaments sobre què hi podria haver hagut abans del *big bang*, ¿es poden considerar, en sentit estricte, hipòtesis científiques? Doneu una resposta raonada, tenint present l'argumentació del text. [1 punt]
- 1.3. En el text hi trobareu subratllats els infinitius comprovar, plantejar, intentar, esbrinar, imaginar, caminar. Per a cadascun d'aquests infinitius trobeu-ne un altre que pugui substituir-lo en el text, d'entre els que figuren en la llista següent: *verificar, tractar de, suscitar, indagar, detectar, concebre, anar*. [1 punt]
- 1.4. En les oracions següents hi ha subratllats una seqüència de mots i un mot: [1 punt]

També pot ser que el *big bang* fos, realment, l'inici de l'univers.
[...] potser el *big bang* és un simple pas [...]

- a) Expliqueu en què difereixen l'una de l'altra.
b) Justifiqueu per què, tanmateix, s'assemblen semànticament.

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes 200 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

- a) El paper de la ciència en la societat actual.
b) Característiques lingüístiques bàsiques dels textos científics.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Considereu el fragment següent, que trobareu subratllat en el text: [1,5 punts]

Amb els nostres mitjans actuals se'ns escapa completament intentar saber què hi havia abans del *big bang*.

Doneu resposta a les qüestions següents:

- Quantes oracions hi ha? Escriviu-les íntegres en el quadern i digueu de quin tipus són.
- Anoteu en el quadern tots els constituents (mots o seqüències) que exerceixen la funció sintàctica de subjecte. En el cas que es tracti de subjectes implícits, expliqueu com els heu identificats.
- Identifiqueu quins mots o sintagmes exerceixen la funció sintàctica de complement circumstancial tot indicant de quin tipus de circumstancial es tracta.
- En el fragment hi figuren tres pronoms febles. Identifiqueu-los i indiqueu, de cadascun, si exerceix funció sintàctica (i en tal cas digueu quina és) o no n'exerceix.

3.2. Considereu el fragment següent, que trobareu subratllat en el text: [0,5 punts]

Seria com descobrir amb la brúixola que, efectivament, el pol Nord és un punt singular, perquè allà la brúixola sembla haver-se tornat boja.

De les opcions següents, escolliu-ne la correcta:

- que és un pronom relatiu, i un punt singular fa d'atribut
- sembla és un verb transitiu, i singular fa de complement de nom
- com és una preposició, i amb la brúixola fa de complement circumstancial
- és és un verb copulatiu, i boja fa de predicatiu

3.3. Deixant de banda la locució *si més no*, en el primer paràgraf del text hi trobareu algunes oracions subordinades introduïdes per la conjunció *si*. Un cop les hàgiu reproduïdes íntegrament en el quadern, expliqueu de quin tipus és cadascuna. [1 punt]

3.4. Descriviu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negreta: [1 punt]

plantejar

mitjans

expandeix

estigués

Escolliu una de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu les qüestions següents.

ODA A ESPANYA

5 Escolta, Espanya, –la veu d’un fill
que et parla en llengua –no castellana:
parlo en la llengua –que m’ha donat
la terra aspra;
en ‘questa llengua –pocs t’han parlat;
en l’altra, massa.

10 T’han parlat massa –dels saguntins
i dels qui per la pàtria moren;
les teves glòries –i els teus records,
records i glòries –només de morts:
has viscut trista.

15 Jo vull parlar-te –molt altrament.
Per què vessar la sang inútil?
Dins de les venes –vida és la sang,
vida pels d’ara –i pels que vindran;
vessada, és morta.

20 Massa pensaves –en ton honor
i massa poc en el teu viure:
tràgica duies –a mort els fills,
te satisfeties –d’honres mortals
i eren tes festes –els funerals,
oh trista Espanya!

25 Jo he vist els barcos –marxar replets
dels fills que duies –a que morissin:
somrients marxaven –cap a l’atzar;
i tu cantaves –vora del mar
com una folla.

30 On són els barcos? –On són els fills?
Pregunta-ho al Ponent i a l’ona brava:
tot ho perderes, –no tens ningú.
Espanya, Espanya, –retorna en tu,
arrenca el plor de mare!

35 Salva't, oh!, salva't –de tant de mal;
que el plor et torni feconda, alegre i viva;
pensa en la vida que tens entorn:
aixeca el front,
somriu als set colors que hi ha en els núvols.

40 On ets, Espanya? –No et veig enlloc.
No sents la meva veu atronadora?
No entens aquesta llengua –que et parla entre perills?
Has desaparegut d'entendre an els teus fills?
Adéu, Espanya!

Joan MARAGALL, «Oda a Espanya» (1898), *Visions & Cants*, 1900

1. COMPRENSIÓ

- 1.1. Com caracteritza, el poeta, l'Espanya a la qual es dirigeix? Doneu resposta a aquesta pregunta en no més de sis línies. [1 punt]
- 1.2. En la darrera estrofa el poeta fa seva una actitud diferent de la que expressa en l'estrofa anterior. Caracteritzeu les dues actituds i expliqueu per quin motiu el poeta passa de l'una a l'altra. [1 punt]
- 1.3. Entre els retrets, greuges o queixes que el poeta adreça a Espanya n'hi ha de motivats per escassetats o mancances (ex.: «en 'questa llengua –pocs t'han parlat») o per excessos (ex.: «en l'altra, *massa*»). Identifiqueu quatre altres expressions del text que també denotin escassetat, manca o excés, i anoteu-les en el quadern. [1 punt]
- 1.4. En les estrofes que van de la segona a la cinquena, hi apareix repetidament una arrel o lexema que es presenta, amb dos al·lomorfs o variants, formant part de diversos mots substantius, adjectivals i verbals. a) Digueu de quina arrel es tracta; b) anoteu en el quadern tots els mots en què l'arrel és present; c) expliqueu per què l'arrel sovinteja tant. [1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes 200 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

- a) Joan Maragall i el Modernisme.
- b) El gènere poètic. Algunes característiques.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Considereu la primera estrofa del poema: [1,5 punts]

Escolta, Espanya, –la veu d’un fill
que et parla en llengua –no castellana:
parlo en la llengua –que m’ha donat
la terra aspra;
en ‘questa llengua –pocs t’han parlat;
en l’altra, massa.

Doneu resposta a les qüestions següents:

- Quantes oracions hi ha? Escriviu-les íntegres en el quadern i digueu de quin tipus és cadascuna.
- Indiqueu quins són els subjectes de les diverses oracions. Quan es tracti de subjectes implícits, expliqueu com els heu reconeguts.
- Identifiqueu tots els pronoms personals febles que hi ha en l’estrofa i digueu quina funció sintàctica exerceixen.
- Digueu quins dels verbs presents són transitius. Justifiqueu les respostes.

3.2. Considereu la quarta estrofa del poema: [0,5 punts]

Massa pensaves –en ton honor
i massa poc en el teu viure:
tràgica duies –a mort els fills,
te satisfeties –d’honres mortals
i eren tes festes –els funerals,
oh trista Espanya!

De les opcions següents, escolliu-ne la correcta:

- viure és un substantiu, i oh trista Espanya fa de subjecte
- massa és un substantiu, i te fa de complement indirecte
- poc és un adverb, i tràgica fa de predicatiu
- mort és un adjectiu, i tes festes fa d’atribut

3.3. Proposeu, per a cadascun dels mots següents, un sinònim que sigui coherent amb l’ús que tenen en el text, on els trobareu subratllats: [1 punt]

aspra tràgica folla feconda atronadora

3.4. Descriviu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negreta: [1 punt]

Espanya records tràgica marxar tens entorn

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions següents.

LÍRICA DELS QUATRE ELEMENTS

Tota la cultura humana d'ordre material s'ha desplegat, i queda fixada, entre dos grans moments crítics: entre una crisi d'objectes i una altra *dels objectes*. La primera creació artesana de la humanitat respongué a la primera d'aquestes crisis: a una manca d'objectes. L'home primitiu creà llavors, en absoluta necessitat d'utilització, unes formes que, al llarg dels successius mil·lennis, homes cada vegada menys primitius performaren, deformaren i esgotaren; en feren civilització; i justificaren en alguna manera aquella frase de Joan Miró afirmant que l'art està en decadència des de les caveres.

Però avui, voltats d'objectes que no han estat creats per a nosaltres i les formes dels quals no tenen significat ni justificació possibles perquè corresponen mínimament a les exigències de la nostra actualitat vital, descobrim la crisi de valors logicoestètics de la nostra vella cultura mobiliar i assistim a l'espectacle d'una lluita difícil, i gairebé sempre encara inhàbil, de l'artista per a retornar a la prístina puresa imaginativa i als cercles divins de l'autèntica creació.

La ceràmica, mare i origen de les arts plàstiques i la més purament formal de totes elles, intenta també retornar a aquell claustre d'espiritual puresa per a recrear-hi, en el joc etern dels quatre elements essencials, un món d'objectes i de formes que s'acordi màximament amb la sensibilitat estètica del nostre món contemporani.

Aigua i terra, els elements humits, hi representen —com a la filosofia grega del segle VI— el suport material de la creació; foc i aire, els ressecs, la seva naturalesa espiritual. Terra, aigua, foc i aire —presocràtica harmònica conjuminació— van doncs conlligats tots en aquest art, on, en l'intent d'aconseguir formes noves —i, en raó de la seva absoluta novetat, pures—, la ceràmica refà en escala menor l'espectacle de la Creació universal. [...]

Frederic-Pau VERRIÉ, *Ariel*. *Revista de les arts*, any I, núm. VI, octubre 1946

1. COMPRENSIÓ

1.1. Caracteritzeu, en no més de sis línies, les dues crisis a què fa referència el text.
[1 punt]

1.2. ¿En quin sentit es pot afirmar, com feia Joan Miró, que «l'art està en decadència des de les cavernes»? Baseu la resposta, que convé que sigui clara i concisa, en l'argumentació que proporciona el text. [1 punt]

1.3. Comenteu el títol del text. [1 punt]

1.4. Expliqueu el significat de les expressions següents, que trobareu subratllades en el text: [1 punt]

- a) en absoluta necessitat d'utilització
- b) la nostra vella cultura mobiliar
- c) les arts plàstiques
- d) presocràtica harmònica conjuminació

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes 200 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

- a) Les meves preferències en matèria d'arts plàstiques. (Podeu referir-vos a una obra o a un artista concrets que us hagin impactat.)
- b) A quin gènere o tipus d'escrit pertany el text proposat? (Raoneu la resposta tot comentant algunes característiques d'aquest tipus de textos.)

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: [1,5 punts]

i justificaren en alguna manera aquella frase de Joan Miró afirmant que l'art està en decadència des de les caveres.

Doneu resposta a les qüestions següents:

- Quantes oracions hi ha? Escriviu-les íntegres en el quadern i digueu de quin tipus és cadascuna.
- Identifiqueu totes les preposicions que figuren en el fragment i digueu quin tipus de complement introdueix cadascuna.
- Identifiqueu tots els determinants nominals que figuren en el fragment i digueu de quin tipus són.
- Hi ha algun verb auxiliar en el fragment? Raoneu la resposta.

3.2. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: [0,5 punts]

Però avui, voltats d'objectes que no han estat creats per a nosaltres i les formes dels quals no tenen significat ni justificació possibles

De les opcions següents, escolliu-ne la correcta:

- Però és una conjunció subordinant, i que fa de subjecte
- avui és un adverbí, i per a nosaltres fa de complement agent
- creats és un participi passat, i dels quals fa de complement de règim preposicional
- ni és una conjunció coordinant, i possibles fa de complement de nom

3.3. Identifiqueu tots els verbs transitius que figuren en el segon paràgraf del text i expliqueu per quina raó els heu considerat transitius. [1 punt]

3.4. Descriviu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negreta: [1 punt]

fixada

crisi

successius

les exigències

Escolliu una de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions següents.

LES LLENGÜES MATERNES

Al bell mig d'aquest claustre de columnes antigues, t'aboques a l'estanc rodejat de verdor, panxa a terra, les cames ben estirades, i contemples embadalit, amb les mans subjectant la vora gairebé fins a tocar l'aigua, la brillantor dels peixos vermells que neden aparentment aliens a la teva presència. No goses ficar-hi els dits perquè ja m'has sentit dir unes quantes vegades «no». Em mires un moment i, content de ser en aquest lloc, em preguntes:

—Eh que aquesta és la meva *virsiat*, mama, eh que sí?

—Sí Rida, sí, és la teva universitat.

[...]

Hasiba, Khadija, Faisal, Fàtima, Najat... Qui ho havia de dir que totes havíem seguit línies paral·leles i que finalment ens havíem de trobar a la facultat. Tots nosaltres vam arribar aquí amb vuit o nou anys, alguns abans, vam créixer en un país que no era el nostre al principi i hem viscut les mateixes contradiccions, les mateixes incerteses, hem trobat a faltar una part de nosaltres mateixos, aquella que vam deixar al Marroc. Ara regirem entre crestomaties d'Emilio García Gómez, poesia dels ignorants, avars del Jurasan i regnes perduts per recuperar aquesta parcel·la que es va desprendre de nosaltres en algun indret d'aquest camí nostre que no és ni de primera ni de segona generació.

I tu, fill? Que cercaràs entre les pedres d'aquest edifici antic quelcom per omplir el buit que deixarà el sistema educatiu en la teva formació? Voldràs aprendre la llengua àrab, encara que sigui a cops de diccionari i d'arrels irregulars? Al cap i a la fi, ni tan sols és la llengua dels teus pares, és la llengua dels opressors en un regne on l'amazic sempre s'ha considerat de segona categoria, llenguatge oral, només, bàrbar, ens diuen. ¿Et sentiràs ferit el dia que tornis al Marroc i aquells que ostenten el poder et parlin en la llengua del profeta, en la llengua del rei? Segurament menysprearan els nostres sons, però aquesta sensació no et serà desconeguda. La teva altra llengua materna, el català, fou en altres temps perseguida i menystinguda, no en va la teva mare les sent com dues llengües germanes.

Espero que tard o d'hora puguis adonar-te que aquesta amalgama de codis lingüístics on creixes no és més que un enriquiment. Espero que, com la teva mare, aprendràs a estimar-te totes les llengües igual, patrimoni històric, llegat més antic de totes les civilitzacions, músiques que ens arriben de molt lluny i que hem de preservar. Sabràs que no hi ha idioma o dialecte millor o pitjor, tots serveixen per expressar els nostres sentiments, els desigs i les frustracions.

Najat EL HACHMI, *Jo també sóc catalana*, 2004

1. COMPRENSIÓ

- 1.1. L'autora, en el text, hi és present com a personatge. Descriviu aquest personatge en no més de sis línies. [1 punt]
- 1.2. En el text es parla de tres llengües concretes. Digueu quines són i com hi són caracteritzades. [1 punt]
- 1.3. L'autora es dirigeix formalment a un destinatari privilegiat. Centrant-vos en el tercer paràgraf (el paràgraf que s'inicia amb «I tu, fill?»), seleccioneu alguns exemples de formes pronominals, adjectivals i verbals que es refereixen a aquest destinatari i escriviu un comentari breu sobre el paper del dit destinatari en el discurs de l'autora. [1 punt]
- 1.4. En el primer paràgraf hi predomina el temps present, de la mateixa manera que en el segon paràgraf hi predomina el temps passat i que en els paràgrafs tercer i quart hi predomina el futur. Expliqueu concisament a què corresponen aquests tres temps. [1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolueu en unes 200 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

- a) L'emancipació de la dona en el segle XXI.
- b) La diversitat lingüística a Catalunya.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: [1,5 punts]

¿Et sentiràs ferit el dia que tornis al Marroc i aquells que ostenten el poder et parlin en la llengua del profeta, en la llengua del rei?

Doneu resposta a les qüestions següents:

- Quantes oracions hi ha? Escriviu-les íntegres en el quadern i digueu de quin tipus és cadascuna.
- Indiqueu quins són els subjectes dels diversos verbs que figuren en el text. Quan es tracti de subjectes implícits, expliqueu com els heu identificats.
- Indiqueu quin o quins mots exerceixen la funció sintàctica de predicatiu i quin o quins mots la de complement indirecte.
- Analitzeu sintàcticament tots els sintagmes preposicionals que fan de complement de nom.

3.2. Considereu les oracions següents: [0,5 punts]

- ... que no era nostre al principi (línia 10)
- ... que vam deixar al Marroc (línia 12)
- ... que es va desprendre de nosaltres (línia 14)
- ... que tornis al Marroc (línies 20-21)

Seleccioneu l'opció en què s'indica correctament quina funció sintàctica exerceix, en les oracions respectives, el mot que subratllat:

- (1): subjecte; (2): subjecte; (3): subjecte; (4): circumstancial de temps
- (1): atribut; (2): complement directe; (3): complement de règim preposicional; (4): circumstancial de lloc
- (1): subjecte; (2): complement directe; (3): subjecte; (4): circumstancial de temps
- (1): subjecte; (2): circumstancial de temps; (3): predicatiu; (4): subjecte

[Si la resposta és errònia, descompta 0,25 punts. Si no responeu la pregunta, no tindrà cap descompte]

3.3. Localitzeu, en el text, a) tres incidències del verb *ser* usat com a verb copulatiu; b) una incidència del verb *ser* usat com a auxiliar de passiva; c) una incidència del verb *ser* usat com a verb intransitiu. Anoteu-les en el quadern. [1 punt]

3.4. Descriviu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negreta: [1 punt]

rode**j**at contemples embadalit contradiccions **i**rregulars pit**j**or

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions següents.

EL PROGRAMA DE TRADUCCIÓ D'EL PERIÓDICO

El programa d'*El Periódico* és tan i tan senzill, que acaba convertint-se en peculiar. Diuen els experts en lingüística computacional, i en aquesta taula n'hi ha uns quants, entre els quals no m'incloc, que existeix la traducció automàtica, la traducció assistida i la traductora d'*El Periódico*, que sembla que no és ni una cosa ni l'altra. Sigui com sigui, aquest programa que ens permet fer el diari cada dia funciona per comparació, mai per anàlisi. No té regles d'anàlisi gramatical ni regles lèxiques. I això és bo o dolent?, us preguntareu. Doncs, finalment, i contra tots els pronòstics que al seu moment es van formular, entre els quals ara sí que incloc el meu, és més bo que no sembla. El programa és, efectivament, molt beneït: davant de cada paraula-estímul reacciona sempre amb una mateixa paraula-resposta, sempre la mateixa, sense tenir en compte el context. No li demaneu intel·ligència morfològica ni sintàctica ni semàntica, només coneix l'ortografia i el lèxic que volem que conegui. Per no saber, no sap si una paraula és masculina o femenina, ni si és singular o plural, ni si és un substantiu o un adjectiu o una forma verbal o un adverb i o una preposició. (Posats a dir la veritat, l'únic que sap és com funcionen l'apòstrof i les contraccions. Són les úniques regles que té, i encara, perquè sap apostrofar mentre la regla catalana és regular, ja m'enteneu: la regla arrasa i ho apostrofa tot. I una essa és una essa: no pretengueu que distingeixi si és líquida o no. I com que sap que el famós *la* no s'apostrofa davant les *is* i les *us*, doncs no ho farà mai, per més tòniques que siguin aquestes *is* i aquestes *us*.) Però, precisament gràcies a aquesta simplicitat, en qualsevol moment del procés de producció es pot tenir accés directe i immediat als motius pels quals el programa ens ha servit un sintagma incongruent. Un disseny tan simple potencia la transparència dels resultats, i per tant fa més detectables les males traduccions. El programa té una base de dades amb més de 400.000 paraules en castellà, a cada una de les quals li correspon una paraula en català, i només una. Així de senzill.

Si el programa acabés aquí, els editors tindriem bastant més feina, i potser hauríem de ser més dels que som i tot per poder enllestir les pàgines a l'hora convinguda. Però no acaba aquí. Al costat de l'esmentada base de dades de paraules, el programa disposa d'una base de dades de seqüències en castellà, a cada una de les quals li correspon una traducció catalana. Amb un exemple es veurà prou clar. Segons la base de dades de paraules, *dos tarjetas són dos targetes*, perquè hi té *dos=dos* i *tarjetas=targetes*. Segons això, estaríem condemnats a trobar-nos sempre dos targetes. L'única manera d'aconseguir que el programa faci bé la traducció de *dos tarjetas* (almenys en català central, que distingim entre *dos* i *dues*) és introduint a la base de dades de seqüències el sintagma *dos tarjetas=dues targetes*, i així successivament amb tots els substantius femenins comptables del diccionari de la llengua: *dos mujeres=dues dones*, *dos camisas=dues camises*, *dos sillas=dues cadires*, *dos guitarras=dues guitarres*, etcètera, etcètera. Tres vegades etcètera. Perquè es vegi la magnitud del problema. Aquesta possibilitat d'introduir seqüències també ens soluciona els errors que comet la regla de l'apòstrof, i d'aquesta manera el programa acaba fent bé els casos no regulars: *el iogurt*, *de Hudson*, *l'stuff* i *l'illa*.

Ricard FITÉ, coordinador lingüístic de l'edició catalana d'*El Periódico de Catalunya*,
«El programa de traducció d'*El Periódico*», dins *II Jornades per a la cooperació en
l'estandardització lingüística*, Institut d'Estudis Catalans, 2002

1. COMPRENSIÓ

- 1.1. Expliqueu, en no més de sis línies, en què consisteix, és a dir, de quins elements disposa i de quins no, el programa de traducció d'*El Periódico*. [1 punt]
- 1.2. L'autor, tot i considerar el programa «molt beneït», el defensa. Per quines raons? [1 punt]
- 1.3. Tenint present el context en què apareixen, expliqueu el significat de les expressions següents, que es troben subratllades en el text: [1 punt]
- a) la regla arrasa
 - b) un sintagma incongruent
 - c) la transparència dels resultats
 - d) estaríem condemnats a
- 1.4. En el primer paràgraf del text hi trobareu subratllats els connectors textuais sigui com sigui, doncs i però. Tenint presents els contextos en què apareixen, expliqueu quin tipus de relació expressen entre la seqüència que encapçalen i la que els precedeix. [1 punt]

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes 200 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

- a) El bilingüisme en els mitjans de comunicació (televisió, ràdio, premsa) de Catalunya.
- b) A quin registre pertany el text proposat? (Raoneu la resposta tot comentant algunes característiques pròpies del registre del text.)

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: [1,5 punts]

Si el programa acabés aquí, els editors tindríem bastant més feina, i potser hauríem de ser més dels que som i tot per poder enllestir les pàgines a l'hora convinguda.

Doneu resposta a les qüestions següents:

- Quantes oracions hi ha? Escriviu-les íntegres en el quadern i digueu de quin tipus és cadascuna.
- Indiqueu quins són els subjectes dels diversos verbs que figuren en el text. Quan es tracti de subjectes implícits, expliqueu com els heu identificats.
- Indiqueu quins verbs del text són transitius i raoneu la resposta.
- Identifiqueu les perífrasis verbals que hi ha en el text i indiqueu de quin tipus són.

3.2. Considereu les oracions següents: [0,5 punts]

- ... que sembla que no és ni una cosa ni l'altra (línia 4)
- ... que al seu moment es van formular (línia 7)
- ... que volem que conegui (línia 11)
- ... que sap (línia 13)

Seleccioneu l'opció en què s'indica correctament quina funció sintàctica exerceix, en les oracions respectives, el mot que subratllat:

- (1): atribut; (2): complement directe; (3): complement directe; (4): subjecte
- (1): subjecte; (2): subjecte; (3): subjecte; (4): complement directe
- (1): atribut; (2): complement directe; (3): subjecte; (4): subjecte
- (1): subjecte; (2): subjecte; (3): complement directe; (4): complement directe

[Si la resposta és errònia, descompta 0,25 punts. Si no responeu la pregunta, no tindrà cap descompte]

3.3. Expliqueu per què, com fa l'autor, les grafies *el iogurt*, *de Hudson*, *l'staff*, *l'illa* es poden considerar «no regulars» i justifiqueu per què són correctes en cadascun dels casos. [1 punt]

3.4. Descriviu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negreta: [1 punt]

existeix

anàlisi

és un substantiu

disseny

PAU. Curs 2005-2006

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions següents.

LA PLAÇA DEL DIAMANT

[fragment del capítol XXV]

L'endemà, a casa dels meus senyors, vaig trencar un vas i me'l van fer pagar per nou això que ja estava una mica esquerdat. Quan vaig arribar al pis, carregada amb les veces, cansada que no podia més, em vaig haver d'aturar i tot davant de les balances dibuixades a la paret, que quan estava cansada era on se m'acabava l'alè. Vaig clavar un parell de castanyes al nen sense raó, i va plorar, i la nena, quan el va veure plorar, també es va posar a plorar, i ja érem tres, perquè jo també em vaig posar a plorar i els coloms parrupejaven i quan va arribar en Quimet ens va trobar amb la cara rajant llàgrimes i va dir que només li faltava aquesta.

—Tot el dematí encerant i tapant forats de corc i arribo a casa i en comptes de trobar-hi la pau i l'alegria, trobo plors i drama. I el més calent a l'aigüera.

I va agafar els nens d'una revolada i els va aixecar enlaire agafats només per dalt d'un braç i els va passejar així pel corredor, amunt i avall, un a cada mà, i jo li vaig dir que a veure si els volia trencar els braços, i va dir que si no s'acabaven els plors els tiraria daltabaix del carrer. I per acabar em vaig empassar el mal i vaig rentar la cara als nens i també em vaig rentar la cara jo i no li vaig dir que havia trencat un vas i que me l'havien descomptat perquè hauria estat capaç d'anar a trobar els amos i armar-los un bullit de mil dimonis.

I va ser aquell dia que vaig dir-me que s'havia acabat. Que s'havien acabat els coloms. Coloms, veces, abeuradors, covadors, colomar i escala de paleta, ¡tot a passeig! Però no sabia com... Aquest pensament se'm va quedar per dins del cap com una brasa. I mentre en Quimet esmorzava amb les cames cargolades en els barrots de davant de la cadira i tot d'una en va descargolar una i va dir tot fent moure el peu que potser tenia com una mena de caliu al genoll que li escalfava els ossos, jo pensava en l'acabament del poble dels coloms i tot el que en Quimet em deia m'entrava per una orella i em sortia per l'altra com si, d'orella a orella, se m'hi acabés de fer un forat.

Mercè Rodoreda, *La plaça del Diamant*, 1962

1. COMPRENSIÓ

- 1.1. Feu un resum del text en no més de sis línies. [1 punt]
- 1.2. Identifiqueu, dins el fragment inicial subratllat, que s'estén des de «L'endemà, ...» fins a «... se m'acabava l'alè.», tots els mots gràcies als quals es posa de manifest: a) que el text és una narració en primera persona; b) que el narrador és una dona. [1 punt]
- 1.3. En el text hi predominen clarament les formes verbals de mode indicatiu corresponents a temps de passat, però també s'hi troben algunes formes d'indicatiu que no són de temps passat. Se us demana: a) que identifiqueu aquestes formes i digueu de quin temps gramatical són; b) que caracteritzeu el fragment de text on figuren les formes que hàgiu identificat, contraposant-lo a la resta del text. [1 punt]
- 1.4. En el paràgraf central, que s'inicia amb «I va agafar...» i acaba amb «... de mil dimonis.», hi ha un bon nombre d'oracions que connecten amb l'oració precedent mitjançant la conjunció *i*. [1 punt]
- Doneu resposta a les qüestions següents:
- a) ¿Quina relació hi ha, en general, entre els fets referits per cadascuna d'aquestes oracions i els fets referits per l'oració que la precedeix?
- b) ¿Quina intenció creieu que tenia l'autora en recórrer a un ús tan abundant de la conjunció *i*?

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolueu en unes 200 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

- a) L'escriptura de Mercè Rodoreda: valoració crítica personal.
- b) La novel·la com a gènere literari: característiques principals.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

- 3.1. Considereu el fragment següent, que trobareu subratllat en el text: [1,5 punts]

no li vaig dir que havia trencat un vas i que me l'havien descomptat perquè hauria estat capaç d'anar a trobar els amos

Doneu resposta a les qüestions següents:

- a) Escriviu íntegres, en el quadernet de respostes, totes les oracions que hàgiu identificat en el fragment i indiqueu de quin tipus és cadascuna.
- b) Escriviu íntegres, en el quadernet de respostes, totes les unitats o constituents que exerceixen la funció sintàctica de complement directe d'un verb present en el fragment (preciseu de quin verb es tracta).
- c) Escriviu íntegres, en el quadernet de respostes, tots els mots o constituents que exerceixen la funció sintàctica de complement indirecte.

3.2. Considereu els fragments següents, que trobareu subratllats en el text:

[0,5 punts]

- (1) **els** va aixecar enlaire
- (2) **els** volia trencar els braços
- (3) **els** tiraria daltabaix del carrer
- (4) **armar-los** un bullit de mil dimonis

Seleccioneu l'opció en què s'indica correctament quina funció sintàctica exerceix, en el fragment respectiu, el pronom feble marcat amb negretes:

	(1) els va aixecar enlaire	(2) els volia trencar els braços	(3) els tiraria daltabaix del carrer	(4) armar- los un bullit de mil dimonis
a)	CI	CD	CD	CI
b)	CD	CI	CD	CI
c)	CI	CI	CI	CD
d)	CD	CD	CI	CD

[Si la resposta és errònia, descompta 0,25 punts. Si no responeu la pregunta, no tindrà cap descompte.]

3.3. Expliqueu concisament què volen dir, tal com són usades en el text, les expressions o frases fetes següents: [1 punt]

- a) *clavar un parell de castanyes*
- b) *el més calent a l'aigüera*
- c) *armar-los un bullit de mil dimonis*
- d) *m'entrava per una orella i em sortia per l'altra*

3.4. Descriuiu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negreta: [1 punt]

castanyes *parrupejaven* *trobar* *encerant* *els amos*

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions següents.

ELOGI DE LA TRANQUIL·LITAT**Rijkaard va guanyar el seu primer títol com a tècnic i va trencar sis anys de sequera del Barça**

Frank Rijkaard va passar a la història del Barça el maig del 2005 pel fet de ser el tècnic d'un projecte que va aconseguir trencar uns anys de sequera de títols guanyant-ne un de molt important, la lliga. Normalment, les lligues que arriben després d'anys de derrotes i decepcions són recordades amb molt d'afecte pel barcelonisme, com va succeir amb la lliga del Barça de Marinus Michels i Johan Cruyff (1974), o la de Venables i Urruti i el seu famós penal (1985). També és cert que està en mans de Rijkaard la possibilitat de ser recordat com l'entrenador d'una plantilla capaç de guanyar diferents títols de manera consecutiva, com el *dream team*, però això ja és parlar per parlar.

Els fets diuen que Rijkaard va guanyar el maig del 2005 el seu primer títol com a entrenador. Amb el seu projecte enfortit i respectat a tot arreu, ara sembla increïble que aquest holandès arribés a Barcelona sense cap títol en el seu palmarès. Aquest excel·lent exjugador de futbol les havia passat magres abans de trobar el camí de l'èxit a les banquetes, ja que després d'una experiència que va fer aigües a l'Sparta de Rotterdam va patir la decepció de ser l'encarregat d'entrenar una selecció que es jugava guanyar un títol a casa seva (Holanda, en l'Eurocopa del 2000) i no ho va aconseguir. Tampoc s'ha de passar per alt que els primers mesos de Rijkaard a Barcelona van ser durs, amb rumors que feien preveure la seva destitució, ja que els resultats no eren els esperats. El mateix tècnic ha recordat durant aquest any que Sandro Rosell l'havia volgut fer fora dos cops per portar algú amb més experiència i èxits que ell.

La paciència que Laporta va tenir al començament amb Rijkaard, però, va rebre recompensa. De fet, el tècnic d'Amsterdam és un home pacient, tranquil. Amb una manera de fer molt bona i una mentalitat en què el diàleg i la força del grup, l'esperit, juguen un paper molt important. Agafar un grup format per homes que fa anys que perdien, i altres que no es coneixien de res, i convertir-los en un equip d'èxit requeria temps, fer-se al foc lentament. I, amb el temps a favor, l'holandès ha acabat demostrant que les seves idees eren les correctes. Rijkaard va arribar a Barcelona conscient que a la maleta hi duia poc més que els bons records que tothom tenia de la seva gloriosa carrera com a jugador. Per als seguidors del Barça era un rostre que encarnava perfectament una nova època, però del passat no es pot viure. Calien resultats. Ara l'holandès ja és considerat un dels millors tècnics del món, ja que ha guanyat un títol de prestigi i ha demostrat a tothom la seva capacitat per crear un estil de joc propi. [...]

Toni Padilla, *El 9 esportiu de Catalunya* (27.12.2005), any 4, núm. 1445
(Text lleument modificat)

1. COMPRENSIÓ

- 1.1. A partir de les informacions del text, redacteu un retrat de Frank Rijkaard que no ocupi més de sis línies. [1 punt]
- 1.2. Expliqueu breument què vol dir cadascuna de les expressions següents, que trobareu subratllades en el text: [1 punt]
- a) *parlar per parlar*
 - b) *les havia passat magres*
 - c) *va fer aigües*
 - d) *fer-se al foc lentament*
- 1.3. Observeu els mots *que* subratllats en el text que figuren en les construccions següents: [1 punt]
- a) *les lligues **que** arriben després d'anys de derrotes*
 - b) *També és cert **que** està en mans de Rijkaard*
 - c) *Els fets diuen **que** Rijkaard va guanyar*
 - d) *després d'una experiència **que** va fer aigües*
 - e) *La paciència **que** Laporta va tenir al començament*
 - f) *ja **que** ha guanyat un títol de prestigi*

Se us demana:

- 1r) que digueu si té antecedent o no en té;
- 2n) que, en el cas que en tingui, indiqueu quina expressió li fa d'antecedent.

- 1.4. En el text hi ha noms propis de diversos tipus.

Se us demana: [1 punt]

- 1r) que identifiqueu tots els tipus que hi trobeu i en doneu els exemples corresponents;
- 2n) que expliqueu per què la presència d'aquests noms propis és coherent amb la mena de text en què figuren.

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes 200 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

- a) Classificació i principals característiques dels textos periodístics.
- b) L'esport que prefereixo (redacteu, sobre aquest tema, un text argumentatiu).

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: [1,5 punts]

Ara l'holandès ja és considerat un dels millors tècnics del món, ja que ha guanyat un títol de prestigi i ha demostrat a tothom la seva capacitat per crear un estil de joc propi.

Doneu resposta a les qüestions següents:

- Quantes oracions hi ha? Escriviu-les íntegres en el quadernet de respostes i digueu de quin tipus és cadascuna.
- Indiqueu, escrivint-los íntegres en el quadernet de respostes, quins sintagmes exerceixen la funció sintàctica de complement directe dins alguna o algunes oracions del fragment.
- Indiqueu quin o quins sintagmes exerceixen la funció sintàctica de predicatiu i quin o quins sintagmes exerceixen la funció sintàctica de complement indirecte.
- Indiqueu quina o quines formes fan la funció sintàctica de verb auxiliar.

3.2. Considereu els fragments següents: [0,5 punts]

- conscient que a la maleta hi duia*
- poc més que els bons records*
- els bons records que tothom tenia*
- un rostre que encarnava perfectament una nova època*

Selecioneu l'opció en què s'indica correctament quina funció sintàctica exerceix, en cadascuna de les oracions corresponents, el mot *que* subratllat:

- (1): subjecte; (2): compl. directe; (3): compl. circ. lloc; (4): compl. circ. temps
- (1): conj. subordinant; (2): conj. subordinant; (3): compl. directe; (4): subjecte
- (1): conj. subordinant; (2): compl. directe; (3): compl. circ. lloc; (4): subjecte
- (1): subjecte; (2): conj. subordinant; (3): compl. directe; (4): compl. circ. temps

[Si la resposta és errònia, descompta 0,25 punts. Si no responeu la pregunta, no tindrà cap descompte.]

3.3. Anoteu, en el quadernet de respostes, un antònim o expressió antonímica de cadascun dels substantius següents, que trobareu subratllats en el text:

[1 punt]

- sequera*
- derrotes*
- èxit*
- destitució*
- força*

3.4. Descriuiu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negreta: [1 punt]

*un**s** anys*

*l**l**iga*

*arrib**e**n*

*su**c**ceir*

*guany**a**r*

PAU. Curs 2005-2006

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions següents.

EL REGNE VEGETAL

Dir que aquests temps són difícils és no dir res, perquè hem fet servir tant l'expressió que ha acabat per perdre el sentit, si és que mai n'ha tingut: els temps han estat sempre difícils per les frases fetes. Potser seria més precís dir que ja no sabem on és el nord; o, millor encara, que dubtem si hi ha nord (i, en conseqüència, sud, que és la subversió d'aquell), i tot són ombres bellugadisses en un passadís de col·legi. Diuen que són temps de crisi, i m'agrada pensar que és per això que tot va com va. Perquè, si aquesta teoria és certa, quan s'acabi la crisi les brúixoles tornaran a funcionar. Fa uns anys, semblàvem tenir-ho clar: vam enderrocar els ídols (no tots els ídols, però: potser va ser aquest l'error), i ens vam assegurar als pedestals buits, a esperar que dos més dos ja no fossin quatre: les defenestracions sempre han estat un nord, si més no. Ara ens hem fet adults (hem après que dues garrotades i dues garrotades fan quatre garrotades) i dubtem entre tornar a lloc algun dels ídols demolits o continuar asseguts als pedestals, amb la confiança que, temps a venir, algú hi dirà la seva i forjarà noves estàtues (si pot ser, de plàstic, que cremen millor i fan una bravada que empesta).

De petit, quan em preguntaven: «I tu, maco, ¿què vols ser quan siguis gran?», contestava: «Depravat.» I he dedicat tots els esforços de la meua vida a intentar aconseguir-ho. A la meua generació (més aviat n'hauríem de dir degeneració: hem estat una generació sortosament degenerada) li va començar a sortir l'acne a l'ombra dels primers Rolling Stones, i de les baralles entre mods i rockers, projectant la ira contra tot allò que semblés ortodox. Assenyadament, vam entendre que heterodòxia i depravació eren paraules que cap diccionari no recollia com a sinònims.

Quim Monzó, *Olivetti, Moulinex, Chaffoteaux et Maury*, 1980
[Nova edició de 2001, revisada per l'autor]

1. COMPRENSIÓ

1.1. Havent parat atenció a tot el primer paràgraf del text, però fixant-vos sobretot en les oposicions *semblàvem tenir-ho clar / Ara... dubtem entre... i dos més dos no fossin quatre / dues garrotades i dues garrotades fan quatre garrotades*, expliqueu amb paraules vostres, en no més de sis línies, en què ha canviat la generació a la qual pertany el narrador. [1 punt]

1.2. El narrador fa ús de diverses expressions que no s'han de prendre en sentit literal, com ara: [1 punt]

- a) *tot són ombres bellugadisses en un passadís de col·legi*
- b) *les brúixoles tornaran a funcionar*
- c) *vam enderrocar els ídols*

Se us demana que interpreteu què volen dir aquestes tres expressions, subratllades en el text, d'acord amb el context en què apareixen.

1.3. En el text hi trobareu cinc incisos entre parèntesis. Un cop identificats i reescrits en el quadernet de respostes indiqueu, per a cadascun dels incisos, a quina de les descripcions següents s'ajusta més: [1 punt]

- a) condició expressada en un registre sarcàstic
- b) constatació d'una evidència
- c) deducció o implicació lògica
- d) precisió basada en un joc de paraules
- e) reducció de l'abast d'una afirmació general prèvia

1.4. En el text hi ha dues oracions en què apareix l'adverbi *sempre*, que són les següents: [1 punt]

- a) *els temps han estat sempre difícils per les frases fetes*
- b) *les defenestracions sempre han estat un nord*

Se us demana que, per a cadascuna de les oracions, redacteu un breu comentari interpretatiu.

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolueu en unes 200 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

- a) Valoració crítica personal dels contes de Quim Monzó.
- b) Els textos literaris narratius: classificació en subgèneres i caracterització.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: [1,5 punts]

Potser seria més precís dir que ja no sabem on és el nord

Doneu compliment a les instruccions següents:

- Reescriuiu íntegres, en el quadernet de respostes, totes les oracions que figuren en el fragment, indicant quina és l'oració principal i de quin tipus són les oracions subordinades que hàgiu identificat.
- Identifiqueu els subjectes, explícits o implícits, de cadascun dels verbs del fragment.
- Identifiqueu els complements directes que hi ha en el fragment.

3.2. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: [0,5 punts]

i m'agrada pensar que₁ és per això que₂ tot va com va

De les opcions següents, escolliu-ne la correcta:

- que₁ és una conjunció; tot fa de subjecte.
- com és un adverbi; per això fa de complement d'agent.
- això és un pronom; m' fa de subjecte.
- que₂ és un pronom relatiu; pensar fa de complement directe.

[Si la resposta és errònia, descompta 0,25 punts. Si no responeu la pregunta, no tindrà cap descompte.]

3.3. Anoteu, en el quadernet de respostes, un antònim de cadascun dels substantius següents, que trobareu subratllats en el text: [1 punt]

- nord*
- degeneració*
- heterodòxia*
- depravació*

3.4. Descriviu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negreta: [1 punt]

expressió *dubtem* *uns anys* *nord, si més no* *adults*

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions següents.

ELS OCELLS DE BOSC

Dins l'espessor dels boscos no hi ha el nombre d'ocells que de bell antuvi hom pensa trobar-hi. S'hi pot caminar llargues estones no veient-ne cap, sentint de tant en tant, això sí, una fina piuladissa als cims dels arbres, però sense veure, a causa del brancatge, els ocells que la produeixen. De sobte, el crit del picot verd ressona potent en la silenciosa boscúria; un gaig xerroteja uns breus instants des del roure més proper a nosaltres, i desapareix tot seguit; més enllà, un menut raspinell s'enfila voltant per un tronc; i, poca estona després, aquest món buit d'ocells s'anima quan se senten els crits de les mallerengues que recorren en bandades tots els indrets del bosc, cercant amb una gran lleugeresa els insectes a l'extrem dels branquillons més minsos.

L'ocell fuig del bosc, perquè estima per damunt de tot la llum del sol i els espais oberts, que li permeten de volar i de fugir dels perills. Els grans ocells no van al bosc ombrívol; per a agafar els insectes de la fusta els cal poder recórrer minuciosament l'escorça, com fan els picots, i el laberint de troncs i de branques impedeix a molts ocells de rapinya d'empaitar al vol llurs preses.

Per aquestes raons hom observa que on més abunden els ocells és precisament a les vores i a les clarianes del bosc. Hi ha, però, algunes espècies adaptades a la vida als boscos, car hi troben un refugi segur i un rebost sempre proveït. Gairebé tots aquests ocells són sedentaris, i molt rarament surten del límit marcat pels arbres.

Diferenciats per llur fauna ornitològica, podem distingir dos tipus de boscos a Catalunya: el pirinenc i el mediterrani.

Les grans masses pirinenques de pi negre i d'avet, que formen l'estatge boscat de la serralada, guarden a recer algunes interessants espècies, pròpies del centre i del nord d'Europa, les quals cercaríem endebades en altres boscos de la nostra terra. Aquestes espècies són: l'extraordinari gall salvatge (*Tetrao urogallus*), la miloca (*Aegolius funereus*), el raspinell pirinenc (*Certhia familiaris*), el gran picot negre (*Dryocopus martius*), el rar picot garser dorsiblanco (*Deudrocopos leucotos*), i el trencanous (*Nucifraga caryocatactes*), que alguns hiverns arriba des dels boscos centreeuropeus.

L'altre tipus de bosc, que hem denominat mediterrani, és sec, i el componen alzines, roures i pins. S'estén pel Principat, llevat del nord-est, per València, Mallorca i Eivissa; hi predominen les pinedes i s'hi fan les savines. Menorca, en canvi, resta pràcticament desproveïda de boscos. Viuen en aquestes arbredes el picot verd (*Picus viridis*) i petites espècies forestals, com són el raspinell (*Certhia brachydactyla*), el trencapinyes (*Loxia curvirostra*), la mallerenga emplomallada (*Parus cristatus*) i la mallerenga cuallarga (*Aegithalos caudatus*).

Joaquim Maluquer i Sostres, *Els ocells de les terres catalanes*,
2a ed. ampliada, 1973

1. COMPRENSIÓ

1.1. Feu un resum de no més de sis línies que reculli les idees principals amb què s'estructura el text. [1 punt]

1.2. A més d'usar amb precisió els noms dels ocells a què es refereix, l'autor també fa servir un bon nombre de substantius per descriure diverses característiques de l'hàbitat vegetal en què els ocells es mouen (p. ex.: *boscós, arbres, troncs, branques*). [1 punt]

Se us demana:

- a) que identifiqueu, dins els tres primers paràgrafs del text, quatre altres substantius d'aquesta mena, diferents dels donats com a exemples, i els anoteu en el quadernet de respostes;
- b) que, de cada substantiu seleccionat, o bé n'expliqueu el significat o bé en doneu un sinònim.

1.3. Com és senzill de comprovar, una gran majoria de les formes verbals personals del text són de tercera persona, i totes les de tercera persona són de present d'indicatiu. [1 punt]

Se us demana:

- a) que justifiqueu com aquestes dues condicions predominants de les formes verbals personals són coherents amb la mena de text en què es troben;
- b) que anoteu, en el quadernet de respostes, la resta de formes verbals personals que no compleixen alguna o cap d'aquestes dues condicions, i les comenteu parant atenció a la propietat que tenen en comú.

1.4. Observeu cadascuna de les expressions següents, que trobareu subratllades en el text: [1 punt]

- a) *de bell antuvi*
- b) *a recer*
- c) *endebades*
- d) *llevat de*

Se us demana que anoteu, en el quadernet de respostes, una expressió de sentit equivalent que sigui propera a la vostra manera de parlar.

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes 200 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

- a) Els ocells (el text de la redacció tant pot ser, al vostre gust, de tipus descriptiu com de tipus narratiu o argumentatiu).
- b) Característiques principals dels textos científics.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Considereu el fragment següent, que trobareu subratllat en el text: [1,5 punts]

L'ocell fuig del bosc, perquè estima per damunt de tot la llum del sol i els espais oberts, que li permeten de volar i de fugir dels perills.

Doneu resposta a les qüestions següents:

- Escriviu íntegres, en el quadernet de respostes, totes les oracions que hàgiu identificat en el fragment, i digueu de quin tipus és cadascuna.
- Identifiqueu totes les unitats o constituents que exerceixen la funció sintàctica de subjecte en les oracions considerades. Quan es tracti de subjectes explícits, anoteu-los íntegres en el quadernet de respostes. Si hi ha subjectes implícits, doneu-ne la interpretació.
- Anoteu, en el quadernet de respostes, tots els sintagmes preposicionals que exerceixen la funció sintàctica de complement de règim verbal en alguna oració del fragment.
- Anoteu, en el quadernet de respostes, tots els mots o constituents que exerceixen la funció sintàctica de complement indirecte.

3.2. Paeu atenció als mots i sintagmes subratllats en el fragment següent:

[0,5 punts]

L'altre tipus de bosc, que hem denominat mediterrani, és sec, i el componen alzines, roures i pins.

De les opcions següents, escolliu la que és del tot correcta:

- que fa de complement directe; el és un article.
- alzines, roures i pins fa de complement directe; i és una conjunció de coordinació.
- sec fa de complement de nom; hem és un verb auxiliar.
- mediterrani fa de predicatiu; és és un verb copulatiu.

[Si la resposta és errònia, descompta 0,25 punts. Si no responeu la pregunta, no tindrà descompte.]

3.3. En les denominacions catalanes dels ocells de què es parla en el text hi apareixen alguns mots compostos.

Se us demana: [1 punt]

- que identifiqueu quins són aquests mots compostos;
- que indiqueu de quina categoria gramatical és cadascun dels compostos identificats;
- que indiqueu, per a cada compost, de quins mots es compon i a quina categoria gramatical pertanyen els seus components.

3.4. Descriuiu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negreta: [1 punt]

ocells llargues estones xerroteja bandades extrem

PAU. Curs 2005-2006

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions següents.

INTERPEL·LACIÓ AL CAPITÀ HATTERAS

D'aquesta mania teva, Hatteras, d'arribar al pol nord, costi el que costi, sacrificant vides i béns, tot per plantar-hi la bandera anglesa, n'hauríem de parlar. És molt del 1860, això, capità. Sí, ja sé que em respondràs que en aquell temps tu volies ser el primer a arribar al pol i hissar-hi el drap de Sa Majestat i que ara es gasten enormes sumes de diners enviant robots a Mart que mai no s'obliden d'equipar amb la bandera ianqui. (I tu no els podies veure, els americans, per cert.) Una dèria no és gaire diferent de l'altra, ja ho sé. Mirat així, tens una mica de raó. L'escenari s'ha amplificat i, com en tantes altres coses, ara triomfa més la tecnologia que la valentia. Per a aquests projectes que neixen del cor inquiet i de la insaciabile curiositat de l'espècie, al teu temps es necessitaven homes rudes, temeraris i eixelebrats; ara calen enginyers de telecomunicacions i experts en robòtica, en resistència de materials i en acceleració de partícules.

De tota manera, benvolgut Hatteras, penso que, en aquest món d'ara, tu no et dedicaries pas als viatges espacials, sinó més aviat als esports d'aventura. T'imagino com un d'aquests *brokers* que, després d'anys navegant entre ordinadors a la City, després d'algun cop de sort i d'un avís d'infart, es compren un iot i es dediquen a recórrer els oceans, en companyia d'un gran danès, com el teu Duck, en honor del qual –i potser amb una mica d'ironia– vaig batejar un petener petit, verinós, traïdor i abandonat que, fa uns anys, vaig recollir i que ara ja reposa al cel dels gossos.

L'any 1970, quan en tenia quinze, vaig llegir les teves aventures, capità John Hatteras, posades per escrit per Jules Verne, que aleshores, en aquest país desquadernat que és la Catalunya espanyola, anomenàvem Julio Verne. Hi vaig disfrutar molt. Vaig llegir el llibre com si no hi hagués res més al món, en llargues tirades, abstret, lliurat, apassionat. Anys després, en els volts i revolts de la vida, el vaig perdre. L'altre dia el vaig tornar a trobar. No pas el mateix exemplar, s'entén, sinó la mateixa edició. Era en un petit mercat de vell, a la caixa dels llibrots a 2 euros. No t'ho prenguis malament. Tenies alguns veïns certament innobles, Vizcaino Casas, *Vida sexual sana* i coses així, però també et feien companyia antigues traduccions de les obres de Stefan Zweig i fins i tot *Guerra i pau* editada en fulletó. En la fossa comuna dels llibres vells, per dir-ho a la manera del poeta Espriu, el més digne i el més bast bescanvien els cucs. Tot és paper.

Miquel Pairolí, «Interpel·lació al capità Hatteras»,
Presència, núm. 1729, 15-21 d'abril del 2005
[Especial de Sant Jordi 2005, «El poder de la imaginació»]

1. COMPRENSIÓ

- 1.1. D'acord amb la informació que ofereix el text, descriuiu, en no més de sis línies, els personatges identificables com el «jo» i el «tu» de la interpel·lació. [1 punt]
- 1.2. ¿Creieu raonable i coherent que l'interpel·lador consideri que, en els temps que corren, el capità Hatteras no es dedicaria pas a viatjar per l'espai? Doneu una resposta raonada a aquesta qüestió. [1 punt]
- 1.3. Tenint en compte el context en què apareixen, expliqueu què volen dir les expressions següents, que trobareu subratllades en el text: [1 punt]
- a) *L'escenari s'ha amplificat*
 - b) *reposa al cel dels gossos*
 - c) *aquest país desquadernat*
 - d) *Tot és paper*

- 1.4. Observeu les expressions següents, que trobareu subratllades en el text: [1 punt]

- a) ***n'hauríem** de parlar*
- b) ***Hi** vaig disfrutar molt*
- c) *No t'**ho** prenguis malament*
- d) *per dir-**ho** a la manera del poeta Espriu*

Els pronoms febles en negretes estableixen relacions anafòriques amb un antecedent que es troba en el text mateix. Digueu quin antecedent té cadascun d'aquests pronoms.

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolueu en unes 200 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

- a) Feu un comentari sobre un llibre d'aventures que us hagi agradat.
- b) Els textos descriptius: característiques principals.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: [1,5 punts]

ja sé que em respondràs que en aquell temps tu volies ser el primer a arribar al pol

Doneu compliment a les instruccions següents:

- Un cop identificades, reescriuiu íntegres, en el quadernet de respostes, totes les oracions subordinades que figuren en aquest fragment, indicant per a cadascuna de quin tipus és i quina funció sintàctica exerceix.
- Identifiqueu, reescrivint-los en el quadernet de respostes, quin o quins mots o expressions del fragment fan la funció (1) de complement indirecte; (2) de complement circumstancial; (3) d'atribut; (4) de complement de règim verbal.

3.2. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: [0,5 punts]

De tota manera, benvolgut Hatteras, penso que, en aquest món d'ara, tu no et dedicaries als viatges espacials, sinó més aviat als esports d'aventura.

De les opcions següents, escolliu-ne la correcta:

- benvolgut Hatteras fa de subjecte; penso és el verb principal del fragment.
- als viatges espacials fa de complement indirecte; sinó és una conjunció de coordinació.
- tu fa de subjecte; que és una conjunció de subordinació.
- en aquest món d'ara fa de complement circumstancial; tota és un pronom.

[Si la resposta és errònia, descompta 0,25 punts. Si no responeu la pregunta, no tindrà descompte.]

3.3. Anoteu en el quadernet de respostes, per a cadascun dels mots següents, que trobareu subratllats en el text, un sinònim o expressió sinonímica susceptible de substituir-los-hi: [1 punt]

- dèria*
- valentia*
- curiositat*
- ironia*

3.4. Descriviu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negreta: [1 punt]

hissar-hi *els americans* *acceleració* *aleshores* *exemplar*

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions següents.

D'HOMER ALS HOMÈRIDES, I VICEVERSA

La literatura grega comença, per a nosaltres, amb dos poemes èpics extensos, la *Ilíada*, que té 15.693 hexàmetres, i l'*Odissea*, que en té 12.007. Els antics atribuïen aquests dos poemes, juntament amb altres –també narratius de matèria mítica, o sigui, igualment èpics–, a un tal Homer de qui no sabien res del cert: dubtaven sobre la seva cronologia i discutien sense resultat sobre on havia nascut. Els més atents destacaven les diferències entre ambdós poemes i miraven d'explicar-se aquest fet col·locant la *Ilíada* en la juvenesa del poeta i guardant per a la seva senectut l'*Odissea*.

Els dubtes i les discussions dels antics, que implicaven altres problemes, relatius a la composició i a la dicció de les diferents parts i del total, han estat represos pels moderns, que els han convertit, tot al llarg d'inexhauribles rius de tinta, en totes les llengües de cultura, en l'anomenada qüestió homèrica. Molts han seguit el curs d'aquests rius i n'han especificat els punts decisius, amb resums còmodes, per a estudiosos i curiosos, de manera que no caldrà que ens hi entretinguem aquí. Ara, sí que m'és imprescindible assenyalar que, encara que només fos com a orientació, d'ençà d'un determinat moment aquesta qüestió va poder ser presentada com un debat, com una polèmica, entre unitaris i analistes, amb conseqüències que ultrapassaven la filologia i la història perquè incidien sobre la lectura dels poemes. I que, de fet, per arribar a trobar una sortida a aquesta qüestió ha calgut, des de fa quasi un segle, que s'anés imposant entre els hel·lenistes, gràcies als treballs de M. Parry i d'altres, la idea de l'oralitat dels poemes homèrics.

Els analistes es remetien a evidències sobre contradiccions en el si de cada poema, a fets sorprenents d'estructura, per negar-ne la unitat; analitzaven a fons cada passatge, afinaven les subtileses de l'anàlisi sobre fets d'ordre lingüístic i historicoarqueològic, amb aquesta finalitat. Les parts no els deixaven veure el tot. Per un altre costat, els unitaris volien, a la llum del conjunt de cada poema, il·luminar-ne les zones de foscor o fer com si no hi fossin; per a ells Homer era un poeta en sentit modern, assegut a la seva taula de treball, com si fos Virgili o Tasso, escrivint des del començament fins a la fi. El total els engegava.

Si avui podem dir que la consideració dels poemes concrets ens priva de parlar d'unitat en sentit modern, però que cada poema té una unitat que és condició del seu altíssim valor poètic, això és degut en part als estudis sobre l'oralitat de la poesia homèrica. Ha estat mantingut, darrerament, que la qüestió homèrica podia liquidar-se perquè, malgrat la difusió oral de la matèria de cada poema, quan es va escriure, en la forma en què ens ha arribat, era «l'obra d'un únic, grandíssim poeta».

1. COMPRENSIÓ

- 1.1. Aprofitant la informació fornida pel text, expliqueu succintament, en no més de sis línies, en què ha consistit l'anomenada «qüestió homèrica». [1 punt]
- 1.2. En el text hi ha algunes incidències de la primera persona gramatical. Considereu les següents: [1 punt]
- a) *per a nosaltres*
 - b) *no caldrà que ens hi entretinguem aquí*
 - c) *Ara, sí que m'és imprescindible assenyalar*
 - d) *Si avui podem dir que la consideració dels poemes concrets ens priva de parlar*

Se us demana que, per a cadascuna d'aquestes quatre incidències, expliqueu quin abast l'autor vol donar a la referència indicada per la dita primera persona gramatical.

- 1.3. El significat dels pronoms febles següents, que també trobareu subratllats en el text, es pot identificar gràcies a la presència, en el text, d'un mot o sintagma que els fa d'antecedent: [1 punt]
- a) *i l'Odissea, que en té 12.007*
 - b) *pels moderns, que els han convertit*
 - c) *per negar-ne la unitat*
 - d) *El total els encegava*

Se us demana que anoteu, en el quadernet de respostes, per a cada pronom feble, l'antecedent que li correspon.

- 1.4. En els fragments següents, subratllats en el text, hi trobareu mots usats en sentit figurat: [1 punt]
- a) *al llarg d'inexhauribles rius de tinta [...]. Molts han seguit el curs d'aquests rius*
 - b) *volien, a la llum del conjunt de cada poema, il·luminar-ne les zones de foscor*

Se us demana que, per a cadascun dels fragments, redacteu una glossa o comentari explicatiu breus de les imatges que hi emprà l'autor.

2. EXPRESSIÓ I COMENTARI CRÍTIC

Desenvolpeu en unes 200 paraules **un** dels temes següents: [2 punts]

- a) La cultura dels antics grecs i la civilització occidental moderna.
- b) Caracterització general dels textos informatius.

3. REFLEXIÓ LINGÜÍSTICA SOBRE EL TEXT

3.1. Considereu el fragment següent, que trobareu subratllat en el text: [1,5 punts]

Els més atents destacaven les diferències entre ambdós poemes i miraven d'explicar-se aquest fet col·locant la lliada en la juvenesa del poeta i guardant per a la seva senectut l'Odissea

Doneu resposta a les qüestions següents:

- Escriviu íntegres, en el quadernet de respostes, totes les oracions que hàgiu identificat en el fragment, i digueu de quin tipus és cadascuna.
- Escriviu íntegres, en el quadernet de respostes, totes les unitats o constituents que exerceixen la funció sintàctica de complement directe d'un verb que figuri en el fragment (precisant de quin verb es tracta).
- Expliqueu clarament de quina manera es relacionen entre si els subjectes de totes les oracions presents en el fragment.

3.2. Paeu atenció als mots i sintagmes subratllats en el fragment següent:

[0,5 punts]

Els dubtes i les discussions dels antics, que implicaven altres problemes, relatiu a la composició i a la dicció de les diferents parts i del total, han estat represos pels moderns.

De les opcions següents, escolliu la que és del tot correcta:

- estat és un verb auxiliar; pels moderns fa de complement circumstancial d'instrument.
- han és un verb auxiliar; dels antics fa de complement de nom.
- total no és un substantiu; a la composició fa de complement indirecte.
- que no és una conjunció; altres problemes fa de predicatiu.

[Si la resposta és errònia, descompta 0,25 punts. Si no responeu la pregunta, no tindrà cap descompte.]

3.3. En el text hi trobareu subratllades les set formes verbals següents: [1 punt]

atribuïen destacaven implicaven ultrapassaven
analitzaven afinaven deixaven

Tenint en compte quins valors presenten aquestes formes en el text, se us demana que, per a cadascuna d'elles, seleccioneu la forma que podria substituir-la com a sinònim d'entre les que es troben en el repertori següent: *assignaven, comportaven, decidien, escrivien, estudiaven, impediën, permetien, precisaven, subratllaven, superaven.*

3.4. Descriuiu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negreta: [1 punt]

grega els antics dubtaven explicar-se relatiu

Proves d'accés a la Universitat. Curs 2006-2007

Llengua catalana i literatura

Sèrie 2

Escolliu UNA de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions següents.

UN HOME SOL

[...]

Paradoxalment, si estava on estava ara, treballant al diari, vivint a la ciutat, caminant pel centre quan les botigues estaven a punt de tancar, era també per la gent. Per la gent del seu poble.

El transeünt havia esgotat els estudis que el poble li oferia quan va arribar a l'edat de divuit anys, i abans de complir-los, ja havia esgotat la vida, els llocs, les coneixences i sobretot les conversacions, cada vegada més escasses. El que més havia esgotat, però, era la troballa més valuosa de la seva adolescència, allò que va descobrir entre fulls escrits i llibres, no històries, no l'escriptura, sinó la seva intimitat, la possibilitat d'estar totalment sol. Els llibres que llegia i els escrits que redactava de manera inhàbil només eren una excusa per poder estar absolutament sol, esgotada l'època en què se n'anava a passejar entotsolat pels camps i camins i que tants maldecaps donà a casa arran de les tafaneries del poble. El plaer sorgia quan podia trobar un tret que el diferenciés de qualsevol altra persona que hi hagués al poble, i així, saber de l'Ariosto o de Dante —sobretot d'italians, no sabia per què— tenia més de llibre que es posava sota els peus per mirar els altres des d'una mica més amunt, que de llibre que es posava dins del cap per mirar-se el món d'una altra manera, llibres que el feien diferent. Seríem injustos, però, amb el nostre transeünt si diguéssim que totes aquelles lectures no li van fer cap altre servei; si bé el separaven dels altres —per aquella forma adolescent de voler situar-se en el món—, també és cert que d'una altra manera anava configurant un univers propi en el qual els personatges es mostraven més fidels i comprensius que qualsevol persona del poble, i, a més, podia decidir què donava i què no donava a aquells protagonistes amb qui tantes coses compartia. La fuga que li proporcionaven els llibres arribava fins avui, i només es podia comparar amb la fugida que els viatges i les multituds li donaven de tant en tant.

Estratègies de dissolució, llegir i viatjar, que el transeünt practicava constantment. Mai abans les havia pogut fer servir amb tanta impunitat i fermesa. Quan vagarejava, intentava que el seu caminar fos una mena de dilució, de disgregació entre els diversos

trajectes dels vianants, com si una boira baixa pogués fer desaparèixer el seu rastre i confondre'l amb el dels altres, i si a la ciutat pensava això, en els llibres deixava el seu propi rastre, com si es deixés ell mateix, com si es perdés. Mai abans al poble no havia pensat a donar-se ell mateix en forma de conversació o d'amistat, perquè, què podia oferir ell a persones que ja ho sabien tot de la seva vida, què podia donar a familiars que d'ell ho sabien tot o a veïns i persones del poble que eren coneixedores de tot el bé i el mal que havia fet la seva família remuntant-se a tantes generacions com fes falta...

Francesc SERÉS. «Ignorar-se. Un home sol. 1989». A: *De fems i de marbres*. 2003

1. Comprensió

- 1.1. Descriviu, en no més de sis línies, el personatge del text.
[1 punt]
- 1.2. Expliqueu el significat dels substantius següents, subratllats en el text:
troballa tafaneries impunitat dilució
[1 punt]
- 1.3. Contrastant amb un predomini absolut de les formes verbals de tercera persona, en el text hi ha molt poques formes verbals de primera persona. Identifiqueu aquestes darreres i comenteu a quin tipus de narrador correspon el subjecte gramatical d'aquestes formes.
[1 punt]
- 1.4. Reescriuiu en el quadern de respostes el fragment que s'inicia amb «El plaer sorgia [...]» i que finalitza amb «[...] que el feien diferent» (línies 12-16) substituint *sorgia* per *sorgeix* i, tot seguit, totes les formes verbals que calgui per tal d'aconseguir que el text resultant presenti cohesió temporal.
[1 punt]

2. Expressió i comentari crític

Desenvolueu, en unes 200 paraules, UN dels temes següents:

[2 punts]

- a)** La solitud, entre l'opció personal i la marginació social.
- b)** Característiques principals del gènere narratiu. Classificació en subgèneres.

3. Reflexió lingüística sobre el text

- 3.1. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: *La fuga que li proporcionaven els llibres arribava fins avui, i només es podia comparar amb la fugida que els viatges i les multituds li donaven de tant en tant.*
- a)** Reescriuiu en el quadern de respostes, íntegrament o bé indicant clarament on comencen i on acaben, totes les oracions que figuren en el fragment, i indiqueu a quina classe o categoria sintàctica pertany cadascuna.
[0,5 punts]
- b)** Indiqueu quin subjecte té cadascuna de les oracions que hàgiu identificat.
[0,5 punts]
- 3.2. Repreneu el mateix fragment de l'exercici anterior i responeu a les qüestions següents:
[0,5 punts]
- a)** Quins pronoms personals febles hi ha i quina funció sintàctica fan?
b) Quines preposicions hi ha i quin tipus de complement encapçalen (o de quin tipus de complement formen part)?
- 3.3. Considereu les oracions següents:
- (1) que va descobrir entre fulls escrits i llibres (línies 7-8)
(2) que tants maldecaps donà a casa arran de les tafaneries del poble (línies 11-12)
(3) que el feien diferent (línia 16)
(4) que el transeüent practicava constantment (línia 25)
- Seleccioneu l'opció en què s'indiquen correctament les funcions sintàctiques que exerceix, en les oracions respectives, el mot que subratllat:
- a)** (1): complement directe; (2): subjecte; (3): predicatiu; (4): subjecte.
b) (1): complement directe; (2): complement circumstancial de temps; (3): subjecte; (4): complement directe.
c) (1): subjecte; (2): subjecte; (3): subjecte; (4): complement directe.
d) (1): subjecte; (2): complement circumstancial de temps; (3): predicatiu; (4): subjecte.
- [0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,25 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]
- 3.4. Pateu atenció als adjectius següents, subratllats en el text:
escasses valuosa entotsolat diferent adolescent
- Anoteu en el quadern de respostes, per a cadascun d'aquests adjectius, un terme que es pugui considerar antònim de l'accepció amb què s'usen en el text.
[1 punt]
- 3.5. Descriviu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negreta:
paradoxalment botigues transeüent més escasses personatges
[1 punt]

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions següents.

ELS CINEMES

LES ESTRENES DE LA SETMANA

EL PAISATGE DESPRÉS DE LA BATALLA

Clint Eastwood presenta la primera part d'un ambiciós i personal díptic sobre un dels episodis més transcendents de la Segona Guerra Mundial, la batalla d'Iwo Jima, en què retrata la tragèdia de la guerra i desmitifica la figura de l'heroi.

Clint Eastwood no té límits, però sí un incessant afany de superació. Amb 76 anys, i després d'haver assolit un dels cims de la seva carrera amb títols com ara *Million dollar baby* i *Mystic River*, s'ha marcat un altre desafiament artístic que arriba amb la seva personal visió sobre un dels episodis més cèlebres i transcendents de la Segona Guerra Mundial, la batalla d'Iwo Jima. Ho fa amb l'habitual rigor, elegància i classicisme, però aquest cop va més enllà ja que vol presentar la mateixa història des de les dues perspectives, l'americana i la japonesa. La primera entrega arriba avui dimecres a les nostres pantalles i es titula *Banderas de nuestros padres*.

La d'Iwo Jima és d'aquelles batalles de la Segona Guerra Mundial que ha quedat immortalitzada gràcies, sobretot, al poder de la imatge: aquella en què uns soldats americans hissen en un pal una bandera dels EUA al recent conquerit mont Suribachi de la sagrada illa japonesa. Tota una foto icònica a través de la qual el mestre Eastwood desplega tot un brillant discurs sobre la tragèdia de la guerra i la desmitificació de la figura de l'heroi.

A més del díptic, la mateixa *Banderas de nuestros padres* mostra les dues cares d'un mateix fet. Per una banda, les circumstàncies que van envoltar la realització de la icònica instantània feta pel fotògraf Joe Rosenthal; per l'altra, revela com es va manipular la fotografia un cop publicada per part dels polítics nord-americans no sols per pujar l'autoestima nacionalista del seu país sinó també per mirar d'aconseguir fons i mantenir més viu que mai l'esforç bèl·lic d'un exèrcit que no passava precisament pel millor moment. Els dos discursos s'entrellacen i es narren prenent com a eix vertebrador el periple que travessen, essencialment, els soldats John Bradley (Ryan Phillippe), Rene Gagnon (Jesse Bradford) i Ira Hayes (Adam Beach), des de la campanya bèl·lica a l'illa passant per la no menys penosa gira propagandística per aconseguir el màxim de bons de guerra dels ciutadans nord-americans. La seva passejada *trionfal* per diferents ciutats i estadis del país és alternada per l'avenç tràgic de les tropes per Iwo Jima.

Dues per una

És precisament aquesta opció, la d'entrellaçar diferents punts de vista i farcir la història de constants salts enrere, escollida per Eastwood i el guionista Paul Haggis (l'autor de *Crash*), la que pot portar algun espectador a patir una certa confusió, ja que l'estructura narrativa potser no és tan depurada com la de la no menys magistral *Els ponts de*

Madison. Això no obstant, no resta gens ni mica la càrrega emocional *in crescendo* d'un film que conté alguns dels moments més fascinants i intensos de la cinematografia d'aquest mestre indiscutible que encara ha de mostrar, diuen, la millor part d'aquest díptic extraordinari que es completarà al febrer amb l'anunciada *Letters from Iwo Jima*.

Jordi CAMPS I LINNELL. *El Punt*, núm. 9393, any XXIX,
(3 gener 2007)

1. Comprensió

1.1. Expliqueu raonadament, en no més de sis línies, quina opinió té l'autor sobre Clint Eastwood i el seu film.

[1 punt]

1.2. La capçalera del text consta de quatre blocs d'informació. Identifiqueu de quin tipus és cadascun dels blocs i expliqueu quina funció tenen en relació amb el text.

[1 punt]

1.3. Dins el text hi ha alguns fragments en lletra cursiva i alguns altres entre parèntesis.

a) Anoteu en el quadern de respostes tots els fragments en cursiva, expliqueu per quins motius són grafiats d'aquesta manera i comenteu quines particularitats lingüístiques presenten.

[0,75 punts]

b) Anoteu en el quadern de respostes tots els fragments entre parèntesis i identifiqueu quin o quins tipus d'informació ofereixen.

[0,25 punts]

1.4. Definiu succintament, a la manera d'una entrada de diccionari, els mots següents, subratllats en el text:

artístic -a *díptic* *icònic -a* *bèl·lic -a*

[1 punt]

2. Expressió i comentari crític

Desenvolpeu, en unes 200 paraules, UN dels temes següents:

[2 punts]

a) Els gèneres periodístics: classificació i característiques principals.

b) Redacteu una crònica cinematogràfica sobre un film que us hagi impactat o sobre la filmografia en general d'un director que us interessi.

3. Reflexió lingüística sobre el text

- 3.1. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: *revela com es va manipular la fotografia un cop publicada per part dels polítics nord-americans no sols per pujar l'autoestima nacionalista del seu país sinó també per mirar d'aconseguir fons i mantenir més viu que mai l'esforç bèl·lic d'un exèrcit que no passava precisament pel millor moment.*

Repreneu en el quadern de respostes totes les oracions subordinades que figuren en el fragment (no és necessari que les transcriviu íntegrament, només cal que mostreu clarament on comencen i on acaben, amb punts suspensius entremig) i indiqueu a quina classe o categoria sintàctica pertanyen, i quina funció sintàctica (o quines funcions sintàctiques, si és el cas) fa cadascuna.

[1,5 punts]

- 3.2. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: *Ho fa amb l'habitual rigor, elegància i classicisme, però aquest cop va més enllà ja que vol presentar la mateixa història.*

De les opcions següents, només UNA és correcta. Indiqueu-la:

- a) *Ho* és un pronom feble que fa la funció de predicatiu del subjecte del verb *fa*.
b) *però* és una conjunció de subordinació que introdueix una subordinada adversativa.
c) *aquest cop* és un sintagma nominal que fa de subjecte del verb *va*.
d) *ja* és un adverbi que forma part d'una locució conjuntiva que introdueix una oració subordinada causal.

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,25 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

- 3.3. Pareu atenció als mots següents, subratllats en el text:

cims *tragèdia* *autoestima* *confusió*

Per a cadascun d'aquests mots, anoteu en el quadern de respostes un mot o sintagma que es pugui considerar antònim de l'accepció amb la qual és usat en el text.

[1 punt]

- 3.4. Descriviu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negreta:

incessant afany desafiament arriba més enllà

[1 punt]

L'Institut d'Estudis Catalans ha tingut cura de la correcció lingüística i de l'edició d'aquesta prova d'accés

Proves d'accés a la Universitat. Curs 2006-2007

Llengua catalana i literatura

Sèrie 1

Escolliu UNA de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions següents.

TERRA BAIXA Acte primer. Escena X

Sebastià, Tomàs i Xeixa

SEBASTIÀ: Au, Xeixa, a casament.

XEIXA: No hi vaig jo, a casament.

SEBASTIÀ: I això?

XEIXA: Perquè no... No hi vaig. I ja està dit!

SEBASTIÀ: Doncs agafa els trastets, i a fora de casa.

XEIXA: Això sí; veieu? I amb molta alegria.

SEBASTIÀ: I de seguida! Alça!

XEIXA (*a part*): Fer lo farcell; i ja voldria ser ben lluny. (*Ficant-se per la porta de l'esquerra.*)

SEBASTIÀ (*cremat, al Tomàs*): Doncs què hi ha?

TOMÀS: Que m'han posat en unes grans confusions i en unes grans angúnies; veus-ho aquí. I jo voldria dir-vos-ho, i no sé com fer-ho, Sebastià!

SEBASTIÀ: Bé, rumieu's-ho, i ja m'ho direu un altre dia.

TOMÀS: Que m'han dit, i perdoneu si peco, que vós havíeu sigut per la Marta... aixís com ho diré, com... com un festejador dolent; i que ara enganyàveu tots dos el pobre Manelic, que és un bon minyó. I com que jo d'aquest casament he vingut a ser com lo pare i lo padrí, us vinc a preguntar, Sebastià, i no us ofengueu, fill, ¿què hi ha de tot aquest bumbum?

SEBASTIÀ: Què voleu que hi hagi? Res, home.

TOMÀS: Eh que no hi ha res, Sebastià? Si jo us ho conec per la cara que ells són uns xerraires. Mireu-se: davant de tothom los hi vull dir qui són ells i qui sou vós. Els dolents! I ara mateix que me n'hi vaig.

(*Ha tornat en Xeixa amb un farcell de roba i una manta. Recull alguna altra cosa de l'escena.*)

TOMÀS (*al Xeixa*): Ho sents, tu, mala llengua?

XEIXA: Jo ja m'he descarregat la consciència. Ara vosaltres.

SEBASTIÀ: Si no en podia ser d'altre que tu! Lo que has de fer és acabar amb aquest farcell, i que mai més te vegi davant.

TOMÀS (*al Xeixa*): Malagraït! Després que et tenen tants anys aquí!...

XEIXA: No m'ho digueu malagraït, Tomàs, que no sabeu amb qui tracteu.

SEBASTIÀ: Au, fora d'aquí! Si no, d'un revés te giro la cara!

XEIXA (*quadrant-s'hi davant*): Pegueu-me! Au!

TOMÀS: I gosaries? Contra el teu amo?

XEIXA: Ja no m'ho és, l'amo; ni mai que m'ho hagués sigut.

SEBASTIÀ: I per què? Lladre!

XEIXA: Lladre a mi! Reïra... (*Deixant el farcell i la manta.*) Teniu, doncs! I ara no me n'aniré sense dir-ho tot al Tomàs, i al davant vostre, per confondre-us! (*En Tomàs el vol fer callar i conté el Sebastià.*) Doncs sí que ho diré, sí; que encara el sou, l'amistançat de la Marta; que hi entreu aquí de nit i d'amagat per la porta del corral, que passeu pel corredor de dalt i per darrere d'aquella cortina, que jo ho he vist, jo!

SEBASTIÀ: Deixeu-me! (*Al Tomàs.*)

XEIXA (*al Tomàs*): I jo us juro que això és cert, i si no, que Déu me condemni. I que ho juri ell si jo dic mentida. Veïam, veïam: no ho jura!

SEBASTIÀ: I què tant de juraments! Anem's-en, Tomàs, i deixem-lo.

XEIXA: Ja el sentiu. Ja en tinc prou jo.

TOMÀS: Verge dels Àngels!

Àngel GUIMERÀ. *Terra baixa* (1897). Edició a cura de Joan Prats Sobreperè, 1999

1. Comprensió

- 1.1. Redacteu un retrat, de no més de sis línies, del personatge d'en Tomàs basant-vos en els indicis que ofereix l'escena x de l'acte primer.

[1 punt]

- 1.2. Tots tres personatges es dirigeixen individualment, en alguna ocasió, a cadascun dels altres dos fent ús d'una determinada forma de tractament. Identifiqueu quina forma de tractament correspon a cadascun dels sis casos d'interlocució possibles, i reproduïu en el quadern de respostes, per a cada cas, un fragment que exemplifiqui clarament la forma de tractament emprada.

[1 punt]

- 1.3. Al personatge d'en Sebastià li escau de donar ordres o permisos als interlocutors fent ús del mode verbal imperatiu (per exemple: *Doncs agafa els trastets; rumieu's-ho*; etc.). Però el personatge d'en Xeixa també sap emprar formes verbals imperatives.

a) Repreneu en el quadern de respostes totes les intervencions d'en Xeixa en què apareixen formes verbals amb valor d'imperatiu.

[0,5 punts]

b) Expliqueu clarament quina actitud encarna en Xeixa en cadascuna de les intervencions que hàgiu identificat en la resposta a la pregunta anterior.

[0,5 punts]

- 1.4. En el text, un personatge s'adreça a un altre, en diverses ocasions, anomenant-lo pel nom propi. Un cop trobats tots els fragments del text en què això s'esdevé, reproduïu-los en el quadern de respostes tot indicant, per a cada fragment, quin acte hi realitza l'emissor o quina actitud hi mostra aquest en relació amb el receptor. (Seleccioneu, per a cada fragment identificat, l'acte o actitud que el caracteritza més aproximadament entre les possibilitats següents: *a)* súplica; *b)* ordre; *c)* queixa; *d)* temor a la reacció de l'interlocutor; *e)* invitació; *f)* titubeig.)

[1 punt]

2. Expressió i comentari crític

Desenvolpeu, en unes 200 paraules, UN dels dos temes següents:

[2 punts]

a) Els personatges principals de *Terra baixa*, quins conflictes personals i socials protagonitzen?

b) Característiques principals del gènere teatral.

3. Reflexió lingüística sobre el text

- 3.1. Pareu atenció a la seqüència d'oracions següent, que trobareu subratllada en el text: *I jo us juro que això és cert, i si no, que Déu me condemni. I que ho juri ell si jo dic mentida.*

Anoteu en el quadern de respostes tots els constituents (mots, sintagmes o oracions subordinades) que fan de: *a)* subjecte; *b)* complement directe; *c)* complement indirecte; *d)* atribut.

[1 punt]

- 3.2. Considereu els fragments següents, subratllats en el text:

(1) *I jo voldria dir-vos-ho*

(2) *i no sé com fer-ho*

(3) *Ja no m'ho és, l'amo*

(4) *sense dir-ho tot al Tomàs*

Seleccioneu l'opció en què s'indiquen correctament les funcions sintàctiques que exerceix, en cadascun dels quatre fragments, el pronom feble marcat en negreta:

a) (1): atribut; (2): complement circumstancial modal; (3): atribut; (4): complement circumstancial modal.

b) (1): atribut; (2): complement circumstancial modal; (3): complement directe; (4): complement directe.

c) (1): complement directe; (2): complement directe; (3): atribut; (4): complement directe.

d) (1) complement directe; (2): complement directe; (3): complement directe; (4): complement circumstancial modal.

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,25 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

- 3.3. El mot *que* forma part de locucions conjuntives, que trobareu subratllades en el text, en els tres fragments següents:

a) *I com que jo d'aquest casament he vingut a ser com lo pare i lo padri*

b) *Després que et tenen tants anys aquí!...*

c) *ni mai que m'ho hagués sigut*

Indiqueu quin tipus d'oració subordinada adverbial introdueix cadascuna d'aquestes locucions conjuntives tenint en compte el context en què apareix cada fragment.

[0,5 punts]

- 3.4. En el text hi apareixen subratllats els mots *farcell*, *bumbum*, *malagraït*, *amistançat*. Trobeu un sinònim que pugui substituir adequadament cadascun d'aquests mots en el context en què apareixen.

[1 punt]

- 3.5. Descriviu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negreta:

Xeixa Alça! veus-ho aquí fill podia

[1 punt]

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions següents.

CLASSICISME I RENAIXEMENT: UNA IDEA D'ITÀLIA DURANT EL NOUCENTISME Presentació

«Nosaltres, els catalans, que som fills de Roma i que tenim tocant la mar aquell camp de Tarragona i aquell Empordà, quan anem a Itàlia no anem pas a descobrir el món nou, sinó que anem a aclarir, a precisar una mica totes aquelles coses que portem dins i que són ben nostres». D'aquesta manera Josep M. de Sagarra, en un article a *La Publicitat* de 1922, subratllava el fet que els catalans no es miren pas Itàlia amb els mateixos ulls que els escriptors i els viatgers del Nord d'Europa, perquè hi tenen una relació diferent i, per això mateix, no hi poden buscar les mateixes coses que ells. Aquesta consideració parteix de la idea que entre Itàlia i Catalunya sempre hi ha hagut una gran afinitat cultural, reforçada per les relacions i els intercanvis que s'han anat produint al llarg dels segles, de manera que els catalans poden retrobar-hi una part de la seva pròpia història, o bé algunes de les coses que formen part de la seva identitat cultural. Fet i fet, Sagarra ens ve a dir que quan un català es troba davant el món cultural italià, acaba reflexionant sobre ell mateix, sobre la seva identitat cultural. Una mica com si aquest contacte el portés indefugiblement a il·luminar i a aclarir les peces del mosaic del seu propi passat i del seu present.

La història que expliquem en aquest llibre és en el fons el resultat d'aquesta actitud, la qual, quan Sagarra escrivia les seves reflexions, s'havia convertit en un fenomen col·lectiu i havia impulsat un corrent italianista estructurat al voltant d'algunes idees que dibuixaven una imatge molt determinada d'Itàlia, vinculada al seu passat gloriós dels segles XIV-XVI, i en destacaven la capacitat reactiva amb relació a la cultura catalana, la del passat i la del futur més immediat.

A causa de la confluència en una mateixa conjuntura històrica de factors com el nacionalisme cultural, la formació del pensament historiogràfic català i el component classicista de l'estètica noucentista, la literatura i l'art italians, i concretament el seu patrimoni trescentesc i renaixentista, adquireixen un valor ideològic i simbòlic en el panorama català dels anys vint fins al punt que cap de les referències a Itàlia no podrà prescindir-ne i s'hi haurà de remetre, tant per reafirmar-lo com per contrastar-lo.

L'objectiu d'aquest estudi ha estat resseguir totes aquelles manifestacions, escrits, conferències, debats, estudis, literatura creativa o traduccions, que van contribuir a fixar aquesta idea d'Itàlia durant la darrera etapa del Noucentisme i que procedien d'intel·lectuals i artistes molt diferents: des d'un pintor com Josep Aragay, que marca l'inici del nostre itinerari per la força i la passió amb què va contagiar als altres el seu ideal italianista, fins a un escriptor com Carles Riba, preocupat de definir el significat i els valors del Renaixement italià; des d'un historiador com Antoni Rubió i Lluch fins a un ideòleg com Eugeni d'Ors, que havien atorgat un protagonisme nou a l'Humanisme i al Renaixement italià dins la història literària catalana; des d'un publicista i gestor cultural com Joan Estelrich, que va esmerçar esforços per multiplicar els contactes amb els

intel·lectuals italians, fins a un literat i polític com Morera i Galícia, que va formular propostes concretes per impulsar estudis italianistes.

Gabriella GAVAGNIN. *Classicisme i Renaixement: una idea d'Itàlia durant el Noucentisme*. 2005

1. Comprensió

1.1. En aquesta «Presentació» l'autora introdueix el *tema* de què tractarà el llibre, situa aquest tema en un *marc històric* concret i exposa quin ha estat l'*objectiu* de la seva recerca. Resumiu, en no més de sis línies, de quin tema, de quin marc històric i de quin objectiu es tracta.

[1 punt]

1.2. Excepte en la citació inicial, en el text no hi abunden els mots que presenten un morfema de primera persona gramatical.

a) Identifiqueu i anoteu en el quadern de respostes tots els mots que tenen aquesta propietat. Per fer-ho, agrupeu en una columna els que figuren en la citació i en una altra columna els restants.

b) Expliqueu quin abast o referent té l'ús de la dita primera persona en cadascun dels diversos casos considerats.

[1 punt]

1.3. Considereu els termes següents, subratllats en el text:

consideració afinitat confluència conjuntura

Trobeu, per a cadascun d'aquests termes, un sinònim que resulti adequat per a substituir-lo en el context en què apareix.

[1 punt]

1.4. Pareu atenció als fragments següents, subratllats en el text:

a) *els catalans no es miren pas Itàlia amb els mateixos ulls que els escriptors*

b) *Sagarra ens ve a dir que*

c) *La història que expliquem en aquest llibre*

d) *La literatura i l'art italians [...] adquireixen un valor ideològic i simbòlic*

Expliqueu a quin tipus de temporalitat (real, no gramatical) es refereixen cadascuna de les formes verbals de present d'indicatiu en negreta tenint en compte el context discursiu en què apareixen.

[1 punt]

2. Expressió i comentari crític

Desenvolpeu, en unes 200 paraules, UN dels dos temes següents:

[2 punts]

a) Els pròlegs, les introduccions i les presentacions: expliqueu quina funció tenen, quines són les característiques principals i quins tipus de textos encapçalen. (Podeu treure partit, per exemple, de l'experiència personal que heu tingut en redactar el treball de recerca de batxillerat.)

- b)** Una cultura estrangera que m'interessa i em desperta simpatia. (Podeu inspirar-vos en un coneixement directe de persones d'altres països, però també en informacions adquirides a través de lectures, de la televisió, de pel·lícules, etc.)

3. Reflexió lingüística sobre el text

- 3.1.** Considereu el fragment següent, subratllat en el text: *Nosaltres, els catalans, que som fills de Roma i que tenim tocant la mar aquell camp de Tarragona i aquell Empordà, quan anem a Itàlia no anem pas a descobrir el món nou, sinó que anem a aclarir, a precisar una mica totes aquelles coses que portem dins i que són ben nostres.*

Anoteu en el quadern de respostes, íntegrament o bé indicant clarament, si són llargs, on comencen i on acaben, tots els constituents explícits (mots, sintagmes o oracions subordinades) que, en alguna de les oracions del fragment,

- a)** exerceixen la funció de subjecte;
- b)** exerceixen la funció de complement directe;
- c)** exerceixen la funció d'atribut;
- d)** exerceixen la funció de complement de nom;
- e)** exerceixen la funció de complement de règim verbal;
- f)** exerceixen la funció de determinant nominal.

[1,5 punts]

- 3.2.** Considereu el fragment següent, subratllat en el text: *fins al punt que cap de les referències a Itàlia no podrà prescindir-ne.*

De les opcions següents, només UNA és correcta. Indiqueu-la:

- a)** *que* és un pronom relatiu que té com a antecedent el nom *punt*.
- b)** *a Itàlia* és un sintagma preposicional que fa de complement circumstantial de lloc.
- c)** *podrà* és un verb modal que forma perífrasi amb l'infinitiu *prescindir*.
- d)** *ne* és un pronom feble correlacionat amb l'adverbi de negació *no* i el mot negatiu *cap*.

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,25 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

- 3.3.** Repreneu en el quadern de respostes tots els mots del text que porten accent diacrític i expliqueu per quin motiu s'ha convingut d'escriure'ls amb accent gràfic en cada cas.

[1 punt]

- 3.4.** Descriviu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negreta:

objectiu estudi aquelles manifestacions fixar

[1 punt]

L'Institut d'Estudis Catalans ha tingut cura de la correcció lingüística i de l'edició d'aquesta prova d'accés

Proves d'accés a la Universitat. Curs 2006-2007

Llengua catalana i literatura

Sèrie 3

Escolliu UNA de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions següents.

LA PLAÇA DEL DIAMANT Capítol XLVII

La Rita va fixar el dia per casar-se davant de tots i va dir que deia que sí per no veure més en Vicenç amb cara d'ànima en pena i fent-se tot el barri seu fent creure que era una víctima. I fent-la passar a ella, només amb aquella cara i sense dir ni mitja paraula, per una mala noia. I amb la fama que li feia, si no es casava amb ell s'hauria de quedar a vestir sants, i tampoc no li agradava, perquè ella tenia ganes, ja que no podia fer el que s'havia proposat de servir en un avió, d'entrar en un cine o un teatre, molt ben vestida i amb un home que fes goig al seu costat, i en Vicenç, ella ja ho reconeixia, feia goig. L'única cosa que la molestava, i era el que la molestava més de tot, era que en Vicenç fos del barri i que tingués l'establiment tan a prop de casa. Li vam preguntar per què la molestava, i va dir que no ho sabia explicar ben bé, però que li feia una mica d'angúnia, que casar-se amb un que visqués tan a prop de casa era com si es casés amb algú de la família i que això li matava moltes il·lusions. I del festeig per acostumar-se l'un a l'altre, que va ser un festeig llarg, van passar al festeig de preparació de casament. Vam fer venir una modista dues vegades a la setmana i vam fer sala de treball la sala del sofà amb funda. Mentre la modista i la Rita cosien, venia en Vicenç; la Rita així que el veia es posava nerviosa i deia que si no fos del barri no podria venir a fer el tafaner. Abans d'hora, ja sabrà tot com és... En Vicenç s'adonava del que li passava a la Rita però no es sabia estar de venir i entrava a la sala com si anés a fer un pecat, s'estava una estona quiet sense bellugar-se i, quan veia que totes treballàvem, se'n tornava, i a l'últim vaig ser jo la que se'n va anar i vaig deixar que fessin el nuviatge la Rita i la modista perquè la Rita trobava que jo no cosia prou fi. I cap al parc, que també em cansava. Ja em cansaven tantes senyores conegudes esperant-me amb cara de pena perquè havia tingut coloms. I aquell defici que jo tenia abans de parlar dels coloms i de la torre, amb els anys m'havia anat passant.

Si volia pensar en els coloms alguna vegada, m'estimava més pensar-hi tota sola. I pensar-hi com volgués; perquè de vegades pensar-hi em feia posar trista i d'altres vegades no. I segons quins dies, sota fulles i branques, em venien unes ganes de riure petites

perquè em veia anys enrere matant colomins a dintre de l'ou. I si sortia de casa amb paraigua perquè estava núvol, si pel parc veia una ploma d'ocell, la burxava amb la virol·la del paraigua ben endins de la terra i l'enterrava. I si topava amb alguna senyora de les que em coneixien i em deia, ¿que no ve?, li deia, no, no sé què em passa però si m'assec em trobo malament. I si el temps fresquejava deia, si sec, tota la mullena de les fulles se'm fica a l'esquena i a la nit m'agafa tos... I les plantava així i m'entretenia a mirar els arbres que vivien comes enlaire, amb totes les fulles que eren els peus. Els arbres que vivien amb el cap a dintre de la terra menjant terra amb la boca i amb les dents que eren les arrels. I la sang els corria diferent de com corre per dintre de les persones: recta del cap als peus per la soca amunt. I el vent i la pluja i els ocells feien pessigolles als peus dels arbres tan verds quan naixien. Tan grocs per morir.

Mercè RODOREDÀ. *La plaça del Diamant*. 1962

1. Comprensió

- 1.1. Tenint en compte les informacions que, en el text, aporta la narradora sobre el comportament de la Rita, redacteu un breu retrat, de no més de sis línies, d'aquest personatge com a protagonista de la situació en què es troba.
[1 punt]
- 1.2. La narradora no es limita a descriure comportaments objectius, visibles i audibles (dels altres personatges i d'ella mateixa): també es refereix, de vegades, a allò que passa només pel seu cap. Identifiqueu alguns fragments del text en què la narradora parla de la seva activitat mental i expliqueu, per a cada fragment adduït, de quin tipus d'activitat mental es tracta.
[1 punt]
- 1.3. Considereu les expressions següents, subratllades en el text:
amb cara d'ànima en pena quedar a vestir sants fer el tafaner
Expliqueu quin significat tenen aquestes expressions i comenteu per què es poden considerar característiques de la manera de parlar de la narradora.
[1 punt]
- 1.4. Paeu atenció a les expressions següents, subratllades en el text: *L'única cosa que la molestava, i era el que la molestava més de tot [...]* i *s'estava una estona quiet sense bellugar-se*.
Responen raonadament a les qüestions següents:
a) Des d'un punt de vista lògic, quina particularitat presenten aquestes expressions?
[0,5 punts]
b) Des d'un punt de vista literari, us sembla adequat l'ús d'aquestes expressions, tenint en compte el context en què apareixen?
[0,5 punts]

2. Expressió i comentari crític

Desenvolpeu, en unes 200 paraules, UN dels temes següents:

[2 punts]

- a)** Respecte de la societat que descriu Mercè Rodoreda a *La plaça del Diamant*, què ha canviat i què es manté sense modificacions apreciables en la societat actual?
- b)** Exposeu quines perspectives, facilitats i dificultats es presenten a la vostra generació per a tirar endavant una família i valoreu-les críticament.

3. Reflexió lingüística sobre el text

- 3.1. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: *Li vam preguntar per què la molestava, i va dir que no ho sabia explicar ben bé, però que li feia una mica d'angúnia.*

Reproduïu íntegrament en el quadern de respostes totes les oracions coordinades i subordinades del fragment, preciseu a quina subclasse sintàctica pertanyen i indiqueu, de cadascuna, amb quina oració es coordina i/o de quina unitat sintàctica fa de complement.

[1 punt]

- 3.2. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: *Si volia pensar en els coloms alguna vegada, m'estimava més pensar-hi tota sola.*

Anoteu íntegrament en el quadern de respostes tots els constituents (mots, sintagmes o oracions subordinades) que, en alguna de les oracions del fragment, exerceixen la funció de: *a)* complement directe; *b)* complement de règim verbal; *c)* predicatiu.

[0,5 punts]

- 3.3. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: *perquè de vegades pensar-hi em feia posar trista.*

De les opcions següents, només UNA és correcta. Indiqueu-la:

- a)* *perquè* és una expressió pronominal que introdueix una subordinada de relatiu.
b) *pensar-hi* és un sintagma nominal que fa de subjecte del verb *feia*.
c) *em* és un pronom feble que fa de complement indirecte del verb *posar*.
d) *trista* és un adjectiu o sintagma adjectival que fa de predicatiu de *em*.

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,25 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

- 3.4. Anoteu en el quadern de respostes tots els mots del text amb accent diacrític i expliqueu per quin motiu s'ha convingut d'escriure'ls amb accent gràfic en cada cas.

[1 punt]

- 3.5. Descriviu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negreta:

trobo fresquejava mullena cames enlaire fulles

[1 punt]

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions següents.

EVOLUCIÓ EN ACCIÓ

Quan ens parlen de l'evolució dels éssers vius, pensem en un procés lent i gradual que només es fa palès al llarg de milions d'anys. I tot i que l'evolució biològica és un fet arxiprovat, alguns encara insisteixen a dotar-la de caràcter hipotètic argumentant que no podem veure en directe com les espècies evolucionen. Res més lluny de la realitat. Són molts els casos documentats de primera mà sobre històries evolutives observades en períodes inferiors a la vida d'una persona investigadora. Els organismes amb cicles de vida curts, que en el temps que dura una vida humana han produït milers de generacions, són els protagonistes d'aquestes històries naturals de l'evolució.

ADAPTACIÓ AL CANVI CLIMÀTIC

Un equip de recerca de la Universitat de Barcelona, dirigit pel Dr. Lluís Serra, ha estat testimoni presencial d'un exemple de l'evolució ràpida d'una espècie. Es tracta de la mosca *Drosophila subobscura*, una espècie que viu a Europa, al Pròxim Orient, al nord d'Àfrica i a algunes regions d'Amèrica del Nord i del Sud. Durant més de trenta anys, aquest grup investigador ha estudiat diverses poblacions d'aquesta mosca en tots aquests continents i ha observat que totes han evolucionat per adaptar-se a la calor, tal com s'esperaria davant d'un escalfament global del planeta.

RESISTÈNCIA ALS ANTIBIÒTICS

Un altre exemple d'evolució en acció que ens toca a tots de ben a prop és la resistència als antibiòtics que molts microorganismes estan desenvolupant. Si fem servir els antibiòtics inadequadament, per exemple si no complim el tractament fins al final i no acabem d'eliminar els microbis que ens produeixen una malaltia, podem donar-los l'oportunitat d'evolucionar i fer-s'hi resistents. Sovint deixem els tractaments abans d'allò prescrit perquè ens trobem bé. Però en el nostre cos encara hi queden microbis i aquests tornen a tenir l'oportunitat de reproduir-se. Com que els microbis que encara sobreviuen són els que han suportat millor l'atac de l'antibiòtic, perquè posseeixen caràcters que els fan més resistents, els seus descendents els heretaran i estaran més ben preparats per superar futurs tractaments amb el mateix antibiòtic. En poc temps els microbis hauran evolucionat i, a diferència dels seus antecessors, seran invulnerables davant aquests medicaments. Això representa un gravíssim problema atès que la recerca de nous antibiòtics és molt lenta i, mentre es realitza, ens trobem absolutament indefensos davant moltes infeccions que fins fa poc eren fàcilment curables.

GENERALITAT DE CATALUNYA. DEPARTAMENT D'INNOVACIÓ, UNIVERSITAT I EMPRESA.
ICTINEUS. Comunicació, Difusió i Didàctica de la Ciència i la Tècnica,
núm. 7 (desembre 2006)
[text lleugerament modificat]

1. Comprensió

- 1.1. El text enuncia una *tesi* que és contrària a una *antítesi* falsa, i aporta *proves* a favor de la primera. Resumiu el text amb formulacions breus, però clares, de la tesi, de l'antítesi i de les proves adduïdes.
[1 punt]
- 1.2. Els dos processos d'«evolució en acció» descrits en el text són posats en relació amb fenòmens que, a principis del segle XXI, es consideren negatius per al futur de l'espècie humana.
- a) Indiqueu quins són aquests fenòmens negatius.
[0,5 punts]
- b) Expliqueu si cadascun dels dits fenòmens negatius és causa o és efecte del procés evolutiu amb el qual es relacionen.
[0,5 punts]
- 1.3. Considereu els mots següents, que trobareu subratllats en el text:
palès documentats presencial global invulnerables
Anoteu en el quadern de respostes un sinònim o expressió sinonímica de cada un d'aquests mots que podria substituir-lo adequadament en el context en què apareix.
[1 punt]
- 1.4. És fàcil de veure que en el text hi predominen les formes verbals de present d'indicatiu (per exemple: *parlen, pensem, es fa*, etc.) seguides d'unes quantes formes de perfet (o pretèrit indefinit) d'indicatiu (per exemple: *han produït, ha estat, han suportat*, etc.).
- a) Relacioneu aquesta característica gramatical amb la principal funció que té el text, considerat com a instrument comunicatiu d'un tipus determinat.
[0,5 punts]
- b) Anoteu en el quadern de respostes totes les formes verbals personals del text que no estan en els dos temps gramaticals esmentats i justifiqueu l'ús d'aquestes formes.
[0,5 punts]

2. Expressió i comentari crític

Desenvolueu, en unes 200 paraules, UN dels temes següents:

[2 punts]

- a) Què tenen en comú i en què es diferencien, bàsicament, els textos científics i els textos de divulgació científica? (Podeu aduir exemples inspirats en el text de la prova.)
- b) El meu treball de recerca de batxillerat (plantejament general, objectius, conclusions, dificultats sorgides, grau de satisfacció personal).

3. Reflexió lingüística sobre el text

- 3.1. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: *tot i que l'evolució biològica és un fet arxivat, alguns encara insisteixen a dotar-la de caràcter hipotètic argumentant que no podem veure en directe com les espècies evolucionen.*

Repreneu en el quadern de respostes (transcrivint-les íntegrament o mostrant clarament on comencen i on acaben, amb punts suspensius entre mig) totes les oracions que figuren en el fragment i indiqueu a quina classe o categoria sintàctica pertanyen, i quina funció sintàctica fa cada una.

[1 punt]

- 3.2. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: *Un altre exemple d'evolució en acció que ens toca a tots de ben a prop és la resistència als antibiòtics que molts microorganismes estan desenvolupant.*

Reescriu íntegrament en el quadern de respostes tots els constituents (mots, sintagmes o oracions subordinades) que, en alguna oració del fragment, exerceixen la funció de: a) subjecte; b) complement directe; c) atribut.

[0,5 punts]

- 3.3. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: *Quan ens parlen de l'evolució dels éssers vius, pensem en un procés lent i gradual.*

De les opcions següents, només UNA és correcta. Indiqueu-la:

- a) *Quan* és una conjunció que introdueix una oració subordinada adverbial.
b) *ens* és un pronom feble que fa la funció de complement directe.
c) *parlen* i *pensem* no són verbs transitius.
d) *en* és un pronom feble que fa la funció de complement de règim.

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,25 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

- 3.4. A la recerca i als descobriments científics hi va associada, sovint, la necessitat de crear neologismes.

a) Anoteu en el quadern de respostes tots els substantius del text que, a parer vostre, cal considerar neologismes científics.

[0,5 punts]

b) Expliqueu breument en quin o quins criteris lingüístics heu basat la vostra tria.

[0,5 punts]

- 3.5. Descriviu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negreta:

altre exemple acció resistència als antibiòtics

[1 punt]

Proves d'accés a la Universitat. Curs 2007-2008

Llengua catalana i literatura

Sèrie 2

Escolliu UNA de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions següents.

TRENTA LÍNIES

L'escriptor comença a teclejar amb prevenció. Ha d'escriure un conte curt. Tothom parla, últimament, de les virtuts de la narrativa curta, però ell, si pogués ser sincer, confessaria que detesta els contes en general i els curts en particular. Tot i això, per no perdre passada, s'ha vist obligat a afegir-se a l'onada de falsaris que simulen ser uns apassionats de la breuetat. Per això l'aterreix la lleugeresa amb què els dits se li desplacen per les tecles, de manera que rere una paraula n'apareix una altra i a aquesta n'hi segueix una altra, i una altra, que acaben per configurar una línia, rere la qual se'n configura una altra —i una altra!— sense que aconsegueixi centrar l'assumpte, perquè està avesat a les distàncies llargues: de vegades necessita cent pàgines per començar a intuir de què va el que escriu, i altres vegades ni amb dues-centes no ho aconsegueix. No li ha passat mai pel cap amoïnar-se per l'extensió. Com més extens millor: beneïda sigui cada nova línia, perquè, una rere l'altra, demostren no tan sols la grandària sinó també la grandesa de la seva obra, i per això —encara que, en el fons, una, dues o cinquanta línies no afegixen res a la història que narra— mai de la vida no les expurga. En canvi, per escriure aquest conte gairebé hauria d'agafar la cinta mètrica i posar-se a mesurar-lo. És absurd. És com demanar a un atleta maratonista que corri els cent metres amb dignitat. En un conte, cada nova línia no és una línia més sinó una línia menys, i en aquest cas, concretament, una línia menys fins a la trenta, perquè això és el màxim: «Entre una i trenta línies», li ha dit la veu de vellut que li ha telefonat del suplement dominical del diari i li ha demanat el conte. A desgrat, l'escriptor aixeca els dits de les tecles i compta les línies que du escrites: vint-i-tres. Només n'hi falten set fins a la que serà la trentena. Però, després d'escriure aquesta consideració —i aquesta altra— encara n'hi falten menys: sis. Mare de Déu! És incapaç de pensar res i no teclejar-ho, de manera que cada cosa que pensa se li menja una nova línia i això fa que a la línia vint-i-sis s'adoni que, a només quatre línies del final, no aconsegueix centrar la història, potser perquè de fet —fa temps que ho sospita— no té res a dir i, encara que normalment aconsegueixi dissimular-ho a base de pàgines i més pàgines, aquest maleït conte curt el posa en evidència, motiu pel qual, quan arriba a la línia vint-i-nou, sospira i, amb una sensació de fracàs no del tot justificada, posa el punt final a la trenta.

1. Comprensió

1.1. Resumiu, en sis línies com a màxim, les «trenta línies» d'aquest conte de Quim Monzó.

[1 punt]

1.2. És ben sabut que Quim Monzó ha escrit molts contes curts. Així doncs, quina intenció creieu que ha tingut l'autor en escriure aquest conte? (Procureu que el vostre comentari també sigui breu.)

[1 punt]

1.3. Responen a les qüestions següents, de manera que cap de les respostes no ocupi més de tres línies:

a) Què volen dir els mots *grandària* i *grandesa*, que trobareu subratllats en el text, en el context discursiu en què apareixen?

[0,5 punts]

b) Per què el narrador considera que la «sensació de fracàs» que té l'escriptor en acabar el conte «no [és] del tot justificada»?

[0,5 punts]

1.4. Per a cadascuna de les formes verbals següents, que trobareu subratllades en el text, indiqueu un sinònim que pugui substituir-la adequadament en el context discursiu en què apareix:

detesta *configura* *aconsegueix* *expurga*

[1 punt]

2. Expressió i comentari crític

Desenvolpeu, en unes 200 paraules, UN dels temes següents:

[2 punts]

a) Les diferències entre el conte i la novel·la no són, tan sols, qüestió de llargada: exposeu-ne les que considereu més importants.

b) La narrativa de Mercè Rodoreda.

3. Reflexió lingüística sobre el text

3.1. Identifiqueu de quin tipus són les oracions subordinades següents, que trobareu subratllades en el text:

- a) *si pogués ser sincer*
- b) *per no perdre passada*
- c) *sense que aconseguixi centrar l'assumpte*
- d) *perquè està avesat a les distàncies llargues*
- e) *després d'escriure aquesta consideració*
- f) *encara que normalment aconseguixi dissimular-ho a base de pàgines i més pàgines*

[1 punt]

3.2. En el fragment següent, que trobareu subratllat en el text, hi ha constituents (mots o sintagmes) que exerceixen la funció sintàctica de subjecte; altres, la de complement directe, i altres, la de complement indirecte: «*Entre una i trenta línies*», *li ha dit la veu de vellut que li ha telefonat del suplement dominical del diari i li ha demanat el conte.*

Transcriviu íntegrament en el quadern de respostes cadascun dels constituents damunt dits, i indiqueu quina funció sintàctica exerceixen.

[1 punt]

3.3. Anoteu en el quadern de respostes TOTS els mots del text que porten accent diacrític. (No cal que expliqueu per quin motiu en porten; si algun d'aquests mots surt més d'una vegada —amb la mateixa forma i la mateixa categoria gramatical—, no cal que ho feu constar.)

[0,5 punts]

3.4. Pareu atenció al fragment següent, subratllat en el text: *de vegades necessita cent pàgines per començar a intuir de què va el que escriu.*

De les quatre afirmacions següents, només UNA és del tot correcta. Indiqueu quina és:

- a) *de vegades* fa de complement circumstancial, i *cent pàgines* fa de predicatiu.
- b) *necessita* és un verb intransitiu, i *intuir* és un verb transitiu.
- c) *de què* fa de complement de règim verbal, i *que* fa de complement directe.
- d) *començar a intuir* és una perífrasi verbal, i *va* és un verb auxiliar.

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

3.5. Descriviu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negreta:

teclejar **pogués** extensió absurd **incapaç** de

[1 punt]

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions següents.

ETAPES DE PICASSO Barcelona, 1895

Barcelona!

Només hi ha dos noms de ciutat, en la vida de Picasso, que puguin ser escrits amb el signe d'admiració: Barcelona i París.

Barcelona significa moltes coses per a Picasso, però estem segurs que ell hi vingué ben disposat, sabent que arribava en una urbs moderna, en procés d'expandiment. Aquest és, potser, el primer punt de contacte, qui sap si el més important: la ciutat creixia i ell creixia.

De la munió d'invents i descobertes que [...] informen el segle xx, uns quants, de capitals, Picasso els coneix a Barcelona.

Aquí, hi sent parlar d'anarquisme i de comunisme, molt més del primer que del segon. No pas com d'una teoria que pot ser duta a la pràctica —cosa que pot haver escoltat abans—, sinó com d'una pràctica que es basa en unes teories, que té els seus adeptes, que agita la vida profunda de la ciutat. Pocs mesos després de la seva arribada, esclata la bomba del carrer de Canvis Nous, que causa nombroses víctimes.

A Llotja, on ha estat inscrit, escolta els seus companys parlar-li de modernisme, de simbolisme, del Greco. S'hi discuteix també sobre l'impressionisme que dos pintors, Rusiñol i Casas, han dut de París i que ha influït en llur pintura, fent-los canviar els marrons pels grisos, provocant, així, el que se'n digué la revolució dels grisos. Altres —sobretot a Sitges— acusaven aquella influència d'una manera més descarada; són els luministes. L'art del cartell —el pòster— té també nombrosos adeptes: Miquel Utrillo, Adrià Gual, Alexandre de Riquer... A Barcelona hi ha una colla de pintors joves, tot just sortits de Llotja, que fan com els impressionistes francesos, surten a pintar a l'aire lliure. Com que molts d'ells treballen per guanyar-se les garrofes, es troben, durant el bon temps, després de la feina i arriben just a lloc —Sant Martí de Provençals— per pintar-hi les postes de sol, on dominen els grocs. Per això els anomenen la colla de Sant Martí o del «safrà».

Un dels invents capitals del segle, l'electricitat, s'expandeix i esdevé tangible en la vida pública i privada durant els anys que Picasso viu a Barcelona. En els diaris d'aleshores trobem notícies constants en aquest sentit. El fet és cabdal. Unes hores de pana elèctrica basten, avui, paralitzant els ascensors i els aparells domèstics, per a fer-nos reviure aquell món paorós, dominat per les ombres i per la negror, anterior a l'electricitat. Els racons, el «quarto fosc», els corredors tenebrosos, han desaparegut gairebé del tot de les nostres cases. Picasso visqué tan intensament aquesta alternança que tota la seva vida d'artista oscil·larà entre la creació diürna i la creació nocturna. [...]

Hi ha un invent que Picasso coneix per primera vegada a la Ciutat Comtal, que és el cinema. Els germans Fernández, fotògrafs, s'apressaren a dur-lo de París, on havia estat presentat pels germans Lumière el 28 de desembre del 1895. Abans de complir-se l'any, el 4 de desembre del 1896, donaven la primera sessió en el que seria el «Cinematógrafo

Napoleón». Picasso ens ha contat que hi anava tot sovint, amb Manuel Pallarès primer, amb els germans Reventós després.

[...] Barcelona esdevé, per a Picasso, no sols el seu lloc de residència, sinó la plataforma des d'on inicia la seva gran aventura. [...] La ciutat creix, però ell també creix...

Josep PALAU I FABRE. *Picasso*. 1981

1. Comprensió

- 1.1. Redacteu un resum, de sis línies com a màxim, en què s'indiqui quins són els moviments artístics, les ideologies polítiques i els invents moderns que, segons Palau i Fabre, Picasso va tenir ocasió de conèixer, de molt jove, a Barcelona.

[1 punt]

- 1.2. En el text trobareu subratllats els mots següents:

informen acusaven basten s'apressaren

Anoteu en el quadern de respostes un sinònim o una expressió sinonímica de cadascun d'aquests mots que pugui substituir-lo adequadament en el context en què apareix.

[1 punt]

- 1.3. En el fragment que s'inicia amb «A Llotja, on ha estat inscrit [...]» i acaba amb «[...] surten a pintar a l'aire lliure» (línies 15-23), l'autor fa ús de la convenció narrativa consistent a emprar formes verbals gramaticalment referides al present en comptes de formes gramaticals de pretèrit referides al passat narrat (per exemple: *ha estat inscrit*, en comptes de *va ser inscrit*; *escolta*, en comptes de *escoltava*). Indiqueu com caldria substituir un bon nombre de les formes verbals restants del fragment (però, atenció: no pas totes) si convinguéssim d'aplicar-hi el mateix criteri de substitució dels dos exemples adduïts.

[1 punt]

- 1.4. En el text trobareu força paraules relacionades amb la llum i el color, incloent-hi els seus contraris.

a) Repreneu en el quadern de respostes TOTS els termes del text que considereu pertanyents al camp semàntic damunt dit.

[0,5 punts]

b) Expliqueu breument a quin motiu o a quina causa atribueix l'autor el fet que Picasso, com a pintor, fos molt sensible al contrast entre la llum i la foscor.

[0,5 punts]

2. Expressió i comentari crític

Desenvolpeu, en unes 200 paraules, UN dels temes següents:

[2 punts]

- a)** El text de Palau i Fabre es pot situar entre la biografia i la història de la cultura. Argumenteu per què.
- b)** Les meves preferències en matèria d'arts plàstiques.

3. Reflexió lingüística sobre el text

- 3.1. Pateu atenció al fragment següent, subratllat en el text: *Barcelona significa moltes coses per a Picasso, però estem segurs que ell hi vingué ben disposat, sabent que arribava en una urbs moderna, en procés d'expandiment.*

Transcriviu en el quadern de respostes TOTES les oracions que figuren en el fragment (podeu fer-ho reescrivint-les íntegrament o bé indicant clarament on comença i on acaba cadascuna, posant punts suspensius entremig) i especifiqueu de quin tipus o classe sintàctica és cadascuna.

[1 punt]

- 3.2. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: *Picasso visqué tan intensament aquesta alternança que tota la seva vida d'artista oscil·larà entre la creació diürna i la creació nocturna.*

Identifiqueu i transcriviu íntegrament en el quadern de respostes TOTS els constituents del fragment (mots o sintagmes) que exerceixen la funció sintàctica de subjecte, la de complement directe, la de complement de règim verbal i la de complement de nom.

[1 punt]

- 3.3. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: *A Llotja, on ha estat inscrit, escolta els seus companys parlar-li de modernisme.*

De les opcions següents, només UNA és correcta. Indiqueu quina és:

- a) *on* és un pronom relatiu i té la funció de complement de règim verbal.
- b) *ha* és un verb intransitiu i té la funció d'auxiliar.
- c) *inscrit* és un adjectiu i té la funció d'atribut.
- d) *de modernisme* és un sintagma preposicional i té la funció de complement circumstancial.

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

- 3.4. Anoteu en el quadern de respostes TOTS els mots del text que porten accent diacrític. (No cal que expliqueu per quin motiu en porten; si algun d'aquests mots surt més d'una vegada, no cal que ho feu constar.)

[0,5 punts]

- 3.5. Descriviu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negreta:

Barcelona **s**abent **e**xpandiment **p**otser **m**és important

[1 punt]

L'Institut d'Estudis Catalans ha tingut cura de la correcció lingüística i de l'edició d'aquesta prova d'accés

Proves d'accés a la Universitat. Curs 2007-2008

Llengua catalana i literatura

Sèrie 5

Escolliu UNA de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions següents.

L'IRREAL

Cridà fort i es despertà. Els núvols tapaven la lluna quan una alenada d'aire fred li glaçà la sang que se li escolava pel llavi encetat. De panxa enlaire, nu i adolorit, el diputat Jordi Solé es palpà la mandíbula i es va meravellar de trobar-la al seu lloc. Tanmateix, dins l'oïda li xiulava un tren de vapor desbocat. Es tapà les orelles amb les mans, va pressionar fort i les retirà: no hi havia manera, el xiulet sonava encara més fort; definitivament, li havien clavat una bona pallissa. L'endemà, davant les càmeres de televisió, no podria amagar els blaus, la qual cosa, traduïda en percentatge electoral, significaria tres o quatre punts menys, pel cap baix. «Per sort els maquilladors cada dia són més excel·lents.» Jordi mirava d'animar-se; qui ho faria, si no? S'incorporà amb penes i treballs. Tremolava i tossia com si hagués de treure els pulmons. Quan feia les primeres passes ensopegà repetidament i girà un parell de vegades sobre el seu eix. Li va costar, però al final es va poder orientar, tot i que caminava com un ninot atrotinat. Si de sensacions negatives n'hi pot haver un feix, Jordi se'l carregava a l'espatlla. Apallissat, demoralitzat, humiliat, deshonrat, perdut, despullat... No era estrany que somiqués, ja que, durant tota la matinada, no feia sinó empitjorar. Per uns moments el temptà la idea d'anar a la comissaria a buscar ajuda però, quan s'adonà que llavors sí que hauria de dir adéu al poder, tan dolç, la refusà. Després de tot, només havia de sortir de l'atzucac on s'havia ficat i trobar un aliat que l'ajudés. El jutge Pellicer l'acolliria de bon grat. Jordi tornava a animar-se, tot aniria com una seda.

—Òndia! Si és el senyor diputat Jordi Solé!

Com diantre l'havia pogut reconèixer, aquell bony antropomòrfic d'ulls brillants de gat, arraulit sota l'aixopluc d'un porxo? Jordi s'aturà en sec, espantat. Tremolava de por més que no pas de fred. Tots els seus esforços per evitar que el descobrissin en tan penosa situació haurien estat en va. El to de veu foteta que l'havia saludat no feia preveure res d'especialment bo.

—Us estranya de veure'm? —repetí la veu amb sorna.

Jordi continuava mut. Cada paraula de l'estrany li provocava un sobresalt més acusat. El tan temut escàndol el tenia garratibat. No sabia si encarar-s'hi d'una vegada per sempre, o fugir.

—Sóc l'Oriol Rodés. Benvingut a l'irreal, senyor Jordi Solé —es presentà el desconegut.

—Ah, el senyor Oriol Rodés! Quina casualitat, oi? —digué Jordi per inèrcia, mentre intentava recordar qui era el tal Oriol i, sobretot, si era amic o enemic—. Com us va? —preguntà per guanyar temps, amb la intenció que la resposta li aportés alguna pista.

—Doncs, ja ho veieu. Des que vosaltres em vau fer fora del Parlament m'ho manejo com puc. I, per desgràcia, no puc fer-ho gaire bé.

Francesc BONET. *Infidels i addictes*. 2001

1. Comprensió

- 1.1. En sis línies com a màxim, caracteritzeu els dos personatges del text i indiqueu quina mena de narrador té.

[1 punt]

- 1.2. Del personatge anomenat Jordi Solé, el narrador es limita a dir-nos com es comporta, quin aspecte visible ofereix i quines paraules fa servir quan dialoga amb l'interlocutor, o encara ens en dóna més informació? Responeu raonadament a aquesta qüestió en vuit línies com a màxim. Adduïu, si cal, algun exemple del text.

[1 punt]

- 1.3. Considereu les expressions següents, subratllades en el text:

a) dins l'oïda li xiulava un tren de vapor desbocat

b) Si de sensacions negatives n'hi pot haver un feix, Jordi se'l carregava a l'espatlla

Indiqueu què vol dir cadascuna d'aquestes expressions i comenteu quina mena de figura de discurs posa en joc (no cal que feu servir mots tècnics).

[1 punt]

- 1.4. Considereu els mots següents, subratllats en el text:

encetat atrotinat arraulit garratibat

Anoteu en el quadern de respostes, per a cadascun d'aquests mots, un sinònim que pugui substituir-lo adequadament en el text.

[1 punt]

2. Expressió i comentari crític

Desenvolpeu, en unes 200 paraules, UN dels temes següents:

[2 punts]

- a)* El text és el fragment d'un capítol d'una novel·la negra. Aprofitant, com a referència, els exemples que ofereix el text, doneu compte d'algunes característiques importants d'aquest gènere de novel·la.
- b)* Narreu una situació perillosa, real o fictícia, protagonitzada per vosaltres mateixos o per una persona que conegueu.

3. Reflexió lingüística sobre el text

- 3.1. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: *Per uns moments el temptà la idea d'anar a la comissaria a buscar ajuda però, quan s'adonà que llavors sí que hauria de dir adéu al poder, tan dolç, la refusà.*

Transcriviu íntegrament en el quadern de respostes TOTS els constituents explícits (mots, sintagmes o oracions subordinades) que, en alguna oració del fragment, exerceixen la funció sintàctica de subjecte, la de complement directe, la de complement indirecte i la de complement de règim verbal.

[1 punt]

- 3.2. Pareu atenció al fragment següent, subratllat en el text: *Quan feia les primeres passes ensopegà repetidament i girà un parell de vegades sobre el seu eix. Li va costar, però al final es va poder orientar, tot i que caminava com un ninot.*

Transcriviu íntegrament en el quadern de respostes TOTES les oracions coordinades i subordinades (però no les oracions principals) que es troben en el fragment, tot indicant de quin tipus específic són.

[0,5 punts]

- 3.3. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: *no hi havia manera, el xiulet sonava encara més fort.*

De les opcions següents, només UNA és correcta. Indiqueu quina és:

- a) *hi* és una partícula adverbial que, com *no*, fa de complement circumstantial.
- b) *manera* és un sintagma nominal que fa de complement del verb *hi havia*.
- c) *encara* és un adverbi temporal que modifica el verb *sonava*.
- d) *encara més fort* és un sintagma adjectival que fa de complement del nom *xiulet*.

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

- 3.4. En el text figuren certs eufemismes força expressius en contextos directament o indirectament exclamatiu.

- a) Anoteu en el quadern de respostes TOTS els mots del text que us semblin eufemístics i justifiqueu per què els hi considereu.

[0,5 punts]

- b) Expliqueu quina o quines raons devia tenir l'autor per a introduir l'ús d'aquests mots en el text.

[0,5 punts]

- 3.5. Descriviu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negreta:

senyor Rodés casualitat Jordi qui

[1 punt]

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions següents.

8.3.3. CALEMBOUR

Definició

Calembour —terme francès d'origen molt discutit— designa el joc de paraules per antonomàsia: una facècia narrada a la manera dels acudits que només es diferencia d'altres anècdotes perquè la seva presumpta gràcia rau en una distorsió lingüística. El marquèès de Bièvre, considerat el seu creador, en fa una definició abstrusa a finals del segle XVIII: «alteració d'un o més mots mitjançant la qual s'estableixen relacions més o menys llunyanes amb d'altres paraules per formar un joc de mots caracteritzat pel canvi d'ortografia». El ludolingüista nord-americà del segle XX Richard Lederer defineix la versió anglòfona de l'artifici —el *pun*— d'una manera molt més directa: «Truc de combinar dues o més idees en una sola paraula». A l'entrada «Humor and Wit» de la *Britannica Encyclopædia* l'escriptor Arthur Koestler restringeix el *pun* a dues cordes desbaratades de pensament lligades per un nus acústic. Una associació, per tant, basada en raons fonètiques. Pur so. El cert és que, amb independència del procediment emprat, ens trobem davant d'una prova d'enginy sobtat i majorment oral que després es transmetrà pels mateixos canals orals i escrits que propaguen els rumors.

Fruit d'aquesta immediatesa el calembour és el joc de paraules que desperta més complicitat i aversió alhora. Atesa la seva indefinició formal, cada tradició lingüística ha provat d'adjudicar-li un nom, tot i que el gal·licisme *calembour* s'ha consolidat en moltes llengües. De les altres denominacions l'única que ha fet forat és el *pun* anglòfon. Un terme tan comú que ha arribat a generar derivats com (*to be*) *punning* (fent jocs de paraules) o *punster* (l'aficionat a fer-ne). A primers del segle XX l'italià Americo Scarlatti va provar d'imposar, sense cap èxit, el terme *punticcio*, un neologisme que ell feia provenir del mot italià *puntiglio* (cavil·lació, subtileza) aprofitant la coincidència de la primera síl·laba amb el terme anglès. Scarlatti també dóna una llista d'equivalents quan afirma voler equiparar el seu fracassat *punticcio* al *calembour* francès, el *pun* anglès, el *Wortspiel* alemany, l'*equivoco* espanyol, el *trocadilho* portuguès i fins i tot el *szojalek* hongarès! En català el terme francès ha estat el més utilitzat, en coexistència amb *equivoc* o simplement «joc de paraules». Joan Amades i d'altres el transcriuen com *calambur*, però normalment manté la grafia francesa. Abans de la irrupció del gal·licisme els jocs de paraules d'aquesta índole rebien en les llengües romàniques el nom de *conceptes*.

Sigui com sigui, parlar de calembours pràcticament equival a parlar de jocs de paraules en genèric, amb l'única condició que formin part d'una conversa. Molts dels artificis de Verbàlia —especialment l'homofonia [8.3.2], però també el doble sentit, el rebus [9.2.2], el contrapet [5.1.4] o la paronomàsia [9.1.1]— són a l'arrel dels calembours més populars.

1. Comprensió

1.1. Després de caracteritzar genèricament què és un *calembour* en el text que heu llegit, Màrius Serra n'ofereix, al tractat *Verbàlia*, nombrosos exemples. Un d'ells, atribuït al poeta Josep Carner, fa així: «Quin és el sant que ha de beure per força a galet? Doncs Sant Privat de Bas». Expliqueu, en sis línies com a màxim, en quins aspectes aquest *calembour* il·lustra la caracterització genèrica donada per Màrius Serra.

[1 punt]

1.2. Respondeu raonadament, però breument, a les qüestions següents:

a) Què vol dir el mot *antonomàsia*, subratllat en el text?

[0,5 punts]

b) Quina figura o trop es posa en joc en l'expressió següent, subratllada en el text: *dues cordes desbaratades de pensament lligades per un nus acústic*?

[0,5 punts]

1.3. Expliqueu breument què són els fragments del text que

a) van entre cometes.

b) van entre parèntesis.

c) van entre claudàtors.

d) estan escrits en cursiva.

[1 punt]

1.4. Considereu les paraules i l'expressió següents, subratllades en el text:

emprat sobtat ha fet forat fracassat

Anoteu en el quadern de respostes un sinònim o una expressió sinonímica de cadascuna de les paraules i de l'expressió anteriors que es pugui substituir adequadament en el context discursiu en què apareix.

[1 punt]

2. Expressió i comentari crític

Desenvolpeu, en unes 200 paraules, UN dels temes següents:

[2 punts]

a) Característiques dels textos de consulta (manuals, tractats, llibres de text, enciclopèdies, etc.).

b) L'art de jugar amb les paraules: el llenguatge com a font de plaer i de diversió. (Podeu tractar el tema referint-vos a la vostra capacitat personal o a alguna persona que conegueu que hi tingui traça.)

3. Reflexió lingüística sobre el text

3.1. Identifiqueu de quin tipus són les oracions subordinades següents, que trobareu subratllades en el text:

- a) *perquè la seva presumpta gràcia rau en una distorsió lingüística*
- b) *per formar un joc de mots caracteritzat pel canvi d'ortografia*
- c) *(de) combinar dues o més idees en una sola paraula*
- d) *que propaguen els rumors*
- e) *que ha arribat a generar derivats com (to be) punning [...] o punster*
- f) *que formin part d'una conversa*

[1 punt]

3.2. Pareu atenció al fragment següent, subratllat en el text: *Atesa la seva indefinició formal, cada tradició lingüística ha provat d'adjudicar-li un nom, tot i que el gal·licisme calembour s'ha consolidat en moltes llengües.*

Identifiqueu i transcriviu íntegrament en el quadern de respostes TOTS els constituents del fragment (mots, sintagmes o oracions subordinades) que exerceixen la funció sintàctica de subjecte, la de complement directe, la de complement indirecte i la de determinant del nom quantitatiu (o quantificador).

[1 punt]

3.3. Anoteu en el quadern de respostes TOTS els mots del text que porten accent diacrític. (No cal que expliqueu per quin motiu en porten; si algun d'aquests mots surt més d'una vegada, no cal que ho feu constar.)

[0,5 punts]

3.4. Pareu atenció al fragment següent, subratllat en el text: *El marquès de Bièvre, considerat el seu creador, en fa una definició abstrusa.*

De les quatre consideracions següents, només UNA és correcta. Indiqueu quina és:

- a) *el seu creador* fa de predicatiu, i *una definició abstrusa* no fa de predicatiu.
- b) *de Bièvre* fa de complement de nom, i *en* no fa de complement de nom.
- c) *el seu creador* fa de complement directe, i *una definició abstrusa* no fa de complement directe.
- d) *de Bièvre* no fa de complement de nom, i *en* fa de complement de nom.

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

3.5. Descriviu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negreta:

origen dels acudits mitjançant llunyanes ludolingüista

[1 punt]

L'Institut d'Estudis Catalans ha tingut cura de la correcció lingüística i de l'edició d'aquesta prova d'accés

Proves d'accés a la Universitat. Curs 2007-2008

Llengua catalana i literatura

Sèrie 4

Escolliu UNA de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions següents.

APARICIÓ PROVIDENCIAL DE LA SARDINA

Pertanyo al que se'n diu un llinatge de senyors. Parlant en general i amb les excepcions pertinents (no gaires, cregui'm), això significa que no hem fotut mai brot si exceptuem l'avantpassat que va fer els diners, un personatge fosc sobre el qual ens hem abstingut d'efectuar indagacions serioses i aprofundides per evitar sorpreses que poguessin trasbalsar-nos la consciència i amargar-nos el gaudi del patrimoni. Ens va servir d'escarment la dramàtica lliçó d'una altra família forta. Empès per una curiositat malsana i temerària, el primogènit va posar-se a regirar paperassa sobre la soca del llinatge. El xicot no despenjava de gaire alt i no va prendre precaucions. Buscar la veritat és molt lloable, senyor secretari, sempre que siguis prou llest per no trobar-la o passar de llis si, malgrat tot, l'ensopegues. Ell, a força d'escodrinjar, va acabar descobrint-la. Resultat: es va desprendre de tot el que posseïa donant-ho als pobres i va professar a la Trapa. ¿Què va treure a llum? Si, com diuen, va exhumar un rebesavi traficant d'esclaus, no n'hi havia per tant. A Mequinensa, ja en teníem un, tan ric que un rei va ennobrir-lo, i els descendents s'ho prenién prou bé: pagaven una missa anual per les ànimes dels pobres negres sobre els quals s'assentava la fortuna de la família. També és veritat que això va a caràcters i cadascú té el seu. Viure de la moma té les seves servituds.

El nostre patrimoni no va tenir un final tan sobtat ni de bon tros però, és clar, a força d'hereus escampa i de ganduls de ferro colat, va anar minvant inexorablement. Li estalviaré les etapes de la decadència. Contemplades en conjunt i amb prou perspectiva, constitueixen una davallada sense incidents notables, força monòtona. Tampoc no li parlaré de les doloroses circumstàncies com accidents, malalties i un parell de suïcidis amb arma de foc que van anar desfullant l'arbre genealògic, i gràcies a les quals vaig convertir-me en l'últim exemplar de la dinastia i en l'únic hereu a la mort dels pares. Sempre he fet honor a la tradició d'indolència del llinatge, per bé que, d'estudiant, encara que li costi de creure, vaig estar a punt de trencar-la. Pecats de joventut, senyor secretari. M'interessava l'agronomia i vaig abocar-m'hi amb entusiasme davant la mirada escèptica de la família. Volia transformar la comarca introduint-hi nous conreus, explotar la terra amb sistemes racionals, moderns. En confiança, l'embranchida inicial va

durar-me poc. A mitja carrera, vaig començar a desinflar-me. La dolça teranyina de la mandra va enxampar-me. ¿No menjàvem, posem per cas, carxofes, olives, ametlles, albergínies, préssecs, melons, peres, pomes, escaroles o enciams prou bons? ¿Qui em feia ficar en llibres de cavalleries? Si ja teníem mitgers que ens treballaven les finques, ¿per què havia d'escarrassar-m'hi jo? D'aquella il·lusió juvenil, em queda no diré una passió, paraula massa forta per al tarannà familiar, però sí una tirada de caire contemplatiu, diguem-ne virgilià, per les feines agrícoles amb molt de color, com ara la verema.

Jesús MONCADA. *Calaveres atònites*. 1999

1. Comprensió

1.1. El text permet de fer-nos una idea clara del personatge que s'hi expressa. En sis línies com a màxim, feu-ne un retrat que inclogui les principals característiques socials i psicològiques d'aquest personatge.

[1 punt]

1.2. Expliqueu succintament per quina raó les expressions següents, subratllades en el text, no hi tenen el valor paradoxal que, preses al peu de la lletra, se'ls podria atribuir:

a) *Buscar la veritat és molt lloable, senyor secretari, sempre que siguis prou llest per no trobar-la o passar de llis si, malgrat tot, l'ensopegues.*

[0,5 punts]

b) *Pecats de joventut, senyor secretari. M'interessava l'agronomia i vaig abocar-m'hi amb entusiasme [...].*

[0,5 punts]

1.3. La rica expressivitat del text es manifesta particularment per l'ús sovintejat d'expressions col·loquials enginyoses, el sentit de les quals el lector pot deduir fàcilment, encara que no les hagués sentit dir prèviament, gràcies al context en què apareixen. Glosseu el significat de les expressions següents, que trobareu subratllades en el text:

a) *no hem fotut mai brot*

b) *El xicot no despenjava de gaire alt*

c) *ganduls de ferro colat*

d) *ficar[-se] en llibres de cavalleries*

[1 punt]

1.4. Expliqueu amb paraules entenedores, que no han de ser obligadament tècniques, en què consisteixen les figures de discurs que es troben en les expressions següents, subratllades en el text:

a) *van anar desfullant l'arbre genealògic*

[0,5 punts]

b) *La dolça teranyina de la mandra va enxampar-me*

[0,5 punts]

2. Expressió i comentari crític

Desenvolpeu, en unes 200 paraules, UN dels temes següents:

[2 punts]

a) Descriviu un personatge, real o de ficció, que s'assembla més o menys al protagonista del text.

b) Els textos narratius: classificació en subgèneres i caracterització.

3. Reflexió lingüística sobre el text

- 3.1. Paireu atenció a la seqüència d'oracions següent, que trobareu subratllada en el text: *També és veritat que això va a caràcters i cadascú té el seu. Viure de la moma té les seves servituds.*

Identifiqueu i transcriviu íntegrament en el quadern de respostes TOTS els constituents explícits de la seqüència (mots, sintagmes o oracions subordinades) que exerceixen la funció sintàctica de subjecte, la de complement directe, la d'atribut i la de complement de règim verbal.

[1 punt]

- 3.2. Reproduïu senceres en el quadern de respostes (però suprimint, quan les transcriviu, els incisos i altres menes de constituents adjunts separats per comes que hi pugui haver) TOTES les oracions subordinades adverbials de tipus condicional que figuren en el primer paràgraf del text.

[0,5 punts]

- 3.3. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: *per bé que, d'estudiant, encara que li costi de creure, vaig estar a punt de trencar-la.*

De les opcions següents, només UNA és correcta. Indiqueu quina és:

- a) *que* és un pronom relatiu que té com a antecedent el substantiu *bé*.
- b) *d'estudiant* és un sintagma nominal que fa de subjecte del verb *vaig estar*.
- c) *encara* és un adverbi que forma part d'una locució conjuntiva que introdueix una oració subordinada concessiva.
- d) *de creure* és una oració subordinada substantiva infinitiva que fa de complement directe del verb *costi*.

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

- 3.4. Considereu les llistes de termes coordinats següents, que trobareu subratllades en el text:

- a) *accidents, malalties i un parell de suïcidis amb arma de foc*
- b) *carxofes, olives, ametlles, albergínies, préssecs, melons, peres, pomes, escaroles o enciams*

Proposeu, per a cadascuna de les llistes: 1r) dos termes més, susceptibles d'afegir-s'hi mantenint la coherència interna de la llista; 2n) dos hiperònims capaços d'etiquetar adequadament el conjunt de termes llistats.

[1 punt]

- 3.5. Descriviu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negreta:

Pertanyo llinatge excepcions els diners abtingut

[1 punt]

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions següents.

POESIA I PROSA. Aquesta oposició ens pot mostrar que aquests conceptes no són excloents. La prova més clara n'és l'existència dels poemes en prosa. Un dels primers exemples d'aquest gènere ens el dona el llibre de Baudelaire, titulat precisament *Petits poèmes en prose* i subtitulat *Spleen de Paris*.

En aquest llibre, Baudelaire ens ofereix poemes deslligats de la forma en vers amb la intenció, entre moltes altres, de mostrar la possibilitat de deslligar la poesia del vers. En realitat, qualsevol discurs en vers que sigui mala poesia (o millor dit: que no tingui res de poesia) també demostra que la bona poesia no la constitueix únicament el vers.

Un exemple de discurs en vers sense poesia ens el pot donar el text versificat d'un poeta dolent, o bé algun dels eslògans publicitaris que veiem a la televisió, o bé alguns dels eslògans que podem escoltar durant el curs de les manifestacions contra una determinada política del govern.

D'aquestes evidències podríem deduir que la poesia no és una manera d'escriure, sinó una determinada qualitat del discurs (oral o escrit). D'aquí ve la dificultat de definir-la d'una manera purament tècnica. Podem trobar poesia en un discurs versificat, i, tot i que tradicionalment és allà on la trobem, no seria pas difícil de posar un exemple de discurs en vers on fos absent. I viceversa: tot i que tradicionalment la poesia no solia aparèixer en prosa, la hi podem trobar, sobretot a partir de l'obra de Charles Baudelaire esmentada més amunt.

Si la poesia és, com dèiem abans, una determinada qualitat del discurs, ¿quin tipus de qualitat és? Els esforços teòrics per definir-la han estat considerables des d'Aristòtil fins als nostres dies. Roman Jakobson representa un dels passos importants en la tasca d'explicació de la qualitat poètica; però, tal com ell mateix posava de manifest, la funció poètica del llenguatge és més àmplia que el concepte de poesia. En definitiva, la funció poètica no és més que una condició lingüística *sine qua non*. Amb altres paraules: el discurs poètic necessita altres característiques qualitatives que van més enllà de la funció poètica per inserir-se a espais més intangibles, com podria ser, per exemple, la *manera* de representar la realitat i l'experiència humana, així com la possibilitat d'il·luminar-les a partir de la representació verbal. La prosa, per altra banda, pot constituir-se en art verbal sense necessitat de requerir la funció poètica, per bé que la pugui incorporar. Resumint: poesia i prosa no són conceptes excloents ni formen una veritable oposició.

Salvador OLIVA. *Introducció a la mètrica*. 1986

1. Comprensió

1.1. Tenint present el que diu el text, indiqueu dos subtipus de cadascun dels tipus de discurs següents:

- a) versificat que sigui poesia,
- b) versificat que **no** sigui poesia,
- c) **no** versificat que sigui poesia,
- d) **no** versificat que **no** sigui poesia.

(Atenció: heu d'indicar-ne dos subtipus i no pas d'exemplificar-ne casos concrets. Es tracta, per exemple, de dir que un sonet de Petrarca és un subtipus de *a*, no de reproduir el text de cap sonet concret.)

[1 punt]

1.2. Responen raonadament, però breument (de tal manera que cada resposta no ocupi més de tres línies), a les qüestions següents:

a) Per quina raó creieu que l'autor introdueix, en el segon paràgraf, la precisió següent: «[...] qualsevol discurs en vers que sigui mala poesia (o millor dit: que no tingui res de poesia) [...]»?

[0,5 punts]

b) Quina relació hi ha, segons l'autor, entre la poesia i la funció poètica del llenguatge?

[0,5 punts]

1.3. En els quatre primers paràgrafs del text figuren uns quants mots que presenten morfemes de primera persona del plural.

a) Identifiqueu aquests mots i anoteu-los en el quadern de respostes.

[0,25 punts]

b) Expliqueu a quines persones reals (no gramaticals) vol referir-se l'autor en fer ús d'aquests mots.

[0,5 punts]

A l'inici del paràgraf cinquè es pot llegir el mot *dèiem*.

c) A parer vostre, hi ha alguna diferència de sentit entre l'ús de la primera persona del plural en aquest mot i els usos de la primera persona del plural en els mots que heu identificat en l'apartat *a* d'aquest exercici?

[0,25 punts]

1.4. Considereu els mots següents, que trobareu subratllats en el text:

deslligar posar inserir-se requerir

Anoteu en el quadern de respostes un sinònim de cadascun d'aquests mots que pugui substituir-lo adequadament en el context discursiu en què apareix.

[1 punt]

2. Expressió i comentari crític

Desenvolueu, en unes 200 paraules, UN dels temes següents:

[2 punts]

a) La poesia com a gènere literari.

b) Quin o quins poetes us agraden més?

3. Reflexió lingüística sobre el text

3.1. Identifiqueu de quin tipus són les oracions subordinades següents, que trobareu subratllades en el text:

- a) *que aquests conceptes no són excloents*
- b) *que sigui mala poesia*
- c) *(de) definir-la d'una manera purament tècnica*
- d) *tot i que tradicionalment és allà on la trobem*
- e) *Si la poesia és [...] una determinada qualitat del discurs*
- f) *per inserir-se a espais més intangibles*

[1 punt]

3.2. Pareu atenció al fragment següent, que trobareu subratllat en el text: *el discurs poètic necessita altres característiques qualitatives que van més enllà de la funció poètica.*

Identifiqueu i transcriviu íntegrament en el quadern de respostes TOTS els constituents (mots, sintagmes o oracions subordinades) que exerceixen la funció sintàctica de subjecte, la de complement directe i la de complement de nom.

[1 punt]

3.3. Anoteu en el quadern de respostes TOTS els mots del text que porten accent diacrític. (No cal que expliqueu per quin motiu en porten; si algun d'aquests mots surt més d'una vegada, no cal que ho feu constar.)

[0,5 punts]

3.4. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: *Un exemple de discurs en vers sense poesia ens el pot donar el text versificat d'un poeta dolent.*

De les opcions següents, només UNA és correcta. Indiqueu quina és:

- a) *Un exemple de discurs en vers sense poesia* fa de subjecte, i *en vers* és un sintagma preposicional.
- b) *ens* fa de complement indirecte, i *pot donar* és una perífrasi verbal.
- c) *el (pot donar)* fa de complement directe, i *dolent* és un gerundi.
- d) *el text versificat d'un poeta dolent* fa de subjecte, i *d'un poeta dolent* fa de complement agent de *versificat*.

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

3.5. Describiu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negreta:

excloents Baudelaire deslligats ens el eslògans

[1 punt]

Proves d'accés a la Universitat. Curs 2008-2009

Llengua catalana i literatura

Sèrie 4

Escolliu UNA de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions següents.

BÈLGICA

Si fossin el meu fat les terres estrangeres,
m'agradaria fer-me vell en un país
on es filtrés la llum, grisa i groga, en somris,
i hi hagués prades amb ulls d'aigua i amb voreres
5 guarnides d'arços, d'oms i de pereres;
viure quiet, no mai assenyalat,
en una nació de bones gents plegades,
com cor vora de cor ciutat vora ciutat,
i carrers i fanals avançant en les prades.
10 I cel i núvol, manyacs o cruels,
restarien captius en canals d'aigua trèmula,
tota desig d'emmirallar els estels.

M'agradaria fer-me vell dins una
ciutat amb soldats no gaire de debò,
15 on tothom s'entendria de música i pintures
o del vell arbre japonès quan treu la flor,
on l'infant i l'obrer no fessin mai tristesa,
on veiéssiu uns dintres de casa aquilatats
de pipes, de parlades i d'hospitalitats,
20 amb flors ardents, magnífica sorpresa,
fins en els dies més gebrats.
I tot sovint, vora un portal d'església,
hi hauria, acolorit, un mercat de renom,
amb botí de la mar, amb presents de la terra,
25 amb molt de tot per a tothom.

Una ciutat on vagaria
de veure, per amor de la malenconia,
o per desig de novetat dringant,
cases antigues amb un parc on nien ombres
30 i moltes cases noves amb jardinets davant.
Hom trobaria savis de moltes de maneres;
i cent paraigües eminentes
farien —ai, badats— oficials rengleres
en la inauguració dels monuments.
35 I tot de sobte, al caire de llargues avingudes,
hi hauria les fagedes, les clapès dels estanys
per a l'amor, la joia, la solitud i els planys.

De molt, desert, de molt, dejú,
viuria enmig dels altres, un poc en cadascú.
40 Però ningú
no se'n podria témer en fent sa via.
Hom, per atzar, un vell jardí coneixeria,
ben a recer, de brollador ben clar,
amb peixos d'or que hi fan més alegria.
45 De mi dirien nens amb molles a la mà:
—És el senyor de cada dia.

Josep CARNER. *Llunyania*. 1952

1. Comprensió

1.1. Resumiu, en vuit línies com a màxim, quins són els components principals de la ciutat ideal a la qual es refereix el poeta en les dues estrofes centrals.

[1 punt]

1.2. Formant part del seu ideal, el poeta juga, de vegades, amb parelles d'elements contraris: per exemple, quan es refereix a *cases antigues* (vers 29) en contrast amb *cases noves* (vers 30). Anoteu en el quadern de respostes quatre casos més d'aquesta mena de contrastos o oposicions.

[1 punt]

1.3. En els tres darrers versos de la primera estrofa el poeta introdueix dues imatges, l'una se centra en l'expressió *restarien captius*, i l'altra, en l'expressió *desig d'emmirallar*. Expliqueu què volen dir aquestes dues imatges i com es relacionen l'una amb l'altra.

[1 punt]

1.4. Tenint en compte el context en què apareixen els termes següents, que trobareu subratllats en el text, anoteu en el quadern de respostes un sinònim per a cadascun d'ells:

plegades *trèmula* *eminentes* *desert*

[1 punt]

2. Expressió i comentari crític

Desenvolueu, en unes dues-centes paraules, UN dels temes següents:

[2 punts]

a) Comentari literari del poema «Bèlgica», de Josep Carner.

b) La poesia èpica i la poesia lírica: diferències més importants.

3. Reflexió lingüística sobre el text

- 3.1. En el primer vers del poema, s'hi llegeix una oració condicional que modifica, com a subordinada, l'oració principal el verb de la qual és *m'agradaria*. Però aquesta oració condicional també afecta pel sentit, en certa manera presidint-les, la resta d'oracions principals que figuren en el poema.

Identifiqueu, estrofa per estrofa, TOTES les oracions principals des del punt de vista sintàctic, i anoteu en el quadern de respostes cadascuna de les formes verbals que els corresponen.

[1 punt]

- 3.2. Anoteu en el quadern de respostes TOTS els substantius pertanyents al camp lèxic del regne vegetal que hi ha en les dues primeres estrofes del poema. (Si algun terme apareix més d'una vegada, anoteu-lo tantes vegades com apareix.)

[0,5 punts]

- 3.3. Considereu el fragment següent, subratllat en el text: *Però ningú no se'n podria témer en fent sa via*.

De les quatre opcions següents, només UNA és del tot correcta. Indiqueu quina és:

- a) *Però* ÉS una conjunció de subordinació, i *ningú* FA de subjecte.
- b) *podria* ÉS un verb modal, i *témer* FA de predicatiu.
- c) *en fent* ÉS una locució adverbial, i *sa via* FA de complement directe.
- d) *sa* ÉS un adjectiu possessiu o un especificador, i *'n* (de *se'n*) FA de complement de règim verbal.

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

- 3.4. Pareu atenció a la seqüència següent, que trobareu subratllada en el text: *Si fossin el meu fat les terres estrangeres, m'agradaria fer-me vell en un país on es filtrés la llum*.

Identifiqueu i transcriviu íntegrament en el quadern de respostes TOTS els constituents explícits de la seqüència (mots, sintagmes o oracions subordinades) que exerceixen la funció sintàctica de subjecte, la d'atribut, la de predicatiu i la de complement circumstancial de lloc.

[1 punt]

- 3.5. Descriviu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negreta:

prades **b**ones manyacs japonès església

[1 punt]

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions següents.

INTRODUCCIÓ A LA ILÍADA [Fragment del pròleg]

Convé, per tant, recordar què és el que l'arqueologia ha establert de manera relativament inequívoca; que és, més o menys, el següent. El turó de Hissarlik, a la Tròada, no lluny de l'Hel·lespont, constitueix un dels emplaçaments que una tradició (no especialment antiga) fornïa per a l'antiga Troia; no es tracta pas de l'únic emplaçament proposat, per cert. Tanmateix, els arqueòlegs, de Schliemann ençà, hi han descobert restes d'una munió de «ciutats». Els estrats més antics del jaciment són anteriors, de mil·lennis, a la presumpta «Troia homèrica». Alguna d'aquestes «ciutats» fou coratjosament identificada amb la ciutat cantada per Homer; però, en la realitat dels fets, havia trobat la seva fi en un violent terratrèmol, no pas per obra d'un agent humà. La ciutat immediatament posterior (que presenta uns trets singularment difícils de casar amb els del relat heroic) va ésser víctima d'un impetuós incendi, no se sap si fortuït o intencionat. El fet que aquest incendi fos realment provocat per un enemic exterior, i no pas per qualsevol atzar desgraciat, és quelcom ben possible, però no pas demostrat. La cosa més greu és que no tenim ni un sol indicati seriós, almenys ara com ara, que permeti identificar aquest enemic exterior. Aleshores, doncs, a ningú assenyat no se li acudirà pas negar que les excavacions de Hissarlik, on tants arqueòlegs eminents han esmerçat esforços portentosos, no siguin pas d'una importància extraordinària; però no resulta gens evident que aportin informacions incontrovertibles sobre la Guerra de Troia. La identitat entre aquestes «Troies» successives i la «Troia d'Homer» no forma part de la mena de qüestions que la ciència arqueològica seriosa malda per plantejar i resoldre, actualment. El problema de la identificació, formulat en aquests termes, està mal plantejat; possiblement, no té ni sentit.

Jaume PÒRTULAS. *Introducció a la Ilíada. Homer, entre la història i la llegenda*. 2008

1. Comprensió

- 1.1. Resumiu, en sis línies com a màxim, què ha establert l'arqueologia, amb una certa seguretat, sobre els presumptes emplaçaments de Troia.
[1 punt]
- 1.2. En el text, els substantius *ciutat* i *Troia* de vegades hi apareixen entre comes, i d'altres, sense (en singular, però també en plural). Expliqueu en què es diferencien aquests dos usos.
[1 punt]
- 1.3. Per a cadascun dels adjectius següents, que trobareu subratllats en el text, indiqueu un sinònim que pugui substituir-lo adequadament en el context en què apareix:
impetuós fortuït greu seriós
[1 punt]
- 1.4. En la part final del text, que s'inicia amb «Aleshores, doncs, [...]» i que finalitza amb «[...] no té ni sentit» (línies 15-22), s'hi poden llegir, com a conclusions, quatre tesis. Reformuleu succintament aquestes tesis en el quadern de respostes, emprant, com a màxim, una línia per a cadascuna.
[1 punt]

2. Expressió i comentari crític

Desenvolpeu, en unes dues-centes paraules, UN dels temes següents:

[2 punts]

- a)** Què en sé, de la Guerra de Troia, i per quines fonts (escolars, literàries, cinematogràfiques, etc.) he arribat a saber-ho.
- b)** Relacions entre el cinema i la literatura. (Podeu inspirar-vos en algun cas concret que us hagi interessat, o bé desenvolupar consideracions generals.)

3. Reflexió lingüística sobre el text

- 3.1. Indiqueu quina funció sintàctica exerceix cadascuna de les oracions o construccions subordinades següents, que trobareu subratllades en el text:
- a) *què és el que l'arqueologia ha establert de manera relativament inequívoca*
 - b) *que una tradició (no especialment antiga) fornïa per a l'antiga Troia*
 - c) *que presenta uns trets singularment difícils de casar amb els del relat heroic*
 - d) *El fet que aquest incendi fos realment provocat per un enemic exterior, i no pas per qualsevol atzar desgraciat*
 - e) *que les excavacions de Hissarlik [...] no siguin pas d'una importància extraordinària*
 - f) *que aportin informacions incontrovertibles sobre la Guerra de Troia*

[1 punt]

- 3.2. Pareu atenció al fragment següent, que trobareu subratllat en el text: *Alguna d'aquestes «ciutats» fou coratjosament identificada amb la ciutat cantada per Homer.*

De les quatre opcions següents, només UNA és del tot correcta. Indiqueu quina és:

- a) *amb la ciutat cantada per Homer* FA de complement circumstancial de companyia, i *Alguna* FA de subjecte.
- b) *cantada per Homer* FA de complement de nom, i *per Homer* FA de complement agent.
- c) *d'aquestes «ciutats»* FA de complement de nom, i *fou* FA de còpula.
- d) *identificada* FA d'atribut, i *coratjosament* FA de determinant (o especificador) d'adjectiu.

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

- 3.3. Indiqueu a quina categoria gramatical pertany cadascun dels mots següents, que trobareu subratllats en el text:

a) *emplaçament agent immediatament evident*

[0,5 punts]

b) *realitat trobat assenyat identitat*

[0,5 punts]

- 3.4. Anoteu en el quadern de respostes quatre substantius del text que pertanyin al camp semàntic de l'arqueologia, però diferents d'*arqueologia* i *arqueòlegs*.

[0,5 punts]

- 3.5. Descriviu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negreta:

Trò**da** ll**u**ny desc**ob**ert pres**u**mpta ext**e**rior

[1 punt]

Proves d'accés a la Universitat. Curs 2008-2009

Llengua catalana i literatura

Sèrie 3

Escolliu UNA de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions següents.

[Aclariment: Amb la intenció d'advertir-lo que no es fiqui on no li manen, un desconegut ha incendiat la moto del protagonista. Aquest, en assabentar-se'n, reacciona com es pot llegir tot seguit.]

AIGUA BRUTA

[Fragment del capítol VI]

No em podia aixecar. No em volia aixecar. Per què? Sabia que si sortia al carrer els peus em durien inevitablement a l'escena del drama, i que em quedaria allà com un estaquirot contemplant els tres quilos de ferro («i em quedo curt») fets fum. Tres quilos d'elegància, de bellesa en estat pur, de força. De màquina que no havia estat dissenyada per supplantar l'home ans per compenetrar-s'hi. I no era tant pels tres quilos, que traduït en temps volia dir prop de quatre anys d'estalviar (sóc un d'aquells antediluvians que no compro una cosa fins que no la puc pagar al comptat. No m'agraden els préstecs, i els prestamistes encara menys, per molta obra social amb què es disfressin). Era pel valor simbòlic. Moral, diria. És obvi que aquell altre que va replicar que els vehicles potser sí que tenen esquelet però de segur que no tenen ànima no havia tingut mai una moto. Devia ser un psicòleg, segurament, un d'aquells xerraires de fira que tot ho arreglen amb sublimacions, desviacions i mandangues així. Ni parlar-ne. Qui ha tingut una moto, i quan dic una moto vull dir una moto, uns quants centenars de centímetres cúbics, sap que és capaç de transmetre't estats d'ànim. Oh i tant! Amb la reacció al cop de gas, amb l'acceleració més o menys ràpida, amb sorollets desconeguts i efímers; fins i tot inventant-se panes. Quan estalviava per comprar-me aquesta, la que tenia aleshores se'n devia adonar, que pensava despatxar-la, perquè incomprendiblement va començar a tenir avaries. Havia funcionat a la perfecció durant catorze anys i de cop i volta li van agafar tots els mals: ara es fonia la bombeta del pilot posterior, ara s'ofegava perquè la benzina no entrava bé, ara no es volia engegar perquè el motor d'arrancada fallava... El diagnòstic era claríssim: la moto se sentia abandonada. Ui, ui, ui, exclamarà el psicò-

leg, un cas greu: el típic exemple de desplaçament de l'objecte amorós. Allò tan suat de la nòvia, que està més per la moto que no per mi. Ha! Nòvia? Objecte amorós? Qui estigui segur de quin és el seu objecte amorós que llanci la primera pedra.

Pau VIDAL. *Aigua bruta*. 2007

1. Comprensió

1.1. Del monòleg en què consisteix el text es desprèn una certa caracterització del personatge que el pronuncia, que és el protagonista de la novel·la. Feu un retrat breu d'aquest personatge en sis línies, com a màxim.

[1 punt]

1.2. En el fragment del text que s'inicia amb «No em podia aixecar [...]» i que finalitza amb «[...] Moral, diria [...]» (línies 1-9), hi ha diversos mots mitjançant els quals el narrador protagonista s'expressa en primera persona gramatical.

a) Anoteu en el quadern de respostes TOTS els mots verbals que, en el fragment, compleixen la condició esmentada.

[0,5 punts]

b) Indiqueu a quin temps gramatical correspon cadascun dels mots en qüestió.

[0,5 punts]

1.3. Doneu una resposta raonada, en sis línies com a màxim, a la pregunta següent: sobre el comportament de les motos, quina opinió us sembla més assenyada, la del narrador o la del suposat psicòleg?

[1 punt]

1.4. Per a cadascuna de les expressions següents, que trobareu subratllades en el text, indiqueu una expressió sinonímica que pugui substituir-la adequadament en el context en què apareix:

com un estaquirot els tres quilos de ferro [...] fets fum xerraires de fira
Allò tan suat

[1 punt]

2. Expressió i comentari crític

Desenvolpeu, en unes dues-centes paraules, UN dels temes següents:

[2 punts]

a) Els vehicles de motor i els joves. (Podeu referir-vos a alguna experiència personal, o bé desenvolupar consideracions generals sobre la qüestió.)

b) La novel·la com a gènere literari: caracterització general.

3. Reflexió lingüística sobre el text

3.1. Identifiqueu de quin tipus són les oracions subordinades següents, que trobareu subratllades en el text:

- a) *si sortia al carrer*
- b) *per suplantar l'home*
- c) *fins que no la puc pagar al comptat*
- d) *amb què es disfressin*
- e) *perquè la benzina no entrava bé*
- f) *de quin és el seu objecte amorós*

[1 punt]

3.2. En la seqüència coordinada *amb sublimacions, desviacions i mandangues així*, que trobareu subratllada en el text, el mot *mandangues* manté amb els dos primers una certa relació semàntica. Expliqueu en què consisteix aquesta relació.

[0,5 punts]

3.3. Pareu atenció al fragment següent, que trobareu subratllat en el text: *Quan estalviava per comprar-me aquesta, la que¹ tenia aleshores se'n devia adonar, que² pensava despatxar-la.*

De les quatre opcions següents, només UNA és del tot correcta. Indiqueu quina és:

- a) *Quan* ÉS una conjunció, i *que¹* FA de complement directe.
- b) *se'n devia adonar* ÉS una perífrasi verbal, i *aquesta* FA de complement directe.
- c) *aleshores* ÉS un adverbi, i *que²* FA de complement directe.
- d) *adonar* ÉS un verb transitiu, i *-la* (de *despatxar-la*) FA de complement directe.

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

3.4. En el fragment següent, que trobareu subratllat en el text, hi ha constituents explícits (mots, sintagmes o oracions subordinades) que exerceixen la funció sintàctica de subjecte; d'altres, la de complement directe; d'altres, la de complement indirecte, i d'altres, la d'atribut: *Qui ha tingut una moto [...] sap que és capaç de transmetre't estats d'ànim.*

Transcriviu íntegrament en el quadern de respostes cadascun dels constituents damunt dits, i indiqueu quina funció sintàctica exerceixen.

[1 punt]

3.5. Descriuiu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negreta:

escena **qu**ilos És obvi xerraires sor**l**lets

[1 punt]

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions següents.

ELS ULLS DEL CEL [Fragment inicial]

Milions de turistes visiten cada any les illes Canàries buscant els beneficis del sol i la platja, sense conèixer que aquest arxipèlag ha estat *beneït* no solament per un bon clima, sinó també per una qualitat astronòmica excepcional. Això li ha permès *vendre* el seu cel i crear, sota el paraigua de l'Institut d'Astrofísica de les Canàries (IAC), un dels millors observatoris astrofísics del planeta, només en competència amb l'observatori de La Silla, a Xile, i el de Mauna Kea, a Hawaii. Es tracta de l'anomenat Observatori Nord Europeu, que està format per l'observatori del Teide, a l'illa de Tenerife; el del Roque de los Muchachos, a La Palma, i la seu de l'IAC, a La Laguna. En total, sumen una trentena de telescopis de diferents institucions i països, com ara l'Estat espanyol, la Gran Bretanya, França, Alemanya, Bèlgica, Itàlia, els Estats Units i Suècia. Tots es beneficien d'un cel net i transparent per sobre del *mar de núvols* que provoquen els vents alisis i per damunt del qual se situen els observatoris.

Potser el que costa d'entendre als profans en la matèria és quins beneficis s'obtenen d'interpretar nit i dia les dades que aporten tots aquests telescopis i si el cost compensa l'esforç. Alfred Rosenberg, assessor de l'IAC, ho té clar: «Busquem coneixement. Si no fos per la ciència, no seríem aquí. La física s'aplica dia a dia, i l'astrofísica és barata comparada amb altres ciències.» Com que l'astrofísica es dedica a estudiar la física de l'Univers, pot ajudar a entendre els seus beneficis saber que la construcció d'un mirall per a un telescopi va portar al naixement de la cuina vitroceràmica, tan habitual a les nostres llars. Però amb l'anàlisi de la intensitat i direcció del camp magnètic del Sol, que és el que fa per exemple el telescopi *Themis* des del Teide, es poden detectar erupcions solars d'alta energia que poden malmetre satèl·lits i pertorbar les comunicacions a la Terra. El Sol es considera un gran laboratori, i la seva observació permet estudiar des de la física atòmica fins a l'evolució i fusió de les estrelles, o el canvi climàtic. Però podem estar tranquils, perquè el responsable d'interpretar les dades del Themis es mostra optimista: «El Sol és com un reactor que s'està consumint, però li queda molta vida.»

Teia BASTONS. «Els ulls del cel». *Presència*, núm. 1922 (26 desembre 2008)

1. Comprensió

1.1. Segons el text, *el sol i la platja*, però també *el cel net i transparent* de les Canàries, així com *els telescopis* que hi ha instal·lats (i, més generalment, *l'astrofísica*), reporten beneficis. Expliqueu, en sis línies com a màxim, de quin mena de beneficis es tracta en cada cas.

[1 punt]

1.2. Resumiu, en sis línies com a màxim, les informacions que ofereix el segon paràgraf del text en relació amb el Sol.

[1 punt]

1.3. En el text hi ha alguns mots o expressions en cursiva. Expliqueu quin o quins criteris ha seguit l'autora per fer ús de la lletra cursiva en els casos que hàgiu identificat.

[0,5 punts]

1.4. En el text trobareu subratllats certs mots que de vegades s'escriuen amb majúscula i, d'altres, amb minúscula: *Sol/sol*; *Observatori/observatori*; *Astrofísica/astrofísica*. Expliqueu, per a cadascun dels tres casos, a què correspon aquesta diferència gràfica.

[0,5 punts]

1.5. Per a cadascuna de les formes verbals següents, que trobareu subratllades en el text, indiqueu un sinònim que pugui substituir-la adequadament en el context discursiu en què apareix:

buscant *anomenat* *sumen* *detectar*

[1 punt]

2. Expressió i comentari crític

Desenvolpeu, en unes dues-centes paraules, UN dels temes següents:

[2 punts]

a) Un viatge turístic interessant. (Podeu basar-vos en una experiència personal, o bé parlar d'un viatge ideal.)

b) Característiques principals dels textos de divulgació científica.

3. Reflexió lingüística sobre el text

- 3.1. En el fragment següent, que trobareu subratllat en el text, hi ha constituents (mots, sintagmes o oracions subordinades) que exerceixen la funció sintàctica de subjecte; d'altres, la de complement directe; d'altres, la de complement de règim verbal, i d'altres, la d'auxiliar verbal: *pot ajudar a entendre els seus beneficis saber que la construcció d'un mirall per a un telescopi va portar al naixement de la cuina vitroceràmica.*

Transcriviu íntegrament (o, si més no, indicant clarament com comencen i com acaben, amb punts suspensius entremig) en el quadern de respostes cadascun dels constituents damunt dits, i indiqueu quina funció sintàctica exerceixen.

[1 punt]

- 3.2. Pareu atenció al fragment següent, subratllat en el text: *Però podem estar tranquils, perquè el responsable d'interpretar les dades del Themis es mostra optimista.*

De les quatre opcions següents, només UNA és del tot correcta. Indiqueu quina és:

- a) *Però* ÉS una conjunció de subordinació, i *tranquils* FA de predicatiu.
- b) *podem* ÉS un verb modal, i *estar tranquils* FA de complement directe.
- c) *es* ÉS un verb copulatiu, i *optimista* FA d'atribut.
- d) *interpretar les dades del Themis* ÉS una subordinada substantiva, i *del Themis* FA de complement de nom.

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

- 3.3. Anoteu en el quadern de respostes TOTS els mots del primer paràgraf del text que són preposicions tòniques.

[0,5 punts]

- 3.4. Pareu atenció a les paraules i expressions següents, que trobareu subratllades en el text: *arxipèlag, camp magnètic, energia, erupcions solars, estrelles, fusió, illa, intensitat, planeta, reactor, Univers, vents alisis.*

En el quadern de respostes assigneu cadascuna d'aquestes paraules o expressions al camp terminològic que considereu específic o més propi d'UNA de les disciplines científiques següents:

- a) astrofísica;
- b) astronomia (clàssica);
- c) física (clàssica);
- d) física atòmica;
- e) geografia física.

[1 punt]

- 3.5. Descriviu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negreta:

cada **beneficis** excepcional millors es beneficien

[1 punt]

Proves d'accés a la Universitat. Curs 2008-2009

Llengua catalana i literatura

Sèrie 1

Escolliu UNA de les dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions següents.

CLARICE GRANT. EL SILENCI DIPLOMÀTIC

Clarice Grant va néixer al si d'una família aristocràtica a Washington DC, tot i que per la banda paterna provenia del sud del país. Després de casar-se amb un diplomàtic de carrera, va viure en diferents capitals del món fins que, mig segle després, va tornar a Washington i, al cap d'una breu temporada, es va adonar que no hi tenia arrels i es va instal·lar a la mansió familiar de Virgínia, on viu actualment.

De l'ambaixada a Oslo, en recorda alguna de les frases de l'enginyós falangista Agustín de Foxà, aleshores ambaixador a Hèlsinki. Per exemple: «Si Déu existeix, és espanyol.» Dels anys passats a Atenes, Clarice Grant n'ha conservat el costum de batejar en grec els seus gats, que tots es diuen Agapi-mu («estimat meu»), amb el número d'ordre corresponent al darrere. Però els països que l'han marcat més han estat la República Dominicana i l'Iran (Clarice Grant sempre diu «Pèrsia»: hi va passar nou anys i no hi ha tornat d'ençà del cop d'estat de l'imam Khomeini).

El dia que l'ambaixador Grant i la seva esposa van arribar a Santo Domingo, les autoritats els van oferir un ball de benvinguda. Clarice es va fixar en un home que ballava el merengue amb un gran sentit del ritme.

—Qui és? —va preguntar.

—El ministre de la Guerra.

«Doncs ja m'agradaria que el del meu país ballés tan bé», va pensar ella. Amb el temps va tenir ocasió de conèixer personalment el ministre, i fins i tot de ballar-hi, fet que li va ser d'ajuda més endavant. Clarice Grant evoca com, en el curs d'uns avalots al carrer on hi havia l'ambaixada nord-americana, la policia va disparar una granada lacrimògena que va entrar per la finestra a l'habitació on ella guardava la seva col·lecció d'orquídies, reunida a còpia d'anys de dedicació. Després de queixar-se al ministre de la Guerra, aquest es va encendre d'indignació:

—¡El humo de nuestras granadas puede lastimar las flores de la embajadora! ¡Esto es una infamia!

El cap de policia que havia dissolt la manifestació va ser destituït de manera fulminant.

El clima tropical sembla que té efectes directes en la conducta política. En una ocasió en què una delegació d'estudiants revolucionaris havia d'entrevistar-se amb el seu marit a l'ambaixada, li van trucar per anul·lar l'entrevista perquè, van dir, feia tanta calor que havien preferit anar a la platja.

—Oh —somriu mentre evoca aquella època—, eren uns revolucionaris molt tractables.

Un cas semblant era el del rector d'una de les universitats del país, conegut per les seves idees marxistes. En una sobretaula els va confessar que cada nit el visitava un fantasma a casa seva.

—Un fantasma? —va repetir ella, sorpresa—. Com pot ser que un partidari del materialisme històric com vostè cregui en els fantasmes?

—Senyora —va respondre el rector—, perquè jo només sóc marxista de dia.

Vicenç PAGÈS JORDÀ. *El poeta i altres contes*. 2005

1. Comprensió

1.1. A partir de la informació que ofereix el text, descriuiu, en sis línies com a màxim, el personatge que li dóna títol.

[1 punt]

1.2. En sis línies com a màxim, comenteu en què es basa la comicitat de les dues anècdotes que s'expliquen a la part final del text. (Podeu fer el comentari centrant-vos en les expressions *eren uns revolucionaris molt tractables* i *jo només sóc marxista de dia*, que es troben subratllades en el text.)

[1 punt]

1.3. En el text hi ha subratllats quatre fragments entre cometes. Responeu a les qüestions següents, tot completant cada resposta amb una justificació clara i breu:

a) Tots quatre fragments s'han de considerar citacions de paraules dites?

b) Considerats com a missatges, tenen tots els fragments un emissor identificable a partir del text?

[1 punt]

1.4. Per a cadascun dels mots següents, que trobareu subratllats en el text, indiqueu un sinònim que pugui substituir-lo adequadament en el context discursiu en què apareix:

banda mansió avalots entrevista

[1 punt]

2. Expressió i comentari crític

Desenvolueu, en unes dues-centes paraules, UN dels temes següents:

[2 punts]

a) La narrativa de Mercè Rodoreda.

b) Expliqueu una anècdota divertida que hàgiu protagonitzat o que hàgiu sentit dir d'algun conegut.

3. Reflexió lingüística sobre el text

3.1. Identifiqueu de quin tipus són les oracions subordinades següents, que trobareu subratllades en el text:

- a) *tot i que per la banda paterna provenia del sud del país*
- b) *Després de casar-se amb un diplomàtic de carrera*
- c) *que tots es diuen Agapi-mu*
- d) *per anul·lar l'entrevista*
- e) *que havien preferit anar a la platja*
- f) *perquè jo només sóc marxista de dia*

[1 punt]

3.2. En el fragment següent, que trobareu subratllat en el text, hi ha constituents (mots o sintagmes) que exerceixen la funció sintàctica de subjecte; d'altres, la de complement directe; d'altres, la de complement de règim verbal, i d'altres, la de complement circumstancial: *El dia que l'ambaixador Grant i la seva esposa van arribar a Santo Domingo, les autoritats els van oferir un ball de benvinguda.*

Transcriviu íntegrament en el quadern de respostes cadascun dels constituents damunt dits, i indiqueu quina funció sintàctica exerceixen.

[1 punt]

3.3. Anoteu en el quadern de respostes TOTS els mots del text que porten accent diacrític. (No cal que expliqueu per quin motiu en porten; si algun d'aquests mots surt més d'una vegada, no cal que ho feu constar.)

[0,5 punts]

3.4. Pareu atenció al fragment següent, subratllat en el text: *Clarice Grant evoca com, en el curs d'uns avalots al carrer on hi havia l'ambaixada nord-americana, la policia va disparar una granada lacrimògena que va entrar per la finestra.*

De les quatre opcions següents, només UNA és del tot correcta. Indiqueu quina és:

- a) *evoca* ÉS un verb transitiu, i *l'ambaixada nord-americana* FA de subjecte.
- b) *on* ÉS un pronom relatiu, i *hi* FA de complement circumstancial de lloc.
- c) *que* ÉS una conjunció, i *la policia* FA de subjecte.
- d) *va* ÉS un verb auxiliar, i *com* INTRODUEIX una oració subordinada substantiva.

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

3.5. Descriviu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negreta:

adonar mansió enginyós batejar es diuen

[1 punt]

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions següents.

Albert Einstein (Ulm, 14 de març de 1879 - Princeton, Nova Jersey, 18 d'abril de 1955) Físic alemany. Es naturalitzà suís (1900), i posteriorment, nord-americà (1940). Educat a Munic i a Suïssa, es doctorà el 1905 a Zuric. Féu també estudis de música (era un bon intèrpret de violí). No trobà lloc en l'ensenyament fins al 1909 a la universitat de Zuric (en 1902-09 fou empleat d'una oficina de patents a Berna); el 1911 passà a la de Praga, el 1912 a l'escola politècnica de Zuric, i el 1913 a la universitat de Berlín; dirigí l'institut de física Kaiser Wilhelm i fou membre de l'acadèmia prussiana de ciències. Els primers treballs publicats per Einstein daten del 1905 (com *Zur Elektrodynamik bewegter Körper*; 'Sobre l'electrodinàmica dels cossos en moviment'), quatre dels quals —els dedicats a l'anàlisi matemàtica del moviment brownià, a l'efecte fotoelèctric, a l'establiment de l'equivalència massa-energia i a exposar els fonaments de la teoria especial (o restringida) de la relativitat— s'ocupen en especial dels temes que havien d'impulsar l'espectacular i revolucionari tomb que ha fet passar d'una concepció newtoniana del món físic a la forjada per la geometrització espaciotemporal de la física moderna. En el decurs del decenni 1910-20 treballà per generalitzar la seva teoria relativista inicial, i els seus esforços per incloure-hi una teoria del camp gravitatori reeixiren el 1916, que publicà la famosa teoria de la relativitat (*Die Grundlagen der allgemeinen Relativitätstheorie*; 'Els fonaments de la teoria de la relativitat general'). El 1921 li fou atorgat el premi Nobel de física pel seu treball sobre l'efecte fotoelèctric. Viatjà pels EUA (on el 1921 féu una campanya prosionista), per Europa i per Àsia. Pel febrer del 1923, a través de l'enginyer Casimir Lana i Serrate, anà a Barcelona invitat pels cursos monogràfics d'Alts Estudis i d'Intercanvi de la Mancomunitat —portats per Rafael Campalans— i per la Universitat; dictà un curset, reservat a iniciats, sobre la seva teoria de la relativitat, a l'Institut d'Estudis Catalans, on fou presentat per Puig i Cadafalch i per Esteve Terradas, i a l'Acadèmia de Ciències. Visità Poblet i, a Barcelona, la seu de la CNT, on fou rebut per Àngel Pestaña; l'ajuntament li féu un homenatge al Saló de Cent. El 1933, per la seva condició de jueu, s'hagué d'exiliar d'Alemanya i s'instal·là a Princeton, on fou membre de l'Institute for Advanced Study i on residí fins a la seva mort, treballant en la teoria de la relativitat generalitzada, en la teoria del camp unificat, la qual abasta alhora els fenòmens electromagnètics i gravitatoris, i en discussions crítiques sobre les interpretacions físicofilosòfiques de la teoria quàntica. El 1939 advertí el president Roosevelt, en una cèlebre carta, del perill que Alemanya s'anticipés als EUA sobre la investigació atòmica, cosa que motivà la creació del projecte Manhattan. Tanmateix, milità en el pacifisme. Einstein és una de les figures més representatives del progrés científic del segle XX, i la seva personalitat ha ultrapassat l'àmbit merament científic per a esdevenir un símbol.

(Ramon Prats)

Gran enciclopèdia catalana. <<http://www.enciclopedia.cat>>

1. Comprensió

1.1. Resumiu, en vuit línies com a màxim, aquest article de la *Gran enciclopèdia catalana*. (Per a fer-ho, seleccioneu la informació realment important de la vida i de l'obra d'Einstein.)

[1 punt]

1.2. L'article consisteix en un ampli conjunt d'informacions sobre fets directament relacionats amb Einstein. Algunes d'aquestes informacions inclouen una valoració o qualificació positiva explícita, la qual se suposa universalment compartida i no s'ha de considerar, doncs, subjectiva. Anoteu en el quadern de respostes quatre exemples d'aquestes informacions valoratives.

[1 punt]

1.3. Reproduïu en el quadern de respostes TOTS els fragments entre parèntesis de l'article i indiqueu breument, per a cadascun d'aquests fragments, quin tipus d'informació proporciona.

[1 punt]

1.4. En el text trobareu subratllats els mots següents:

dedicats fornida atorgat portats

Anoteu en el quadern de respostes un sinònim de cadascun d'aquests mots que pugui substituir-lo adequadament en el context en què apareix.

[1 punt]

2. Expressió i comentari crític

Desenvolpeu, en unes dues-centes paraules, UN dels temes següents:

[2 punts]

a) Comenteu aquest text sobre Einstein, tenint en compte que els articles d'enciclopèdia sobre científics ofereixen aspectes biogràfics i, alhora, de divulgació científica.

b) Les característiques principals del discurs científic.

3. Reflexió lingüística sobre el text

3.1. Identifiqueu de quin tipus són les oracions subordinades següents, que trobareu subratllades en el text:

- a) *per generalitzar la seva teoria relativista inicial*
- b) *per incloure-hi una teoria del camp gravitatori*
- c) *que publicà la famosa teoria de la relativitat*
- d) *on fou rebut per Àngel Pestaña*
- e) *que Alemanya s'anticipés als EUA sobre la investigació atòmica*
- f) *per a esdevenir un símbol*

[1 punt]

3.2. En el fragment següent, que trobareu subratllat en el text, hi ha constituents (mots o sintagmes) que exerceixen la funció sintàctica de complement de règim verbal; d'altres, la de complement circumstancial; d'altres, la d'atribut, i d'altres, la de determinant nominal: *s'instal·là a Princeton, on fou membre de l'Institute for Advanced Study i on residí fins a la seva mort.*

Transcriviu íntegrament en el quadern de respostes cadascun dels constituents damunt dits, i indiqueu quina funció sintàctica exerceixen.

[1 punt]

3.3. Anoteu en el quadern de respostes TOTS els mots del text que porten accent diacrític. (No cal que expliqueu per quin motiu en porten; si algun d'aquests mots surt més d'una vegada, no cal que ho feu constar.)

[0,5 punts]

3.4. Pareu atenció al fragment següent, subratllat en el text: *El 1921 li fou atorgat el premi Nobel de física pel seu treball sobre l'efecte fotoelèctric.*

De les quatre opcions següents, només UNA és correcta. Indiqueu quina és:

- a) *El 1921* FA de subjecte, i *pel seu treball sobre l'efecte fotoelèctric* NO FA de complement d'agent.
- b) *atorgat* NO ÉS un participi passat, i *el premi Nobel de física* NO FA de subjecte.
- c) *El 1921* NO FA de subjecte, i *pel seu treball sobre l'efecte fotoelèctric* FA de complement d'agent.
- d) *atorgat* ÉS un participi passat, i *el premi Nobel de física* FA de subjecte.

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

3.5. Descriviu o representeu amb símbols fonètics els sons que corresponen a les lletres en negreta:

trobà **l**loc ensenyament fins al **Z**uric

[1 punt]

Proves d'Accés a la Universitat. Curs 2009-2010

Llengua catalana i literatura

Sèrie 1

Opció d'examen

(Marqueu el quadre de l'opció triada)

OPCIÓ A

OPCIÓ B

1	1.1.	Total
	1.2.	
	1.3.	
	1.4.	
	1.5.	
	1.6.	
2	2.1.	Total
	2.2.	
	2.3.	
3	3.1.	Total
	3.2.	
	3.3.	
	3.4.	
Suma de notes parcials		
Descompte per faltes		
Qualificació		

Etiqueta identificadora de l'alumne/a

Etiqueta de qualificació

Ubicació del tribunal

Número del tribunal

La prova consta de tres parts: 1) comprensió lectora, 2) expressió escrita, i 3) reflexió lingüística. Heu de triar UNA de les dues opcions (A o B) i fer-ne les parts 1 i 2. A més, heu de fer la part 3, que és comuna a totes dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions que us plantegem tot seguit.

Tres mesos després, efectuat el meu matrimoni, ens vam traslladar a Barcelona, instal·lant-nos al carrer de Fontanella perquè la meva mare tingués una església prop i jo el meu despatx no massa lluny del centre. Així ho deien els de casa, i fins jo ho repetia als coneguts. Però jo, en mirar aquella peça que els meus pares s'esmeraren a guarnir amb mobles de moda tan novets i polits que, en anar-hi a escriure una carta, fins em semblava que hi havia d'entrar mudat... pensava: —Pobres senyors!, això sí que el mateix podien plantar-ho al capdavant de la Barceloneta que al capdamunt del passeig de Gràcia! D'aquí que jo tindrè plets, que n'hauran caigut, de llamps!

D'altra banda, com que la Matildeta i jo no cabíem a la pell de veure'ns nostres, i tot el dia anàvem repenjats del braç de l'un cantó a l'altre, el primer client que m'hagués volgut honrar m'hauria semblat ben impertinent. I no dic si a la Matildeta, que ni les tres o quatre cartes que vaig enviar, en altres tants mesos, em va deixar escriure a soles!

—Vine, vine, Tildona —li deia jo agafant-la per la cintura.

I ella, en obrir la mampara, aixecant-se la falda de la segona o tercera bata de mussolina que estrenava, com per no desflorar la virginitat d'aquelles rajoles que la meva mare curava de tenir lluentíssimes, m'acompanyava manyagona a la gran taula ministre, i, un cop jo assegut davant del full de paper, que esclatava, com una congesta ferida pel sol, damunt del negre d'atzabeja de la cartera, se'm posava al costat ajupideta, apuntalava el colze esquerre a la taula i em passava l'altre braç pel coll. Llavors, amb sa dolça càrrega damunt, jo anava escrivint, i ella em pagava amb petons els elogis que d'ella feia en aquell tros de paper. Si la carta era per als seus pares, volia escriure-hi després; i jo em feia enrere, ella se m'asseia a la falda, i, mentre joguinejava recitant dolenteries com si se les anés dictant, jo li bufava els rinxolets del clatell o li inquietava el colze per fer-li fer gargots.

¿Hauria pogut redactar així una demanda o una querella qualsevol? Doncs ja no dic res, si és de divorci! Ni ¿com escolto a soles la clienta, si és jove i bonica? La Matildeta estava boja per mi, i jo boig per ella. Algun cop, descansant, mig desmaiat, d'alguna d'aquelles mirades que ens encreuàvem com espasins i que sosteníem clavades temps i temps, li havia dit:

—Mira, perla: jo tinc un amic, metge a Vilaniu, que si ens veiés així (no ho dubtis) diria que estem tocats, que hem d'anar a parar a Sant Boi.

Ella esclafia una rialla que li inflava d'una manera deliciosa el sotabarba, i acabava exclamant:

—Quin ximple!

Tornàvem a travessar-nos aquelles dolces espases al cor, i, quan em queia abraçada al coll, jo li deia a l'orella:

—I ¿que no és molt més sublim aquesta bogeria que tota la *sabiduria* humana?

Narcís OLLER. *La bogeria*. 1899

1. Comprensió lectora

1.1. Segons aquest passatge de *La bogeria*, quina professió tenia el narrador del text? Copieu-ne una frase que justifiqui la resposta.

[0,5 punts]

1.2. Expliqueu breument el sentit de l'exclamació «D'aquí que jo tindrè plets, que n'hauran caigut, de llamps!». Escriviu vint paraules com a màxim.

[1 punt]

1.3. En relació amb el text, indiqueu si les afirmacions següents són certes o falses.

	<i>Cert</i>	<i>Fals</i>
a) Els pares del narrador es van traslladar amb ells a viure a Barcelona.	☐	☐
b) La Matildeta encarregava a la Tildona que no deixés escriure cartes sol al seu marit.	☐	☐
c) Les cartes per als pares de la Tildona les havia d'escriure ella sola.	☐	☐
d) El narrador escrivia les cartes al damunt d'una cartera negra.	☐	☐
e) La Matildeta i el seu marit s'aguantaven sovint la mirada durant una estona llarga.	☐	☐

[0,5 punts]

1.4. Quin tipus de text predomina en aquest passatge de Narcís Oller?

- text argumentatiu text instructiu
 text conversacional text narratiu

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

1.5. Senyaleu quin dels mots següents recull el sentit de la forma *manyagona* que apareix en el text:

- ajupida afectuosa
 rondinaire seriosa

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

1.6. Resoleu les qüestions següents, sobre les lectures obligatòries d'aquest curs.

[1 punt]

1.6.1. Contesteu breument aquestes preguntes, relatives a *La bogeria*, de Narcís Oller:

a) Quin renom donaren a Daniel Serrallonga els seus amics?

b) Quin defecte físic tenia Carolina Serrallonga?

c) Com es deia la dona de Daniel Serrallonga?

d) Quants fills van tenir en Daniel i la seva dona?

e) Com s'anomena el manicomi on tanquen en Daniel?

1.6.2. Ordeneu cronològicament, assignant-los un número de l'1 al 5, els esdeveniments següents de la novel·la *Mirall trencat*, de Mercè Rodoreda.

La cupletista Pilar Segura queda embarassada de l'Eladi.

L'Armanda deixa la torre i se'n va a viure en un pis.

El senyor Nicolau Rovira compra una joia a Teresa Goday.

En Jaume mor ofegat a la bassa.

Els Valldaura compren la torre a Sant Gervasi.

2. Expressió escrita

2.1. Torneu a escriure, amb paraules més entenedores, el que s'expressa en el fragment següent: «com que la Matildeta i jo no cabíem a la pell de veure'ns nostres, i tot el dia anàvem repenjats del braç de l'un cantó a l'altre, el primer client que m'hagués volgut honrar m'hauria semblat ben impertinent. I no dic si a la Matildeta, que ni les tres o quatre cartes que vaig enviar, en altres tants mesos, em va deixar escriure a soles!».

[1,5 punts]

- 2.2. En aquest text del segle XIX es descriu una situació d'enamorament i s'expliquen algunes coses que feien els personatges protagonistes al principi de ser casats. Imagineu com es comportaria avui una parella d'enamorats en començar a viure junts, i descriuiu-ne una situació quotidiana. Redacteu un text d'entre vuitanta i cent paraules.

[1,5 punts]

- 2.3. Al final d'aquest passatge de *La bogeria* es parla, justament, d'estar «boig» i de «bogeria». Aquests termes, però, no tenen pas sempre el mateix sentit en català. Escriviu dues oracions amb l'adjectiu *boig* i dues més amb el substantiu *bogeria* i feu que en la primera oració de cada cas el mot prengui el sentit recte i en l'altra, un sentit figurat.

[1 punt]

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions que us plantegem tot seguit.

CAPÍTOL III. DRETS I OBLIGACIONS DELS USUARIS DE GOS- SOS D'ASSISTÈNCIA

ARTICLE 11. DRET D'ACCÉS A L'ENTORN

1. L'usuari o usuària d'un gos d'assistència té reconegut el dret d'accés a l'entorn acompanyat de l'animal en els termes establerts en aquesta llei.

2. L'exercici del dret d'admissió resta limitat per les prescripcions d'aquesta llei.

3. El dret d'accés a l'entorn comporta la facultat de l'usuari o usuària d'accedir a tots els llocs, els locals, els establiments, els allotjaments, els transports i els espais, públics o d'ús públic que determina l'article 12, acompanyat del gos d'assistència i en condicions d'igualtat amb la resta de ciutadans.

4. El dret d'accés a l'entorn empara la deambulació i la permanència als llocs, els espais i els transports que determina l'article 12, i també la permanència constant del gos al costat de l'usuari o usuària, sense impediments o interrupcions que puguin impedir l'assistència correcta.

5. L'accés, la deambulació i la permanència del gos d'assistència als llocs, els espais i els transports en la manera que s'estableix en aquesta llei no pot implicar cap despesa addicional per a l'usuari o usuària, llevat que la despesa sigui en concepte de contraprestació d'un servei específic avaluable econòmicament.

6. L'exercici del dret d'accés a l'entorn no es pot condicionar a l'atorgament de cap tipus de garantia per part de l'usuari o usuària del gos d'assistència.

ARTICLE 12. DETERMINACIÓ DELS LLOCS, ELS LOCALS, ELS ESTABLIMENTS, ELS ALLOTJAMENTS, ELS TRANSPORTS I ELS ESPais PÚBLICS O D'ÚS PÚBLIC

Als efectes del que estableix l'article 11, els usuaris de gossos d'assistència poden accedir als espais següents, amb independència de llur titularitat pública o privada:

a) Llocs, locals i establiments d'ús públic:

- Els descrits en la normativa vigent en matèria d'espectacles, activitats recreatives i establiments públics.
- Els inclosos en la normativa vigent en matèria de serveis socials.
- Els centres d'esbarjo i temps lliure.
- Les instal·lacions esportives, incloses les piscines fins al marge de la zona d'aigua.
- Els centres oficials, inclosos els edificis judicials.
- Els centres d'ensenyament de tots els nivells, tant públics com privats.
- Els centres sanitaris i assistencials, tant públics com privats.
- Els despatxos i les oficines de professionals liberals.
- Els centres religiosos.
- Els museus i els locals d'ús públic o d'atenció al públic.
- Els espais d'ús general i públic de les estacions de qualsevol tipus de transport públic o d'ús públic, dels aeroports i dels ports.
- Qualsevol altre lloc, local o establiment d'ús públic o d'atenció al públic.

b) Allotjaments i altres establiments turístics: els hotels, els albergs, els campaments, els bungalows, els apartaments, els càmpings, els balnearis, els parcs aquàtics, d'atraccions, temàtics i zoològics, i els establiments turístics en general.

c) Transports públics: qualsevol tipus de transport col·lectiu que sigui d'ús públic, en l'àmbit de les competències de les administracions catalanes i que dugui a terme el servei dins del territori de Catalunya.

d) Platges, rius, llacs i altres superfícies o masses d'aigua.

e) Espais naturals de protecció especial on es prohibeixi expressament l'accés amb gossos. Aquesta prohibició no és aplicable a les persones amb discapacitat usuàries de gossos d'assistència.

1. Comprensió lectora

1.1. En l'article 11 d'aquest text legal es parla de *accés*, *deambulació* i *permanència* en determinats llocs. Quina diferència hi ha entre aquests tres conceptes?

[0,5 punts]

1.2. Què vol dir el text quan afirma que «L'exercici del dret d'admissió resta limitat per les prescripcions d'aquesta llei»? Escriviu vint paraules com a màxim.

[1 punt]

1.3. En relació amb el text, indiqueu si les afirmacions següents són certes o falses.

	<i>Cert</i>	<i>Fals</i>
<i>a)</i> Els usuaris i usuàries de gossos d'assistència tenen dret a accedir als llocs especificats juntament amb el gos.	☐	☐
<i>b)</i> Els propietaris dels espais d'ús públic poden cobrar els serveis específics que ofereixin als usuaris i usuàries de gossos d'assistència que hi accedeixin.	☐	☐
<i>c)</i> Els propietaris dels espais d'ús públic poden demanar garanties als usuaris i usuàries de gossos d'assistència que hi accedeixin.	☐	☐
<i>d)</i> Es garanteix el dret d'accés amb el gos d'assistència a qualsevol transport públic, encara que circuli fora de Catalunya.	☐	☐
<i>e)</i> Els usuaris i usuàries de gossos d'assistència poden accedir a alguns llocs on està prohibit específicament d'anar-hi amb gossos.	☐	☐

[0,5 punts]

1.4. Aquest text legal és un document de caràcter normatiu i té uns trets formals molt específics. Marqueu quina de les característiques següents **no és pròpia** d'un text jurídic:

☐ precisió	☐ exhaustivitat
☐ reiteració	☐ subjectivitat

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

1.5. Torneu a llegir atentament l'article 12 i senyaleu quin és l'antecedent del pronom *llur* en aquesta oració: «Als efectes del que estableix l'article 11, els usuaris de gossos d'assistència poden accedir als espais següents, amb independència de **llur** titularitat pública o privada».

- els efectes del que estableix l'article 11 els usuaris de gossos d'assistència
 els gossos d'assistència els espais següents

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

1.6. Resoleu les qüestions següents, sobre les lectures obligatòries d'aquest curs.

[1 punt]

1.6.1. Ordeneu cronològicament, assignant-los un número de l'1 al 5, els esdeveniments següents de *La bogeria*, de Narcís Oller:

- Daniel Serrallonga guanya un plet contra les seves germanes.
 Serrallonga vol constituir una comissió especial a les Corts de Madrid per a capturar els assassins del general Prim.
 Armengol i el narrador troben Serrallonga al passeig de Colom de Barcelona.
 Daniel Serrallonga munta una foneria de ferro a Vilaniu.
 Daniel Serrallonga es casa a Vilaniu.

1.6.2. Contesteu breument aquestes preguntes sobre *Mirall trencat*, de Mercè Rodoreda:

- a) Qui va ser el segon marit de Teresa Goday?
b) On marxarà la Sofia, en esclatar la guerra?
c) Quin personatge de la novel·la havia estat amic personal de Granados?
d) Qui era la mare de la Maria?
e) Quin ocell va presagiar la mort d'en Jaume?

2. Expressió escrita

2.1. En el punt 6 de l'article 11 llegim que «l'exercici del dret d'accés a l'entorn no es pot condicionar a l'atorgament de cap tipus de garantia per part de l'usuari o usuària del gos d'assistència». Torneu a escriure aquesta oració d'una manera més planera i sense fer servir cap dels termes següents: *exercici, entorn, condicionar, garantia, usuari, usuària*.

[1,5 punts]

- 2.2. En el text es reproduïen dos articles del capítol «Drets i obligacions dels usuaris de gossos d'assistència». Redacteu, ara amb un llenguatge similar al del text, un apartat d'una hipotètica llei sobre *drets i obligacions dels ciutadans i ciutadanes que conviuen amb gossos al seu domicili*. Escriviu entre vuitanta i cent paraules.

[1,5 punts]

- 2.3. L'article 12.d parla de «Platges, rius, llacs i altres superfícies o masses d'aigua». Penseu quatre d'aquestes «altres superfícies o masses d'aigua» i construïu una oració amb cadascuna. Les oracions han de tenir més de deu paraules i no cal que tinguin res a veure amb el text.

[1 punt]

PART COMUNA

3. Reflexió lingüística

3.1. Considereu l'oració següent i responeu a les preguntes:

[0,5 punts]

En aquesta biblioteca no hi pot haver cap altre llibre que resumeixi tan bé els aspectes socials de la zona que estudiem.

a) Quin és el verb principal?

b) Quina funció sintàctica fa el primer *que*?

c) Quin és l'antecedent del segon *que*?

d) Quin és el subjecte de *estudiem*?

e) Quina funció sintàctica fa el constituent *els aspectes socials de la zona que estudiem*?

3.2. Senyaleu en cada apartat de quin tipus d'oració composta es tracta:

[0,5 punts]

a) Encara no havien estalviat gaire, tanmateix ja estaven contents.

b) Anar d'excursió demà no és una bona idea.

c) El tren va arribar tard perquè hi havia una avaria a l'estació central.

d) Els turistes, que no eren de la Unió Europea, havien de passar un control especial.

e) Escoltava música mentre estudiava.

3.3. Digueu a quin dels substantius subratllats se li ha atorgat un gènere incorrecte segons la normativa:

- Aquí tractem la còlera com a símptoma d'una malaltia mental.
- El fi d'aquest treball és aprendre més coses.
- Ara ja no som a temps de canviar-li les costums.
- Només publiquen un editorial si l'han consensuat.

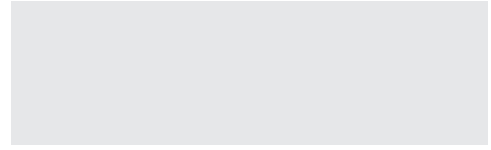
[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

3.4. Senyaleu quin d'aquests mots NO conté un so oclusiu sonor:

- rebuig
- desig
- gavatx
- nap-buf

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

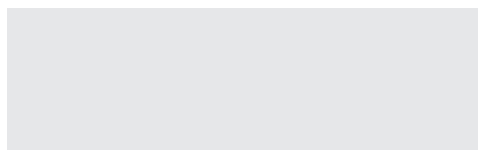
Etiqueta del corrector/a

--	--

--	--

Etiqueta identificadora de l'alumne/a

Proves d'Accés a la Universitat. Curs 2009-2010

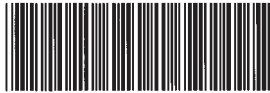
Llengua catalana i literatura

Sèrie 4

Opció d'examen

(Marqueu el quadre de l'opció triada)

OPCIÓ A

OPCIÓ B

1	1.1.	Total
	1.2.	
	1.3.	
	1.4.	
	1.5.	
	1.6.	
2	2.1.	Total
	2.2.	
	2.3.	
3	3.1.	Total
	3.2.	
	3.3.	
	3.4.	
Suma de notes parcials		
Descompte per faltes		
Qualificació		

Etiqueta identificadora de l'alumne/a

Etiqueta de qualificació

Ubicació del tribunal

Número del tribunal

La prova consta de tres parts: 1) comprensió lectora, 2) expressió escrita, i 3) reflexió lingüística. Heu de triar UNA de les dues opcions (A o B) i fer-ne les parts 1 i 2. A més, heu de fer la part 3, que és comuna a totes dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions que us plantegem tot seguit.

La Pobla de Ladron, 19 de setembre

Dues setmanes com de fantasmagoria, pobres somnàmbuls que som tots...

La 4a companyia sortí de la reserva a causa de la violència del contraatac enemic. Hem tingut moltes baixes.

Ara ens han donat un petit descans, a la Pobla mateix, on arriben bombes d'obús i de morter i fins les bales perdudes de metralladora. L'aviació ve a cagar-s'hi dos o tres cops per dia; tenim un piquet de guàrdia al cim del campanar per a donar l'alarma i no ho diuen pas d'altra manera: «Ja caguen!». Perquè només donen l'alarma quan veuen desprendre's les bombes dels avions; si l'haguessin de donar cada vegada que passa una esquadrada no ens podríem moure de la cova.

La cova és el celler de l'única casa que s'aguanta encara, un edifici de carreus, potser del segle XV. Un celler subterrani i amb voltes de pedra; el bombardeig hi retruny com la veu d'un profeta en unes catacumbes i la polseguera que entra per l'escala de cargol ens fa tossir.

La Pobla a penes conserva res més que aquesta casa i les ruïnes de l'església; la resta és un pilot de runa. El carrer major està ple de pergamins i escriptures antigues; una bomba d'aviació va explotar dins l'arxiu parroquial i el va escampar pels aires. No sempre baixo a la cova quan hi ha alarma, que un acaba cansant-se'n; de vegades prefereixo mirar-me els avions com descarreguen. Semblen insectes que tot volant ponguessin els seus ous allargats. De vegades m'entretinc escorcollant escriptures; és curiós com en el segle XV i encara a primeries del XVI, les escriptures en aquesta comarca seguien redactant-se en una barreja de català i aragonès.

Aquestes dues setmanes passades he viscut com sota els efectes d'una forta dosi de cocaïna. Era estranyament feliç. Ara sé que vam reconquistar la Pobla, que l'enemic havia reprès amb una contraofensiva; no hi vam trobar més ànima viva que els polls. Quantitats increïbles! Ens gratem com uns frenètics.

Podria explicar amb coherència què vaig fer durant aquells quinze dies? No. La batalla no deixa record. Un diu i fa coses com si les hi dictés un altre. Recordo vagament que em movia —i res més.

Recordo una esplanada; un rostoll o un erm? L'enemic havia emplaçat les metralladores com si hagués assistit a la meva conferència d'Olivet: els focs es creuaven a l'altura del ventre. Impossible passar. I l'ordre era que passéssim —a pit descobert: no teníem tancs.

En Gallart, al davant de la companyia, va caure el primer; poc després el Propagandista. Recordo unes tiges d'espígol que el vent vinclava: de tant en tant una d'elles es partia pel mig com segada per una falç invisible. Els reclutes ploraven; era la primera vegada que veien la cara de la guerra. Caigué l'altre oficial, un tal Miralles, i em

vaig trobar sol al front de les tres seccions. A penes quedava la meitat de la companyia; vam recular cap a un bosc de pins i savines.

Entre els pins queien granades del 75 i bombes de morter, però en comparació de l'esplanada semblava un oasi de pau. Hi havia el problema dels ferits. Els sentíem cridar; alguns tractaven de cridar i la veu es trencava en un singlot com el cant d'un gall a qui degollen. No teníem comunicació amb el batalló. Darrere el bosc s'estenia un altre erm, un espai descobert, sense arbres, també batut per les metralladores. Els reclutes s'adonaven de l'abandó en què queien els ferits; ni pensar-ho, recollir-los! En perdríem més que no en recolliríem.

Joan SALES. *Incerta glòria*. 1969

1. Comprensió lectora

- 1.1. El personatge que escriu aquestes notes no és un soldat qualsevol; té una formació intel·lectual notable i responsabilitats militars. Assenyaleu tres detalls que apareguin en el text i que ho corroborin.

[0,5 punts]

- 1.2. Aquest text forma part d'una mena de dietari que el protagonista escriu, quan pot, mentre és al front, durant la Guerra Civil espanyola. Per què comença amb les paraules «Dues setmanes com de fantasmagoria, pobres somnàmbuls que som tots...»? Escriviu vint paraules com a màxim.

[1 punt]

1.3. D'acord amb el text, indiqueu si les afirmacions següents són certes o falses.
[0,5 punts]

	<i>Cert</i>	<i>Fals</i>
a) Els soldats que fan guàrdia al campanar donen l'alarma sempre que els avions enemics passen per damunt del poble.	☐	☐
b) A l'arxiu parroquial d'aquell poble hi havia documents del segle XV escrits en una barreja de català i aragonès.	☐	☐
c) L'autor d'aquestes notes va consumir cocaïna durant dues setmanes.	☐	☐
d) L'autor d'aquestes notes havia fet una conferència sobre com s'han d'emplaçar les metralladores.	☐	☐
e) De seguida que els soldats de la companyia sentien cridar els ferits, els anaven a recollir.	☐	☐

1.4. Aquest text, com és propi dels dietaris, s'ha redactat des d'un punt de vista subjectiu i s'ha construït gramaticalment...

☐ en primera persona.	☐ en segona persona.
☐ alternant la primera i la segona persona.	☐ alternant la primera i la tercera persona.

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

1.5. Segons l'autor, l'única casa que s'aguanta a la Pobla és «un edifici de carreus». Què significa exactament aquesta expressió?

☐ l'oficina de correus municipal	☐ una casa construïda amb pedres tallades
☐ una casa que dona a més d'un carrer	☐ un edifici on poden entrar carros

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

1.6. Resoleu les qüestions següents sobre les lectures obligatòries d'aquest curs.
[1 punt]

1.6.1. Contesteu breument aquestes preguntes sobre *La bogeria*, de Narcís Oller:

- a) Quin era el nom de la casa familiar dels Serrallonga?
- b) On va anar a viure el narrador quan es va casar?
- c) Qui era Riudavets?
- d) A quin advocat va acudir la dona de Daniel Serrallonga quan es va voler separar?
- e) Com es deia el germà de la Salomé?

1.6.2. Indiqueu si les afirmacions següents, relatives a *Mirall trencat*, de Mercè Rodoreda, són certes o falses:

	<i>Cert</i>	<i>Fals</i>
a) L'Eladi va tenir una relació amb l'Armanda.	☐	☐
b) La novel·la <i>Mirall trencat</i> està estructurada en dues parts ben diferenciades.	☐	☐
c) La Maria morirà clavada a les branques d'un xiprer del jardí.	☐	☐
d) Jesús Masdéu era, en realitat, fill de la Teresa.	☐	☐
e) El títol de la novel·la prové d'un mirall de mà que se li trenca a l'Armanda.	☐	☐

2. Expressió escrita

- 2.1. En el text predominen les frases curtes, sense gaire complexitat sintàctica, i la juxtaposició. Torneu a escriure el fragment següent afegint-hi els nexes necessaris per a enllaçar totes les oracions, coordinant-les o subordinant-les, de manera que el transformeu en una sola oració composta: «Els reclutes ploraven; era la primera vegada que veien la cara de la guerra. Caigué l'altre oficial, un tal Miralles, i em vaig trobar sol al front de les tres seccions. A penes quedava la meitat de la companyia; vam recular cap a un bosc de pins i savines.»
[1,5 punts]

- 2.2. Imagineu l'anotació que podríeu afegir al vostre hipotètic dietari aquest vespre, en el qual expliquéssiu algunes coses que us passat al llarg del dia. Escriviu un text d'entre vuitanta i cent paraules.
[1,5 punts]

- 2.3. Quan van reconquistar la Pobla, els soldats hi van trobar *polls*, i al celler on es refugiaven hi havia una escala de *caragol*. Tant un mot com l'altre (*polls* i *caragol*) poden designar coses ben diferents. Escriviu dues frases amb cadascun i feu que hi prenguin un sentit clarament diferent.

[1 punt]

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions que us plantegem tot seguit.

EXTINCIÓ ANIMAL, DESASTRE HUMÀ

A final de març, el satèl·lit *Envista* va detectar un trencament insòlit del casquet polar antàrtic. Amb la perspectiva aèria, es podia veure que el pont de glaç que unia l'Antàrtida amb la plataforma de Wilkins, una peça de 15.000 quilòmetres quadrats, s'havia esquarterat. La notícia afegia un bri d'inquietud a la preocupació dels científics per un esquarterament que, més enllà de l'espectacularitat visual, posa contra les cordes, a l'altre costat de l'esfera terràquia, la supervivència d'un dels mamífers més extraordinaris de la terra, l'ós polar. El rei de l'Àrtic, el predador més voraç que hi ha sobre la Terra, assisteix a una transformació radical del seu ecosistema. A causa de l'escalfament planetari, el glaç sobre el qual habita aquest mamífer es fon tres setmanes abans que l'any 1970. Això li dificulta els moviments i li altera d'una manera decisiva el cicle biològic, perquè li malmet la capacitat de reproduir-se. Avui, l'ós polar és un dels candidats amb més possibilitats de desaparèixer de la superfície de la Terra.

A qui preocupa, però, el futur d'aquesta bestiola quan el món, segons el Fons Monetari Internacional, està embarcat en la recessió més profunda des de la Segona Guerra Mundial i hi ha milions de persones desocupades? Com podem encaboriar-nos amb el descens de natalitat d'aquest plantígrad o de qualsevol altre animal quan la crisi clivella el nostre propi projecte de vida? En època de vaques grasses —quan les necessitats bàsiques del primer món eren cobertes— el documental d'Al Gore *Una veritat incòmoda* va despertar una conscienciació entre polítics i opinió pública de tot el món sobre la necessitat de lluitar contra el canvi climàtic. La degradació del planeta va passar a ocupar primeres planes de diaris i tertúlies, reunions europees de primers ministres i cime-res mundials. Avui, el combat contra l'escalfament del planeta continua aparentment a l'agenda dels polítics, però l'arribada del terratrèmol econòmic ha aigualit la convicció ecològica de fa un parell d'anys. El canvi climàtic continua preocupant, però no ocupa tant. La desaparició d'espècies preocupa poc i ocupa encara menys.

«Si només ens ocupem dels bancs, tota la resta acabarà essent una bogeria», adverteix Simon Stuart, responsable de la Unió Internacional per a la Conservació de la Natura (IUCN), l'organisme que elabora anualment la llista d'espècies en perill més fiable del món. «Els bancs es recuperaran. Però les espècies, una volta que desapareguin, hauran desaparegut per sempre més», recorda Stuart, que reforça la idea que els poders públics «han d'atendre allò urgent, però sense deixar de tenir cura d'allò important». I la conservació de les espècies, indispensables per al manteniment de l'equilibri del planeta, ho és. I ho és molt més en vista de les xifres. Segons la IUCN, quasi un mamífer de cada quatre arreu del món és en perill d'extinció. A la mar, l'excés de pesca i l'acidificació afecten espècies tan diverses com la tonyina blava o la posidònia. Cada any, s'extingeixen entre 10.000 i 50.000 espècies. El degoteig és constant.

Violeta TENA. *El Temps*, núm. 1299 (5 maig 2009)

1. Comprensió lectora

1.1. Què vol dir l'autora del text quan afirma que «el canvi climàtic continua preocupant, però no ocupa tant»? Escriviu deu paraules com a màxim.

[0,5 punts]

1.2. El text relaciona estretament el canvi climàtic amb l'extinció d'espècies animals i fa referència al cas de l'ós polar. Expliqueu breument per què, segons l'autora, el canvi climàtic amenaça la supervivència de l'ós polar. Escriviu vint paraules com a màxim.

[1 punt]

1.3. D'acord amb el text, indiqueu si les afirmacions següents són certes o falses.

[0,5 punts]

	<i>Cert</i>	<i>Fals</i>
a) L'Àrtic i l'Antàrtic estaven units fins ara per la plataforma de Wilkins.	☐	☐
b) Als óssos, ara els costa reproduir-se perquè el glaç es fon abans d'hora.	☐	☐
c) Al Gore va alertar, en un documental, sobre el perill de desaparició dels óssos polars.	☐	☐
d) La tonyina blava i la posidònia són alguns dels mamífers en perill d'extinció que assenyalava la IUCN.	☐	☐
e) Segons la IUCN, cada any s'extingeixen més de 10.000 espècies.	☐	☐

1.4. El text prové d'un reportatge de divulgació científica i presenta un seguit de trets formals característics. Senyaleu quin dels trets següents NO seria propi d'un text periodístic d'aquest tipus:

☐ el discurs recolza en dades objectives	☐ s'hi citen les fonts i s'hi expliquen les sigles
☐ s'hi expressen els sentiments de l'autor	☐ s'hi fan servir alguns tecnicismes lèxics

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

1.5. En l'oració «l'arribada del terratrèmol econòmic ha aigualit la convicció ecològica de fa un parell d'anys», quin és el sentit del verb *aigualir*?

☐ aguditzar	☐ rebaixar
☐ eliminar	☐ capgirar

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

1.6. Resoleu les qüestions següents, sobre les lectures obligatòries d'aquest curs.

[1 punt]

1.6.1. Assigneu cadascun dels passatges següents a un d'aquests cinc personatges de *La bogeria*, de Narcís Oller:

Daniel Serrallonga, Adela Serrallonga, el narrador, Armengol, Pròsper Giberga.

a) «El cas d'en Daniel no és de neurastènia pròpiament dita, com pensaran el meu pare i tots els metges antiquats, sinó de vesània hereditària: la du ja de naixença.»

b) «Assassina! *envenenadora* del meu germà! lladre!... fora d'aquí!»

c) «Vull dir que, amb intenció o sense, però sempre amb una imprevisió cruel, començant pels de la família i acabant pel darrer xaval de carrer, la societat en massa és qui empeny i estimba a aqueixos fossars de carn viva que en diem manicomis el noranta per cent dels que hi pateixen.»

- d)** «El jutge, que és un ximple, un tocacampanes, un taral·lirot, un... d'allò... un... un... un ningú... sap?... m'ha fet una porcada, l'infeliç!... Però... miri... Pitjor per a ell!... Vostès, aquí, li podran pe... li podran to... tocar l'esquena, que és el que es mereix.»
- e)** «Calla, home, calla!... si t'he de parlar d'en Bandereta! Que ens en descuidàvem! Anem a passeig, anem, que en porto un feix.»

1.6.2. Contesteu breument aquestes preguntes sobre *Mirall trencat*, de Mercè Rodoreda:

- a)** Com es diu el marit de Sofia Valldaura?
- b)** Quants fills va tenir Teresa Goday?
- c)** Com es guanyava la vida Miquel Masdéu?
- d)** Quin era el nom artístic de Pilar Segura?
- e)** L'Armanda va reconèixer un milicià quan van a incautar la torre. Qui era?

2. Expressió escrita

2.1. El text està estructurat en tres paràgrafs que tenen unitat temàtica. Proposeu un subtítol per a cada paràgraf que en resumeixi la idea central.

[1,5 punts]

2.2. Algunes actuacions per a preservar i recuperar les espècies animals autòctones de cada territori han resultat polèmiques, com ara la reintroducció dels óssos al Pirineu, o la protecció dels llops i les guineus, que de vegades tenen efectes perjudicials per a l'activitat humana. Argumenteu a favor o en contra de mesures ecologistes com aquestes, que poden col·lidir amb els interessos particulars de les persones. Escriviu un text d'entre vuitanta i cent paraules.

[1,5 punts]

- 2.3.** Encara que en el text es fa servir un llenguatge molt neutre, hi podem trobar algunes expressions que no es poden entendre a partir del significat literal, sinó que tenen un sentit figurat, com ara «posa contra les cordes» o «en època de vaques grasses». Proposeu una expressió alternativa a aquestes dues locucions i escriviu una oració amb cadascuna.

[1 punt]

PART COMUNA

3. Reflexió lingüística

3.1. Considereu l'oració següent i responeu a les preguntes.

[0,5 punts]

Digueu que vingui la noia que vau trobar dilluns passat a l'escola perquè m'expliqui què va veure.

a) Quin tipus de subordinada introdueix el primer *que*?

b) Quin tipus de subordinada introdueix *perquè*?

c) Quina funció sintàctica fa el primer *que*?

d) Quina funció sintàctica fa *què*?

e) Quins verbs de l'oració tenen el subjecte el·líptic i quin és aquest en cada cas?

3.2. Considereu el text següent i indiqueu si són certes o falses les afirmacions que hi ha a continuació:

[0,5 punts]

El ministeri es va trobar desbordat en veure que hi havien representants de totes les ideologies, inclosos els comunistes. Algú ens va informar que si ens quedàvem, correríem perill. Els periodistes ho van explicar a l'Angelats i ell els va preguntar que no marxessin, atès que havia protestat per telegrama al ministre sobre aquella situació.

	Cert	Fals
a) L'oració <i>si ens quedàvem, correríem perill</i> no s'ajusta a la normativa vigent.	☐	☐
b) L'ús del verb <i>haver-hi</i> s'ajusta a la normativa vigent.	☐	☐
c) El complement directe de <i>pregar</i> és <i>els</i> .	☐	☐
d) L'oració introduïda per <i>atès que</i> és una oració subordinada final.	☐	☐
e) L'ús de la preposició <i>a</i> en el complement <i>a l'Angelats</i> és correcte.	☐	☐

3.3. Fixeu-vos en els temps verbals següents i indiqueu quin NO s'ajusta a la normativa:

- Imperfet de subjuntiu del verb *escriure*: *escrigués* o *escrivís*, *escriguessis* o *escrivissis*, *escrigués* o *escrivís*, *escriguéssim* o *escrivíssim*, *escriguéssiu* o *escrivíssiu*, *escriguessin* o *escrivissin*.
- Present d'indicatiu del verb *lluir*: *lluo*, *lluus* o *llus*, *lluu* o *llu*, *lluïm*, *lluïu*, *lluen*.
- Passat simple d'indicatiu del verb *oir*: *oí*, *oïres*, *oí*, *oïrem*, *oïreu*, *oïren*.
- Imperatiu del verb *collir*: *cull*, *culliu*.

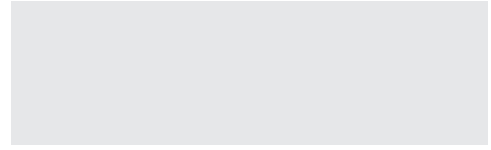
[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

3.4. Indiqueu quina de les sèries de mots següents conté una grafia en negreta que NO representa un so fricatiu alveolar sord:

- p**sa**lm, a**ce**r, pla**ça**
- eco**si**stema, ta**ssa**, dec**id**ir
- be**sn**ét, tran**ss**iberià, lloa**nça**
- ado**les**cent, ges**pa**, a**se**xual

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

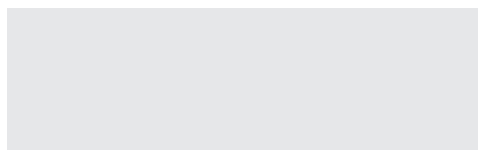
Etiqueta del corrector/a

--	--

--	--

Etiqueta identificadora de l'alumne/a

Proves d'Accés a la Universitat. Curs 2009-2010

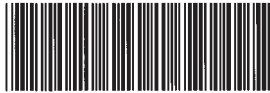
Llengua catalana i literatura

Sèrie 2

Opció d'examen

(Marqueu el quadre de l'opció triada)

OPCIÓ A

OPCIÓ B

1	1.1.	Total
	1.2.	
	1.3.	
	1.4.	
	1.5.	
	1.6.	
2	2.1.	Total
	2.2.	
	2.3.	
3	3.1.	Total
	3.2.	
	3.3.	
	3.4.	
Suma de notes parcials		
Descompte per faltes		
Qualificació		

Etiqueta identificadora de l'alumne/a

Etiqueta de qualificació

Ubicació del tribunal

Número del tribunal

La prova consta de tres parts: 1) comprensió lectora, 2) expressió escrita, i 3) reflexió lingüística. Heu de triar UNA de les dues opcions (A o B) i fer-ne les parts 1 i 2. A més, heu de fer la part 3, que és comuna a totes dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions que us plantegem tot seguit.

S'apartà una mica del cavallet, amb la paleta en una mà i el pinzell en l'altra, i pensà que hauria d'enfosquir el plec més llarg de la túnica de Moisès. Era una mica dur de pintar vellut, encara que fos de cotó i tingués el pèl molt arranat, perquè es bevia el color de pressa i costava de fer lliscar el pinzell. Ja tenia el dibuix fet: l'aigua al davant de tot, partida, els núvols a l'horitzó, tots els personatges. Sense que ho hagués fet expressament, Moisès s'assemblava al senyor Valldaura. Li faltava acabar de donar quatre tocs al fris de fulles verd fosc amb les boletes vermelles mal amagades per entremig, que emmarcava l'escena bíblica. Jesús Masdéu pintava tapissos per als magatzems Eudalt: n'hi encarregaven un cada dos mesos. Però *El pas del mar Roig*, fins aleshores no se n'adonava, estava eriçat de dificultats. La culpa era d'ell; quan el senyor Rodés li havia demanat que fes *Adam i Eva*, ell li havia proposat *El pas del mar Roig*: «Ja veurà quin tapís!» Agafà el pinzell i el féu lliscar pel vellut tot pensant: «Aquí voldria veure els noiets que fan exposicions; quatre peres i una ampolla buida, i els crítics amb la boca badada.» Havia nascut sense sort. El seu pare li deia sovint: «Vés a veure la senyora Valldaura de tant en tant; és rica i tu ets el seu fillol.» Li havia pagat els estudis; sempre que l'anava a veure, li donava diners. Travessava el reixat cohibit, però mentre esperava que el fessin entrar a la sala mirava les finestres ovalades, carregades de colors, i li semblava que el pit se li omplia d'un vent de grandesa.

Un dia anà a veure la seva padrina amb un tapís cargolat a sota el braç: *La roca de les sirenes*. El trobava més bonic que la natura morta de la carabassa i el conill que tenien penjada a la sala; i ella a penes si hi posà els ulls. Un altre dia s'atreví a insinuar-li que li agradaria fer un quadre del vestíbul: el foc dels escuts, l'aigua tacada de color... La senyora Valldaura, tot ventant-se amb aquell vano de la poma, li clavà una mirada com si volgués travessar-lo: «Encara tens molt de camí per caminar, Jesús; com diu el meu marit, un cromo el pot fer tothom.» Sortí descoratjat. Trepitjava la sorra com si fos d'or i com si el senyor Valldaura, que sempre el saludava mig sorprès i amb cara d'amoïnat, hagués de renyar-lo perquè s'enduia polsina d'aquella a la sola de les sabates. Donà unes quantes pinzellades amb els ulls mig clucs. Que n'hauria de passar d'hores davant d'aquell tros de vellut que potser no compraria mai ningú! Tot d'una sentí una foguerada d'inspiració: a la dona que Moisès tenia a la seva esquerra li pintaria la túnica blau Prússia i a la criatura que aquella dona duia a coll la hi faria groc llimona. Amb la mirada dura i dues arrugues verticals al front, s'apartà i mirà l'ombra del plec.

Mercè RODOREDA. *Mirall trencat*. 1974

1. Comprensió lectora

- 1.1. Què ha pintat, concretament, Jesús Masdéu en el transcurs de la narració del text, mentre s'explicaven detalls dels seus pensaments i de la seva vida?

[0,5 punts]

- 1.2. Per què diríeu que Jesús Masdéu, mentre pinta el tapís, té aquest pensament: «Aquí voldria veure els noiets que fan exposicions; quatre peres i una ampolla buida, i els crítics amb la boca badada». Escriviu vint paraules com a màxim.

[1 punt]

- 1.3. En relació amb el text, indiqueu si les afirmacions següents són certes o falses.

	<i>Cert</i>	<i>Fals</i>
a) El tapís <i>El pas del mar Roig</i> no havia estat idea del senyor Rodés.	☐	☐
b) El tapís <i>El pas del mar Roig</i> representava una escena bíblica.	☐	☐
c) Jesús Masdéu era un nét de la senyora Valldaura.	☐	☐
d) La senyora Valldaura va trobar molt bonic el tapís <i>La roca de les sirenes</i> .	☐	☐
e) El senyor Valldaura renyava el pintor perquè s'enduia pols d'or a les sabates.	☐	☐

[0,5 punts]

- 1.4. En aquest passatge de *Mirall trencat*, la veu del narrador barreja subtilment l'exposició d'algunes circumstàncies de la vida del pintor Masdéu amb l'explicació dels seus sentiments. Quin tipus de text hi predomina?

- text argumentatiu text prescriptiu
 text descriptiu text predictiu

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

- 1.5. El text indica que el senyor Valldaura sempre saludava el pintor «amb cara d'amoïnat». Quin d'aquests adjectius seria sinònim de *amoïnat* en aquest context?

- atrafegat preocupat
 enfadat intrigat

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

1.6. Resoleu les qüestions següents, sobre les lectures obligatòries d'aquest curs.

[1 punt]

1.6.1. Ordeneu cronològicament, assignant-los un número de l'1 al 5, els esdeveniments següents de *La bogeria*, de Narcís Oller:

- Daniel Serrallonga guanya un plet contra les seves germanes.
- Daniel Serrallonga vol constituir una comissió especial a les Corts de Madrid per a capturar els assassins del general Prim.
- Armengol i el narrador troben Serrallonga al passeig de Colom de Barcelona.
- Daniel Serrallonga munta una foneria de ferro a Vilaniu.
- Daniel Serrallonga es casa a Vilaniu.

1.6.2. Contesteu breument aquestes preguntes sobre *Mirall trencat*, de Mercè Rodoreda:

- a)* Qui va ser el segon marit de Teresa Goday?
- b)* On marxarà la Sofia, en esclatar la guerra?
- c)* Quin personatge de la novel·la havia estat amic personal de Granados?
- d)* Qui era la mare de la Maria?
- e)* Quin ocell va presagiar la mort d'en Jaume?

2. Expressió escrita

2.1. Torneu a escriure el fragment que va des de «un altre dia s'atreví a insinuar-li» fins a «la sola de les sabates» canviant-hi tot el que calgui per a passar-lo a primera persona del singular, com si el narrador fos el protagonista mateix.

[1,5 punts]

- 2.2. El text dóna a entendre els gustos artístics del pintor Jesús Masdéu. Expliqueu raonadament quins són els vostres gustos i les vostres preferències en matèria de pintura. Escriviu un text d'entre vuitanta i cent paraules.

[1,5 punts]

- 2.3. Els dos tapissos que ha pintat Jesús Masdéu es titulen *El pas del mar Roig* i *La roca de les sirenes*. Els mots *pas* i *sirenes* poden tenir, en català, més d'un sentit. Escriviu dues frases amb cadascun d'aquests mots, en les quals *pas* i *sirenes* tinguin un sentit clarament diferent.

[1 punt]

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions que us plantegem tot seguit.

NO SOM GAIRE RES

Deia Josep Pla que el llenguado s'estava extingint i que, per a dissimular-ho, als restaurants planxaven els peixos. En català també hi ha paraules que gairebé s'han extingit però que continuen apareixent als mitjans, als llibres i als films doblats, perquè uns professionals de la llengua planxen els textos.

Si una pandèmia selectiva ataqués l'exèrcit d'assessors i lingüistes del país, entre els danys col·laterals, veuríem que la roba que abans *s'eixugava* ara *s'asseca*, que els herois més atrevits ja no *gosen* ni *es veuen amb cor* de fer res i que quan els nens fan l'aniversari ningú no els diu *per molts anys*, sinó un sec i expeditiu *felicitats*. I el pitjor seria que a ningú no *li faria res*.

Entre aquests damnificats em vull fixar avui en el modest *gaire*: precís en el matís, però tan poca cosa que té les de perdre entre el sobrat *massa* i l'omnipresent *molt*. I així, quan el metge argentí del CAP ens diu, amb català porteny, «No mengi molt», ja no sabem si *no menjar gaire* i tenir sempre un budell buit o *no menjar massa* però treure el ventre de pena.

Quan una paraula es perd, no en perdem només els sons i el significat; també la seva relació amb tots els altres mots. El forat que deixa somou tot el sistema, de manera que, sense *gaire*, res, en català, ja no vol dir ben bé el mateix.

No és estrany, doncs, que els seus amics íntims *mai*, *gens* i *res*, que mai no havien sigut gaire positius, ara comencin a no tenir-les totes. *Res* es podria sentir més fort, amb el cosí de Zumosol *nada* ajudant-lo a abusar de *gens*. Però sap que està perdent la seva part més positiva; «En sabeu res?», demana insistent.

Gens, ja prou intimidat per *res*, no gosa fer preguntes ni posar condicions; i *mai* viu en un profund desconcert des que un anunci de Suzuki, emès repetitivament per la ràdio nacional de Catalunya, animava la gent amb carnet de cotxe a comprar-se una 125 tot dient-los: «Si mai heu portat moto, us oferim un curset gratuït». Quan tot fa pensar que el curset faria més profit als que no n'haguessin portat mai.

Però els damnificats no s'acaben aquí. Ho acaba sent qualsevol text que no hagi llimat aquelles arestes que fan impossible traduir-lo al castellà sense perdre'n l'essència. «M'agradaria fer-me vell dins una ciutat amb uns soldats no gaire de debò», diu el poema de Carner de la prova de selectivitat. I el de la tercera fila xiuxiueja al veí: «Saps què vol dir *gaire*?».

Albert PLA NUALART. *Avui* (15 juny 2009)

1. Comprensió lectora

- 1.1. La sentència de Josep Pla que encapçala aquest article fa ús de la ironia. L'autor de l'article ens dóna a entendre que Pla, en realitat, es referia a la llengua catalana quan parlava del «llenguado» que «s'estava extingint». D'acord amb la sentència de Josep Pla, indiqueu els conceptes correlatius de «els restaurants» i «planxar els peixos»:

El llenguado = La llengua

Els restaurants =

Planxar els peixos =

[0,5 punts]

- 1.2. Expliqueu quin és el tema d'aquest article periodístic. Escriviu vint paraules com a màxim.
[1 punt]

- 1.3. En relació amb el text, indiqueu si les afirmacions següents són certes o falses.

	<i>Cert</i>	<i>Fals</i>
a) Els herois d'ara no es veuen amb cor d'eixugar la roba.	☐	☐
b) El mot <i>gaire</i> té les de perdre per la competència que li fan <i>massa</i> i <i>molt</i> .	☐	☐
c) No menjar <i>gaire</i> implica tenir sempre un budell buit.	☐	☐
d) La casa Suzuki oferia un curset gratuït a qui no tingués carnet de cotxe.	☐	☐
e) El poema de Carner de la selectivitat de l'any passat feia servir l'adverbi <i>gaire</i> .	☐	☐

[0,5 punts]

- 1.4. L'article que heu llegit es va publicar en un diari. Quin tipus de text periodístic és?

notícia

crònica

text d'opinió

reportatge

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

- 1.5. Segons l'autor, quan una paraula es perd, «el forat que deixa **somou** tot el sistema». Quin és el sentit del verb *somoure*?

moure lleugerament

capgirar

fer desaparèixer

deixar immobilitzat

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

1.6. Resoleu les qüestions següents, sobre les lectures obligatòries d'aquest curs.

[1 punt]

1.6.1. Indiqueu si les afirmacions següents, relatives a *La bogeria*, de Narcís Oller, són certes o falses.

	<i>Cert</i>	<i>Fals</i>
a) Daniel Serrallonga creurà que la seva dona l'enganya amb Pròsper Giberga.	☐	☐
b) Pròsper Giberga era el metge de Vilaniu.	☐	☐
c) L'Adela i la Carolina són germanes de Daniel Giberga.	☐	☐
d) El fill de la Salomé i d'en Daniel l'anomenen, afectuosament, <i>la fura</i> .	☐	☐
e) El narrador de la història es casa amb la Matildeta, que és filla de Torralba.	☐	☐

1.6.2. Contesteu breument aquestes preguntes sobre *Mirall trencat*, de Mercè Rodoreda:

- a) Quin és l'escenari principal on transcorre la novel·la?
- b) Quina ocupació tenia la mare de la Teresa?
- c) Per què es va haver d'ajornar el casament de la Sofia?
- d) En quin arbre del jardí va morir la Maria?
- e) Què es dedicava a pintar, Jesús Masdéu?

2. Expressió escrita

2.1. Expliqueu, defugint les expressions populars que apareixen en el text, quina diferència hi ha entre «no menjar gaire» i «no menjar massa». Escriviu trenta paraules com a màxim.

[1,5 punts]

- 2.2. El text, encara que sigui de caràcter periodístic, fa servir nombrosos recursos literaris, com ara la personificació. Redacteu un diàleg figurat entre dos mots que hagin arribat fa poc a la llengua catalana i feu que expressin les preocupacions o les il·lusions que tenen. Escriviu entre vuitanta i cent paraules.

[1,5 punts]

- 2.3. Torneu a escriure la frase publicitària de Suzuki de manera que s'adreci efectivament als conductors de cotxe que mai no han portat moto.

[1 punt]

PART COMUNA

3. Reflexió lingüística

3.1. Considereu l'oració següent i responeu a les preguntes:

[0,5 punts]

Aquell matí l'àvia va renyar el noi, li va fúmer un mastegot, el va obligar a pentinar-se bé, el va acompanyar fins a la porta de l'escola i va observar com hi entrava.

a) Escriviu els pronoms febles que hi ha en l'oració.

b) Indiqueu la funció sintàctica de cada pronom feble.

c) Quin és l'antecedent de *se*?

d) Quins verbs de l'oració tenen subjecte el·líptic?

e) Quins són els antecedents d'aquests subjectes el·líptics?

3.2. Senyaleu en cada apartat l'oració subordinada i digueu de quin tipus és:

[0,5 punts]

a) No saben si aprovaran.

b) Encara que no em sembla bé, haig d'anar a treballar cada dia.

c) Els especialistes revisaran els informes si els paguen bé.

d) Els professors que havien treballat molt reberen una distinció.

e) Els metges van aconseguir l'augment del pressupost perquè es poguessin atendre més pacients.

3.3. Senyaleu quina de les afirmacions següents NO és certa:

- La tercera persona del present d'indicatiu del verb *dur* pot ser *duu* o *du*.
- La perífrasi d'obligació del verb *haver* pot ser *he de* + infinitiu o *haig de* + infinitiu.
- La primera persona del present d'indicatiu del verb *aparèixer* és *aparec* i el gerundi és *aparagent*.
- La primera persona del passat simple d'indicatiu del verb *fer* és *fiu*.

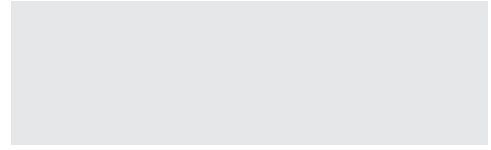
[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

3.4. Tenint en compte només les lletres en negreta, indiqueu quin dels mots següents conté un so diferent dels altres:

- des**ig**
- cor**retja**
- met**txa**
- passe**ig**

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

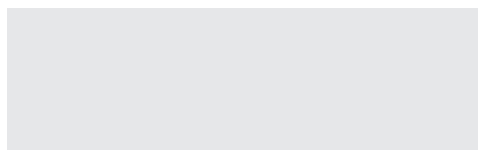
Etiqueta del corrector/a

--	--

--	--

Etiqueta identificadora de l'alumne/a

Proves d'Accés a la Universitat. Curs 2010-2011

Llengua catalana i literatura

Sèrie 1

Opció d'examen

(Marqueu el quadre de l'opció triada)

OPCIÓ A

OPCIÓ B

1	1.1.	Total
	1.2.	
	1.3.	
	1.4.	
	1.5.	
	1.6.	
2	2.1.	Total
	2.2.	
	2.3.	
	2.4.	
3	3.1.	Total
	3.2.	
	3.3.	
	3.4.	
Suma de notes parcials		
Descompte per faltes		
Qualificació		

Etiqueta identificadora de l'alumne/a

Etiqueta de qualificació

Ubicació del tribunal

Número del tribunal

La prova consta de tres parts: 1) comprensió lectora, 2) expressió escrita i 3) reflexió lingüística. Heu de triar UNA de les dues opcions (A o B) i fer-ne les parts 1 i 2. A més, heu de fer la part 3, que és comuna a totes dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions que us plantegem tot seguit.

Altrament, fóra injust amb ella si aquí no fes constar l'amabilitat amb què ens rebé [Adela]. Va mostrar-se contrariada que haguéssim fet el viatge en va, essent-nos tan fàcil aconseguir el nostre objectiu només emprenent-lo al revés, ja que en Daniel tot just feia dos dies que se n'havia anat a Madrid. Ens digué que no era precisament diputat per Vilaniu, com nosaltres pensàvem, sinó per la *circumcisió* veïna. Ens va explicar a sa manera les eleccions, que havien estat molt disputades. I, com que es veia que el triomf de son germà la tenia molt tova, vam aprofitar l'ocasió per a fer-li repetir dues o tres vegades el mot *circumcisió*, morint-nos interiorment de riure.

—Vostè el té tractat, el meu germà. ¡Oi que té un gran cap? Oh! Ell i jo ens entenem molt. De vegades li dic: «Quina llàstima que siguem germans!». Perquè (què vol que li digui?) a mi els homes m'agraden així, com ell, tan... tan fets a la seva, que prenen les coses amb calor i que no reculen ni que el món s'enfonsi. No ho sé! Això me'l fa mascle: entenc que tots haurien de ser així. Ell, tot, tot ho agafa amb entusiasme. Ja han vist, vostès, els retrats que ha arribat a reunir del general Prim. Oi que és curiós? Ell diu: «Aquest és l'home d'Espanya?... Doncs, tots, tots al costat seu. Què *openions* ni *ideies*! Totes són bones o ben dolentes segons qui les maneja: l'home ho fa tot.»

—És clar —vaig dir per animar-la a entretenir-nos més i per arrodonir-me l'explicació que interiorment jo anava buscant-me de la reconciliació inesperada d'aquells germans.

—Té molt talent, molt! Ja ho veuran, quin paper farà, a Madrid! No serà dels que es callen la *mellor*, no. Que és cas!... I aquí, aquí...(què es pensa?)... ja se'l temen!... Ui!

Narcís OLLER. *La bogeria*, 1899

1. Comprensió lectora

- 1.1. La manera de parlar de l'Adela aporta informació rellevant sobre el seu personatge. Expliqueu com queda presentada l'Adela en aquest text i esmenteu paraules o oracions d'aquest personatge que exemplifiquin i sostinguin la vostra anàlisi.

[1 punt]

- 1.2. Destaqueu quatre recursos diferents propis de la llengua oral a partir de la primera intervenció de l'Adela, que correspon al fragment subratllat en el text. Poseu un exemple de cada recurs, que tant pot ser un mot com un sintagma, una oració o un seguit d'oracions.
[1 punt]

- 1.3. La primera oració del text és: «Altrament, fóra injust amb ella [...]». Digueu el temps verbal, la persona i el nombre de *fóra*, així com una forma verbal equivalent que pugui substituir *fóra* en aquest mateix context. Digueu també quin és l'infinitiu d'aquest verb, que és el mateix tant per a *fóra* com per a la forma verbal que heu de proposar.
[1 punt]

- 1.4. Resoleu les qüestions següents, sobre les lectures obligatòries d'aquest curs.

- 1.4.1. Indiqueu si les afirmacions següents, relatives a *La bogeria*, de Narcís Oller, són certes o falses.

[0,5 punts. Cada resposta correcta val 0,1 punts. Per cada error es descomptaran 0,1 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

	<i>Cert</i>	<i>Fals</i>
a) En els primers capítols, Serrallonga és mostrat com un personatge idealista i de bona fe.	☐	☐
b) Daniel Serrallonga va ser, primer, regidor a l'Ajuntament de Torralba i, després, diputat a l'Assemblea Nacional de França.	☐	☐
c) Per portar la contrària a l'Adela, Daniel Serrallonga decidí casar-se amb la Salomé, la filla del masover.	☐	☐
d) Les germanes de Serrallonga havien proposat al seu germà de fer les paus, no anar als jutjats i partir-s'ho tot equilibradament entre tots tres.	☐	☐
e) Al cap d'uns mesos d'estar tancat al psiquiàtric, Serrallonga es recuperà i tornà a Vilaniu.	☐	☐

- 1.4.2. Escriviu una caracterització del personatge de la Teresa de la novel·la *Mirall trencat*, de Mercè Rodoreda, a partir dels diferents mots clau que us proposem: *peixatera*, *Nicolau Rovira*, *Miquel Masdéu*, *padrina*, *una joia molt valuosa*, *Salvador Valldaura*, *tia Adela*, *fillol i fill (Jesús Masdéu)*, *un sobre amb monedes d'or*, *filla (Sofia)*, *néts (Ramon i Jaume)*, *copa de vi*. D'aquests mots clau, n'heu d'utilitzar CINC, com a mínim.

[0,5 punts]

2. Expressió escrita

- 2.1. L'Adela, en un to de conversa col·loquial, afirma el següent del seu germà: «Ell, tot, tot ho agafa amb entusiasme. Ja han vist, vostès, els *retratos* que ha arribat a reunir del general Prim. Oi que és curiós? Ell diu: “Aquest és l'home d'Espanya?... Doncs, tots, tots al costat seu. Què *openions* ni *ideies*! Totes són bones o ben dolentes segons qui les maneja: l'home ho fa tot”». Reescriuiu aquest fragment eliminant les marques d'oralitat i donant al discurs un to neutre de llengua escrita des del punt de vista d'un narrador extern. L'inici del vostre exercici ha de ser: *El seu germà ho agafa tot amb entusiasme*.

[1 punt]

- 2.2. En el text, per quina opció es podria intercanviar *altrament* (marcat en negreta en el text)?
[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]
- una altra vegada d'altra banda
 per dir-ho breument una altra ment
- 2.3. En el text, per quina opció es podria intercanviar *en va*?
[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]
- debades a posta
 expressament en carro
- 2.4. En aquest text, l'Adela parla del seu germà en un to molt positiu. Feu una redacció de noranta paraules, com a mínim, en què, sense caure en l'admiració divinitzadora, descriuiu els mèrits de la trajectòria vital i professional d'una persona, familiar o no, que conegueu bé i de prop.
[2 punts]

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions que us plantegem tot seguit.

Les deliberacions de l'Acadèmia sueca, encarregada d'atribuir el Premi Nobel de Literatura, són sempre misterioses i generen moltes hipòtesis més o menys sensates. De fet, els arxius de l'Acadèmia són classificats durant cinquanta anys i, per tant, en el nostre 2010, només es pot accedir a les deliberacions anteriors a 1960 —impossible, doncs, per ara, de saber si Salvador Espriu va passar, o no, a frec de tenir-lo. El 1986, un dels acadèmics suecs, Kjell Espmarck, va publicar una mena de biografia autoritzada d'aquest premi [...], en què intentava analitzar els diferents moviments, pendulars o en espiral, que van agitar la docta acadèmia durant les primeres dècades del segle. I així es pot saber per què Àngel Guimerà, considerat per l'Acadèmia sueca com «un dels escriptors més eminents» del seu temps, gràcies a la seva «imaginació potent aliada a una noble simplicitat sense artificis» no va tenir aquest premi. La raó, com es veurà, va ser eminentment política.

Segons Espmarck, Àngel Guimerà va ser un candidat recurrent al Nobel, discutit en fases finals de votació, durant disset anys, del 1907 al 1923 (va morir el juliol del 1924, tres mesos abans de l'atorgament d'aquell any). En el seu llibre, Espmarck cita dues d'aquestes deliberacions, de 1917 i 1919, que l'esmenten com a mereixedor del premi. I semblava tan evident que donar-li el Premi Nobel de Literatura era un simple acte de justícia literària que els acadèmics van sentir-se obligats a justificar aquesta no-atribució. I la raó donada és: «No arriscar, ni que sigui involuntàriament, de ferir l'orgull del sentiment nacional castellà». I precisaven que, «en la mesura en què pot ser previst i impedit, la tria de l'Acadèmia no ha de provocar un augment de tensió entre antagonismes nacionals els quals són, amb tota evidència, nefastos als objectius pacífics que persegueix, en tots els àmbits, la Fundació Nobel». Guimerà, doncs, va ser sacrificat a una suposada concòrdia...

Els acadèmics no van apartar per sempre aquesta atribució, però pensaven que, primer, havien d'amansir l'opinió pública i el poder espanyol. I, per això, havien decidit que no podien atorgar el Nobel a Guimerà «abans que sigui recompensat un altre escriptor que s'expressi en la llengua noble més antiga del seu país»... Deixem de costat aquesta estrofolària concepció de «llengua noble més antiga» —ja que en rigor això hauria implicat que es guardonés primer un escriptor d'expressió basca— i que en realitat és evident que designa la llengua de l'Estat. Fixem-nos en aquest servilisme: un català només podia venir després d'un espanyol... Per cert, un espanyol ja havia tingut el Nobel: José Echegaray va ser recompensat el 1904. Però es tractava d'un any de doblat, com ho feia de tant en tant l'Acadèmia a l'inici del segle xx. Oficialment, el fet de premiar dos escriptors havia de ser considerat com una atribució de dos premis sencers (tot i que la suma atribuïda era dividida en dos), però aquesta doble atribució era vista més aviat com un premi partit en dos i no satisfia ni l'opinió pública lectora ni la premsa dels països d'origen dels escriptors, ni els mateixos escriptors nobelitzats... Així doncs, Guimerà havia d'esperar que un escriptor espanyol tingués un premi per a ell sol abans de poder esperar obtenir-lo... El primer espanyol a ser guardonat en solitari va ser Jacinto Benavente, el 1922, però, l'any següent, els acadèmics van badar i, l'any posterior, Guimerà havia mort.

Joan-Lluís LLUÍS. *Presència* (3-9 desembre 2010)

1. Comprensió lectora

1.1. L'article que heu llegit es va publicar en un setmanari. Quin tipus de text periodístic és?

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

- La recensió d'una biografia. Una columna d'opinió.
 Una notícia cultural d'actualitat. Unes deliberacions jurídiques.

1.2. Proposeu un títol que sintetitzi la idea principal del text. [1 punt]

1.3. D'acord amb el text, indiqueu si les afirmacions següents són certes o falses:

[0,5 punts. Cada resposta correcta val 0,1 punts. Per cada error es descomptaran 0,1 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

Cert Fals

a) Espriu va morir abans del 1960.	☐	☐
b) Hi ha un estudi suec sobre els premis Nobel centrat exclusivament en el cas de Guimerà.	☐	☐
c) Les deliberacions del 1917 i el 1919 adduïren raons extraliteràries per no atorgar el premi a Guimerà.	☐	☐
d) Per als acadèmics del Nobel, el català era la «llengua noble més antiga».	☐	☐
e) El Nobel de Literatura només es dona a escriptors vius.	☐	☐

1.4. Trieu la sèrie de sinònims que podria substituir *amansir* (mot marcat en negreta en el text):

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

☐ calmar, apaivagar	☐ assaonar, amanir
☐ alterar, provocar	☐ manipular, tergiversar

1.5. En l'oració «Àngel Guimerà va ser un candidat **recurrent** al Nobel», que apareix en el text, el mot en negreta és clau per a proposar-ne una paràfrasi equivalent. De les opcions següents, només UNA és correcta. Indiqueu-la:

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

- Cada any Guimerà tornava a ser candidat al Nobel.
- Algun acadèmic va recórrer el premi Nobel perquè Guimerà no fos premiat.
- Guimerà va presentar un recurs pel fet de no haver-se-li donat el premi.
- Guimerà va recórrer a un acadèmic perquè es resolgués a favor seu.

1.6. Resoleu les qüestions següents, sobre les lectures obligatòries d'aquest curs.

1.6.1. Escriviu una caracterització del personatge Pròsper de Giberga de *La bogeria*, de Narcís Oller, a partir dels diferents mots clau que us proposem: *Vilaniu, medicina, metge de la família, Liceu, Armengol, el narrador, prescripció mèdica, mas del Comellar, Genís Argila, amant de Salomé*. D'aquests mots clau, n'heu d'utilitzar CINC, com a mínim.

[0,5 punts]

1.6.2. Indiqueu si les afirmacions següents, relatives a la novel·la *Mirall trencat*, de Mercè Rodoreda, són certes o falses:

[0,5 punts. Cada resposta correcta val 0,1 punts. Per cada error es descomptaran 0,1 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

	<i>Cert</i>	<i>Fals</i>
<i>a)</i> La Teresa es va casar quatre vegades: amb el fanaler Miquel Masdéu; amb Nicolau Rovira, un home gran i ric; amb Salvador Valldaura, un home també molt ric, i, finalment, amb el notari Amadeu Riera.	☐	☐
<i>b)</i> Salvador Valldaura va matar la Bàrbara, la violinista de Viena, perquè no es volia casar amb ell.	☐	☐
<i>c)</i> Eladi Farriols tenia dues xicotes, Pilar Segura i Sofia Valldaura. Es va casar amb la primera, la Pilar, una artista del Paral·lel que va deixar la feina per anar-se'n a viure amb l'Eladi.	☐	☐
<i>d)</i> En Ramon i la Maria eren dos germans que martiritzaven tot el dia en Jaume, un nen amb problemes físics. Un dia el van tirar a una bassa d'aigua que hi havia al parc de la torre i en Jaume es va morir.	☐	☐
<i>e)</i> Les minyones de la família Valldaura de tant en tant sortien al parc de la torre i es ruixaven nues amb una mànega d'aigua. L'Eladi les espiava.	☐	☐

2. Expressió escrita

2.1. Torneu a escriure el fragment subratllat del text, que correspon a l'inici del segon paràgraf, tenint en compte aquests aspectes: *a)* iniciu la redacció amb *Del llibre d'Espmarck, en destaca aquests dos punts*, i *b)* incorporeu-hi connectors discursius (de caràcter distributiu, per exemple).

[1 punt]

- 2.2. Imagineu-vos que teniu accés a les deliberacions dels acadèmics del Nobel en la sessió en què decideixen quin serà l'escriptor premiat. Escriviu-ne un report o notícia, de noranta paraules, com a mínim, en què quedin clarament diferenciats tres tipus de posicions, amb els conseqüents arguments que cada acadèmic esgrimeixi. Com a mínim, un d'aquests arguments ha de ser diferent dels que surten en el text.

[2 punts]

- 2.3. Proposeu un títol breu per al report o notícia que acabeu d'escriure, de deu paraules, com a màxim.

[1 punt]

PART COMUNA

3. Reflexió lingüística

- 3.1. En cadascuna de les oracions següents hi ha un sintagma o oració subratllats i quatre opcions d'anàlisi sintàctica. Només UNA opció és correcta. (Quan hi pot haver algun problema terminològic, s'indica entre parèntesis el terme equivalent que també pot ser habitual.)

[0,5 punts. Cada resposta correcta val 0,1 punts. Per cada error es descomptaran 0,1 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

- 3.1.1. Àngel Guimerà va ser un candidat recurrent al Nobel.

- atribut complement directe
 subjecte aposició

- 3.1.2. Van veure la mare animada, tot i que acabava de sortir d'una operació.

- complement directe complement circumstancial de mode
 complement indirecte predicatiu

- 3.1.3. Deixem de costat aquesta estrafolària concepció.

- complement de nom subjecte
 complement directe complement indirecte

- 3.1.4. És evident que designa la llengua de l'Estat.

- subjecte atribut
 complement directe complement de l'adjectiu

- 3.1.5. Fixem-nos en aquest servilisme.

- complement indirecte
 complement circumstancial de lloc
 complement directe
 complement de règim verbal (o complement preposicional)

- 3.2. Dels quatre noms següents, tres presenten la mateixa terminació tant en singular com en plural. Indiqueu quin d'aquests quatre mots presenta **només** la forma plural (en singular no acabaria amb -s, per tant).

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

- globus tipus
 ritus porus

3.3. Conjugueu l'infinitiu que s'indica entre parèntesis en el temps verbal corresponent.

[0,5 punts]

a) Tot i que guanya títols sense parar, aquest entrenador continua (*treure*) el millor rendiment dels jugadors.

b) Estic molt content que nosaltres (*poder*) veure'ns sovint.

c) Si ella tingués temps, ho (*fer*) amb molt de gust.

d) En un tres i no res va fer que (*desaparèixer*) tot, sap fer màgia de veritat.

e) En aquest rebut l'IVA no hi és (*incloure*).

3.4. Responen només UN dels dos exercicis de fonètica que us proposem.

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responen a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

3.4.1. De les grafies subratllades en cada mot, trieu la que correspon al so fricatiu postalveolar (o prepalatal) sord [ʃ].

exercici

ruixar

fixar

pujar

3.4.2. De les sèries següents, en què se separen quatre mots per síl·labes, només UNA presenta totes les separacions de manera correcta. Indiqueu-la.

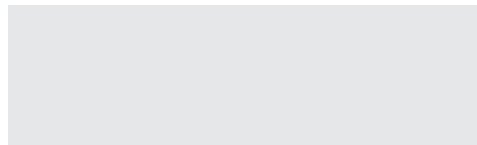
car-ro, io-gurt, his-tò-ri-a, am-po-lla

car-ro, i-o-gurt, his-tò-ria, am-pol-la

carr-o, io-gurt, his-tò-ria, am-po-lla

ca-rro, io-gurt, hist-òri-a, am-pol-la

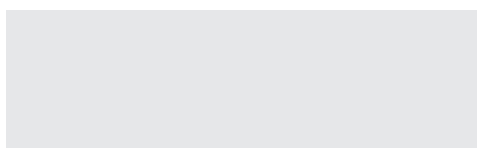
Etiqueta del corrector/a

--	--

--	--

Etiqueta identificadora de l'alumne/a

Proves d'Accés a la Universitat. Curs 2010-2011

Llengua catalana i literatura

Sèrie 4

Opció d'examen

(Marqueu el quadre de l'opció triada)

OPCIÓ A

OPCIÓ B

1	1.1.	Total
	1.2.	
	1.3.	
	1.4.	
	1.5.	
	1.6.	
2	2.1.	Total
	2.2.	
	2.3.	
3	3.1.	Total
	3.2.	
	3.3.	
	3.4.	
Suma de notes parcials		
Descompte per faltes		
Qualificació		

Etiqueta identificadora de l'alumne/a

Etiqueta de qualificació

Ubicació del tribunal

Número del tribunal

La prova consta de tres parts: 1) comprensió lectora, 2) expressió escrita, i 3) reflexió lingüística. Heu de triar UNA de les dues opcions (A o B) i fer-ne les parts 1 i 2. A més, heu de fer la part 3, que és comuna a totes dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions que us plantegem tot seguit.

Em va agafar el **desfici** d'anar per feina. I aviat es va presentar l'ocasió. A principis d'agost fèiem diverses audicions a Camprodon, dia sí dia no, i la columna jove llogàvem una habitació per una setmana. Per estalviar-nos carretera, dèiem. A cinc-centes pessetes la sardana que ens donaven, a sis sardanes per audició, ens ho políem tot amb l'estada. L'hotel, laberíntic, havia estat a principis de segle el més distingit de tot l'estiu barceloní. Feia poc l'havien reformat amb un gust molt retro i molt discutible, però la fortor de lleixiu com a garantia d'higiene i uns menús molt generosos atreien els jubilats a cabassos. A nosaltres ens solien assignar les habitacions de l'altell, el sostre de dues aigües, fredes com les d'un sanatori, però ja ens anava bé allà dalt, a la nostra. Al grupet s'hi havia afegit darrerament en Jose, veí meu de Vic paret per paret, a qui jo havia **engrescat** a agafar la trompeta i ingressar a la Canigó per comprometre'l i acabar amb els conflictes veïnals quan jo tocava el piano fins massa tard. Era un **murri** vitalista que, contra els fums que solen gastar els músics joves, reconeixia amb humor les seves discretes habilitats. Va aportar celebrades novetats al repertori d'acudits tan tronat del Moreno. Amb arrels valencianes, va ser l'inspirador d'unes marxes que s'acabaven sempre de clar, abraçats sota un fanal, corejant cançons de tuna.

Un dia, a l'hotel, vam baixar a esmorzar i ens vam trobar que ja servien el dinar. Va ser com una aparició entre lleganyes: una rosseta manifassera,* de paner retingut i pitre-
ra saludable, anava driblant les taules amb uns cops de maluc precisos i sensuals que feien pujar el sucre als comensals de la tercera edat. Jo la vaig voler veure com una verge florentina, *sfumatta*, la cofieta blanca com la santa corona.

—Hi ha un menú per als hostes amb patata i mongeta tendra, escudella... —recitava la lletania, els ulls en blanc a les altures.

Em va semblar molt poc glamurós que la primera paraula que jo adrecés a aquella bellesa hagués de ser, justament:

—Escudella.

* *Manifassera*: en aquest text, mot utilitzat en un sentit poc habitual en la llengua general. El *Diccionari català-valencià-balear* (DCVB) el defineix en aquests termes: «Entès i llest per a fer coses [...] (Vic, Pollença)».

1.4. El text comença amb la frase «Em va agafar el desfici d'anar per feina». De les quatre opcions que teniu tot seguit, marqueu l'única que **NO** hi equival:

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

- Em va agafar la mania d'anar per feina.
- Em va agafar la dèria d'anar per feina.
- Em va agafar la patata d'anar per feina.
- Em va agafar la ceba d'anar per feina.

1.5. Un personatge és definit com a *murri*. Només **UNA** de les sèries següents conté els derivats ben formats d'aquest adjectiu. Indiqueu-la.

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

- murriesc, murriada, murrieria, murriejar
- moresc, amorrar, murriada, murriejar
- murriesc, morrejar, morro, murriada
- morro, murriesc, morrut, murriejar

1.6. Resoleu les qüestions següents, sobre les lectures obligatòries d'aquest curs.

1.6.1. Indiqueu si les afirmacions següents, relatives a *La bogeria*, de Narcís Oller, són certes o falses:

[0,5 punts. Cada resposta correcta val 0,1 punts. Per cada error es descomptaran 0,1 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

	<i>Cert</i>	<i>Fals</i>
a) En un cafè de Barcelona, Daniel Serrallonga s'encara amb un dirigent dels Mossos d'Esquadra i el tanquen a la presó de la Ciutadella.	☐	☐
b) Un dia d'estiu el narrador i un seu cosí se'n van d'excursió a Bondelit i s'arriben fins a la casa pairal de Daniel Serrallonga, a Vilaniu, on acaben parlant amb l'Adela, una de les germanes de Serrallonga.	☐	☐
c) Serrallonga s'està uns dies a casa d'un seu masover, Genís Argila, perquè Giberga, el metge de la família, li ho recomana.	☐	☐
d) Serrallonga guanya el plet contra les seves germanes i, gràcies a aquesta resolució, favorable als seus interessos, se li atura el procés de bogeria.	☐	☐
e) La novel·la transcorre a Vilaniu, Barcelona, Miravet i Gratallops.	☐	☐

1.6.2. Escriviu una caracterització de Salvador Valldaura de la novel·la *Mirall trencat*, de Mercè Rodoreda, a partir dels diferents mots clau que us proposem: *Bàrbara (violinista de Viena)*, *suïcidar-se*, *Teresa (vídua)*, *ball*, *casar-se*, *París*, *Sofia*, *Joaquim Bergadà (padrí de la Sofia)*, *ulls de japonesa*, *masia de Vilafranca*. D'aquests mots clau, n'heu de fer servir CINC, com a mínim. Podeu utilitzar els infinitius proposats en qualsevol temps verbal, sempre que s'adeqüi al plantejament de la vostra redacció. En comptes dels substantius proposats, podeu emprar el verb que en deriva.

[0,5 punts]

2. Expressió escrita

2.1. En el text llegim la frase «la fortor de lleixiu com a garantia d'higiene i uns menús molt generosos atreien els jubilats a cabassos». Reescriuiu aquest fragment a partir d'aquest inici: *Una pila de jubilats anava al restaurant d'aquest hotel.* L'heu de continuar amb alguna mena d'oració causal i no podeu repetir cap mot de l'oració original.

[1 punt]

2.2. Resoleu els exercicis següents referents a la forma verbal *engrescat*.

[1 punt]

a) Feu-ne l'anàlisi morfològica.

b) Busqueu un sinònim que es pugui utilitzar en aquest mateix context.

c) Trobeu el substantiu del qual és derivat el verb *engrescar*.

d) Escriviu una oració en què quedi ben clar quin és el sentit del substantiu que heu hagut de deduir en l'apartat *c*.

2.3. Trieu només UNA de les dues redaccions que us proposem.

[2 punts]

2.3.1. El fragment que heu llegit s'acaba amb una conversa entre el noi i la noia. Continueu la narració i imagineu què es podrien dir els dos personatges en aquella mateixa sala del restaurant, i com podria evolucionar la relació entre ells. Combineu el diàleg amb la narració (noranta paraules, com a mínim).

2.3.2. El grup que s'allotja en aquest hotel prèviament ha hagut de fer una reserva. Imagineu-vos que sou un membre del grup i, alhora, la persona responsable d'escriure un correu electrònic a l'hotel, on no us heu allotjat mai. Tingueu en compte el context comunicatiu a l'hora d'escriure la vostra redacció (noranta paraules, com a mínim).

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions que us plantegem tot seguit.

MITOMANIES

Quan es travessa la frontera entre l'admiració d'un model i la mitificació, ingresem en una zona de risc. El constant bombardeig de mitomania que patim fa disparar una alarma racional.

Fa deu dies vaig assistir a un acte en què participava un conegut esportista. És poc important saber de qui es tractava. Tanmateix, sí que és interessant remarcar que era un acte d'inauguració del nou curs escolar, i que anava adreçat majoritàriament a un públic infantil. L'escenografia era prou reveladora: una fotografia gegant de l'esportista presidia la sala, banderetes festives al sostre i una música altisonant per rebre'l. És clar: aparició estel·lar, entre alarits femenins que llindaven amb el desmai. El parlament de l'esportista, atapeït de tòpics, va tenir un valor innegable: va ser molt breu. Després, una llarga cua de persones per requerir-li un autògraf.

Queda pendent d'explicar per què, en ple declivi de les religions, en les nostres societats encara hi ha un manteniment tan viu de la idolatria. Potser el segon fenomen no va deslligat del primer: potser el monoteisme s'ha secularitzat i els altars d'avui són continuïtats subsidiàries dels altars d'ahir.

Quan es travessa la frontera entre l'admiració d'un model i la mitificació, ingresem en una zona de risc. El cas és que, fins i tot en detriment del valor social dels personatges mateix, el constant bombardeig de mitomania que patim fa disparar una alarma racional. Iniesta, Guardiola, la model solidària, el poeta (auto)maleït, el tennista, l'alumna que ha obtingut un 9,6 periòdic en l'examen de les PAU, el pianista precoç, el psiquiatre nacional, el banquer anarquista, el cantant irredempt o la periodista trencaglaç són emblemes d'una mitomania que travessa de dalt a baix les nostres inèrcies de culte social. No negaré la importància dels models. Però fins i tot els models perdurables revelen dèficits: generalment només van associats a l'èxit (aquest impostor, en paraules de Kipling), també tenen un efecte paralitzant sobre una població sempre en minoria d'edat mental, i a més, **velen** que allò important és que cadascú desplegui (sense mimetismes ni clonacions) les seves pròpies facultats.

Lluís MUNTADA. *El Punt* (19 setembre 2010)

1. Comprensió lectora

- 1.1. Sense repetir el substantiu del títol ja existent, proposeu-ne un altre, de vuit paraules com a màxim, que vagi d'acord amb el text.

[0,5 punts]

- 1.2. Trieu, i reproduïu literalment, un fragment del text que permeti matisar i desmentir un resum tan barroer com aquest: «L'autor està en contra de les persones que són presentades com a models per a la societat i per això critica, per exemple, Guardiola i l'alumna amb un 9,6 de selectivitat».

[0,5 punts]

- 1.3. Llegiu atentament el tercer paràgraf que trobareu subratllat en el text, i proposeu-ne una síntesi que no passi de les quinze paraules.

[1 punt]

- 1.4. D'acord amb el text, indiqueu si les afirmacions següents són certes o falses:
[0,5 punts. Cada resposta correcta val 0,1 punts. Per cada error es descomptaran 0,1 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

	<i>Cert</i>	<i>Fals</i>
a) Les nenes que van assistir a l'acte es van desmaiar.	☐	☐
b) L'autor valora molt positivament que el discurs de l'esportista fos breu.	☐	☐
c) La societat actual és majoritàriament monoteista.	☐	☐
d) Estem sotmesos a una allau abassegadora de mites diversos.	☐	☐
e) L'autor advoca perquè els models socials no ens anul·lin l'actitud crítica com a ciutadans.	☐	☐

- 1.5. Quina d'aquestes opcions seria sinònima de *velen* (marcat en negreta en el text)?

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

☐ Vetllen (o tenen cura).	☐ Fan possible (o permeten).
☐ Amaguen (o encobreixen).	☐ Bufen a favor del fet que (o empenyen cap a una direcció que).

- 1.6. Resoleu les qüestions següents, sobre les lectures obligatòries d'aquest curs.

- 1.6.1. Escriviu una caracterització del personatge de Daniel Serrallonga de *La bogeria*, de Narcís Oller, a partir dels diferents mots clau que us proposem: *Vilaniu*, *cafè*, *presó*, *Armengol*, *Bandereta*, *diputat*, *general Prim*, *mas el Comellar*, *Genís Argila*, *casament «per punt»*, *Salomé*. D'aquests mots clau, n'heu de fer servir CINC, com a mínim. En comptes dels substantius proposats, podeu utilitzar el verb que en deriva.

[0,5 punts]

1.6.2. Indiqueu si les afirmacions següents, relatives a *Mirall trencat*, de Mercè Rodoreda, són certes o falses.

[0,5 punts. Cada resposta correcta val 0,1 punts. Per cada error es descomptaran 0,1 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

	<i>Cert</i>	<i>Fals</i>
a) La Teresa es va casar dues vegades: amb Nicolau Rovira, un home gran i ric, i amb Salvador Valldaura, un home també molt ric.	☐	☐
b) Jesús Masdéu era un fill de la Teresa que no vivia a la torre de la família Valldaura. El seu pare era Miquel Masdéu, un amor de joventut de la Teresa. La Teresa era la padrina d'en Jesús, fill i fillol que l'anava a visitar sovint a la torre.	☐	☐
c) Eladi Farriols tenia dues xicotes, Pilar Segura i Sofia Valldaura. Amb la primera hi va tenir una filla, la Maria, i amb la segona s'hi va casar i hi va tenir dos fills, en Ramon i en Jaume.	☐	☐
d) L'Armanda, cuinera de la família Valldaura, s'entenia amb l'Eladi, i al final van anar a viure junts en un pis a prop de la torre.	☐	☐
e) La Maria, filla d'Eladi Farriols i Pilar Segura, es va morir després d'una llarga malaltia que la va obligar a estar asseguda en una cadira de rodes o estirada tot el dia al llit. Per fer passar les penes, cada tarda es bevia una copeta de vi amb el seu germà Jaume.	☐	☐

2. Expressió escrita

2.1. Llegiu aquesta frase del text: «L'escenografia era prou reveladora: una fotografia gegant de l'esportista presidia la sala, banderetes festives al sostre i una música altisonant per rebre'l». Després dels dos punts, hi ha una enumeració, amb una oració i dos sintagmes nominals diferents. Aquesta enumeració també es podria expressar amb tres oracions. En cada sintagma nominal, escriviu-hi el verb adient en l'espai establert.

[1 punt]

L'escenografia era prou reveladora: una fotografia gegant de l'esportista presidia la sala, _____ banderetes festives al/del sostre i _____ una música altisonant per rebre'l.

- 2.2. Aquest exercici té dues parts. Primer heu d'escriure un sinònim de *atapeït* («El parlament de l'esportista, *atapeït* de tòpics, va tenir un valor innegable»), que es pugui intercanviar en aquest context. Després, llegiu aquesta frase del text: «Quan es travessa la frontera entre l'admiració d'un model i la mitificació, **ingressem** en una zona de risc.» El verb marcat en negreta és utilitzat en sentit figurat. Escriviu dues oracions en què s'usi en sentit propi, no figurat.

[1 punt]

- 2.3.** Segurament deveu tenir persones que per a vosaltres són referents, o fins i tot ídols o mites: escriptors, professors, familiars... Escriviu una redacció de noranta paraules, com a mínim, en què expliqueu qui és i argumenteu per quina raó, o per quines raons, el/la considereu un referent (també pot ser més d'una persona, i no cal que sigui un personatge mediàtic).

[2 punts]

PART COMUNA

3. Reflexió lingüística

3.1. En cadascuna de les oracions següents hi ha un sintagma o oració subratllats i quatre opcions d'anàlisi sintàctica. Només UNA opció és correcta. (Quan hi pot haver algun problema terminològic, s'indica entre parèntesis el terme equivalent que també pot ser habitual.)

[0,5 punts. Cada resposta correcta val 0,1 punts. Per cada error es descomptaran 0,1 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

3.1.1. El nivell educatiu, diuen, ha baixat, però ara tothom té uns estudis bàsics.

- oració coordinada adversativa
- oració simple
- oració coordinada copulativa
- oració subordinada adverbial

3.1.2. Encara no sap si podrà venir amb nosaltres de viatge.

- oració subordinada adverbial condicional
- oració subordinada substantiva (complement directe del verb de la proposició principal)
- oració subordinada substantiva de condició
- oració subordinada adverbial de dubte

3.1.3. Si no dormen, poden tenir problemes de concentració.

- oració simple
- oració subordinada adverbial condicional
- oració subordinada substantiva (o completiva) de relatiu (subjecte del verb de la proposició principal)
- oració subordinada adjectiva de relatiu (explicativa)

3.1.4. Farà tot i més perquè hi hagi un bon ambient.

- oració subordinada adverbial de causa
- oració simple
- oració subordinada adverbial de finalitat
- oració coordinada copulativa

3.1.5. Va picar a la porta, es va desesperar.

- oració subordinada consecutiva
- oració simple
- oració composta coordinada
- oració composta juxtaposada

3.2. En l'espai assignat, escriviu l'article definit en el gènere i el nombre corresponents (*el, la, els, les*). Pot ser que l'hàgiu d'escriure en la forma elidida o contraeta.

[0,5 punts]

- a) En l'estudi de ___ sida s'ha avançat molt els darrers anys.
- b) Viu a ___ afores de la ciutat i no se'n queixa.
- c) ___ postres són el seu plat predilecte.
- d) Abans de sortir, apagueu ___ llums, si us plau.
- e) ___ Índia és un país emergent.

3.3. Conjugueu l'infinitiu que s'indica entre parèntesis en el temps verbal corresponent.

[0,5 punts]

- a) Segur que us agrairia molt que vosaltres li _____ (*poder*) donar un cop de mà.
- b) Avui al matí s'han _____ (*debatre*) tres proposicions de llei al Parlament.
- c) Es passa el dia _____ (*riure*), és molt alegre.
- d) Renta, planxa, _____ (*cosir*) i fa totes les feines de la casa: no para mai.
- e) A qui _____ (*pertànyer*) aquest DVD?

3.4. Responeu a només UN dels dos exercicis de fonètica que us proposem.

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

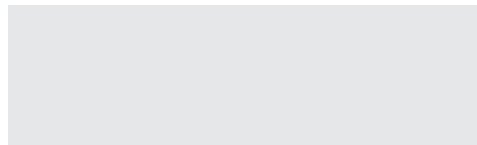
3.4.1. De les grafies subratllades en cada mot, trieu la que correspon al so fricatiu alveolar sord [s]:

☐ <u>z</u> ona	☐ pè <u>s</u> ol
☐ entu <u>s</u> iasme	☐ <u>s</u> ol

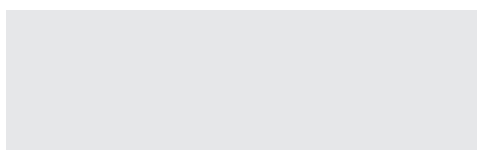
3.4.2. De les sèries següents, en què se subratlla la vocal tònica de cada mot, només UNA presenta l'opció correcta. Indiqueu-la.

- incloia, estudia, atmosfera, periode
- incloia, estudia, atmosfera, periode
- incloia, estudia, atmosfera, periode
- incloia, estudia, atmosfera, periode

Etiqueta del corrector/a

Etiqueta identificadora de l'alumne/a

Proves d'Accés a la Universitat. Curs 2010-2011

Llengua catalana i literatura

Sèrie 2

Opció d'examen

(Marqueu el quadre de l'opció triada)

OPCIÓ A

OPCIÓ B

1	1.1.	Total
	1.2.	
	1.3.	
	1.4.	
	1.5.	
2	2.1.	Total
	2.2.	
	2.3.	
3	3.1.	Total
	3.2.	
	3.3.	
	3.4.	
Suma de notes parcials		
Descompte per faltes		
Qualificació		

Etiqueta identificadora de l'alumne/a

Etiqueta de qualificació

Ubicació del tribunal

Número del tribunal

La prova consta de tres parts: 1) comprensió lectora, 2) expressió escrita i 3) reflexió lingüística. Heu de triar UNA de les dues opcions (A o B) i fer-ne les parts 1 i 2. A més, heu de fer la part 3, que és comuna a totes dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions que us plantegem tot seguit.

Pocs dies abans d'anar a París, Valldaura **dugué** la Teresa a veure la torre. Fontanills els acompanyà. Així que **baixaren** del cotxe la Teresa es quedà tan parada que només **tingué esma** de dir: «Déu meu, sembla un castell!» Al peu del reixat començava un caminal molt ample, amb castanyers a banda i banda; al fons, alta de tres pisos, amb dues torratxes i dues teulades de rajoleta verda, coberta d'heura amb les fulles que ja s'anaven tornant vermelles, **la casa** es retallava sobre un cel de tardor. Feia vent i els tres graons que pujaven fins a l'entrada estaven mig **colgats** de fulles. A un costat, tocant a la porta, hi havia dues gerres grosses, vernissades, plenes de terra, i uns quants testos amb plantes mortes. Valldaura aixecà el bastó, i assenyalant la terrassa aguantada per quatre columnes de marbre rosa que protegia el cancell, digué: «La faré cobrir de vidres i a l'hivern hi podrem prendre el sol.» Fontanills ficà la clau al pany i forcejà una estona: «Tot està rovellat, senyor Valldaura; però ja ho anirem adobant.» El vestíbul, de tan gran, semblava una sala de ball i, a la banda esquerra, una escala d'un sol ram, amb barana de ferro forjat, pujava en corba fins al primer pis. Anaren resseguint totes les habitacions; hi havia parets amb tires de paper desenganxades i la pudor d'humitat ofegava. A les torratxes s'hi anava des del tercer pis per unes escales molt estretes de graons alts; en el primer replà hi havia una porteta que donava a la teulada. Fontanills l'**obrí**: «¿Volen mirar a fora?» La Teresa **féu** un crit: «Tanqui, que em fa por.» No acabaren de pujar [...].

Ja es començava a fer fosc. Donaren la volta pel camí de lloses que passava arran de la casa. A la dreta, amb les branques gairebé tocant a la paret, hi havia un arbre de fulles estretes i llueus. «¿Oi que és un llorer?», preguntà la Teresa. «Sí senyora; i no en veurà gaires de tan alts.» Més enllà del llorer hi havia un pou i dos bancs de pedra sota una pèrgola coberta de glicines seques. Travessaren l'esplanada i la Teresa, tot mirant l'espessor d'arbres que hi havia al capdavant, pensà: «És bonic, però fa basarda.» Caminaven entre falgueres i esbarzers. A dalt de les branques se sentia parrupeig de tórtors. «Això —digué Valldaura— no ha estat mai un bosc: quan van fer la casa devia ser un parc.» [...] Aviat arribaren a la vora d'una bassa d'aigua voltada d'heures negres. «Aquesta bassa, senyora Valldaura, no s'asseca mai; cap al mig té més de set pams de fondària. A l'acabament del terreny hi ha tres cedres centenaris. Diuen que porten sort. ¿Vol que els anem a veure?» Tot d'una, per entre les herbes ran de terra, se sentí un soroll de bestiola espantada. La Teresa s'acostà al seu marit: «Anem-nos-en...» El vent, cada vegada més fort, feia anar les branques d'una banda a l'altra. Sortiren a l'esplanada i la Teresa **veié** que encara no era ben bé de nit.

Mercè RODOREDÀ. *Mirall trencat*. 1974

1. Comprensió lectora

1.1. Aquest exercici consta de dues parts. En primer lloc, enumereu deu parts diferents de la torre (no compten ni els elements decoratius ni els elements del parc) que els personatges d'aquest fragment veuen, visiten o travessen. En segon lloc, enumereu cinc arbres, plantes o flors diferents que es van trobant pel parc o jardí de la torre.

[1,5 punts]

1.2. En el text, entre «Al peu del reixat [...]» (tercera línia) i «[...] sobre un cel de tardor» (cinquena línia), hi ha tres constituents o sintagmes que depenen de *la casa* (en negreta en el text). Escriviu-ne només DOS, copiant-los literalment.

[1 punt]

1.3. Trieu UNA d'aquestes dues opcions i escriviu un sinònim de l'expressió en cursiva:

[0,5 punts]

1.3.1. «només *tingué esma* de dir» (en negreta en el text)

1.3.2. «estaven mig *colgats* de fulles» (en negreta en el text)

1.4. Resoleu les qüestions següents, sobre les lectures obligatòries d'aquest curs.

1.4.1. Indiqueu si les afirmacions següents, relatives a *La bogeria*, de Narcís Oller, són certes o falses.

[0,5 punts. Cada resposta correcta val 0,1 punts. Per cada error es descomptaran 0,1 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

	<i>Cert</i>	<i>Fals</i>
a) L'Armengol, tot i que al principi s'hi resisteix, acaba deixant veure a Serrallonga els escrits que havia estat publicant des de la presó.	☐	☐
b) Com a diputat a Madrid, Daniel Serrallonga es deixa enredar per informadors dubtosos i es creu moltes informacions polítiques que no tenen cap fonament.	☐	☐
c) Quan Serrallonga es mor, al cementiri hi van la dona, el fill i els familiars de la dona; però no hi van les germanes de Serrallonga, ni l'Adela ni la Carolina.	☐	☐
d) L'Armengol és mostrat com un personatge disposat a riure's de Serrallonga i de les seves desgràcies, encara que al final és qui l'ajuda a entrar en un psiquiàtric.	☐	☐
e) El narrador personatge s'escolta els diagnòstics de Giberga com a metge, tot i que de tant en tant es planteja si realment Serrallonga és un boig.	☐	☐

1.4.2. Escriviu una breu caracterització del personatge d'Eladi Farriols de *Mirall trencat*, de Mercè Rodoreda, a partir dels diferents mots clau que us proposem: *botiga de roba*, *Sofia*, *club de tennis*, *Paral·lel*, *Lady Godiva (Pilar Segura)*, *Maria*, *minyones*, *Ramon i Maria (germans)*, *llosa*, *inscripció del nom*, *biblioteca*. D'aquests mots clau, n'heu d'utilitzar CINCO, com a mínim.

[0,5 punts]

2. Expressió escrita

2.1. Passeu a l'estil indirecte les oracions que hi ha subratllades en el text.

[1,5 punts: primer fragment subratllat, 0,5 punts; segon fragment, 1 punt]

- 2.2. Escriviu les formes de pretèrit perfet perifràstic (o passat perifràstic) equivalents a *dugué*, *digué*, *obrí*, *féu*, *veié*. Exemple: *baixaren* = *van baixar*.
[0,5 punts]

- 2.3. En aquest fragment es pot llegir una descripció molt detallada de la torre dels Valldaura: nombre de plantes, distribució de les cambres, tipus de jardí, etc. Descriviu, en noranta paraules, com a mínim, la casa, el paisatge o la ciutat on us agradaria viure, i expliqueu per què us hi sentiríeu a gust.
[2 punts]

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions que us plantegem tot seguit.

¡HOLA, AMICS DEL 2159!

L'any 2159 farà 200 anys, però hi ha francament poques possibilitats que ho pugui celebrar. És a dir, tot i les previsions de **longevitat** cada dia més agosarades, m'hauré de conformar a imaginar de quina manera s'obrirà el supositori gegant que ha quedat instal·lat a la plaça del CosmoCaixa i que conté missatges de ciutadans del segle XXI per tal que ciutadans del segle XXII sàpiguen com eren i com pensaven, i quines ambicions tenien o quin sentit de l'humor conreaven els seus rebesavis. Com que crec en la ciència i com que el professor Wagensberg em mereix tots els respectes intel·lectuals, admeto que la càpsula del temps pot sobreviure a tempestes i a ensulsiades, a terratrèmols (que n'hi podria haver, ¿per què no?), a guerres i atemptats, i fins i tot a l'augment del nivell del mar. En un segle i mig hi pot haver de tot, però **la consistència de l'artefacte sembla poderosa**. I també admeto, amb fe cega, que **el material que s'hi ha desat** s'ha escrit amb una sintaxi que serà entesa pels habitants que hi hagi al planeta el 2159, comptant que, aleshores, el planeta no sigui l'escenari de *La carretera*, la inquietant novel·la de Cormac McCarthy.

Però, ¿ens entendran? No dic que entenguin el català, que això és demanar **tant com que jo pugui bufar 200 espelmes**, sinó si seran capaços de captar el nostre sentit de l'humor (fràgil i canviant), la nostra sensibilitat, la filosofia que ens empara. Ja ho veurem. Bé, de fet, no ho veurem.

Josep M. FONALLERAS. *El Periódico de Catalunya* (20 setembre 2010)

1. Comprensió lectora

1.1. D'acord amb aquest text, indiqueu si les afirmacions següents són certes o falses:

[1 punt. Cada resposta correcta val 0,2 punts. Per cada error es descomptaran 0,2 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

	Cert	Fals
a) L'autor de l'article encara té alguna esperança de ser viu el 2159.	☐	☐
b) L'autor addueix la ciència i un científic com a arguments per a sostenir que abans del 2159 hi haurà, amb tota probabilitat, algun terratrèmol.	☐	☐
c) L'autor apunta, irònicament, que el supositori de la plaça del CosmoCaixa, en principi, hauria de durar fins al 2159.	☐	☐
d) Les probabilitats que els ciutadans del 2159 entenguin el català són molt altes, gairebé és segur que l'entendran.	☐	☐
e) L'autor es planteja si, més enllà de la comprensió de la llengua, els ciutadans del 2159 entendran com era la societat catalana del 2010.	☐	☐

1.2. A partir del que l'autor comenta, es pot deduir que l'article fa referència a una notícia anterior. Digueu quina notícia ha donat peu a aquest article de Fonalleras i justifiqueu-ho reproduint literalment un fragment en què s'hi faci referència.

[1 punt]

1.3. Definiu el terme *longevitat*.

[0,5 punts]

1.4. Digueu quin és l'antecedent del pronom *hi* en l'oració «el material que s'*hi* ha desat».

[0,5 punts]

1.5. Resoleu les qüestions següents, sobre les lectures obligatòries d'aquest curs.

[1 punt]

1.5.1. Indiqueu si les afirmacions següents, relatives a la novel·la *Mirall trencat*, de Mercè Rodoreda, són certes o falses:

[0,5 punts. Cada resposta correcta val 0,1 punts. Per cada error es descomptaran 0,1 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

	<i>Cert</i>	<i>Fals</i>
<i>a)</i> Jesús Masdéu era un fill de la Teresa que vivia a la torre de la família Valldaura, juntament amb els altres fills (en Ramon, la Maria i en Jaume). El seu pare era Miquel Masdéu, l'home del primer matrimoni de la Teresa.	☐	☐
<i>b)</i> Salvador Valldaura, abans de casar-se amb la Teresa, havia estat molt enamorat de la Bàrbara, una violinista de Viena que es va suïcidar.		
<i>c)</i> En Ramon, la Maria i en Jaume eren tres germans que s'avenien molt, jugaven tot el dia plegats. La Maria estava mig enamorada de tots dos.	☐	☐
<i>d)</i> Des que l'Eladi va dir a en Ramon i la Maria que eren germans, a la casa dels Valldaura tot van ser desgràcies: en Ramon se'n va anar de casa i la Maria es va morir.	☐	☐
<i>e)</i> Arran de la Guerra Civil, la Sofia decidí travessar la frontera: a la torre dels Valldaura només hi va quedar l'Armanda, que pel testament de la Teresa tenia dret a estar-s'hi fins que es morís.	☐	☐

- 1.5.2. Escriviu una caracterització del personatge de l'Adela de *La bogeria*, de Narcís Oller, a partir dels diferents mots clau que us proposem: *Daniel Serrallonga*, *casa pairal*, *Vilaniu*, *Carolina*, *geperudeta*, *professor de piano*, «*llunyera*», «*circumcisió*», *Riudavets*, *cementiri*. D'aquests mots clau, n'heu d'utilitzar CINC, com a mínim.

2. Expressió escrita

- 2.1. Reescriuiu el fragment subratllat en el text, tenint en compte que l'inici de la redacció ha de ser: *Crec en la ciència*, i que la vostra proposta de reescriptura no pot alterar el significat del fragment original.

[1 punt]

- 2.2.** Reescriuiu les oracions marcades en negreta («la consistència de l'artefacte sembla poderosa» i «tant com que jo pugui bufar 200 espelmes»), sense repetir els mateixos mots i sense alterar-ne el significat original.
[1 punt]

2.3. Trieu només UNA de les dues redaccions que us proposem.

[2 punts]

2.3.1. Escriviu un missatge, de noranta paraules, com a mínim, pensat per a ser dipositat en el supositori de la plaça del CosmoCaixa, en què expliqueu com sou els ciutadans d'ara: quines ambicions teniu, què us neguiteja, com us divertiu... Penseu que el vostre missatge s'ha d'adreçar als ciutadans del 2159.

2.3.2. Imagineu que sou un ciutadà o ciutadana del 2159 que llegeix diferents missatges dels ciutadans del 2010 dipositats en el supositori del CosmoCaixa. Descriviu, en un text de noranta paraules, com a mínim, com veieu la societat del 2010 des d'un 2159 imaginari. Incloeu en el vostre escrit citacions inventades de, com a mínim, dos ciutadans diferents del 2010.

PART COMUNA

3. Reflexió lingüística

- 3.1. En cadascuna de les oracions següents hi ha un constituent, partícula o oració subratllats i quatre opcions d'anàlisi sintàctica. Només UNA opció és correcta. (Quan hi pot haver algun problema terminològic, s'indica entre parèntesis el terme equivalent que també pot ser habitual.)

[0,5 punts. Cada resposta correcta val 0,1 punts. Per cada error es descomptaran 0,1 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

- 3.1.1. A nosaltres ens solien assignar les habitacions de l'altell.

atribut complement directe
 complement indirecte subjecte

- 3.1.2. Em va agafar el desfici d'anar per feina. I aviat es va presentar l'ocasió.

conjunció de subordinació adverbi
 preposició de coordinació conjunció de coordinació copulativa

- 3.1.3. Jo l'havia engrescat a agafar la trompeta i ingressar a la Canigó per comprometre'l.

complement circumstancial de mode
 complement indirecte
 complement de règim verbal (o complement preposicional)
 complement circumstancial de temps

- 3.1.4. Jo l'havia engrescat a agafar la trompeta i ingressar a la Canigó per comprometre'l i acabar amb els conflictes veïnals quan jo tocava el piano fins massa tard.

oració subordinada adverbial de temps
 oració coordinada adverbial de temps
 oració substantiva de simultaneïtat
 oració subordinada de relatiu

- 3.1.5. Era un murri vitalista que, contra els fums que solen gastar els músics joves, reconeixia amb humor les seves discretes habilitats.

oració subordinada adjectiva de relatiu (especificativa)
 oració subordinada substantiva
 oració subordinada adverbial
 oració subordinada adjectiva de relatiu (explicativa)

- 3.2. Trieu l'opció correcta per a cada buit que hi ha en les oracions següents:

[0,5 punts. Cada resposta correcta val 0,1 punts. Per cada error es descomptaran 0,1 punts. Si no responeu a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

- 3.2.1. Es queixen _____ el seu vol arribarà tard.

que de què
 de que Ø

3.2.2. No veig cap raó _____ ens hàgim de desesperar.

per la qual

per la que

per la què

per la quina

3.2.3. _____ els agradi el pastís de canyella, que aixequin el dit!

Els que

Als qui

Els qui

A els què

3.2.4. Sempre fa _____ vol.

lo què

el que

al que

ho que

3.2.5. Pensa _____ portar aquell vi de Porrera tan bo i aquell oli de les Borges Blanques tan gustós.

amb

an

en

a

3.3. En l'espai assignat, escriviu l'infinitiu en el temps verbal corresponent. Si no es pot deduir pel context oracional, s'indica el temps verbal entre parèntesis.

[0,5 punts]

a) Qui _____ (*treure*, futur) més suc de les declaracions del president?

b) Ho ha fet _____ (*voler*), no ha estat per atzar.

c) Digues-li que _____ (*fer*) el favor de no cridar tant.

d) No badeu! No _____ (*escriure*, vosaltres) en llapis!

e) Voldria que ella li ho _____ (*donar*, imperfet subjuntiu) tot, i no pot ser.

3.4. Responen només UN dels dos exercicis de fonètica que us proposem.

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responen a la pregunta, no s'aplicarà cap descompte.]

3.4.1. Cada mot presenta una grafia subratllada. Trieu la que pugui correspondre a la seqüència consonàntica [ks]:

taxa

potser

èczema

exili

3.4.2. De les grafies subratllades en cada mot, trieu la que correspon al so africacat palatal sord [tʃ].

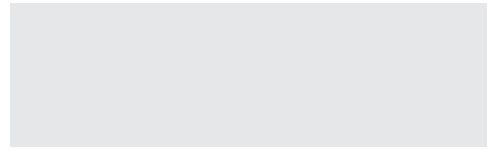
formatge

Xavier

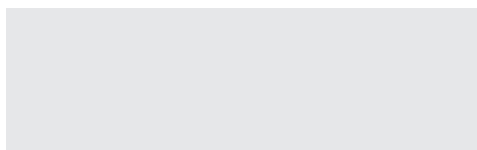
platja

empatxar-se

Etiqueta del corrector/a

Etiqueta identificadora de l'alumne/a

Proves d'Accés a la Universitat. Curs 2011-2012

Llengua catalana i literatura

Sèrie 3

Opció d'examen

(Marqueu el quadre de l'opció triada)

OPCIÓ A

OPCIÓ B

1	1.1.	Total
	1.2.	
	1.3.	
	1.4.	
	1.5.	
	1.6.	
2	2.1.	Total
	2.2.	
	2.3.	
	2.4.	
3	3.1.	Total
	3.2.	
	3.3.	
	3.4.	
Suma de notes parcials		
Descompte per faltes		
Qualificació		

Etiqueta identificadora de l'alumne/a

Etiqueta de qualificació

Ubicació del tribunal

Número del tribunal

La prova consta de tres parts: 1) comprensió lectora, 2) expressió escrita i 3) reflexió lingüística. Heu de triar UNA de les dues opcions (A o B) i fer-ne les parts 1 i 2. A més, heu de fer la part 3, que és comuna a totes dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions que us plantegem tot seguit.

Després de cada polsada li quedava entorn de nas, sobre la blancor clapejada de vi de la camisa i al llarg del davantal de les calces, una estela rossa, com el refrec d'una ala de papallona. Aleshores l'avi, **desant** en la pitrera la capseta de rapè, amb un mocador d'herbes que duia sempre tirat sobre el **muscle**, es fregava els ulls, humits de l'esternudar; hi deixava caure damunt les ulleres i... *reposava* una estoneta, guaitant placèvolament d'ací d'allà. Aquell dia va aturar la mirada vagarosa, primer sobre l'esplendent teló de fons, tan lluminós que els colors i el relleu s'hi fonien com dins d'una boirina calitjosa que aprimava les masses i ho esfumava tot en l'últim terme; després la fixà en les cases arrambades allà baix, a la trencada del carrer Major; i vegé la Samaruga, dalt de son terrat, donant una cassolada de trits als pollets, que corrien d'ací d'allà, escotorits, com embulls de seda groga; i a la de can Perdiu, muntant a rossegons, per l'estreta escala que donava al pati, feixassos de llenya per a encendre el forn; i al costat de can Perdiu, pel finestró de la cort, s'atalaià del caparràs d'un bou que remugava, fent muntar i baixar l'ampla cornamenta. Recollí la mirada més ençà, sobre son fill, que feia estelles. Amb un peu dalt de la soca ajaçada, l'altre fermament engrapat en terra, com si tingués por que les seves mateixes embranzides se l'havien d'enrossegar, arborava acompassadament la llarga destralassa, que descrivia una ratlla de llum sobre el cel clar, la tenia en punt de suspensió sobre sa testa i després la deixava caure com un pes mort i amb rapidesa de llamp sobre la fusta, on s'endinsava la fulla de l'eina fins a la meitat, quedant fortament presonera. Llavors l'esquena del destraler **s'enarcava**, la cara devenia vermella, els braços ferrenys s'encarcaraven amb una contracció vigorosa, la destral quedava lliure i tornava a voleiar com un aucell de plata sobre el blau del cel. Feia més de dues hores que el sec retruny dels cops repercutia en la caixa harmònica del Torrent i en les corregades de les muntanyes, i el llenyater tenia a vora seva una gran pila d'estelles; mes, això sí, **esbufegava** amb delit, tenia la camisa xopa mig fora de les calces i les gotes de suor li **regalaven** seguit seguit, cara avall.

A l'avi Palau va fadigar-lo aquell esforç constant de son fill i n'apartà peresosament la mirada, que, anant d'una banda a l'altra, topà amb el Llombic, encara assegudet a terra i **potinejant** en la pols del carrer; gratava amb les ungetes, feia clotets... hi escopia dintre...

Víctor CATALÀ. *Drames rurals*, 1902

1. Comprensió lectora

1.1. D'acord amb aquest fragment, podríem afirmar que l'avi Palau

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no hi haurà cap descompte.]

bada.

escruta inquisitivament.

xafardeja.

escodrinya minuciosament.

1.2. Reproduïu només DUES frases o fragments que permetin justificar la tria de l'exercici anterior, tot i que se'n podrien arribar a donar més exemples. [0,5 punts]

1.3. Feu una llista de tots els éssers vius, persones o animals, que veu o contempla l'avi Palau. [1 punt]

1.4. Trieu DUES d'aquestes tres frases del text (*a*, *b*, *c*) i escriviu al costat un sinònim del mot que hi ha en negreta: [0,5 punts]

a) «**desant** en la pitrera la capseta de rapè»:

b) «les gotes de suor li **regalaven** seguit seguit, cara avall»:

c) «**potinejant** en la pols»:

1.5. Analitzeu morfològicament només UN d'aquests dos mots (*a* o *b*), destacats en negreta en el text. [0,5 punts]

a) *s'enarcava*:

b) *esbufegava*:

1.6. Resoleu les qüestions següents, relatives a les lectures obligatòries d'aquest curs. [1 punt]

1.6.1. Del conte «En Met de les Conques», de Víctor Català, expliqueu com queda retratat el personatge d'en Met (físicament, socialment, psicològicament) i què li passa quan escolta un sermó de Quaresma. [0,5 punts]

1.6.2. Llegiu atentament aquest fragment de la novel·la *Laura a la ciutat dels sants*, de Miquel Llor: «No tinc gaire paciència per seguir els consells de ningú, sobretot de les dones, que teniu els cervells com els pardals...» Identifiqueu el personatge que pronuncia aquestes paraules (nom i estatus social o familiar), escriviu el nom de la dona a qui maltracta de manera constant i expliqueu breument quina mena de relació tenen els dos personatges. [0,5 punts]

2. Expressió escrita

2.1. Substituiu cadascun dels mots o grups de mots escrits en negreta en el fragment següent del text per un altre, o uns altres, sense que el sentit en quedi alterat, i sense repetir cap mot dels que heu de substituir. [1 punt]

«Amb un peu dalt de la soca ajaçada, l'altre fermament engrapat en terra, com si tingués por que les seves mateixes embranzides se l'havien d'enrossegar, **arborava** acompassadament la llarga destralassa, que descrivia una ratlla de llum sobre el cel clar, **la tenia en punt de suspensió sobre sa testa** i després **la deixava caure com un pes mort i amb rapidesa de llamp** sobre la fusta, on **s'endinsava** la fulla de l'eina fins a la meitat, quedant fortament presonera.»

«arborava»:

«la tenia en punt de suspensió sobre sa testa»:

«la deixava caure com un pes mort i amb rapidesa de llamp»:

«s'endinsava»:

2.2. Escriviu un text de vuitanta paraules, com a mínim, en què expliqueu una escena de la vida rural que us hagi colpit o emocionat, per la pau interior que us dóna el fet de recordar-la o per qualsevol altra raó. Us pot ajudar a resoldre l'exercici pensar en una excursió al camp o a la muntanya, unes vacances en un poble, etcètera. [2 punts]

2.3. Les paraules *muscle*, *múscul* i *musclo* són molt semblants i a vegades es confonen, però tenen sentits diferents. Definiu cadascuna d'aquestes paraules, o bé poseu-ne un exemple de manera que quedi ben clar quin sentit tenen. També podeu alternar una opció i l'altra (per exemple, en podeu definir una i posar un exemple de les altres dues, o bé al revés). [1 punt]

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions que us plantegem tot seguit.

De festa: estrelles i diamants a Nova York

Porta una tovallola enrotllada als cabells, un ukulele a les mans i canta *Moon river*. Al darrere, s'aixeca l'espectacular *skyline* de Manhattan. Una escena de pel·lícula emmarcada en un paisatge espectacular de veritat. Nova York, sempre vibrant, desperta, a punt. Són les nou del vespre, és dijous i sóc a sota del Brooklyn Bridge de Nova York. Estic asseguda sobre gespa humida i envoltada de quatre mil persones que sospiren, riuen i aplaudeixen a l'uníson cada cop que l'Audrey Hepburn deixa anar alguna frase mítica a *Esmorzar amb diamants*: «Es triga exactament quatre segons per a anar d'aquí a la porta. Jo te'n dono dos.» I pell de gallina colectiva.

Cada dijous d'estiu, quan es pon el sol, la pantalla situada al Brooklyn Bridge comença a projectar un clàssic filmat a la ciutat incansable. Veure *Manhattan* de Woody Allen enquadrada entre l'Empire State, el pont de Brooklyn i l'Estàtua de la Llibertat no deixa de ser estrany. I contradictori: l'espectacle és brutal, però veure la pel·lícula en aquest context fa que tot plegat encara esdevingui més real. Curiosament familiar. De fet, si trobes Paul Auster esmorzant a la Lower East Side, també podries girar el cap i veure Woody Allen estirat sobre qualsevol de les mantes que avui hi ha escampades pel parc: no s'hi cap.

Arribo tard. I després d'esquivar cames doblegades, parelles abraçades i bosses de patates encetades, trobo un forat. A la meva dreta, un grup de noies de Manhattan reciten seqüències senceres. A l'esquerra, una parella s'ha muntat un autèntic menjador de casa. Els de davant meu no paren de fer fotos a la pantalla i més enllà hi ha una família amb nens, gossos i gat inclosos. Les escenes són diverses. En grup, en solitari o en parella. N'hi ha de més pintoresques i de més normals. Algunes les segueixo durant una estona i d'altres m'avorreixen tot just començar. Són històries de Nova York, com les que es veuen cada dijous a la pantalla.

[...]

The end

Amb els títols de crèdit tothom s'aixeca. Rius de gent que es mobilitzen de manera civilitzada. Alguns marxen a casa i d'altres es queden comentant la jugada. N'hi ha que recorden seqüències i d'altres que reproduïxen diàlegs: «Saps què et passa? Que et consideres un esperit lliure i et fa por que algú et posi dins d'una gàbia. Però ja ets dins d'una gàbia: te l'has construïda tu sola i vagis on vagis sempre acabaràs topant amb tu mateixa». Lliçó encaixada.

Adaptació feta a partir del text de

Bibiana BALLBÈ. «De festa: estrelles i diamants a Nova York». *Ara* (22 agost 2011)

1. Comprensió lectora

- 1.1. Si algú afirmés que aquest text és una crítica cinematogràfica, què li respondríeu? En la vostra resposta —de quaranta paraules, com a mínim— expliqueu quin tipus de text és i justifiqueu el vostre punt de vista integrant-hi referències al text que acabeu de llegir. [1,5 punts]

1.2. Expliqueu en tres o quatre línies a quines «estrelles i diamants» fa referència el títol del text.
[0,5 punts]

1.3. Reproduïu dos fragments del text en què s'expliqui, d'una manera o una altra, que és difícil trobar un lloc on asseure's. [0,5 punts]

1.4. Trieu la definició que sigui més fidel al sentit de l'expressió final del text: «llicó encaixada».
[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no hi haurà cap descompte.]

- En la pel·lícula algun personatge aprèn una llicó.
- Ja he sentit més o menys la frase que m'acabes de dir.
- Aquesta llicó s'hauria de guardar escrita en algun lloc físic.
- He entès bé el sentit del que acabo de sentir, i l'he après.

- 1.5. Resoleu les qüestions següents, relatives a les lectures obligatòries d'aquest curs. [1 punt]
- 1.5.1. En el conte «Agonia», de Víctor Català, la Bel, agonitzant en el llit de casa seva, s'esforça a parlar amb el seu home, en Minguet, i li fa saber un secret que li havia amagat tota la vida. Expliqueu quin secret li confessa la Bel. [0,5 punts]
- 1.5.2. Llegiu atentament aquest fragment de la novel·la *Laura a la ciutat dels sants*, de Miquel Llor: «Amb mi serà feliç. Des d'avui l'esperaré cada vespre, sol al despatx; perquè se li farà irresistible la vida aquí, i sé que vindrà». Identifiqueu el personatge que pronuncia aquestes paraules (nom i estatus social o familiar), digueu a qui s'adreça i expliqueu si en algun altre punt de la novel·la el personatge alludit acabarà anant al «despatx» de qui parla. [0,5 punts]

2. Expressió escrita

- 2.1. Trieu només UNA de les dues opcions (*a* o *b*) que us proposem. Escriviu un text de vuitanta paraules, com a mínim. [2 punts]
- a*) Redacteu una crònica en primera persona d'un acte social a què hàgiu assistit. La vostra crònica hauria de presentar quina mena d'acte és i hauria de retratar com a mínim un parell de situacions amb diferents persones.
- b*) Presenteu, alternant la narració i el diàleg, una situació en què dues o més persones comenten una pel·lícula que a vosaltres us agrada particularment.

- 2.2. Expliqueu el significat d'aquest fragment del text: «Es triga exactament quatre segons per a anar d'aquí a la porta. Jo te'n dono dos.» La vostra paràfrasi no pot reproduir mots clau de la frase original ni es pot presentar en forma de diàleg entre dues persones. [1 punt]
- 2.3. Reproduïu una frase o una reflexió d'una pel·lícula, d'una cançó o d'un llibre que recordeu. Expliqueu quin sentit té per a vosaltres i per què us agrada. [1 punt]

PART COMUNA

3. Reflexió lingüística

3.1. Indiqueu l'anàlisi correcta dels pronoms, els sintagmes o les oracions subratllats.

[0,5 punts. Cada resposta correcta val 0,1 punts. Per cada error es descomptaran 0,1 punts. Si no responeu a la pregunta, no hi haurà cap descompte.]

3.1.1. No em convenceràs, per més que insisteixis.

☐ complement indirecte	☐ construcció passiva
☐ complement directe	☐ pronom d'un verb pronominal

3.1.2. No s'hi acostuma, al nou barri.

☐ complement de règim verbal	☐ complement indirecte
☐ complement directe	☐ pronom d'un verb pronominal

3.1.3. Van arribar desenes de cops a porteria i no van fer gol, aquells davanters.

☐ subjecte	☐ atribut
☐ complement directe	☐ complement circumstancial

3.1.4. Si t'ho pregunten, explica'ls la veritat.

- oració subordinada substantiva
- oració subordinada adverbial condicional
- oració adjectiva de relatiu explicativa
- oració subordinada disjuntiva

3.1.5. Els organitzadors estan satisfets que el conferenciant va omplir la sala.

- oració subordinada adverbial condicional
- oració subordinada substantiva de complement de l'adjectiu
- oració subordinada de coordinació
- oració subordinada negativa

3.2. Indiqueu quina sèrie conté els derivats correctes.

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no hi haurà cap descompte.]

- mentirós, famolenc, ganós, embafadós
- ganut, fambrenc, mentaire, embafaire
- ganós, fambrolenc, mentider, embafadós
- ganut, famolenc, mentider, embafador
- ganut, fambolenc, mentirós, embafaire

- 3.3.** Conjugueu l'infinitiu indicat entre parèntesis en el temps verbal corresponent. [0,5 punts]
- 3.3.1.** Si _____ (*estar*, imperfet de subjuntiu) atent, això ara no et passaria.
- 3.3.2.** No _____ (*beure*) tant de vi, que us pujarà al cap.
- 3.3.3.** Si no vol tenir un disgust, cal que _____ (*fer*) bondat.
- 3.3.4.** Ja hauria caigut abans, si haguessis _____ (*empènyer*) amb més insistència.
- 3.3.5.** No vol que jo ho _____ (*saber*), però ja m'ha arribat per una altra banda.

- 3.4.** Resoleu només UN dels dos exercicis (*a* o *b*).

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no hi haurà cap descompte.]

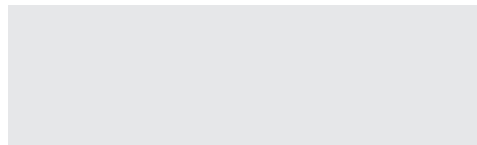
- a)** Subratlleu només DUES grafies que corresponguin al so alveolar fricatiu sonor [z].

Aquells gats amb esperit zen no estan en zel, aquesta és la seva impressió.

- b)** Indiqueu quina de les oracions següents és la correcta.

- A l'igual passi a la tarda a veure't una estona.
- Potser passaré a la tarda a veure't una estona.
- Igual em passi per la tarda a veure't un ratet.
- Potser passi per la tarda a veure't una estona.
- Pot ser em passaré per la tarda a veure't un rato.

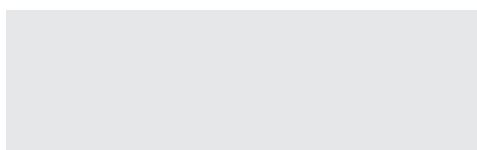
Etiqueta del corrector/a

--	--

--	--

Etiqueta identificadora de l'alumne/a

Proves d'Accés a la Universitat. Curs 2011-2012

Llengua catalana i literatura

Sèrie 1

Opció d'examen

(Marqueu el quadre de l'opció triada)

OPCIÓ A

OPCIÓ B

1	1.1.	Total
	1.2.	
	1.3.	
	1.4.	
	1.5.	
	1.6.	
2	2.1.	Total
	2.2.	
	2.3.	
	2.4.	
3	3.1.	Total
	3.2.	
	3.3.	
	3.4.	
Suma de notes parcials		
Descompte per faltes		
Qualificació		

Etiqueta identificadora de l'alumne/a

Etiqueta de qualificació

Ubicació del tribunal

Número del tribunal

La prova consta de tres parts: 1) comprensió lectora, 2) expressió escrita i 3) reflexió lingüística. Heu de triar UNA de les dues opcions (A o B) i fer-ne les parts 1 i 2. A més, heu de fer la part 3, que és comuna a totes dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions que us plantegem tot seguit.

Als orfes irlandesos més afortunats se'ls ingressava en la Institució Blacktorne. Anglaterra considera els orfes d'Irlanda com un perill en potència, carn de canó dels **insurgents**. Blacktorne tenia la missió de convertir-nos en proletaris **innocus** i submisos. Mariners, sobretot. Ofici simptomàtic perquè així es **foragitaven** els sospitosos de naixement, mar endins, i alhora se'ls recloïa en la flota anglesa, presidi flotant. Als alumnes de Blacktorne que manifestàvem més dots ens permetien cursar estudis de grau mitjà. Va ser el meu cas, i em vaig convertir en Tècnic de Logística Marítima, un TLM perfectament mediocre. Això sí, *First Class*, segons constava en el diploma que concedia Sa Graciosa Majestat. Si som sincers haurem de convenir que els pedagogs de Blacktorne no eren nefastos. Ens van ensenyar nocions d'oceanografia i de meteorologia. Comunicacions, també. Aquest va ser l'únic avantatge de l'ocupació anglesa: per molt catòlic que em declarés, preferia el morse al llatí. Succeïa, però, que l'arrogància anglesa trencava tots els límits. Creu Anglaterra que pot tractar els habitants de les seves colònies com si fossin gossos. Amb **perfidia** afegida, exigeix lleialtat als gossos que mengen les engrunes de la taula. Volien embarcar-nos com mariners, mentre Irlanda sencera naufragava. Volien que miréssim el cel com homes del temps, mentre ens robaven el nostre temps i la nostra terra. I no els cabia al cap que ens **hi** rebelléssim.

Dos cops a la setmana em desplaçava de Blacktorne a la ciutat, on m'havia inscrit en un curset de gaèlic. **Fet i fet**, les classes no m'interessaven gaire. Eren un subterfugi que em permetia fer d'enllaç per als republicans i mai no vaig passar de les primeres lletres. Amb mi venia un noi que es deia Tom. Patia una malaltia incurable que no li impedia ser el propietari del caràcter més alegre de l'orfenat.

—Sóc el tuberculós més patriota de tot Irlanda —li agradava dir. I reia.

Duíem consignes al damunt. Anàvem en bicicleta i semblàvem el que érem, pobres estudiants orfes de Blacktorne que es dirigien a les reunions d'un cercle folklòric. De vegades ens aturava un control de soldats, que amb els seus uniformes color caca d'oca trencaven la verdor del paisatge. Recordo molt bé un sergent amb mirada de bou.

—Alto. Que el trànsit s'enumeri! Quants maleïts irlandesos sou? —s'anunciava, com si no sabés comptar fins a dos.

—Nosaltres sols —contestava invariablement en Tom.

Ens regiraven les motxilles d'estudiants i els quaderns de gaèlic, les gorres de llana, fins i tot les sabates i els mitjons, tan llargs. Mai no trobaven res. Però algú ens devia delatar.

Albert SÁNCHEZ-PIÑOL. *La pell freda*, 2002

1. Comprensió lectora

- 1.1. Escriviu un sinònim o una definició dels mots *insurgents*, *innocus*, *foragitaven* i *perfidia*, escrits en negreta en el text. [1 punt]

Insurgent:

Innocu:

Foragitar:

Perfidia:

1.2. Expliqueu per què l'autor es refereix a la institució que concedeix el diploma en qualitat de «*Sa Graciosa Majestat*», expressió marcada en negreta en el text. [1 punt]

1.3. Escriviu l'antecedent del pronom *hi* en la frase «ens **hi** rebelléssim». [0,5 punts]

1.4. Responeu a només UN dels dos exercicis (*a* o *b*). [0,5 punts]

a) Escriviu dos connectors que puguin substituir l'expressió *Fet i fet*, escrita en negreta en el text. L'un ha de ser informal i l'altre, de caràcter més neutre.

b) Expliqueu què vol dir TLM i quin terme defineix aquest recurs de formació de mots.

TLM:

Terme:

- 1.5. Resoleu les qüestions següents, relatives a les lectures obligatòries d'aquest curs. [1 punt]
- 1.5.1. En el conte «Ombres», de Víctor Català, la Maleneta va dues vegades a casa de la seva cosina, la Rita, i sempre li diu que no vol tornar amb el seu home. Expliqueu com evoluciona la Maleneta. [0,5 punts]
- 1.5.2. Llegiu atentament aquesta declaració d'un personatge de la novella *Laura a la ciutat dels sants*, de Miquel Llor: «Me n'he anat de casa... —mormola. Vostè que entén les veritats de debò... si sabés què han fet... què m'han dit... No hi tornaré més». Identifiqueu el personatge que pronuncia aquestes paraules (nom i estatus social o familiar) i expliqueu què li van fer perquè se n'anés de casa. [0,5 punts]

2. Expressió escrita

- 2.1. Escriviu un text de trenta paraules, com a mínim, que continuï el fragment de *La pell freda* que hi ha reproduït a la pàgina 2, tot mantenint la coherència amb el que precedeix. [1 punt]

2.2. Reescriuiu el fragment subratllat en el text tenint en compte aquesta indicació: en el vostre text només podeu utilitzar un únic punt i seguit, com a màxim. Per a poder fer-ho d'acord amb aquesta indicació, haureu de canviar recursos sintàctics i de puntuació. [1 punt]

2.3. Escriviu un text de vuitanta paraules, com a mínim, en què expliqueu una situació inesperada que us hagi passat en el trajecte de casa vostra fins a l'institut (o fins a l'escola, quan éreu més petits). [2 punts]

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions que us plantegem tot seguit.

Tintín!

[...] Hergé [l'autor de Tintín] era un tipus amb una personalitat més aviat estranya, però sobretot fou un home intel·lectualment inquiet. **En quin brou cultural es va cuinar, Tintín?** Oswald Spengler va ser el pensador més influent del període d'entreguerres, és a dir, del període de formació d'Hergé (1907-1983). Els dos volums de *La decadència d'Occident* són un intent d'entendre la cultura a Europa per mitjà de la comparació amb altres civilitzacions. Les aventures de Tintín només són possibles amb aquesta fricció constant amb l'altre. Fins i tot en l'únic àlbum d'interiors de la sèrie, *Les joies de la Castafiore*, els gitanos hi tenen un paper fonamental.

Tintín és periodista, i el periodisme representa per a Spengler un nou model cultural: «Què és la política civilitzada del demà en oposició a la política culta del passat? En l'Antiguitat, retòrica; a Occident, periodisme. Tots dos al servei d'aquella abstracció que representa el poder de la civilització: els diners.» La —per a nosaltres— forçada distinció entre civilització i cultura tingué, a començaments del segle XX, unes severes connotacions polítiques, sovint hibridades amb elements racistes. Spengler, que no fa un ús explícit ni aparentment implícit d'aquests darrers elements, ho resumeix així: «A la cultura li correspon la gimnàstica, el torneig, el certamen agonal; a la civilització, l'esport. Heus aquí la diferència entre la palestra grega i el circ romà.»

Hergé va tenir una formació estrictament catòlica, en aparença incompatible amb les idees de Nietzsche. Ara bé: cal recordar que cap a la dècada del 1920-1930, Nietzsche salta de l'esfera acadèmica a la popular en forma de determinades actituds —no dic idees— que són detectables en la majoria de modes de l'època. Això ho va analitzar molt bé el filòsof italià Furio Jesi. La clau és la següent: **la redempció del nou home ja no ve per la via de la contemplació, sinó per la de l'acció.** Per això Tintín és l'únic periodista del món que no escriu: només actua.

Freud també és molt important, sobretot des que Hergé es va psicoanalitzar: les imatges oníriques i els actes fallits (per exemple, a *Tintín al Tibet*); la figuració de Milú en una entitat tripartida (el mateix gos, el dimoni i l'àngel: aquest és l'esquema freudià de la conducta humana).

És curiós que tots aquests referents siguin sempre posteriors a l'any 1945, quan l'ambient antisemita ja ha desaparegut. Abans del 1945 Hergé no és cap filonazi, com han volgut alguns, sinó una persona immersa en una mentalitat compartida per la majoria dels europeus. A Bèlgica, i a la resta d'Europa, va existir una justificació teòrica molt primària del colonialisme en clau racial. La cosa ve del segle XIX: de Gobineau i de molts altres. La història de Leopold I i el Congo ara ens fa avergonyir, però llavors la gent la trobava força normal.

En aquest sentit, Tintín i el mateix Hergé representen en l'actualitat una manera interessantíssima de relleugar el segle XX, amb totes les seves fascinadores llums i les seves depriments tenebres, amb totes les contradiccions que encara arrosseguem nosaltres.

Adaptació feta a partir del text de Ferran SÁEZ. «Tintín». *Ara* (6 agost 2011)

1. Comprensió lectora

- 1.1. Es podria sostenir, d'acord amb l'anàlisi de l'autor del text, que un autor de còmic com Hergé i un teòric de la cultura com Spengler plantegen una qüestió de fons similar en les obres respectives? [1 punt]

1.2. Expresseu amb unes altres paraules aquesta frase del text sense repetir cap dels mots en negreta: «Nietzsche **salta** de l'**esfera acadèmica** a la **popular**». [1 punt]

1.3. Indiqueu si les afirmacions següents són vertaderes o falses.

[1 punt. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,1 punts. Si no responeu a la pregunta, no hi haurà cap descompte.]

Vertader Fals

a) Hergé es va formar, aproximadament, cap a les dècades de 1920 i 1930.	☐	☐
b) Hergé va ser l'autor del llibre <i>La decadència d'Occident</i> .	☐	☐
c) Segons Spengler, la retòrica clàssica i el periodisme occidental no tenen res a veure.	☐	☐
d) Tintín té un substrat cultural que presenta punts de contacte amb el pensament de Nietzsche i Freud.	☐	☐
e) Segons l'autor, avui s'ha de considerar Hergé com un autor que simpatitzà amb els nazis.	☐	☐

1.4. Resoleu les qüestions següents, relatives a les lectures obligatòries d'aquest curs. [1 punt]

1.4.1. Del conte «Explosió», de Víctor Català, expliqueu com es produeix la mort de Quimeta. [0,5 punts]

- 1.4.2. Llegiu atentament aquesta declaració d'un personatge de la novella *Laura a la ciutat dels sants*, de Miquel Llor: «No faré mai de mestressa. Tinc horror a manar i a ser manada. Només vull que em deixin viure a la meva manera». Identifiqueu el personatge que pronuncia aquestes paraules (nom i estatus social o familiar) i expliqueu què vol dir quan afirma que vol viure «a la seva manera». [0,5 punts]

2. Expressió escrita

- 2.1. Escriviu un text de vuitanta paraules, com a mínim, en què expliqueu quines lectures us han marcat (pot ser una aventura d'en Tintín o qualsevol altra lectura). Què en recordeu? Per què us commouen? [2 punts]

2.2. Escriviu una expressió literal i una de figurada equivalents a «*En quin brou cultural es va cuinar, Tintín?*», marcada en negreta en el text, sense que en canviï el sentit. [1 punt]

2.3. Reescriuiu el paràgraf següent subratllat en el text: «cap a la dècada del 1920-1930, Nietzsche *salta* de l'esfera acadèmica a la popular en forma de determinades actituds —no dic idees— que són detectables en la majoria de modes de l'època. Això ho va analitzar molt bé el filòsof italià Furio Jessi. La clau és la següent: **la redempció del nou home ja no ve** per la via de la contemplació, sinó per la de l'acció.» En la vostra reescriptura no hi pot haver cap punt i seguit, i no es pot repetir el sintagma que hi ha en negreta. L'inici ha de ser el que teniu tot seguit: [1 punt]

El filòsof italià Furio Jessi va analitzar molt bé...

PART COMUNA

3. Reflexió lingüística

- 3.1.** Indiqueu l'anàlisi sintàctica correcta dels pronoms, els sintagmes o les oracions subratllats.
[0,5 punts. Cada resposta correcta val 0,1 punts. Per cada error es descomptaran 0,1 punts. Si no responeu a la pregunta, no hi haurà cap descompte.]
- 3.1.1.** No els compris pas en aquella carnisseria, els palpissos!
 complement directe atribut
 subjecte complement indirecte
- 3.1.2.** Gairebé no hi sent de cap orella, és sord com una perola.
 complement circumstancial de lloc
 complement de règim verbal
 complement indirecte
 pronom del verb pronominal
- 3.1.3.** Parla de cultura i no en té ni idea.
 subjecte complement de règim verbal
 complement del nom complement indirecte
- 3.1.4.** Fa deu minuts ha passat un tren i d'aquí a cinc, en passarà un altre.
 subjecte complement directe
 complement de règim verbal pronom del verb pronominal
- 3.1.5.** Insisteix en el que ja havia defensat fa un temps: n'està molt convençut.
 oració subordinada adjectiva de relatiu explicativa, complement del nom
 oració subordinada substantiva de relatiu, complement de règim verbal
 oració subordinada adverbial consecutiva, complement circumstancial
 oració subordinada adjectiva de relatiu especificativa, complement del nom
- 3.2.** De la llista següent, subratlleu el derivat amb el sufix *-aire* que no existeix.
[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no hi haurà cap descompte.]
captaire, escombriaire, drapaire, perrucaire, ninotaire

3.3. Conjugueu l'infinitiu indicat entre parèntesis en el temps verbal corresponent.

[0,5 punts]

3.3.1. A qui havia _____ (*pertànyer*) aquell casalot tan imponent?

3.3.2. Ara no hi _____ (*caure*), no sé què em vols dir.

3.3.3. _____ (*escriure, vosaltres*) a poc a poc, que serà de més bon llegir!

3.3.4. Qui _____ (*excloure*) aquesta possibilitat?

3.3.5. Aquestes idees només se li _____ (*acudir, present*) a ell: és un cap de pardals.

3.4. Resoleu només UN dels dos exercicis (*a* o *b*).

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no hi haurà cap descompte.]

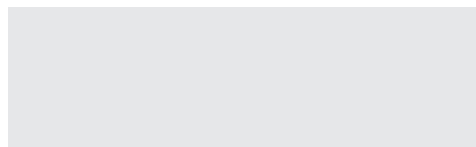
a) Subratlleu només DUES grafies que corresponguin al so alveolar fricatiu sord [s].

Aquesta hipòtesi es basa en una argumentació insòlita, fruit d'una anàlisi perspicaç.

b) Subratlleu els dos errors que hi ha en la frase següent i proposeu-ne una correcció.

Contra més gent estigui sense feina, més mala maror haurà.

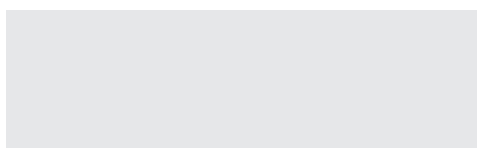
Etiqueta del corrector/a

--	--

--	--

Etiqueta identificadora de l'alumne/a

Proves d'Accés a la Universitat. Curs 2011-2012

Llengua catalana i literatura

Sèrie 4

Opció d'examen

(Marqueu el quadre de l'opció triada)

OPCIÓ A

OPCIÓ B

1	1.1.	Total
	1.2.	
	1.3.	
	1.4.	
	1.5.	
	1.6.	
2	2.1.	Total
	2.2.	
	2.3.	
	2.4.	
3	3.1.	Total
	3.2.	
	3.3.	
	3.4.	
Suma de notes parcials		
Descompte per faltes		
Qualificació		

Etiqueta identificadora de l'alumne/a

Etiqueta de qualificació

Ubicació del tribunal

Número del tribunal

La prova consta de tres parts: 1) comprensió lectora, 2) expressió escrita i 3) reflexió lingüística. Heu de triar UNA de les dues opcions (A o B) i fer-ne les parts 1 i 2. A més, heu de fer la part 3, que és comuna a totes dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions que us plantegem tot seguit.

Passaven els dies i la mare callava, com si estigués esperant, arraulida, el seu torn. O sigui que vaig **repren-****dre** les classes d'alemany, però ara amb el tercer professor, Herr Oliveres, un home jove que treballava als jesuïtes **però que s'havia de fer un sobresou**. Herr Oliveres, encara que feia classe als grans, el vaig conèixer de seguida perquè era el que s'apuntava sempre, **suposo que** per quatre calerons, a vigilar els dijous a la tarda tots els castigats **perquè** havien arribat tard, i es passava l'estona del nostre càstig llegint els seus llibres. I tenia un mètode sòlid d'ensenyament de l'idioma: «Eins»; «Ains». «Zwei»; «Sbai». «Drei»; «Drai». «Vier»; «Fia». «Fünf»; «Funf». «Nein, fünf»; «Finf». «Nein, füüüüünf»; «Füüüüünf». «Sehr gut!»*

De seguida, **mirant d'**oblidar el temps que havia perdut amb Herr Romeu i Herr Casals, li vaig **treure l'en-****trellat**, a l'alemany. Me'n van apassionar dues coses: que el lèxic no fos romànic, que fos totalment nou per a mi i, sobretot, que fos una llengua amb declinacions, com el llatí, i Herr Oliveres, admirat, no s'ho acabava de creure. Ben aviat li vaig demanar deures de sintaxi i l'home veia visions; però és que sempre m'ha interessat entrar en les llengües pel nucli dur de la seva naturalesa. Demanar quina hora és es pot fer amb quatre **ganyotes**. I sí, m'agradava aprendre una altra llengua.

—Com van les classes d'alemany? —em va preguntar, impacient, el pare després de la primera classe d'alemany de l'era Oliveres.

—Aaaaalso, eigentlich gut —vaig dir fent un posat desinteressat. De reüll, encara que sense veure'l, vaig copsar que el pare somreia i em vaig sentir molt **pagat** de mi mateix perquè em sembla que encara que mai no ho reconegués, en aquella edat em delia per meravellar el pare.

—Cosa que no vas aconseguir quasi mai.

—No vaig tenir temps.

Herr Oliveres va resultar ser un home culte, tímid, que parlava en veu baixa, que sempre anava mal afaitat, que escrivia poemes d'amagat i que fumava picadura pudent però que s'explicava des de dins de la llengua. I que a la segona classe ja em va fer entrar als schwache Verben. I a la cinquena em va passar, amb precaució, com qui et mostra **una foto porca**, un dels *Hymnen* de Hölderlin. I el pare va voler que Herr Oliveres em fes un examen de francès per veure si em feia falta reforç, i després de l'examen Monsieur Oliveres li va dir al pare que no em calia reforç de francès perquè el portava prou bé amb el que m'ensenyaven a l'escola, i que llavors, aquella **hora que ballava** [...]

Adaptació feta a partir del text de
Jaume CABRÉ. *Jo confesso*, 2011

*Numerals en alemany, de l'1 al 5; *nein*: 'no'; *sehr gut*: 'molt bé'.

1. Comprensió lectora

1.1. Escriviu un sinònim dels mots o expressions marcats en negreta en el text. [1 punt]

«**mirant d'**oblidar»:

«li vaig **treure l'en-**trellat, a l'alemany»:

«em vaig sentir molt **pagat** de mi mateix»:

«aquella **hora que ballava**»:

1.2. Quins personatges parlen en el fragment següent, subratllat en el text? Escriviu el nom del personatge corresponent darrere de cada intervenció. [1 punt]

«Fünf»:

«Funf»:

«Nein, fünf»:

«Finf»:

«Nein, füüüüünf»:

«Füüüüünf»:

«Sehr gut!»:

1.3. Indiqueu quina definició del mot *ganyotes* és la correcta.

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no hi haurà cap descompte.]

- Paraula malsonant.
- Gest o moviment fet amb els músculs de la cara que expressa un estat d'ànim determinat.
- Amfibi de la família de les granotes.
- Ganya del peix, amb mal aspecte.
- Gana molt intensa.

1.4. Indiqueu quina de les quatre opcions no podria ser, en cap context, l'equivalent del sintagma «una foto porca» que hi ha en negreta en el text.

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no hi haurà cap descompte.]

- una foto d'un animal
- una foto de pit i cuixa
- una foto verra
- una foto de caràcter eròtic o pornogràfic

1.5. Resoleu les qüestions següents, relatives a les lectures obligatòries d'aquest curs. [1 punt]

1.5.1. En el conte «La vella», de Víctor Català, la jove i l'hereu tracten la vella com una nosa, com una càrrega familiar, i no li tenen cap afecte ni se'n cuiden. La gent del poble també mostra una actitud cruel cap a la vella. Expliqueu un parell d'exemples d'actituds o comportaments inhumans envers la vella. [0,5 punts]

- 1.5.2. Llegiu aquesta declaració d'un personatge de la novel·la *Laura a la ciutat dels sants*, de Miquel Llor: «Però deixa estar en Pere, no me'l prenguis, Laura! Laura, si sabessis... De petit ja se'm penjava al coll». Identifiqueu el personatge que pronuncia aquestes paraules (nom i estatus social o familiar) i expliqueu breument quina mena de relació hi té en Pere. [0,5 punts]

2. Expressió escrita

- 2.1. De les deu opcions que us oferim en la taula següent, escolliu les cinc que siguin equivalents dels fragments que apareixen emmarcats en el text. Les opcions que trieu no poden alterar el significat original del text i no podeu treure'n ni afegir-hi cap element.

[1 punt. Cada resposta correcta val 0,2 punts. Per cada error es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no hi haurà cap descompte.]

per guanyar-se	tot i que	tanmateix per	ja que	potser
∅	tornar a seguir	amb necessitat d'	; tanmateix	abandonar

«O sigui que vaig reprendre (1) les classes d'alemany, però ara amb el tercer professor, Herr Oliveres, un home jove que treballava als jesuïtes però que s'havia de fer (2) un sobresou. Herr Oliveres, encara que (3) feia classe als grans, el vaig conèixer de seguida perquè era el que s'apuntava sempre, suposo que (4) per quatre calerons, a vigilar els dijous a la tarda tots els castigats perquè (5) havien arribat tard, i es passava l'estona del nostre càstig llegint els seus llibres. I tenia un mètode sòlid d'ensenyament de l'idioma.»

1) reprendre	
2) que s'havia de fer	
3) encara que	
4) suposo que	
5) perquè	

2.2. Quins idiomes sap el professor Oliveres? Justifiqueu la vostra resposta a partir d'evidències textuais (integreu en el comentari algun extracte del text que representi una evidència en la vostra justificació). [1 punt]

2.3. Trieu només UNA de les dues opcions (*a* o *b*) que us proposem. Escriviu un text de vuitanta paraules, com a mínim. [2 punts]

- a*) Expliqueu una situació que recordeu en relació amb el vostre procés d'aprenentatge d'alguna llengua.
- b*) Expliqueu quina llengua, o quines llengües, us agradaria aprendre i justifiqueu la resposta.

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions que us plantegem tot seguit.

Culpable per dur ulleres

En una ocasió, parlant de l'Holocaust, un amic d'origen jueu em va comentar que Hitler havia assassinat sis milions de jueus, més de mig milió de gitanos i sis ciclistes. Òbviament, si queies en la trampa de preguntar pels ciclistes és que donaves per descomptat que hi devia haver alguna raó per matar jueus o gitanos. Dilluns em va passar el mateix en escoltar la notícia que els khmers rojos de Pol Pot assassinaven sense pietat els que, com jo, duien ulleres. Tampoc no hi ha cap diferència de fons entre el fet que un govern es dediqui a matar gent que porta ulleres o a matar gent en funció de qualsevol altra mena de classificació **arbitrària**, encara que ens pugui semblar que no **ho** és. I si ens ho sembla, malament. Però no vaig poder evitar de pensar: i per què la gent que porta ulleres? Sembla que en la construcció mental d'aquests individus les ulleres eren —com parlar idiomes estrangers— un signe de cultura i d'educació burgesa, de riquesa i, finalment, de contrarevolució, com se suposa que **ho** era el barret durant la Segona República, que va ser radicalment substituït per la gorra.

Aquestes classificacions dels humans estan força arrelades. Quan era petit, el primer de la classe duia ulleres. I a mi les ulleres em van fer renunciar al futbol i a les baralles de pati i decantar-me per distraccions més intel·lectuals. Els fabricants d'ulleres han hagut de lluitar tota la vida contra aquesta manera de veure les coses que els cànons estètics estableixen: els guapos i les guapes de les pel·lícules no duen ulleres. Només en duen les bibliotecàries i els lletjos, com Woody Allen o com Superman quan es disfressa de Clark Kent. Llegeixo a la xarxa que, segons diversos estudis, els nens consideren més honestos i intel·ligents els companys que duen ulleres. I que la gent amb ulleres troba feina amb més facilitat.

Les ulleres, encara tenen alguna cosa a veure amb la cultura? Repasso els consellers de Cultura de la Generalitat postfranquista i descobreixo que tots duen ulleres (Max Cahner, Joan Rigol, Joaquim Ferrer, Joan Guitart, Jordi Vilajoana, Caterina Mieras i Ferran Mascarell), llevat de Joan Maria Pujals, que només recordo per la seva poc afortunada baralla amb Josep Maria Flotats. Però tot canvia. Ara, suposo que per passar per honestos, els quatre processats de Cambodja duen ulleres.

Adaptació feta a partir del text de
David CIRICI. «Culpable per dur ulleres». *Ara* (29 juny 2011)

1. Comprensió lectora

1.1. Indiqueu quin tipus de text és.

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no hi haurà cap descompte.]

- Un assaig històric sobre l'Holocaust i la Segona República.
- Un article de psicologia social.
- Una autobiografia.
- Un article d'opinió.
- Una anàlisi política catalana.

1.2. Busqueu les fonts que esmenta l'autor, reproduïu-les literalment i descriuiu molt breument de quin tipus de font es tracta. [1,5 punts]

Citació 1:

Descripció 1:

Citació 2:

Descripció 2:

Citació 3:

Descripció 3:

1.3. Definiu l'adjectiu *arbitrari*. [0,5 punts]

Arbitrari:

1.4. Escriviu els referents dels dos pronoms *ho* dels dos fragments del text reproduïts en aquest exercici. Abans de contestar, rellegiu bé el context en què s'usen. [0,5 punts]

«no **ho** és»:

«com **ho** era el barret»:

1.5. Resoleu les qüestions següents, relatives a les lectures obligatòries d'aquest curs. [1 punt]

1.5.1. Respecte al conte «La vella», de Víctor Català, indiqueu si les afirmacions següents són vertaderes o falses.

[0,5 punts. Cada resposta correcta val 0,1 punts. Per cada error es descomptaran 0,1 punts. Si no responeu a la pregunta, no hi haurà cap descompte.]

	<i>Vertader</i>	<i>Fals</i>
<i>a)</i> El jove i l'hereu tracten la vella amb totes les atencions, li donen tot l'afecte, se'n cuiden molt.	☐	☐
<i>b)</i> Els matins que feia sol, normalment cap al migdia, la treien al porxo perquè li toqués una mica l'aire i, de seguida, l'entraven a casa perquè el sol no li cremés la pell.	☐	☐
<i>c)</i> No li donaven gaire menjar, tot i que la vella hauria volgut menjar més.	☐	☐
<i>d)</i> La jove no s'adona que la vella no és morta fins l'endemà, quan veu que el llit de la vella està xop d'orins.	☐	☐
<i>e)</i> Quan la gent del poble sap que la vella ha mort, ningú no sent cap mena de compassió, i encara ho veuen com un alleujament: «Tant de bé li va fer Déu...! Per lo que hi feia en aquest món, sense cap potència...!».	☐	☐

- 1.5.2. Llegiu aquesta declaració d'un personatge de la novel·la *Laura a la ciutat dels sants*, de Miquel Llor: «Quedar-se al convent? Travessar el mar? Fondre's cel amunt, com una volva, en les blavors de l'aire!». Identifiqueu el personatge que pronuncia aquestes paraules (nom i estatus social o familiar) i expliqueu breument com viu l'estada al convent. [0,5 punts]

2. Expressió escrita

- 2.1. Expliqueu quina mena de relació estableix l'autor del text entre el fet de portar ulleres i la cultura. Integreu en l'explicació citacions del text que aportin l'evidència textual (o l'exemple) del que sosteniu. Escriviu un text de trenta paraules, com a mínim. [1 punt]

- 2.2. Respecte al posicionament de l'autor que heu explicat en l'exercici anterior, expresseu el vostre punt de vista fonamentant els arguments amb exemples diferents, tant si és per a mostrar-vos-hi a favor com en contra. Escriviu un text de trenta paraules, com a mínim. [1 punt]
- 2.3. Expliqueu els estereotips que hi pot haver en un grup de persones (un grup d'amics vostres, per exemple) i desenvolueu una petita reflexió sobre aquests prejudicis. Escriviu un text de vuitanta paraules, com a mínim. [2 punts]

PART COMUNA

3. Reflexió lingüística

3.1. Indiqueu l'anàlisi correcta dels pronoms, els sintagmes o les oracions subratllats.

[0,5 punts. Cada resposta correcta val 0,1 punts. Per cada error es descomptaran 0,1 punts. Si no responeu a la pregunta, no hi haurà cap descompte]

3.1.1. No els explicaré res.

- complement circumstancial de lloc
- atribut
- subjecte
- complement indirecte

3.1.2. La crisi, l'estan patint especialment els sectors més febles.

- complement indirecte
- complement circumstancial de mode
- subjecte
- complement directe

3.1.3. Aquest mes no hi ha hagut cap manifestació.

- complement circumstancial de lloc
- complement de règim verbal
- pronom del verb pronominal
- complement indirecte

3.1.4. Mira si n'és, de graciosa, que tothom se la mira.

- subjecte
- complement de règim verbal
- complement del nom
- atribut

3.1.5. Confien massa que no plourà, i potser hauran de suspendre l'acte.

- oració subordinada substantiva de complement directe
- oració subordinada adverbial de dubte
- oració subordinada de coordinació
- oració subordinada substantiva de complement de règim verbal

3.2. Trieu el derivat que signifiqui 'gran nombre de persones' i que no tingui cap connotació negativa.

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no hi haurà cap descompte.]

- gentada
- gentussa
- gentota
- gentalla

3.3. Conjugueu l'infinitiu indicat entre parèntesis en el temps verbal corresponent.

[0,5 punts]

3.3.1. Tant que ha _____ (*sofrir*)!

3.3.2. Encara que _____ (*ser*) més alt, no hi arribaries, és massa enlaire.

3.3.3. No m'agrada que ella ho _____ (*donar*) tot per perdut.

3.3.4. «No pot ser», _____ (*dir*, passat simple; no pot ser pretèrit perfet perifràstic) aquella princesa.

3.3.5. L'alè li _____ (*pudir*, present).

3.4. Resoleu només UN dels dos exercicis (*a* o *b*).

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts. Si no responeu a la pregunta, no hi haurà cap descompte]

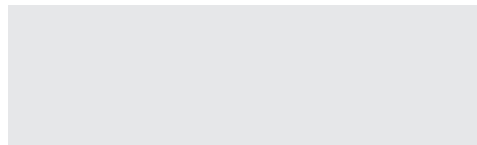
a) Subratlleu només DUES grafies que corresponguin al so alveolar fricatiu sord [s].

No sap si el Brasil havia estat una colònia portuguesa.

b) Indiqueu quina de les oracions següents és la correcta.

- Per què l'hi donin la raó, fossi capaç de tot.
- Amb tal de què que li donguin la raó, seria capaç de tot.
- Per tal de què l'hi donguin la raó, fóra capaç de tot.
- Com tal que l'hi donguin la raó, fóra capaç de tot.
- Per tal que li donin la raó, seria capaç de tot.

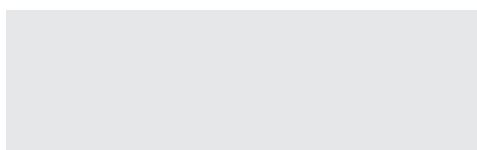
Etiqueta del corrector/a

--	--

--	--

Etiqueta identificadora de l'alumne/a

Proves d'Accés a la Universitat. Curs 2012-2013

Llengua catalana i literatura

Sèrie 4

Opció d'examen

(Marqueu el quadre de l'opció triada)

OPCIÓ A

OPCIÓ B

1	1.1.	Total
	1.2.	
	1.3.	
	1.4.	
	1.5.	
2	2.1.	Total
	2.2.	
	2.3.	
3	3.1.	Total
	3.2.	
	3.3.	
	3.4.	
Suma de notes parcials		
Descompte per faltes		
Qualificació		

Etiqueta identificadora de l'alumne/a

Etiqueta de qualificació

Ubicació del tribunal

Número del tribunal

La prova consta de tres parts: 1) comprensió lectora, 2) expressió escrita i 3) reflexió lingüística. Heu de triar UNA de les dues opcions (A o B) i fer-ne les parts 1 i 2. A més, heu de fer la part 3, que és comuna a totes dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions que us plantegem tot seguit.

En Rafel Escorrigüela, trenta-un anys ben portats, més llarg que alt, sec, de cabells llisos, tossia, es llançava l'alè a les mans per escalfar-se-les i no mirava on posava els peus. Anava esparracat i aparentava més anys dels que tenia. El fred se li havia ficat al cos feia dies i no hi havia manera de treure-se'l. S'havia estat a l'estació del Nord mirant els trens. Els que arribaven de lluny entraven amb els vidres de les finestres coberts per una fina capa de gel.

Cap al migdia, va animar-se a resseguir els carrers on tocava el sol. Va baixar fins a la Ciutadella i va continuar vagarejant fins al Born. Entre botigues d'olis i sabons, d'espècies i de pesca salada, va arribar a la cantonada amb el carrer de Montcada. Se sentia música i remor i de sobte van aparèixer una banda de postulants. Eren estudiants i demanaven en favor de les víctimes dels terratrèmols d'Itàlia. Anaven sortint des del carrer de Montcada, desfilant en ordre, amb carruatges, una banda de música i els estendards propis de cada facultat. Eren uns vint o vint-i-cinc. En Rafel Escorrigüela tenia tanta gana que es va acostar al noi que obria la comitiva i va preguntar-li si, **posats a socórrer**, no començaven per ell, que era català i el tenien allà mateix, a mà... El noi es va espantar i va mirar enrere, cap al servei d'ordre de la guàrdia municipal. Es devia pensar que li volien prendre la guardiola. En Rafel Escorrigüela se'n va adonar i va apartar-se'n immediatament. L'últim que necessitava era que un guàrdia el fes anar per terra d'una garrotada; no veia gens clar que es pogués tornar a aixecar. Va seure en un portal i va observar com el seguici de postulants es dirigia cap a Santa Maria del Mar, amb tot el seu xim-xim.

—Déu n'hi do, el soroll que fan. Et vénen ganes de donar-los deu cèntims només perquè callin...

En Rafel Escorrigüela va girar el cap amb curiositat en direcció a la veu. Qui parlava era una noia tota rodoneta i d'uniforme: sota l'abric, la brusa i el davantal, tan blanca tota ella, tan rodanxona tota ella, amb la còfia i el monyet i les agulles que el sostenien, amb els dits molsudets i la mica de bigotet... Devia ser una minyona d'alguna **casa bona** dels voltants. Aguantava un parell de lleteres de llauna de les grosses i feia cara de pocs amics. Al seu costat, a terra, hi tenia un sac d'arpillera que de tant en tant es bellugava, com si tingués vida pròpia.

[...]

Lluís-Anton BAULENAS. *La felicitat*, 2001

1. Comprensió lectora

1.1. Indiqueu si les afirmacions següents són vertaderes o falses. [1 punt. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

	Vertader	Fals
a) En Rafel Escorrigüela, un home prim i mal girbat, estava molt enfredorit.	☐	☐
b) Al migdia, va anar a l'estació del Nord i després, a la Ciutadella.	☐	☐
c) En Rafel Escorrigüela va intentar robar els diners a un estudiant.	☐	☐
d) A la minyona no li va agradar la música dels postulants.	☐	☐
e) La minyona era tirant a grassa i anava vestida d'acord amb la seva feina.	☐	☐

1.2. Escriviu el referent dels pronoms marcats en negreta en el text. [1 punt]

«se'**n** va adonar»:

«va apartar-se'**n**»:

1.3. Escriviu una expressió equivalent a «**posats a socórrer**» que pugui ser vàlida en el context en què apareix. [0,5 punts]

Va preguntar-li si, _____, no començaven per ell.

1.4. Indiqueu l'opció que equival a «una minyona d'alguna **casa bona**». [0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,1 punts; si no responeu a la pregunta, no hi haurà cap descompte.]

Una criada d'alguna família bondadosa.

Una minyona d'alguna casa rica.

Una filla d'alguna casa catòlica.

Una nena d'una casa ben construïda.

1.5. Resoleu les qüestions següents, relatives a les lectures obligatòries d'aquest curs. [1 punt]

1.5.1. En un màxim de cinquanta mots, escriviu un resum del conte «L'enveja», del recull *Drames rurals*, de Víctor Català. [0,5 punts]

1.5.2. Indiqueu si les afirmacions següents, relatives a la novella *Laura a la ciutat dels sants*, de Miquel Llor, són vertaderes o falses. [0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

	<i>Vertader</i>	<i>Fals</i>
a) La Laura és una noia de Barcelona d'orígens humils.	☐	☐
b) La Laura es casa amb en Tomàs Muntanyola, un hereu de casa bona de Comarquinal. Feia pocs mesos que s'havien conegut.	☐	☐
c) Acabats de casar, la Laura i en Tomàs es compren una casa nova per anar-hi a viure, ben lluny de la casa pairal.	☐	☐
d) Amb el matrimoni, hi van a viure la mare de la Laura, la mare d'en Tomàs, una germana de la Laura i una germana d'en Tomàs.	☐	☐
e) Un dia, la Laura, la Teresa i altres dones anaren a visitar una església romànica. En Pere se n'assabentà i hi anà. La Laura i en Pere van tocar-se: en Pere va agafar la Laura per ajudar-la a baixar un esglaó.	☐	☐

2. Expressió escrita

2.1. Reescriuiu el primer fragment subratllat en el text, d'acord amb les indicacions següents: en el vostre escrit, no hi pot haver cap punt i seguit (ni cap punt i a part), i només hi ha d'haver un verb principal. [1 punt]

2.2. Continueu el relat inventant-vos un diàleg entre en Rafel Escorrigüela i la minyona. Escriviu un text de quaranta paraules, com a mínim. [1 punt]

- 2.3. Descriuiu el comportament de la gent en alguna concentració humana en què hàgiu participat (una manifestació, un partit de futbol, una festa multitudinària, etcètera). Escriviu un text de vuitanta paraules, com a mínim. [2 punts]

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions que us plantegem tot seguit.

El segle I aC el poeta llatí Lucreci escriví el famós poema *De rerum natura*, una de les obres capitals de la poesia científica. L'autor hi exposa amb detall la teoria atomística de la matèria i n'extreu conseqüències morals, dins la tradició epicúria: rebuig de la por a la mort i elogi del plaer moderat.

En un text de David Jou («Què diu la ciència de la fi del món»), s'afirma el següent: «No sabem si l'univers se seguirà expandint indefinidament i s'atansarà al zero absolut de temperatura, com en el darrer cercle de l'infern del Dant, o si tornarà a col·lapsar-se en un estat extremadament ardent. La primera hipòtesi sembla més probable que la segona.» En llegir aquest text, em va sobtar la relació que David Jou —físic i poeta— estableix entre la hipòtesi de la fi de l'univers i el darrer cercle —un llac de gel— a l'infern de la *Divina Comèdia*. És que Dant va tenir una intuïció genial? De la mateixa manera, Lucreci, a la seva gran obra, diu que «s'esfondrarà la immensa màquina del món», i parla també «d'aquest **anorreament** futur del cel i de la terra». Cal tenir en compte que el poeta llatí va ser coetani dels inicis de la literatura apocalíptica jueva. Cent anys més tard, sant Joan ens va oferir les visions impressionants del seu *Apocalipsi*.

No hi ha dubte que, entre ciència i poesia, es poden establir lligams subtils, que són molt útils en el moment de la creació literària. Conèixer l'estructura de les roques o les característiques d'un terreny, el cicle vital de les plantes o dels animals pot ajudar a fer més precisa —o més suggeridora— una descripció. Estudiar el moviment dels vents o l'alternança de les altes i baixes pressions, afinar en la comprensió dels diversos meteors —la pluja i la neu, la calamarsa, el llamp o el llampec— enriqueix l'esperit en la contemplació de la bellesa del món. I què direm dels núvols, en les seves formes variades? Recordarem les paraules de Màrius Torres, al final d'un gran poema:

...penso, en veure'ls passar, per quin caprici dels déus
fan i desfan per sempre meravelles tan breus...

Quan els sentits són víctimes d'un engany —un miratge— val la pena de saber l'explicació que hi dona la física. Es tracta d'un fenomen òptic, que es produeix quan la llum passa d'un medi a l'altre —de l'aire a l'aigua, per exemple. És l'anomenada *reflexió total*. És que no hi ha miratges, també, a l'interior de l'ànima humana?

[...]

Jordi PÀMIAS. «Ciència i poesia». *Mètode* (estiu 2007)

1. Comprensió lectora

- 1.1. En l'espai assignat, escriviu un resum, d'entre seixanta i vuitanta paraules, d'aquest text. [1,5 punts]

- 1.2. En l'espai assignat, expliqueu quin context traça l'autor per situar l'afirmació de Lucreci («s'esfondrarà la immensa màquina del món»). [0,5 punts]
- 1.3. Definiu el mot *anorreament* o escriviu-ne un sinònim. [0,5 punts]
- 1.4. Escriviu l'antecedent dels pronoms *en* i *hi* del text reproduïts en aquest exercici. [0,5 punts]
- «**n**'extreu conseqüències morals»:
- «**hi** dóna la física»:
- 1.5. Resoleu les qüestions següents, relatives a les lectures obligatòries d'aquest curs. [1 punt]
- 1.5.1. En l'espai assignat, escriviu un resum del conte «Nochebuena», del recull *Drames rurals*, de Víctor Català. [0,5 punts]

1.5.2. Indiqueu si les afirmacions següents, relatives a la novella *Laura a la ciutat dels sants*, de Miquel Llor, són vertaderes o falses. [0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

	<i>Vertader</i>	<i>Fals</i>
a) Des de bon principi, la Teresa no va veure gens bé que la Laura fos la dona del seu germà.	☐	☐
b) La Laura havia quedat sense mare de petita, i el seu pare i ella se'n van anar a viure a casa d'una tia. Aquesta tia la va ajudar en la seva formació: música, literatura, etcètera.	☐	☐
c) Des dels primers dies de casat, en Tomàs es mostra com un home culte i delicat.	☐	☐
d) L'oncle Llibori i la seva família són gent molt discreta, no parlen mai malament de ningú.	☐	☐
e) Mossèn Joan Serra, el director de l'arxiu, és un home senzill i savi, tant per la Laura com per a en Tomàs. Tots dos el tenen molt ben considerat.	☐	☐

2. Expressió escrita

2.1. Expliqueu, amb vuitanta paraules, com a mínim, un descobriment científic que us agradaria que es dugués a terme. [2 punts]

- 2.2. Escriviu amb quaranta paraules, com a mínim, la paràfrasi d'un poema que us agrada especialment i expliqueu el perquè. En la redacció, podeu reproduir mots o fragments literals que recordeu. [1 punt]

- 2.3. Reescriuiu els fragments subratllats del text partint dels inicis que us proposem a continuació. El redactat resultant no pot alterar el sentit original. [1 punt]

Crec que les descripcions podrien ser més precises —o més suggeridores—...

Sostinc que, en la contemplació de la bellesa del món, l'esperit...

PART COMUNA

3. Reflexió lingüística

3.1. Indiqueu l'anàlisi correcta dels pronoms, els sintagmes o les oracions subratllats.
[0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

3.1.1. Aviat sabran quants inscrits hi ha hagut a la cursa.

- complement circumstancial
- subjecte
- complement indirecte
- complement directe

3.1.2. Em fa la sensació que la campanya va ser manipulada, segurament es podria impugnar.

- complement de nom
- complement de règim verbal
- complement directe
- complement de l'adjectiu

3.1.3. Els especialistes confien que s'actuarà amb rapidesa.

- complement directe
- complement de règim verbal
- complement predicatiu
- complement circumstancial

3.1.4. Sollicitaran una reunió, si es posen d'acord, als seus representants.

- complement indirecte
- complement directe
- complement de nom
- complement de règim verbal (o complement preposicional)

3.1.5. Ja van arribant els convidats i la casa es va omplint de gent.

- complement circumstancial
- complement directe
- subjecte
- complement indirecte

3.2. Empleneu el buit de les frases següents triant l'opció adient entre les que us proposem a continuació: *el, l'hi, li, la hi, la, els hi, Ø* (espai en blanc), *es, els*.

[0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

- a)** Al teu germà, ja _____ telefonaré demà.
- b)** Als seus amics, _____ escriu un *whatsapp* cada dia.
- c)** No _____ molestis tant, aquesta nena.
- d)** Dóna-_____, el llibre a la Berta.
- e)** _____ va caure i es va esquinçar el turmell.

3.3. Escriviu la forma verbal demanada.

[0,5 punts]

Infinitiu de *interrompia*:

Infinitiu de *imprès*:

Gerundi de *coure*:

Participi (masculí singular) de *excloure*:

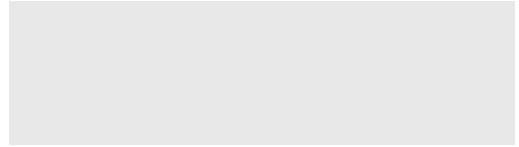
Participi (masculí singular) de *romandre*:

3.4. Subratlleu només CINC grafies que corresponguin al so alveolar fricatiu sord [s].

[0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; si no responeu a la pregunta, no hi haurà cap descompte.]

En segons quins casos, és una bestiesa força considerable, això de la zona blava: l'Administració no perdona el ciutadà, massa vegades.

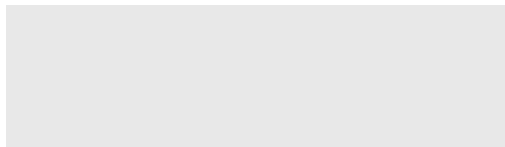
Etiqueta del corrector/a

--	--

--	--

Etiqueta identificadora de l'alumne/a

Proves d'Accés a la Universitat. Curs 2012-2013

Llengua catalana i literatura

Sèrie 3

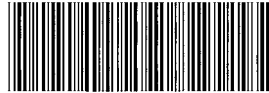
Opció d'examen

(Marqueu el quadre de l'opció triada)

OPCIÓ A

OPCIÓ B

1	1.1.	Total
	1.2.	
	1.3.	
	1.4.	
	1.5.	
	1.6.	
2	2.1.	Total
	2.2.	
	2.3.	
3	3.1.	Total
	3.2.	
	3.3.	
	3.4.	
Suma de notes parcials		
Descompte per faltes		
Qualificació		

Etiqueta identificadora de l'alumne/a

Etiqueta de qualificació

Ubicació del tribunal

Número del tribunal

La prova consta de tres parts: 1) comprensió lectora, 2) expressió escrita i 3) reflexió lingüística. Heu de triar UNA de les dues opcions (A o B) i fer-ne les parts 1 i 2. A més, heu de fer la part 3, que és comuna a totes dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest poema i responeu a les qüestions que us plantegem tot seguit.

Elegies de la represa, VI

No em preguntis, amor, per què t'estimo,
si no trobo raons. Però podria
dir-te del rossinyol la meravella
ni el batec de la sang, ni la segura
5 dolcesa de l'arrel dins de la terra,
ni aquest plorar suau de les estrelles?
És que sabries, cert, l'ardent misteri
d'unes ales signant l'atzur en calma,
o el fluir de la font, o de la branca
10 aquest respir beat quan l'aire passa?...
No em preguntis, amor, per què t'estimo,
si et tenia dins meu i ni sabia
ja veure't com a tu, perquè respire
dintre del meu respir, si dels meus somnis
15 ets l'únic somni viu que no podria
arrabassar la Mort...

Rosa LEVERONI. *Presència i record*, 1952

1. Comprensió lectora

- 1.1. Segons la veu poètica, qui o què no podria fer l'acció de *arrabassar*, esmentada en el darrer vers? [0,5 punts]

- 1.2. L'autora d'aquest poema vol posar de manifest que hi ha moltes coses que no es poden explicar d'una manera raonada. Compteu quantes se n'esmenten entre els versos 3 i 10, i feu-ne una llista ordenada. [1 punt]

- 1.3. Indiqueu si les afirmacions següents, relatives al poema, són vertaderes o falses.
[0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

	<i>Vertader</i>	<i>Fals</i>
a) El poema s'adreça a algú que és alludit amb el mot <i>amor</i> .	☐	☐
b) La meravella del rossinyol (v. 3) és una mena de gàbia molt bonica en la qual se sol tenir aquest ocell.	☐	☐
c) El «plorar suau de les estrelles» (v. 6) és una imatge metafòrica, perquè les estrelles en realitat no poden plorar.	☐	☐
d) «L'atzur en calma» (v. 8) és una manera de referir-se al cel.	☐	☐
e) Una de les coses que el destinatari del poema probablement no sabia és «el fluir [...] de la branca» (v. 9).	☐	☐

- 1.4. Aquest poema, tal com escau al gènere literari a què pertany, està redactat segons un punt de vista subjectiu i s'ha construït gramaticalment
[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts; si no responeu a la pregunta, no hi haurà cap descompte.]

☐ en primera persona.	☐ en segona persona.
☐ alternant la primera i la segona persona.	☐ alternant la primera i la tercera persona.

- 1.5. En un vers del poema es parla d'un «respir beat quan l'aire passa». Quin dels adjectius següents podria ser sinònim de *beat* en aquest context?

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts; si no responeu a la pregunta, no hi haurà cap descompte.]

☐ estrepitós	☐ feliç
☐ angoixat	☐ insignificant

1.6. Resoleu les qüestions següents, relatives a les lectures obligatòries d'aquest curs.

1.6.1. Indiqueu si les afirmacions següents, relatives al conte «En Met de les Conques», de Víctor Català, són vertaderes o falses. [0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

Vertader Fals

a) En Met, fill d'una dona soltera considerada mig bruixa, és un marginat de la societat que gairebé no es parla amb ningú. La seva vida canvia quan escolta un sermó de Quaresma i queda fascinat per la vida de Jesús.	☐	☐
b) En Met, fill d'una família de terratinents molt catòlica de l'Escala, és una persona molt ben valorada socialment. La seva vida canvia quan coneix una bruixa que li fa creure que ell és Jesús.	☐	☐
c) Pujant a la cova d'una muntanya, en Met, mig malalt, vomitant sang, veu visions: per exemple, veu la mare enverinant l'àvia. Un cop a la cova, té més visions: veu com Jesús puja cap al cel acompanyat d'un estol d'àngels.	☐	☐
d) Pujant a la cova d'una muntanya, en Met veu com la seva mare enverina l'àvia. Ell intenta evitar-ho, però no se'n surt.	☐	☐
e) Pujant a la cova d'una muntanya, en Met, mig malalt, vomitant sang, veu visions: per exemple, veu un pagès substituint l'animal per una dona per estirar una arada. Un cop a la cova, té més visions: veu Jesús en un pont de vidre.	☐	☐

1.6.2. D'acord amb la novella *Laura a la ciutat dels sants*, de Miquel Llor, expliqueu com és vista i valorada Barcelona per la gent de Comarquinal, i qui simbolitza a Comarquinal la manera de ser de Barcelona. [0,5 punts]

2. Expressió escrita

2.1. El poema és redactat en estil directe, com si es tractés d'una conversa real. Torneu a escriure, en prosa, la darrera part del poema (des de «No em preguntis» fins al final) i feu-hi els canvis necessaris per a passar el text a estil indirecte, com si expliquéssiu la conversa a una altra persona. Comenceu de la manera següent: [1,5 punts]

A la part final del poema, li torna a dir que...

2.2. Us agrada llegir poesia? Argumenteu la resposta en un text de vuitanta paraules, com a mínim. [1,5 punts]

2.3. El mot *rossinyol*, que apareix al vers 3, és polisèmic. En català pot designar, entre altres coses, un tipus d'ocell, de bolet o de peix, i també un estri per a obrir panys sense fer servir la clau. Escriviu quatre frases que continguin el mot *rossinyol* de manera que aquest prengui un sentit clarament diferent en cadascuna. [1 punt]

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions que us plantegem tot seguit.

La presència d'un científic genial va ser una de les moltes aportacions narratives a les històries de ciència-ficció que, amb el pas del temps, s'acabaria tornant **canònica**. Els tecnosavis i els seus invents van irrompre a les aventures del gènere en qualitat d'herois, d'ajudants de l'heroi o, en el pitjor dels casos, de **brivalls** disposats a collar sota el seu jou la humanitat (o els nuclis poblats que tinguessin més a prop).

Aquests científics, fossin bons o dolents, ideaven uns aparells, uns materials i uns conceptes que sovint fregaven el llindar de l'estrambòtic. De fet, fins que un sector prou representatiu de lectors no va reivindicar la necessitat d'una ciència-ficció més *hard*, més aferrada als postulats de la ciència, força escriptors no creien necessari que aquests *gadgets* o invents tinguessin bases científiques (i en ocasions, fins i tot, es contradien amb el saber avalat per les ciències). A l'hora de la veritat, els autors preferien potenciar tots aquests invents com a elements mitopoètics o com a recurs que feia avançar el *plot* narratiu. Dues funcions, tot s'ha de dir, ben dignes des d'un punt de vista d'arquitectura literària.

Els **mad scientists** havien començat a treure el cap a la literatura en ple període romàntic, i reflectien la desconfiança d'una part de la societat cap als científics. Cal dir que, des de l'inici de la revolució industrial, els professionals de la tecnociència han estat percebuts amb ambigüïtat per les classes populars, que els consideraven col·laboradors d'un sistema socioeconòmic injust.

[...] és evident que una part respectable dels científics bojos literaris són fills (luciferins) de Víctor Frankenstein. Per això no ens ha d'estranyar gaire que tots aquests doctors, savis i professors, per molt que estiguin envoltats per laboratoris atapeïts de tecnologia capdavantera, acabin presentant algun tret que ens recorda els alquimistes de l'edat mitjana (o la figura del doctor Faust revisada durant el període romàntic).

Peter Goodrich, expert en cultura popular, apunta que la intuïció habitual d'aquests **mad scientists** «fa pensar en un poder sobrenatural, que els enllaça amb el món dels practicants de la màgia... i especialment amb la màgia negra o la bruixeria perquè l'aplicació de les seves lleis i principis amenaça la societat». Rotwang, l'home de ciència del film *Metròpolis* (Fritz Lang, 1927), encarna molt bé aquesta dualitat d'alquimista tecnològic. El mateix que passa amb el doctor Víctor Von Doom, l'amenaça eterna dels 4 Fantàstics, i amb tants altres genis grillats nascuts a la cultura de masses.

Adaptació feta a partir del text de

Sebastià ROIG. «L'arribada dels tecnosavis». A: *El futur dels nostres avis*. Diputació de Girona, 2012

1. Comprensió lectora

1.1. Indiqueu si les afirmacions següents són vertaderes o falses. [1 punt. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

	Vertader	Fals
a) En les novel·les de ciència-ficció, els científics genials sempre eren presentats com uns herois.	☐	☐
b) Bastants escriptors de ciència-ficció no veien la necessitat de ser gaire rigorosos amb els coneixements científics de la seva època.	☐	☐
c) Al segle XIX, els sectors populars odiaven els científics.	☐	☐
d) Els científics genials de la ciència-ficció i els alquimistes tenen punts de contacte.	☐	☐
e) Rotwang i el doctor Víctor Von Doom són figures ambivalents.	☐	☐

- 1.2. Indiqueu quina definició equival a *canònica*. [0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,1 punts; si no responeu a la pregunta, no hi haurà cap descompte.]
- Propi dels canonges.
 - Relatiu a un model acceptat comunament.
 - Relatiu a un fenomen habitual, molt freqüent.
 - Relatiu a un fet explosiu.
 - Relatiu a unes herbes comestibles.
- 1.3. Definiu el mot *brivall* o bé escriviu-ne un sinònim. [0,5 punts]
- 1.4. L'autor del text fa servir diferents expressions per a referir-se als *mad scientists*. Escriviu-ne quatre. [1 punt]
- 1.5. Resoleu les qüestions següents, relatives a les lectures obligatòries d'aquest curs. [1 punt]
- 1.5.1. En l'espai assignat, escriviu un resum del conte «El pastor», del recull *Drames rurals*, de Víctor Català. [0,5 punts]

1.5.2. Indiqueu si les afirmacions següents, relatives a la novella *Laura a la ciutat dels sants*, de Miquel Llor, són vertaderes o falses. [0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

	<i>Vertader</i>	<i>Fals</i>
a) La Laura és una noia de casa bona de ciutat que un bon dia es casa amb en Tomàs, l'hereu ric de Comarquinal.	☐	☐
b) A la Laura li agradava la cultura: la lectura, la música, etcètera.	☐	☐
c) En Tomàs també era molt refinat, era un amant de la literatura clàssica i de l'òpera.	☐	☐
d) La Laura no vol participar en les xafarderies i malediccions de Comarquinal.	☐	☐
e) La Laura i en Pere es troben en una església. En Pere l'havia seguida i li proposa que vagi amb ell. Intenta besar-la i ella, horroritzada, se'n va. La Teresa escampa pel poble que la Laura i en Pere es troben d'amagat, que tenen una relació.	☐	☐

2. Expressió escrita

2.1. Substituiu cada mot o grup de mots destacats en negreta en el fragment del text següent, per un mot o grup de mots que heu de triar entre els que us proposem a continuació: *atabalats, perquè, carregats, migevals, atrafegats, per bé que, de l'edat mitja, per sort que, medievals, nogensmenys, tapats*. [1 punt]

«Per això no ens ha d'estranyar gaire que tots aquests doctors, savis i professors, **per molt que** estiguin envoltats per laboratoris **atapeïts** de tecnologia capdavantera, acabin presentant algun tret que ens recorda els alquimistes **de l'edat mitjana** (o la figura del doctor Faust revisada durant el període romàntic).»

«per molt que»:

«atapeïts»:

«de l'edat mitjana»:

2.2. Resumi en una frase d'entre dotze i setze paraules la citació literal de Peter Goodrich, sense repetir cap verb, nom o conjunció dels que hi apareixen («fa pensar en un poder sobrenatural, que els enllaça amb el món dels practicants de la màgia... i especialment amb la màgia negra o la bruixeria perquè l'aplicació de les seves lleis i principis amenaça la societat»). [1 punt]

- 2.3.** Expliqueu l'argument d'un llibre, o d'una pel·lícula, de ciència-ficció que us hagi agradat. Escriviu un text de vuitanta paraules, com a mínim. [2 punts]

PART COMUNA

3. Reflexió lingüística

3.1. Indiqueu l'anàlisi correcta dels pronoms, els sintagmes o les oracions subratllats.
[0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

3.1.1. Aquesta setmana és fonamental que arribis d'hora.

- complement circumstancial
- complement directe
- atribut
- subjecte

3.1.2. Els teus cosins sempre se'n riuen.

- complement circumstancial de manera
- complement indirecte
- complement de règim verbal (o complement preposicional)
- complement predicatiu

3.1.3. Eren entenimentats de veritat o només ho semblaven?

- complement directe
- complement circumstancial
- complement predicatiu
- atribut

3.1.4. Desitjo de tot cor que et vagi molt bé el viatge.

- complement circumstancial
- complement predicatiu
- atribut
- complement directe

3.1.5. M'inquieta una mica que sempre t'enfadis pel mateix, calma't d'una vegada.

- subjecte
- complement indirecte
- complement circumstancial
- complement directe

3.2. Subratlleu només DOS noms que puguin formar un adjectiu derivat amb el sufix *-ut*.

[0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,15 punts; si no responeu a la pregunta, no hi haurà cap descompte.]

Fam, gana, set, fred, traça, por, senyor, àguila, ventre, enteniment.

3.3. Escriviu la forma verbal demanada.

[0,5 punts]

Infinitiu de *incloc*:

Infinitiu de *fonia*:

Gerundi de *dependre*:

Participi (masculí singular) de *pondre*:

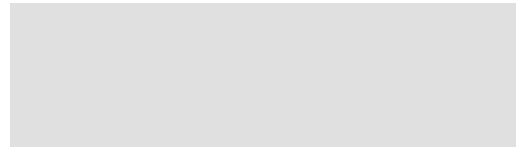
Participi (masculí singular) de *pertànyer*:

3.4. Subratlleu les cinc grafies que corresponen al so fricatiu palatal sord [ʃ].

[0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; si no responeu a la pregunta, no hi haurà cap descompte.]

Exercici, desig, guix, nexè, peix, mig, fix, exhumar, èxit, ximple, exigir, clenxa, flux, examen, fluix, exigu.

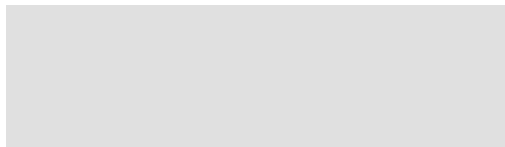
Etiqueta del corrector/a

--	--

--	--

Etiqueta identificadora de l'alumne/a

Proves d'Accés a la Universitat. Curs 2012-2013

Llengua catalana i literatura

Sèrie 1

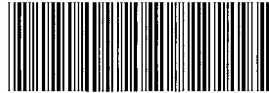
Opció d'examen

(Marqueu el quadre de l'opció triada)

OPCIÓ A

OPCIÓ B

1	1.1.	Total
	1.2.	
	1.3.	
	1.4.	
	1.5.	
2	2.1.	Total
	2.2.	
	2.3.	
3	3.1.	Total
	3.2.	
	3.3.	
	3.4.	
Suma de notes parcials		
Descompte per faltes		
Qualificació		

Etiqueta identificadora de l'alumne/a

Etiqueta de qualificació

Ubicació del tribunal

Número del tribunal

La prova consta de tres parts: 1) comprensió lectora, 2) expressió escrita i 3) reflexió lingüística. Heu de triar UNA de les dues opcions (A o B) i fer-ne les parts 1 i 2. A més, heu de fer la part 3, que és comuna a totes dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions que us plantegem tot seguit.

Així que la núvia estigué confessada la cerimònia s'enllestí en un girat d'ulls, i els casats i els testimonis oïren la missa.

Així que el senyor rector se ficà a la sagristia, la comitiva s'encaminà cap a l'aigua beneïda, ella satisfeta i presumida com un gall, espolsant-se les faldilles de l'aranya que se li havien matxucat, i ell amb la cara riallera i els llavis com una deu viva. No se sabia treure del cap el cop que havia fet: ja tenia dona i casa per arreu... i el *cric-crec* dels bastons sobre les llambordes del sòl li sonava com un repiqueteig de festa.

Eixiren al carrer: encara no llostrejava i les estrelles relluïen com guspiretes a punt d'apagar-se.

—Caracu, quin aïret que fa! —digué ella tota melindrosa tapant-se la boca amb el bec del mocador.

—I que **en** sou de fredolica, Laia...! Veieu? Jo hi trobo bo! —contestà ell, tot tou i rient.

El ceguet també barbossava alguna cosa, quan, de sobte, esclatà una cridòria espantosa i xiulets furients i cops de perols i esquellotes: quedaren eixordats. Mes abans de tenir temps de dir paraula, de tots els indrets de la placeta sortí una pluja de pedres com ous de gallina, que petaren per les parets i la porta de l'església, amb un terratrèmol de mil diastres. Reculà la comitiva, esfereïda; però entremig de la fressa i dels xisclets de dona i renecs d'home, s'oí un gran esgarip i quelcom petà pesadament en terra. A la porta se toparen amb el senyor rector, que sortia cremat i cridant:

—Què és això, poques vergonyes, perduts!

Però enmig d'aquella tempesta no s'**hi** sentia la seva veu i tingué d'amagar-se a corre-cuita per no rebre.

—Tanqueu la porta! —digué als que entraven envestint-se, atzarats i llançant ais i gemecs; i cridà a l'escolà i al campaner, que encara eren cap a l'altar major—: Benet, Miquel...! Porteu un ciri corrent...! —Ave Maria Puríssima, quina treta d'animalassos...! No ha pas rebut ningú, al mancos?

—Jo sí! —Jo sí! —Jo no! —feren totes les veus a la vegada; i redoblaren els gemecs i els plors. [...]

La pedrega i els crits pararen en sec, i s'oí xiuxiueig i corredissa de gent que fugia a brida batuda. Acabaven de veure el senyor rector amb el ciri a la mà. Els volts de la placeta quedaren deserts en un santiamén.

Víctor CATALÀ. *Drames rurals*, 1902

1. Comprensió lectora

1.1. En l'espai assignat, resumeu el text que acabeu de llegir. Escriviu un text de cinquanta paraules, com a mínim. [1 punt]

- 1.2. Escriviu el mot del text que respongui al sinònim o a la definició següents. [1 punt]

Que no senten res durant una estona per un fort soroll:

Espantada:

Però:

Quina colla:

En un tres i no res:

- 1.3. Escriviu els referents dels pronoms *en* i *hi* dels dos fragments del text reproduïts en aquest exercici. [1 punt]

«que **en** sou»:

«no s'**hi** sentia»:

- 1.4. Resoleu les qüestions següents, relatives a les lectures obligatòries d'aquest curs. [1 punt]

1.4.1. Del conte «En Met de les Conques», de Víctor Català, expliqueu què li passa a en Met mentre puja cap a la cova de la muntanya i què li passa un cop hi arriba. Sintetitzeu-ho amb cinquanta paraules, com a màxim. [0,5 punts]

1.4.2. Indiqueu si les afirmacions següents, relatives a la novella *Laura a la ciutat dels sants*, de Miquel Llor, són vertaderes o falses. [0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

	<i>Vertader</i>	<i>Fals</i>
a) La Teresa és una dona atea que es va casar dues vegades.	☐	☐
b) La Teresa, germana d'en Tomàs, és una dona soltera molt religiosa que no s'ha casat mai.	☐	☐
c) La Teresa sempre va estar enamorada d'en Pere.	☐	☐
d) En Pere estava bojament enamorat de la Teresa i de la Laura, de totes dues.	☐	☐
e) A les Aulines, la Laura s'adapta als horaris i hàbits d'en Tomàs: ja no llegeix ni toca el piano, només fa feines de casa i de pagès, es lleva d'hora i va a dormir aviat. La Teresa deixa malament la Laura als masovers i pagesos de la rodalia. La maledicència de la Teresa també és efectiva a les Aulines.	☐	☐

2. Expressió escrita

2.1. Expliqueu la celebració d'una festa que hagi acabat malament. Escriviu un text de vuitanta paraules, com a mínim. [2 punts]

2.2. Passeu a l'estil indirecte els diàlegs del text subratllats. [1,5 punts]

2.3. Reescriuiu el fragment següent substituint els signes de puntuació emmarcats per altres signes de puntuació i fent els canvis de redacció que puguin ser necessaris en cada cas (podeu haver de canviar els temps verbals, i també afegir mots o eliminar-ne). [0,5 punts]

Així que el senyor rector se ficà a la sagristia, la comitiva s'encaminà cap a l'aigua beneïta□, ella satisfeta i presumida com un gall, espolsant-se les faldilles de l'aranya que se li havien matxucat□ i ell amb la cara riallera i els llavis com una deu viva□. No se sabia treure del cap el cop que havia fet□: ja tenia dona i casa per arreu...□ i el *cric-crec* dels bastons sobre les llambordes del sòl li sonava com un repiqueteig de festa.

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions que us plantegem tot seguit.

Per què sóc cristià

Evangelí segons Joan, 8,1-11. Després de passar la nit al mont de les Oliveres, Jesús va anar al temple de Jerusalem i aviat començà a parlar amb la gent que se li acostava. Els «gramàtics» (així anomena Joan els mestres de la llei) li van portar una dona que havia comès adulteri i posant-la al bell mig li van preguntar quin càstig mereixia. En lloc de respondre, Jesús es va ajupir i va fer com si escrigués sobre el terra alguna cosa amb el dit. Com que els «gramàtics» van insistir, aixecà el cap i els digué: «Aquell de vosaltres que no tingui pecat, que tiri la primera pedra.» Després va continuar, com diu el text, fent grafies al terra amb el tou del dit. Enfrontats a aquest repte, els «gramàtics» es van retirar, «començant pels més vells». La dona va romandre al mig fins que Jesús, que fins llavors l'havia observat de baix a dalt, es va posar dret i li digué: «Si ningú no t'ha condemnat, jo tampoc no et condemno.» [...]

Israel va començar a ser un poble quan Moisès li va donar la llei gravada a la roca del Sinaí. Per això en la decisió de mantenir diàfan el solc del cisell sobre la roca hi ha una noble voluntat d'afirmació col·lectiva. És, doncs, sorprenent que davant els «gramàtics» Jesús es dediqui a escriure sobre el terra sense deixar cap grafia perdurable. Els lectors jueus i musulmans dels Evangelis sempre s'han sorprès que gairebé no contenen **preceptes**. [...] Hem d'interpretar Déu amb les nostres llums. En certa manera podem dir que el cristianisme és anàrquic. El cristià que vol afirmar la seva fe més que obeir una llei ha d'imitar Déu mitjançant el goig de l'estima incondicional al **proïsme**. Òbviament, només es pot ser un cristià honest aprenent a conviure amb l'experiència del fracàs davant d'**aquest projecte hiperbòlic**. No es pot estar a l'altura del model, però per ser cristià no es pot renunciar al repte d'observar el món des de baix, que és la posició que permet entendre el patiment i la vergonya de l'altre i, d'aquesta manera, el singularitza davant el dit uniformitzador de la llei. El dolor és invisible per a la llei. En aquest sentit, l'escena evangèlica mostra la diferència radical entre la mirada política i la mirada cristiana. Al meu parer hi ha aquí dues maneres diferents d'interpretar el precepte bíblic que institueix l'home com a guardià del seu germà. La mirada de Crist no es dirigeix a «l'home», sinó a una dona concreta en una situació concreta. No és una mirada legal, sinó amorosa i, per això mateix, sensible al seu dolor i a la seva vergonya. L'amor és més clarivident que qualsevol imperatiu, legal o ètic, perquè és capaç de transformar l'experiència solitària del dolor en experiència solidària de reconeixement.

Al cristianisme, [...] la llei no pot delimitar la conducta del creient i, en conseqüència, difícilment pot donar resposta a les demandes de la vida en comú. Una teologia política cristiana és problemàtica perquè al cristianisme hi ha latent una desconfiança profunda sobre la capacitat de la llei per posar fi al dolor humà. [...]

Adaptació feta a partir del text de
Gregorio LURI. «Per què sóc cristià». *Ara* (25 desembre 2011)

1. Comprensió lectora

- 1.1. Reproduïu un parell d'extrets (d'un màxim de quatre línies cadascun) que representin la síntesi del pensament de l'autor. [1 punt]

Extret 1 (citació literal):

Extret 2 (citació literal):

1.2. Resumiu amb les vostres paraules la manera d'entendre el cristianisme que defensa l'autor de l'article. [1 punt]

1.3. Què vol dir la frase de Jesús «aquell de vosaltres que no tingui pecat, que tiri la primera pedra»? Trieu l'explicació que s'hi adigui més.

[0,5 punts. Si la resposta és errònia, es descomptaran 0,15 punts; si no responeu a la pregunta, no hi haurà cap descompte.]

- Els pecadors portaven pedres a la butxaca.
- Tothom és pecador i no es pot acusar els altres, cadascú s'ha d'examinar ell mateix.
- Només els no-pecadors han de tirar pedres.
- Només els no-pecadors poden apedregar els pecadors.

1.4. Trieu un terme (*a* o *b*) i escriviu-ne un sinònim. [0,5 punts]

a) *Precepte*:

b) *Proïsme*:

1.5. Resoleu les qüestions següents, relatives a les lectures obligatòries d'aquest curs. [1 punt]

1.5.1. Indiqueu si les afirmacions següents, relatives al conte «En Met de les Conques», de Víctor Català, són vertaderes o falses. [0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

Vertader Fals

a) En Met puja a la muntanya per anar d'excursió i, de passada, visitar un seu amic que era ermità.	☐	☐
b) Pujant per la muntanya, en Met veu visions.	☐	☐
c) En Met arriba malalt a una cova i allà es mor.	☐	☐
d) En Met va arribar a la cova molt malalt. Al cap de dos o tres dies, un grup de caçadors el troba mig moribund i el baixa al poble.	☐	☐
e) Un grup de vilatans espera en Met, l'acull i resa perquè en Met se salvi.	☐	☐

1.5.2. Llegiu atentament aquest fragment de la novella *Laura a la ciutat dels sants*, de Miquel Llor: «El seu goig d'ara és parlar i riure amb les educandes del pensionat, criatures gracioses que la miren sense gens de feresa, com una amiga.» Identifiqueu el personatge a què es fa referència (nom i estatus social o familiar) i expliqueu per què acaba retirant-se en un convent. [0,5 punts]

2. Expressió escrita

2.1. El primer paràgraf del text està basat en un passatge bíblic, que no conté cap valoració de l'autor, només algun retoc respecte a l'original. Expliqueu quins indicis mostren que es tracta d'una paràfrasi de la Bíblia i justifiqueu la resposta a partir de les evidències textuais que hi trobeu. [1 punt]

- 2.2. Escriviu el referent de l'expressió *aquest projecte hiperbòlic*, marcada en negreta en el text. A partir del que exposa l'autor, justifiqueu breument per què el qualifica de *hiperbòlic*. [1 punt]

Referent:

Justificació:

- 2.3. Expliqueu com veieu el fenomen religiós en la societat actual, ja sigui a partir de les vostres conviccions o afinitats, ja sigui des d'un punt de vista més general. Escriviu un text de vuitanta paraules, com a mínim. [2 punts]

PART COMUNA

3. Reflexió lingüística

3.1. Indiqueu l'anàlisi correcta dels pronoms, els sintagmes o les oracions subratllats.
[0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

3.1.1. Si em dius adéu, fem-nos ara un petó de comiat.

- complement indirecte
- construcció passiva
- pronom d'un verb pronominal
- complement directe

3.1.2. El secret, no l'hi revelis, que segur que l'escamparà: és un bocamoll.

- complement circumstancial de lloc
- complement indirecte
- complement directe
- pronom d'un verb pronominal

3.1.3. Van arribar de fosc al refugi.

- complement circumstancial de temps
- complement del nom
- predicatiu
- complement indirecte

3.1.4. No sap si els cosins vindran a sopar.

- oració subordinada substantiva de complement directe
- oració subordinada adverbial condicional
- oració subordinada de coordinació
- oració subordinada negativa

3.1.5. Tot el que diguis, però, serà utilitzat per a anar en contra teu.

- oració subordinada substantiva d'atribut
- oració subordinada de complement directe
- oració subordinada substantiva de subjecte
- oració subordinada adjectiva de relatiu explicativa

3.2. Empleneu el buit de les frases següents triant l'opció adient entre les que us proposem a continuació: *òrfena, circumflex, textos, metge, gris, orfe, mèdica, grisa, circumflexe, textos*.

[0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

- a) No es pot dir que li sobri matèria _____.
- b) Aquest xarop, no te'l vendran sense recepta _____.
- c) Deien que era una noia _____.
- d) En un moment de la història de la llengua catalana es va intentar introduir en la llengua escrita l'accent _____.
- e) Molta gent tendeix a no revisar mai els _____ que escriu. Com pot ser?

3.3. Escriviu la forma verbal demanada.

[0,5 punts]

Infinitiu de *absolc*:

Infinitiu de *put*:

Infinitiu de *romàs*:

Participi (masculí singular) de *emetre*:

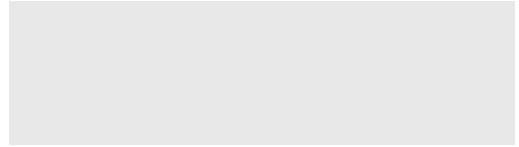
Gerundi de *dependre*:

3.4. Subratlleu els cinc diftongs, o triftongs, que hi ha en la frase següent.

[0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; si no responeu a la pregunta, no hi haurà cap descompte.]

Beuen un iogurt líquid, en fan la gran lloança i després diuen, excepte una noia d'Alguaire, que no té cap gràcia.

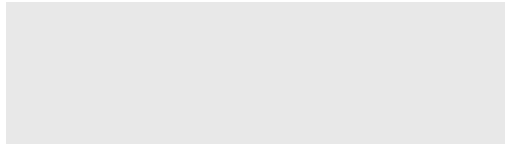
Etiqueta del corrector/a

--	--

--	--

Etiqueta identificadora de l'alumne/a

Proves d'accés a la universitat

Convocatòria 2014

Llengua catalana i literatura

Sèrie 3

Opció d'examen

(Marqueu el quadre de l'opció triada)

OPCIÓ A

OPCIÓ B

Qualificació		
1. Comprensió lectora	1.1	
	1.2	
	1.3	
	1.4	
	1.5	
2. Expressió escrita	2.1	
	2.2	
	2.3	
3. Reflexió lingüística	3.1	
	3.2	
	3.3	
	3.4	
Suma de notes parcials		
Descompte per faltes		
Total		
Qualificació final		

Etiqueta identificadora de l'alumne/a

Etiqueta de qualificació

Ubicació del tribunal

Número del tribunal

La prova consta de tres parts: 1) comprensió lectora, 2) expressió escrita i 3) reflexió lingüística. Heu de triar UNA de les dues opcions (A o B) i fer-ne les parts 1 i 2. A més, heu de fer la part 3, que és comuna a totes dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions que us plantegem tot seguit.

Voldria que fóssiu ben mortes. Magristones, que encara existiu.

Viviu al carrer de les Tres Senyores, prop del Torrent de les Flors. Hi viviu de cantell, sense badar boca, decandides per la malastrugança. Entre brodat i brodat heu de vendre més d'un rajolinet de la vostra sang a la Creu Roja, per a sobreviure. I com magregeu!

Sou tres germanes, però sempre m'heu semblat la mateixa: glaç indefinit, besllumat, fruit del mateix pecat. La vostra mare, diuen, era una tomàtiga que va picar molt alt. Somiava, la desgraciada. I, com que era una paperina, no se'n va sortir. Acabà folla com un llum a *Las Hermanitas de los Pobres*. Però això és una altra història.

A vosaltres us recollí la tieta Dolores, una santa autèntica, i us donà una educació a la mida. Però mai no us heu pogut lluir en el tracte de senyores. Llengüetes viperines, bescantàveu qualsevol bellesa licorera del barri, només per donar-vos el plaer de ser alguna cosa, de pronunciar alguna paraula amb ressò. No en sou, de senyores, veritat? I això que sempre heu representat de meravella el vostre paper d'agraïda humilitat, com pollets en dol permanent. La Rosalia, la Clareta i tu, la Margalideta, que ets la petita.

Ningú mai no us ha estimat, ningú mai no us ha odiat. El vostre camí no ha fet mai cap torta, sempre a mig aire. Esbarronades davant qualsevol esbós d'aventura, heu lliscat per la vida sense un alè, sense un sospir. Una de vosaltres, no recordo si la Clareta o la Rosalia, feia les quaranta hores amb na Mundeta a l'església dels Josepets. Com l'envejàveu! La vostra sublim rancunieta nyeu-nyeu prou es basquejava per difamar-la, però ella se n'escapolia com una sargantana. Amb quin regust al pap no esbombàveu el veritable origen de na Mundeta Jover!

—No és més que la filla d'una sobrevinguda, d'una pagesa d'un poble de mala mort, de Siurana de Tarragona.

Dèieu, mig neules, mig coliflors. A Gràcia tothom coneixia prou bé el bressol de na Mundeta perquè els fes rau-rau el tractament de senyora. A més, ignorants com sou de matèria sociològica, no sabíeu que als barris graciencs no comptava el llinatge sinó el diner. Allò no era Barcelona i la gent gaudia d'una riquesa recent, molt ben administrada. Com us feia gruar aquell prestigi fet dama, aquell capell, aquell vestit, de vellut amb ratlletes de zebra..., aquell somriure (¿endevinàveu, potser, pecaminoses aventures d'amor?), i com cobejàveu, amb el silenci de les bèsties, aquell aire de senyora mig lletrada i aquella insinuació, quan us saludava acotant lleugerament el cap, d'un subtil reconeixement de la vostra presència!

Montserrat ROIG. *Molta roba i poc sabó... i tan neta que la volen*, 1970

1. Comprensió lectora

- 1.1.** En l'espai assignat, expliqueu breument com la narradora descriu les tres germanes i quins retrets els fa. [1 punt]

- 1.2. Proposeu cinc adjectius que permetin sintetitzar les expressions referides a les tres germanes, subratllades en el text. [0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; si no responeu a la pregunta, no hi haurà cap descompte.]
- 1.3. Escriviu el referent dels pronoms marcats en negreta en el text. [0,5 punts]
«Com l'envejàveu!»:
«**Allò** no era Barcelona»:
- 1.4. Indiqueu succintament quina és la posició de qui fa la narració respecte del text i dels personatges. [0,5 punts]
- 1.5. Resoleu les qüestions següents, relatives a les lectures obligatòries d'aquest curs.
1.5.1. En un màxim de cinquanta mots, escriviu un resum del conte «Un barril de sabó moll» del recull *El Cafè de la Granota*, de Jesús Moncada. [1 punt]

1.5.2. Indiqueu si les afirmacions següents, relatives a l'obra *El Cafè de la Marina*, de Josep Maria de Sagarra, són vertaderes o falses. [0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

	<i>Vertader</i>	<i>Fals</i>
<i>a)</i> La Marina és la mestressa del cafè.	☐	☐
<i>b)</i> La Caterina i la Rosa són filles d'en Libori.	☐	☐
<i>c)</i> L'obra transcorre en diversos escenaris.	☐	☐
<i>d)</i> La Caterina és mare soltera.	☐	☐
<i>e)</i> El pretendent de la Caterina és de la Catalunya del Nord.	☐	☐

2. Expressió escrita

2.1. Transformeu el fragment següent del text, que inclou una afirmació en estil directe, en una única oració d'estil indirecte i en tercera persona (narrador omniscient). La redacció resultant no pot alterar el sentit original del text. [1 punt]

«Amb quin regust al pap no esbombàveu el veritable origen de na Mundeta Jover!
—No és més que la filla d'una sobrevinguda, d'una pagesa d'un poble de mala mort, de Siurana de Tarragona.

Dèieu, mig neules, mig coliflors.»

2.2. Reescriuiu l'oració següent del text amb altres paraules i sense alterar-ne el sentit principal. [1 punt]

«La vostra sublim rancunieta nyeu-nyeu prou es basquejava per difamar-la, però ella se n'escapolia com una sargantana.»

- 2.3. En qualsevol grup humà podem observar actituds com les descrites per la narradora amb referència a les tres germanes de Gràcia. Expliqueu una situació semblant, d'algú que sigui víctima de les malediccions d'altres, que hàgiu viscut com a observador/a extern. Escriviu un text de vuitanta paraules, com a mínim. [2 punts]

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions que us plantegem tot seguit.

Per què no orinen els ocells?

Bé, per donar una bona resposta caldria concretar què entenem per «orinar». Evidentment, si ho circumscrivim a l'acció que fem nosaltres —i la resta de mamífers—, els ocells no orinen. Però també podríem dir que ho fan d'una altra manera.

Anem a pams. Comencem per aclarir que la micció —com també s'anomena l'acció d'orinar— és el procés que elimina l'orina de la bufeta cap a l'exterior del cos. Cal dir que és l'etapa final del sistema excretor. La defecació, en canvi, és l'etapa final d'un altre procés: el digestiu. Com és sabut, els mamífers efectuem aquestes dues funcions mitjançant dues vies diferents.

Doncs bé, dèiem que els ocells **ho** fan ben diferent. I és que, entre altres coses, no tenen bufeta (**llevat dels** estruços). A més a més, tampoc tenen dos **orificis** de sortida, sinó un de sol: la cloaca. Per tant, *stricto sensu*, la resposta ha de ser que no orinen. Ara bé, el que sí que tenen és l'òrgan fonamental del sistema excretor: el ronyó.

I ara ve l'explicació de per què no orinen: el ronyó filtra la sang i produeix un líquid de rebuig —d'alt contingut en àcid úric, però no en urea— que va a parar al coprodeu, on es barreja amb els excrements procedents del tub digestiu. La mescla resultant té una consistència pastosa més aviat líquida i un aspecte blanquinós, i és expulsat a l'exterior a través de la cloaca. Aquesta mescla és rica en nitrogen i fosfats, cosa que la converteix en un bon fertilitzant, que s'utilitza com a adob (cas del guano). També pot portar llavors de plantes ingerides que s'han fet resistents als líquids digestius, cosa que en facilita la dispersió (cauran amb adob incorporat).

Els ocells que reposen habitualment en un lloc fix, com ara molts rapinyaires a les seves talaies, formen capes d'excrements que en certs casos aporten els nutrients necessaris per al creixement dels líquens. Així mateix, alguns ocells marins, com és el cas del gavià fosc (*Larus fuscus*), «bombardegen» amb excrements tant els rivals que els volen prendre el peix com els depredadors que s'acosten a les colònies de cria.

Ara bé, el seu caràcter àcid **els** fa corrosius i per això molts ocells urbans, com ara els coloms, **malmeten** les estàtues i façanes on reposen. També hi ha la possibilitat, tot i que poc probable, que ens caiguin al cap...

Finalment, comentarem que l'àcid úric és molt menys tòxic que la urea i això fa que no necessiti ser **diluit** en una gran quantitat d'aigua, com sí que ens passa als mamífers. Gràcies a això, a la bossa proximal es produeix la reabsorció d'una bona part de l'aigua, fet que ajuda a evitar la deshidratació i, en no necessitar beure amb tanta freqüència, permet que els ocells siguin més lleugers i els facilita el vol. A part, té un valor adaptatiu en les espècies que viuen en llocs esteparis, **àrids** o desèrtics, com ara alguns tetraònids.

Albert MASÓ. «Els perquè de *Mètode*». *Mètode* (gener 2014)

1. Comprensió lectora

1.1. Després de llegir atentament el text anterior, indiqueu si les afirmacions següents són vertaderes o falses. [0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

	Vertader	Fals
a) Els ocells tenen bufeta, ronyó i cloaca.	☐	☐
b) L'àcid úric i la urea són la mateixa substància.	☐	☐
c) Hi ha ocells marins que es defensen dels depredadors amb els excrements.	☐	☐
d) Els ocells reabsorbeixen una gran part de l'aigua que ingereixen.	☐	☐
e) Els excrements dels ocells són corrosius per l'alta concentració d'àcid úric que contenen.	☐	☐

1.2. Proposeu un sinònim per a cadascun dels mots o les expressions següents, marcats en negreta en el text. [0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

a) *Llevat de:*

b) *Orifici:*

c) *Malmetre:*

d) *Diluit:*

e) *Àrid:*

1.3. Escriviu el referent dels pronoms marcats en negreta en el text. [0,5 punts]

«Doncs bé, dèiem que els ocells **ho** fan ben diferent»:

«Ara bé, el seu caràcter àcid **els** fa corrosius»:

1.4. En un màxim de quaranta paraules, escriviu un resum de la informació principal del text. [1 punt]

1.5. Resoleu les qüestions següents, relatives a les lectures obligatòries d'aquest curs.

1.5.1. En un màxim de cinquanta mots, escriviu l'argument de l'obra *El Cafè de la Marina*, de Josep Maria de Sagarra. [1 punt]

1.5.2. Indiqueu si les afirmacions següents, relatives al recull *El Cafè de la Granota*, de Jesús Moncada, són vertaderes o falses. [0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

	<i>Vertader</i>	<i>Fals</i>
a) L'antiga vila de Mequinensa era just a la confluència del riu Ebre i Segre.	☐	☐
b) Hi ha un parell de contes que responen a l'estructura del soliloqui epistolar.	☐	☐
c) Hi ha tres contes que tenen com a escenari altres pobles del voltant.	☐	☐
d) En tots els contes hi ha el mateix protagonista principal.	☐	☐
e) El vell Cristòfol és l'informant de l'autor.	☐	☐

2. Expressió escrita

2.1. Reescriuiu els fragments següents, subratllats en el text, posant els verbs de les oracions principals en mode condicional i fent les adaptacions que calgui en la resta de verbs. [1 punt]

«Evidentment, si ho circumscrivim a l'acció que fem nosaltres —i la resta de mamífers—, els ocells no orinen.»

«Ara bé, el seu caràcter àcid els fa corrosius i per això molts ocells urbans, com ara els coloms, malmeten les estàtues i façanes on reposen. També hi ha la possibilitat, tot i que poc probable, que ens caiguin al cap...»

2.2. Redacteu, a partir de la informació inclosa en el text, una definició per a cadascun dels termes següents, subratllats en el text. [1 punt]

a) Cloaca:

b) Coprodeu:

2.3. Escriviu un text de vuitanta paraules, com a mínim, en què expliqueu quina percepció personal teniu de les ciències naturals. Us agrada estudiar-les? Teniu curiositat per certs fenòmens? Us plantegeu alguns perquè com el del text? Llegiu revistes de divulgació o veieu documentals? Tant si les vostres respostes són afirmatives com si són negatives, expliqueu per què. [2 punts]

PART COMUNA

3. Reflexió lingüística

3.1. Indiqueu l'anàlisi correcta dels pronoms, les oracions o els sintagmes subratllats.
[0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

3.1.1. Voldria que fóssiu ben mortes.

- subjecte
- complement directe
- complement circumstancial
- complement de règim verbal (o complement preposicional)

3.1.2. Com us feia guar aquell prestigi fet dama, aquell capell, aquell vestit, de vellut amb ratlletes de zebra..., aquell somriure.

- subjecte
- complement directe
- complement indirecte
- complement predicatiu

3.1.3. Però ella se n'escapolia com una sargantana.

- atribut
- complement de règim verbal (o complement preposicional)
- complement del nom
- subjecte

3.1.4. Per això molts ocells urbans, com ara els coloms, malmeten les estàtues i façanes on reposen.

- complement circumstancial
- complement de règim verbal (o complement preposicional)
- complement del nom
- complement de l'adjectiu

3.1.5. Aquesta mescla és rica en nitrogen i fosfats.

- complement de l'adjectiu
- complement circumstancial
- complement del nom
- atribut

3.2. Empleneu el buit de les oracions següents amb els pronoms febles o els relatius adients i en la forma correcta.

[0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

- a) D'entrades, _____ he aconseguit tres.
- b) Porta _____, les claus a en Joan.
- c) El poble _____ vius queda massa lluny del tren.
- d) La botiga de sabates és al final del carrer. _____ arribarem en cinc minuts.
- e) A les seves germanes, _____ escriu un missatge cada dia.

3.3. Completeu les oracions següents amb la forma verbal correcta del verb que hi ha entre parèntesis.

[0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

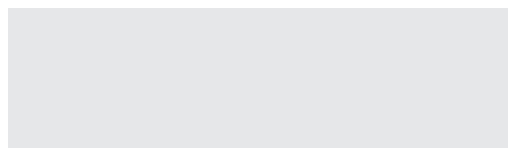
- a) Et prego que no m' _____ (*interrompre*) i em deixis parlar.
- b) Si _____ (*poder*), plegaria de la feina.
- c) Abans hem _____ (*incloure*) una petició nova a la carta.
- d) Amb aquest nou vestuari, demà els actors _____ (*lluir*) d'allò més.
- e) Si ja has acabat, agafa l'abric, _____ (*anar*) cap a la porta i marxa.

3.4. Subratlleu en el text següent cinc grafies que corresponguin al so alveolar fricatiu sonor [z].

[0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; si no responeu a la pregunta, no hi haurà cap descompte.]

L'esmorzar del casal no ens va agradar gens. Resulta que el cuiner va equivocar la dosi d'espècies i sal.

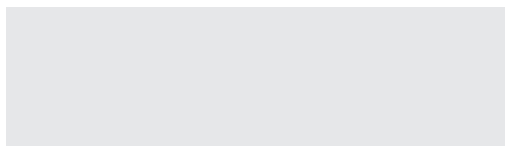
Etiqueta del corrector/a

--	--

--	--

Etiqueta identificadora de l'alumne/a

Institut
d'Estudis
Catalans

Proves d'accés a la universitat

Convocatòria 2014

Llengua catalana i literatura

Sèrie 4

Opció d'examen

(Marqueu el quadre de l'opció triada)

OPCIÓ A

OPCIÓ B

Qualificació		
1. Comprensió lectora	1.1	
	1.2	
	1.3	
	1.4	
	1.5	
2. Expressió escrita	2.1	
	2.2	
	2.3	
3. Reflexió lingüística	3.1	
	3.2	
	3.3	
	3.4	
Suma de notes parcials		
Descompte per faltes		
Total		
Qualificació final		

Etiqueta identificadora de l'alumne/a

Etiqueta de qualificació

Ubicació del tribunal

Número del tribunal

La prova consta de tres parts: 1) comprensió lectora, 2) expressió escrita i 3) reflexió lingüística. Heu de triar UNA de les dues opcions (A o B) i fer-ne les parts 1 i 2. A més, heu de fer la part 3, que és comuna a totes dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions que us plantegem tot seguit.

Per a arribar al despatx de la família, s'ha de travessar abans tota la nau de la serradora. Mig per fer temps, mig perquè sabia que el pare em veia des del despatx —galeria que domina el taller—, vaig anar, de primer, a les màquines a saludar els homes. Després a dalt.

—Oriol, hola.

—Quan has arribat?

—Ara. En el correu de les quatre. Avi, com està?

I un petó al començament de la calba, que era tota rosada, suada de gotes.

—¿Això vol dir que t'han tornat a anar malament els exàmens?

—Vaig equivocar un problema.

—Que era molt difícil, potser?

—També. Però és que no **hi** tinc sort.

—Serà qüestió de no badar, aquest estiu. I cop fort als llibres. Vejam si et treus l'ingrés de sobre. Jo crec que vas a l'examen amb por de suspendre, i suspens. Et deus posar nerviós...

—És que no sóc de mena d'estudiar.

Mai no sabré si l'avi s'adonava que no havia saludat el pare, ni **li** havia fet cap petó: en aquells tres quarts de minut, degué conèixer una humiliació més profunda que la meva, aquella de la matxada amb una petxina i un grapat de sorra a la mà. En veure que no m'esborrava amb un crit ni em rompia la cara amb dues galtades a ferir, vaig reconèixer que, sense voler, l'havia liquidat. No em mirava. Estava a l'aguait. S'encenia a poc a poc. **Dissimulava** amb la poca traça de buscar, de primer, un paper entre el munt de correspondència del dia. Obrí després un calaix de l'escriptori: hi havia una capsa de llapis de la casa Cinzano, dos tinters de Pelikan, una capsa d'**havans**. Se'l veia baixat del poder una mica fantàstic fins a **fingir** que necessitava quelc..., que necessitava alguna cosa. I tot per tal de matar els nervis, ell. De bell nou buscà no res en un altre munt d'albarans. Durant un moment que estigué de perfil contra els vidres no gaire nets, que donen a la serradora, el vaig veure envellit. Amb poc vent a la vela.

[...]

Retallat contra els vidres del despatx, fet d'una paret de cristalls, una de fusta i dues de tàblex, el perfil del pare era de: fracassat. Li vaig fer el petó que pertoca. Ara, però, d'aquesta **habitació** de Ginebra estant, recordo, reconec, que realment li vaig fer un **petó**.

Blai BONET. *Míster Evasió*, 1969

1. Comprensió lectora

1.1. Indiqueu quin és el tema central d'aquest fragment de la novel·la de Blai Bonet.

[1 punt]

- Els maltractaments del pare al protagonista.
- El fracàs en els estudis del protagonista.
- El canvi en la relació del protagonista amb el seu pare.

- 1.2. Expliqueu el significat de les cinc oracions següents, subratllades en el text. [0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

Serà qüestió de no badar, aquest estiu:

És que no sóc de mena d'estudiar:

Estava a l'aguait:

S'encenia a poc a poc:

De bell nou buscà no res en un altre munt d'albarans:

- 1.3. Escriviu el referent dels pronoms marcats en negreta en el text. [0,5 punts]

«Però és que no **hi** tinc sort»:

«ni **li** havia fet cap petó»:

- 1.4. Indiqueu succintament la relació del narrador amb el protagonista de la novel·la, l'Oriol. [0,5 punts]

- 1.5. Resoleu les qüestions següents, relatives a les lectures obligatòries d'aquest curs.

1.5.1. En un màxim de cinquanta mots, expliqueu els temes principals que es tracten en l'obra *El Cafè de la Marina*, de Josep Maria de Sagarra. [1 punt]

1.5.2. Indiqueu si les afirmacions següents, relatives al recull *El Cafè de la Granota*, de Jesús Moncada, són vertaderes o falses. [0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

Vertader Fals

a) L'antic camp de futbol de la vila de Mequinensa es va negar d'aigua.	☐	☐
b) La Plaga de la Ribera vol ser bona persona.	☐	☐
c) L'autor apareix en alguns contes recollint històries.	☐	☐
d) L'amo de la mina va fugir amb la Claudia Cardinale, una actriu italiana de l'època.	☐	☐
e) <i>Clenxa</i> és el malnom del barber de la vila.	☐	☐

2. Expressió escrita

2.1. Reescriuiu el fragment següent del text amb altres paraules i sense alterar-ne el sentit original. [1 punt]

«En veure que no m'esborrava amb un crit ni em rompia la cara amb dues galtades a ferir, vaig reconèixer que, sense voler, l'havia liquidat.»

2.2. Proposeu un sinònim per a cadascun dels mots següents, marcats en negreta en el text. [1 punt: 0,2 punts per cada resposta correcta. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

a) *Dissimular*:

b) *Fingir*:

c) *Havà*:

d) *Habitació*:

e) *Petó*:

- 2.3. Hi ha situacions que hem viscut com a tenses o preocupants, però que amb el temps les recordem de manera menys punyent; relativitzem allò que va passar. Expliqueu una experiència pròpia (o una situació inventada) que us va molestar fa temps i que ara us sembla una ximpleria. Escriviu un text de vuitanta paraules, com a mínim. [2 punts]

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions que us plantegem tot seguit.

Si el rei franc hagués sucuat mai els dits a la sang de Guifré el Pilós per donar-li un escut d'armes, una cosa és segura: Guinedilda de Cerdanya hauria estat al costat del ferit. El que no és tan clar és si això hauria sortit a les cròniques: l'esposa del comte, tot i la gran importància que va tenir al seu moment, no apareix a la foto dels personatges més **cèlebres** de la nostra història.

Guinedilda (també dita *Guinedell* o *Guinedella*) es va casar **al voltant de** l'any 870 amb el seu cosí segon, Guifré. Aquests lligams endogàmics —que sovint fregaven l'incest— van ser molt freqüents entre els primers comtes catalans i eren **tolerats** per l'Església, còmplice d'aquella estratègia política: eren temps decisius per a la conformació del territori i del nou poder comtal, i no els semblava prudent involucrar altres famílies en el projecte.

Guinedilda va ser molt més que la mare de la primera dinastia comtal catalana, la casa de Barcelona. Va ser una dona que va compartir el poder amb el seu marit i va participar braç a braç en les seves decisions. En tots els documents de l'època on apareix el nom de Guifré I, ella també s'esmenta com a comtessa de ple dret, mai com a simple consort. De fet, en el segle IX el poder era compartit per tota la **parentela**, i Guinedilda hi va tenir un paper especialment **rellevant**.

Fins i tot es conserva un poema de l'arxiprest mossàrab Cebrià, de Còrdova, que l'elogia: és evident que calia tenir bones relacions amb una parella que s'havia revelat prou poderosa per actuar amb independència dels reis francs, i que exercia el seu poder en una àrea cada cop més àmplia, amb la legitimitat d'una pila de títols (Barcelona, Urgell, Besalú, Cerdanya, Girona i Osona) i una política intel·ligent de repoblació.

Amb els seus nou fills, Guifré i Guinedilda també van actuar amb sentit d'estat. Prova d'això és que **en** van oferir dos a l'Església com a monjos, però no en un lloc qualsevol: als monestirs que acabaven de fundar a Sant Joan de les Abadesses i a Ripoll, dos llocs clau per al control del territori. Va ser en aquest últim monestir on van enterrar Guifré I el 897, i probablement la seva esposa Guinedilda, uns tres anys després.

Agnès ROTGER. «Guinedilda de Cerdanya, la mare de la pàtria». *Sàpiens*, núm. 114 (març 2012)

1. Comprensió lectora

1.1. Després de llegir atentament el text anterior, indiqueu si les afirmacions següents són vertaderes o falses. [0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

	Vertader	Fals
a) Guinedilda és un personatge històric molt conegut.	☐	☐
b) Guifré I i Guinedilda eren reis francs.	☐	☐
c) L'origen de les quatre barres és una llegenda.	☐	☐
d) Tots els fills de Guinedilda i Guifré eren monjos.	☐	☐
e) No se sap exactament on està enterrada Guinedilda.	☐	☐

1.2. Proposeu un sinònim per a cadascun dels mots o expressions següents, marcats en negreta en el text. [0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

a) *Cèlebre*:

b) *Al voltant de*:

c) *Tolerat*:

d) *Parentela*:

e) *Rellevant*:

1.3. Escriviu el referent dels pronoms marcats en negreta en el text. [0,5 punts]

«es conserva un poema de l'arxiprest mossàrab Cebrià, de Còrdova, que l'elogia»:

«**en** van oferir dos a l'Església com a monjos»:

1.4. En el text es diu que «En tots els documents de l'època on apareix el nom de Guifré I, ella també s'esmenta com a comtessa de ple dret, mai com a simple consort». Comenteu breument la diferència entre els dos rols que pot exercir l'esposa d'un regent, a partir de la informació del text. [1 punt]

1.5. Resoleu les qüestions següents, relatives a les lectures obligatòries d'aquest curs.

1.5.1. En un màxim de cinquanta mots, expliqueu per què l'equip de futbol de la vila de Mequinensa va acabar guanyant el partit narrat en el conte «Futbol de ribera», del recull *El Cafè de la Granota*, de Jesús Moncada. [1 punt]

1.5.2. Indiqueu si les afirmacions següents, relatives a l'obra *El Cafè de la Marina*, de Josep Maria de Sagarra, són vertaderes o falses. [0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

	<i>Vertader</i>	<i>Fals</i>
a) En Libori és l'amo del Cafè de la Marina.	☐	☐
b) La Caterina és la veïna d'en Libori.	☐	☐
c) Els tres actes de l'obra transcorren en el mateix escenari, el Cafè de la Marina.	☐	☐
d) Sembla que, temps enrere, la Caterina va avortar.	☐	☐
e) En Claudi, al final, acaba marxant a Amèrica.	☐	☐

2. Expressió escrita

2.1. Passeu els verbs de les oracions següents del text del passat perifràstic al passat simple. [1 punt]

«Guinedilda va ser molt més que la mare de la primera dinastia comtal catalana, la casa de Barcelona. Va ser una dona que va compartir el poder amb el seu marit i va participar braç a braç en les seves decisions.»

«Amb els seus nou fills, Guifré i Guinedilda també van actuar amb sentit d'estat. Prova d'això és que en van oferir dos a l'Església com a monjos...»

2.2. En un màxim de quaranta paraules, escriviu una nota biogràfica breu sobre la figura de Guinedilda a partir de la informació inclosa en el text. [1 punt]

- 2.3. Escriviu un text de vuitanta paraules, com a mínim, en què exposeu quina opinió us suscita la invisibilitat de les dones en molts àmbits (en la història, en la ciència, etc.). Creieu que això està canviant? Esteu d'acord amb les polítiques de paritat o de discriminació positiva que s'impulsen en alguns països o en alguns àmbits? Argumenteu la resposta. [2 punts]

PART COMUNA

3. Reflexió lingüística

3.1. Indiqueu l'anàlisi correcta de les oracions o els sintagmes subratllats.

[0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

3.1.1. Això vol dir que t'han tornat a anar malament els exàmens?

- subjecte
- complement directe
- complement predicatiu
- atribut

3.1.2. Et deus posar nerviós.

- atribut
- complement directe
- subjecte
- complement predicatiu

3.1.3. Vaig reconèixer que, sense voler, l'havia liquidat.

- complement circumstancial
- complement de règim verbal (o complement preposicional)
- complement directe
- subjecte

3.1.4. Va ser una dona que va compartir el poder amb el seu marit i va participar braç a braç en les seves decisions.

- complement circumstancial
- complement de règim verbal (o complement preposicional)
- complement del nom
- atribut

3.1.5. Aquests lligams endogàmics van ser molt freqüents entre els primers com-tes catalans i eren tolerats per l'Església.

- complement de l'adjectiu
- complement circumstancial
- complement agent
- complement del nom

3.2. Empleneu el buit de les oracions següents amb els pronoms febles o els relatius adients i en la forma correcta.

[0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

- a)** A en Marc, _____ telefonaràs tu?
- b)** _____ tallarem quatre, de llesques de pa.
- c)** La facultat _____ t'agradaria entrar té molta demanda.
- d)** _____ podem lligar sense problemes (les bicicletes a l'aparcament).
- e)** L'home _____ parleu és el nou encarregat del taller.

3.3. Completeu les oracions següents amb la forma verbal correcta del verb que hi ha entre parèntesis.

[0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

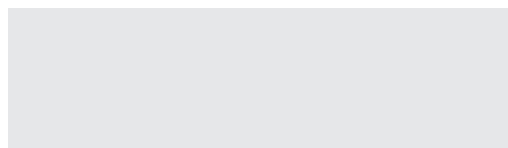
- a)** Nosaltres no _____ (*excloure*, en present) ningú del debat.
- b)** Si ho _____ (*voler*), podríeu viatjar més sovint.
- c)** M'agradaria que tu _____ (*lluir*) aquest vestit a la festa.
- d)** Quan hakis _____ (*oldre*) el cafè, afegix-lo al massapà.
- e)** Jo sempre _____ (*tossir*) quan sóc al teatre. Quin greu que em sap!

3.4. Subratlleu en el text següent cinc grafies que corresponguin al so alveolar fricatiu sord [s].

[0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; si no responeu a la pregunta, no hi haurà cap descompte.]

En aquesta merceria prop de casa les peces de passamaneria són a preus reduïts.

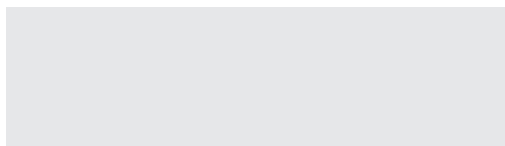
Etiqueta del corrector/a

--	--

--	--

Etiqueta identificadora de l'alumne/a

Institut
d'Estudis
Catalans

Proves d'accés a la universitat

Convocatòria 2014

Llengua catalana i literatura

Sèrie 5

Opció d'examen

(Marqueu el quadre de l'opció triada)

OPCIÓ A

OPCIÓ B

Qualificació		
1. Comprensió lectora	1.1	
	1.2	
	1.3	
	1.4	
	1.5	
2. Expressió escrita	2.1	
	2.2	
	2.3	
3. Reflexió lingüística	3.1	
	3.2	
	3.3	
	3.4	
Suma de notes parcials		
Descompte per faltes		
Total		
Qualificació final		

Etiqueta identificadora de l'alumne/a

Etiqueta de qualificació

Ubicació del tribunal

Número del tribunal

La prova consta de tres parts: 1) comprensió lectora, 2) expressió escrita i 3) reflexió lingüística. Heu de triar UNA de les dues opcions (A o B) i fer-ne les parts 1 i 2. A més, heu de fer la part 3, que és comuna a totes dues opcions.

OPCIÓ A

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions que us plantegem tot seguit.

III

La gent és un perfet, illimitat
singular repetit. Només el *tu*
val per entendre's en la immensitat
de l'univers. Quan miro el cel com **lluu**,
amb milions d'estels il·luminat,
i veig la terra fosca, amb tant de fel
i goig **banal**, em dic: L'únic estel
que val és el que fa volar, **encisat**,
un nen, cor innocent, **a qui** no veu ningú.

Perquè sent tan a prop bolquer i mortalla,
l'home no cessa d'inventar poders
contra la por sinistra que **el tenalla**.
Visquem, puix que som vius, dols i plaers.
I no pensem que hi ha cap Faç Immensa
a l'hora greu de l'última partença.
Quan els depredadors hauran tornat no-res
el nostre cos, tindrem l'omnipotència
de ser ben morts. No imploris mai clemència.
Ningú no et sent dins l'eternal **fluència**.

Joan VINYOLI. «Vespre a la cafeteria». A: *Passeig d'aniversari*, 1985

1. Comprensió lectora

- 1.1. Comenteu breument l'oposició del conjunt de la «gent» amb la identificació del *tu*, en els primers versos del poema. [1 punt]

«La gent és un perfet, illimitat
singular repetit. Només el *tu*
val per entendre's en la immensitat
de l'univers.»

1.2. Proposeu un sinònim per a cadascun dels mots següents, marcats en negreta en el text. [0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

a) *Lluir*:

b) *Banal*:

c) *Encisat*:

d) *Tenallar*:

e) *Fluència*:

1.3. Escriviu el referent dels pronoms marcats en negreta en el text. [0,5 punts]

«**a qui** no veu ningú»:

«contra la por sinistra que **el** tenalla»:

1.4. Expliqueu, amb un únic sintagma o una única oració, el significat principal de la segona estrofa del poema. [0,5 punts]

1.5. Resoleu les qüestions següents, relatives a les lectures obligatòries d'aquest curs.

1.5.1. En un màxim de cinquanta mots, expliqueu els diversos escenaris on transcorren els contes del recull *El Cafè de la Granota*, de Jesús Moncada. La resposta ha de ser un text cohesionat, no una llista d'escenaris. [1 punt]

1.5.2. Indiqueu si les afirmacions següents, relatives a l'obra *El Cafè de la Marina*, de Josep Maria de Sagarra, són vertaderes o falses. [0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

Vertader Fals

a) L'obra <i>El Cafè de la Marina</i> està ambientada en un poble prop del cap de Creus.	☐	☐
b) La Rosa i la Salvadora defensen la Caterina de les difamacions que corren pel poble.	☐	☐
c) La Caterina vol marxar amb l'Artista a veure món.	☐	☐
d) Monsieur Bernat ha comprat un anell de prometatge per a la Rosa.	☐	☐
e) El segon acte està ambientat a l'església del poble, durant el casament de la Rosa i en Rafel.	☐	☐

2. Expressió escrita

2.1. Expliqueu breument, en un màxim de cinquanta mots, si hi ha un poema (o una cançó o un autor/a) que us agradi especialment. Argumenteu per què. [1 punt]

2.2. Indiqueu, a partir del poema i del vostre coneixement de la llengua, els diversos sentits que pot tenir la paraula *estel*. Redacteu la resposta en forma d'un article de diccionari amb diverses accepcions. [1 punt]

- 2.3. En el poema «Vespre a la cafeteria», Joan Vinyoli ens parla de la por sinistra que pateixen les persones. Escriviu un text de vuitanta paraules, com a mínim, en què expliqueu quines pors, a parer vostre, fan patir la vostra generació. [2 punts]

OPCIÓ B

Llegiu aquest text i responeu a les qüestions que us plantegem tot seguit.

Professionalment, però, l'any 1911 és un any important per a Marie. D'una banda, a final d'octubre, participa en la I Conferència Solvay, a Brusselles, unes reunions científiques reservades als físics més **notables** del món. De l'altra, l'11 de desembre rep el seu segon Nobel, el de Química, «pel descobriment dels elements radi i poloni i per l'aïllament del radi i l'estudi dels seus compostos».

A partir de la concessió del segon premi Nobel els actes de reconeixement a la tasca científica de M. Curie i les distincions acadèmiques que se li atorguen en l'àmbit internacional constitueixen una llarga llista (Ksoll i Vögtle, 1991).

Finalment, l'any 1914, a les portes de la Primera Guerra Mundial, s'acomplia un desig llargament esperat pel qual Pierre i Marie tant havien lluitat: disposar d'un laboratori de dimensions i infraestructura **adients** per a poder treballar. Així, doncs, s'inaugura a París l'Institut del Radi, que acollirà la recerca dedicada a l'estudi del radi des del punt de vista químic i físic i també de les seves aplicacions en medicina. Cal notar que Marie, en benefici de la humanitat i malgrat els consells de col·legues i amics, es manté en la decisió de no patentar el procediment d'aïllament del radi ni de les seves possibles aplicacions en el tractament del càncer. Marie és ben conscient que el fet de patentar els seus descobriments li permetria de guanyar una suma de diners molt elevada, però la decisió de no fer-ho està en la mateixa línia de moltes altres que pren al llarg de la seva vida i que demostren els seus principis, la seva generositat i la seva excepcional qualitat humana.

Durant els anys de la Primera Guerra Mundial (1914-1918), Marie atura la recerca i es dedica al treball humanitari. En primer lloc, seguint la crida del Govern francès, que demana or i diners als ciutadans, vol entregar les seves poques joies i també les medalles i condecoracions que havia rebut; el funcionari que l'atén, però, només accepta les joies i **refusa** les distincions científiques. També fa convertir a francs les corones sueques corresponents al Premi Nobel de Química, que encara eren en un banc suec, i les **repatria** a França per entregar aquests diners a «la seva segona pàtria».

En segon lloc, malgrat les reticències dels estaments corresponents, Marie convenç metges i militars dels avantatges de disposar de serveis de radiologia als fronts de guerra per a poder fer diagnòstics ràpids als ferits i, en conseqüència, facilitar que **aquests** rebessin les primeres cures al més aviat possible. Amb aquesta finalitat munta vint unitats mòbils de raigs X i equipa els serveis radiològics de dos-cents hospitals.

Marie aprèn a conduir, adquireix coneixements d'anatomia i estudia l'efecte **guaridor** del radó sobre les ferides de guerra. Quan el Govern comprova els beneficis de les unitats radiològiques, demana a Marie que formi cent cinquanta tècnics, la majoria dones, perquè puguin enfrontar-se soles a la seva tasca. Al final de la guerra, les unitats de raigs X havien examinat més d'un milió de soldats.

Pilar GONZÁLEZ DUARTE. «Marie Sklodowska-Curie. Una combinació excepcional de capacitat intel·lectual i qualitat humana». *Educació Química*, núm. 8 (2011)

1. Comprensió lectora

1.1. Després de llegir atentament el text anterior, indiqueu si les afirmacions següents són vertaderes o falses. [0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

	Vertader	Fals
a) Marie Curie va rebre dos premis Nobel.	☐	☐
b) La científica va patentar els seus descobriments.	☐	☐
c) Els serveis de radiologia s'introdueixen en el front bèl·lic a partir de la Primera Guerra Mundial.	☐	☐
d) La República Francesa rep la donació dels premis Nobel de Marie Curie.	☐	☐
e) El somni de Pierre i Marie Curie era disposar d'un laboratori de qualitat.	☐	☐

1.2. Proposeu un sinònim per a cadascun dels mots següents, marcats en negreta en el text. [0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

a) *Notable*:

b) *Adient*:

c) *Refusar*:

d) *Repatriar*:

e) *Guaridor*:

1.3. Escriviu el referent dels pronoms marcats en negreta en el text. [0,5 punts]

«la decisió de no fer-**ho** està en la mateixa línia de moltes altres que pren al llarg de la seva vida»:

«facilitar que **aquests** rebin les primeres cures»:

1.4. En l'espai assignat, expliqueu què fa Marie Curie quan esclata la Primera Guerra Mundial. [1 punt]

1.5. Resoleu les qüestions següents, relatives a les lectures obligatòries d'aquest curs.

1.5.1. En un màxim de cinquanta mots, opineu sobre quins temes i enfocaments de l'obra *El Cafè de la Marina*, de Josep Maria de Sagarra, persisteixen encara ara i quins han quedat obsolets o superats. [1 punt]

1.5.2. Indiqueu si les afirmacions següents, relatives al recull *El Cafè de la Granota*, de Jesús Moncada, són vertaderes o falses. [0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

	<i>Vertader</i>	<i>Fals</i>
a) A Mequinensa només hi havia un cafè, el de la Granota.	☐	☐
b) En Manuel, <i>la Lloca</i> , era confident de la Guàrdia Civil i rebia cops de tothom.	☐	☐
c) L'àvia del narrador va tallar la figuera del seu home just quan va morir.	☐	☐
d) Alguns personatges llegeixen novel·les, sobretot del gènere de novel·la negra.	☐	☐
e) L'amo de la mina de l'Ebre era casat amb la mestressa de la mina del Segre.	☐	☐

2. Expressió escrita

2.1. Expliqueu breument quins altres àmbits de les ciències, a banda de la medicina, han tingut i tenen aplicacions directes en l'activitat militar. La resposta ha de ser un text cohesionat, d'un màxim de cinquanta paraules, no una simple llista. [1 punt]

2.2. Reescriuiu el fragment següent del text posant els verbs de les oracions principals en passat simple i fent les adaptacions que calgui en la resta de verbs. [1 punt]

«Marie aprèn a conduir, adquireix coneixements d'anatomia i estudia l'efecte guairidor del radó sobre les ferides de guerra. Quan el Govern comprova els beneficis de les unitats radiològiques, demana a Marie que formi cent cinquanta tècnics, la majoria dones, perquè puguin enfrontar-se soles a la seva tasca.»

2.3. Escriviu un text de vuitanta paraules, com a mínim, en què expresseu la vostra opinió sobre UNA de les dues opcions següents:

- a)** el compromís dels corresponsals de premsa en guerres i conflictes;
- b)** el compromís dels cooperants de les organitzacions no governamentals (ONG) en els conflictes mundials.

[2 punts]

PART COMUNA

3. Reflexió lingüística

3.1. Indiqueu l'anàlisi correcta de les oracions o els sintagmes subratllats.

[0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

3.1.1. I no pensem que hi ha cap Faç Immensa a l'hora greu de l'última partença.

- subjecte
- complement directe
- complement circumstancial
- complement de règim verbal (o complement preposicional)

3.1.2. I no pensem que hi ha cap Faç Immensa a l'hora greu de l'última partença.

- complement del nom
- complement circumstancial
- complement indirecte
- complement de règim verbal (o complement preposicional)

3.1.3. Finalment s'acomplia un desig llargament esperat pels Curie.

- complement directe
- complement de règim verbal (o complement preposicional)
- complement circumstancial
- subjecte

3.1.4. Un laboratori de dimensions i infraestructura adients per a poder treballar.

- complement circumstancial
- complement de règim verbal (o complement preposicional)
- complement agent
- complement de l'adjectiu

3.1.5. Disposar d'un laboratori de dimensions i infraestructura adients per a poder treballar.

- complement directe
- complement circumstancial
- complement del nom
- complement de règim verbal (o complement preposicional)

3.2. Empleneu el buit de les oracions següents amb els pronoms febles o de relatiu adients i en la forma correcta.

[0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

- a)** Tantes pel·lícules a la televisió, i no _____ fan cap de bona.
- b)** Bat les clares a punt de neu i afegeix-_____ a la mescla.
- c)** Els companys m'han passat els seus apunts. _____ tornaré dilluns.
- d)** L'obra començava a dos quarts. Al teatre, _____ hem arribat massa tard.
- e)** Les coses _____ hem renunciat no eren gaire importants.

3.3. Completeu les oracions següents amb la forma verbal correcta del verb que hi ha entre parèntesis.

[0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; per les qüestions no contestades, no hi haurà cap descompte.]

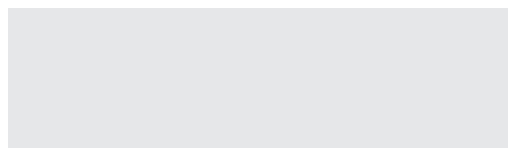
- a)** Et demano que no m'ho _____ (*posar*) més difícil.
- b)** Vosaltres no _____ (*creure*) que guanyaríem.
- c)** Cal que _____ (*saber*) què és el que volen de tu.
- d)** _____ (*reconèixer*) que no he estudiat prou.
- e)** Es guanya la vida comprant i _____ (*vendre*).

3.4. Subratlleu en el text següent cinc grafies que corresponguin al so palatal africatat sonor [dʒ].

[0,5 punts. Per cada resposta errònia es descomptaran 0,1 punts; si no responeu a la pregunta, no hi haurà cap descompte.]

Vaig anar a cal metge perquè em feia mal el fetge, i estava mig angoixat. Tanta garnatxa al bateig de la nena! Va dir-me que no era cosa lletja, que només tenia empatx.

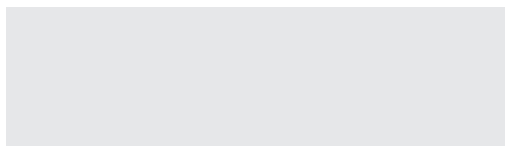
Etiqueta del corrector/a

--	--

--	--

Etiqueta identificadora de l'alumne/a

Institut
d'Estudis
Catalans